University of Alberta Library
0 1620 2381 9277

40 ¢

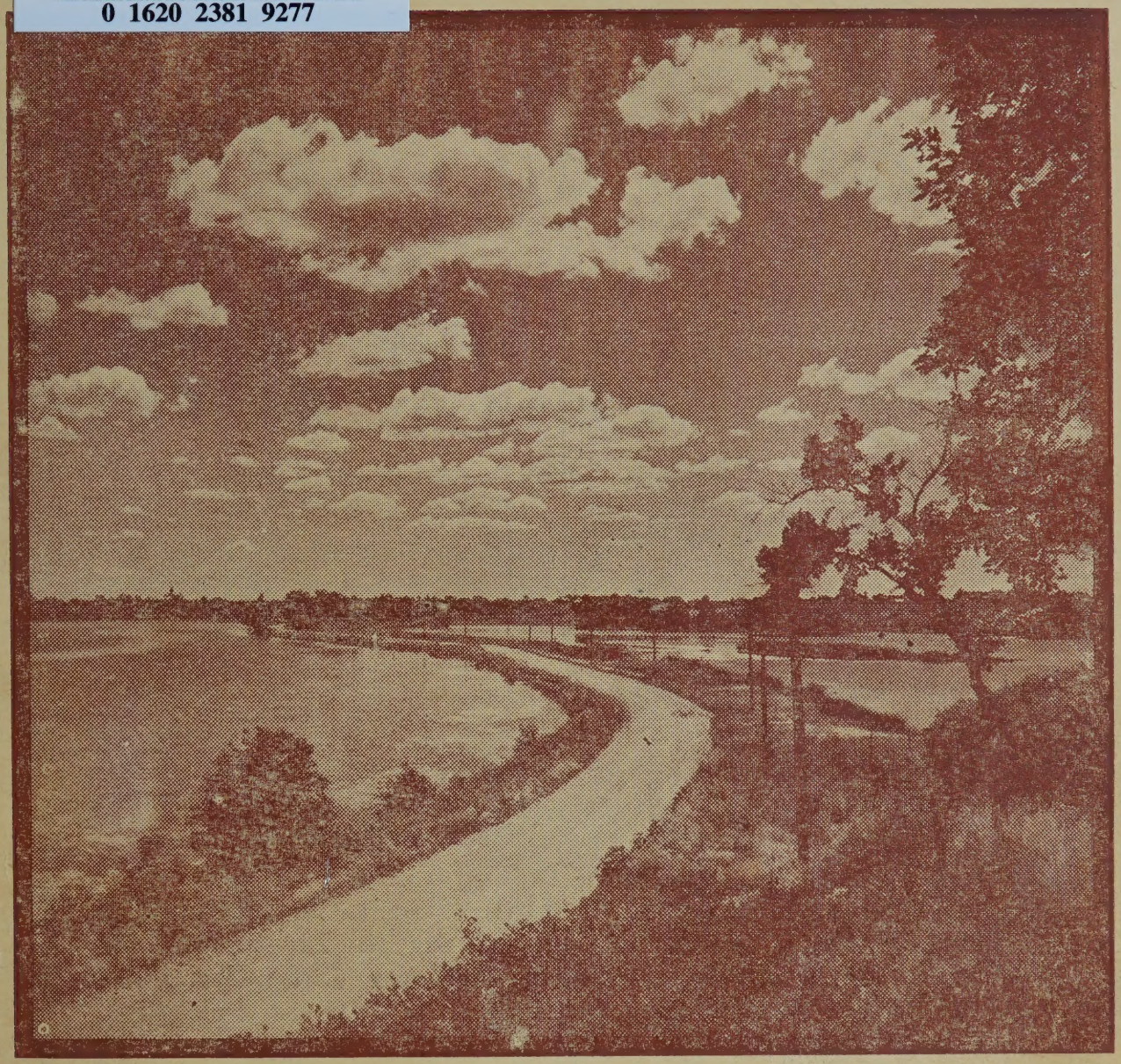

КАЛЄНДАР

„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ"

НА РІК

1942

Деклямaтор - СНІП

ТОМ І:

для Дітей і Молоді

Часть 1. Патріотичні і Веселі Деклямації ..... .50

Часть II: Деклямації на Новий Рік, на Великдень, на Святомиколаївські вечорі, на Різдво, на Свято Книжки .... .40

Часть III: Деклямації на День Матері .. .. .35

ТОМ II:

для Старших

Часть І: Патріотичні і Веселі вірші .... .60

Часть II: На Свято Шевченка, Франка, Лесі Українки і др. .60

Часть III: На роковини Першого Листопада, на роковини Самостійности й Соборности України, на роковини Крут .50

Оба томи разом, брошуровані $2.75

Маємо малу скількість на добрім книжковім папері, оправлені в гарних синіх окладинках, напис витисканий золотими буквами оба томи становлять разом поверх 800 сторін — **$6.00.**

У всіх частях, крім деклямацій є поміщені відповідні реферати для ріжних свят. Самі деклямації — це перлини ріжних писателів, зібрані і упорядковані у відповідних частинах ДЕКЛЯМАТОРА. Це все зібрати, то була кольосальна робота. Брак таких підручників в Канаді заставив видавців такий деклямaтор видати. Для приготовання всяких концертів та підприємств такий ДЕКЛЯМАТОР є необхідний. Всі учителі та товариства повинні мати ці підручники в себе. Свідомі родичі повинні такий ДЕКЛЯМАТОР купити своїм дітям для домашного читання і осв'домлювання своїх дітей. І ви самі підчас того зазнаєте нераз багато приємних хвиль.

Замовлення шліть на понищу адресу:

UKRAINIAN VOICE
Box 3626 -- WINNIPEG, Man.

КАЛЄНДАР

„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ"

НА ЗВИЧАЙНИЙ РІК

1942

РІЧНИК XXV.

ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ В КАНАДІ
ВІННІПЕҐ, МАН.

Printed and Published by the Ukrainian Publishing Company of Canada, Limited,
210 - 214 Dufferin Ave., Winnipeg, Manitoba.

UNIVERSITY LIBRARY
UNIVERSITY OF ALBERTA

Printed in Canada

Рік 1942

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЄНДАР

Рахуба часу.

Рік 1942 є 6655 роком юліянського навороту, а 7450—7451 візантійської ери.

Він є 1942-им роком від народин Христа, 5702-им роком від початку світа (згідно з жидівським численням) і 1360-им роком магометанської ери.

Затьміння в 1942 році.

1. Повне затьміння місяця буде в ночи 2 і 3-го березня. Буде видним головно в Північній Америці. Починаєсь: в приморських провінціях Канади в год. 5.27 пополудни; в Квебеку й Онтеріо — 4.27; в Манітобі — 3.27; в Саскачевані й Алберті — 2.27; в Британ Коломбії — 1.27 по полудни. Тревати буде 5 годин і 48 мінут, отже вечером буде можна бачити.

2. Частинне затьміння сонця березня 16—17, однакож в північній Америці не буде видне.

3. Частинне затьміння сонця 12-го серпня, в північній Америці невидне.

4. Повне затьміння місяця 25-го серпня. в північній Америці видне. Починаєсь в Квебеку й Онтеріо в 8-ій годині вечером: в Манітобі — 7-ій; в Саскачевані й Алберті — 6-ій; в Бр. Коломбії — 5-ій годині вечером. Тревати буде 6 годин і 33 мінути.

5. Частинне затьміння сонця 10-го вересня, видне лише в північних частях Канади й північної Аляски. Починаєсь в Манітобі год. 7.57 рано; в Саскачевані й Алберті — 6.57. Тревати буде 3 год і 24 мінути.

КАЛЄНДАРНІ СПРАВИ.

Рік 1942 є роком звичайним.

Мясниць від Різдва Христового до Мясного пущення 4 тижні і пять днів.

Мясне пущення 8 лют. (26 січ. цер.).

Сирне пущення 15 (2 ц.) лютого.

Благовіщення в Світлий Вівторок 7-го квітня (25 березня цер.).

Поклони 18 (5 цер.) березня.

Великдень 5 квітня (23 берез. ц.).

Вознесення 14 (1 цер.) травня.

Зелені Свята 24 (11 цер.) травня.

Неділя Всіх Святих 31 (18 цер.) травня.

Петра і Павла в неділю 12 липня (29 червня цер.).

ПОСТИ.

1. На Святий Вечір Різдва (Навечеріє Різдва).

2. На Святий Вечір Йордану (Навечеріє Богоявлення).

3. Великий Піст — від понеділка по Неділи Сиропустній до Великої Суботи перед Великоднем.

4. Петрівка завсігди від понеділка по Неділи Всіх Святих (1-ій по Зелених Святах) до передодня (навечерія) свята Петра і Павла.

5. Спасівка завсігди від 14 (1 цер.)

серпня до 27 (14 цер.) серпня отже до передодня Успення Пресвятої Богородиці.

6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя 11 вересня (29 серп. церк.).

7. В день свята Воздвиження Чесного Хреста 27 (14 цер.) вересня.

8. Пилипівка, завсігди від 28 (15 цер.) листопада, отже від дня по Пилипі — до передодня (до Навечерія, Св. Вечера) Різдва Христового.

9. Кожної середи і пятниці, крім загальниць.

10. В сирний тиждень (від понеділка по Мясопустній неділи до неділі Сиропустної) з набілом.

11. Щиро релігійні люде вибирають собі нераз для посту окремі дні — чи то на знак подяки Богу за якусь поміч, чи просячи Бога о ласку, чи на знак покаяння.

ЗАГАЛЬНИЦІ.

1. Від Різдва до Богоявлення (Йордану) крім Йорданського Святого Вечера.
2. Від неділі Митаря і Фарисея до неділі Блудного Сина.
3. Від Великодня до Неділі Томиної.
4. Від Зелених Свят до Неділі Всіх Святих.

ЗАБОРОНЕНИЙ ЧАС ВЕСІЛЬ І ЗАБАВ З МУЗИКОЮ.

1. Всі середи і пятниці крім загальниць.
2. Від початку Пилипівки 28 (15 церк.) листопада до Богоявлення.
3. Від понеділка по Неділі Мясопустній до Неділі Томиної.
4. В Петрівку.
5. В Спасівку.
6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя.
7. В день Воздвиження Чесного Хреста.

УРЯДОВІ СВЯТА КАНАДИ.

День Нового Року.

Великодна Пятниця.

Великодний Понеділок.

Вознесення Господне.

День королеви Вікторії (24 травня).

Уродини короля, день проголошують.

Доміціон Дей, 1-го липня.

Лейбор Дей — День Праці, 7-го вересня.

День Подяки, оголошують.

День Спомину (перше замирення) 11-го листопада.

День Різдва Христового.

Свят тих не треба розуміти в строго релігійнім значінню. Це свята державні, отже державні інституції, банки і школи спиняють тоді свою діяльність.

ГОЛОСИ — РЯДОВІ НЕДІЛІ — РЯДОВІ УТРЕННІ ЄВАНГЕЛІЇ.

Рядові Голоси — „Голос" в церковнім Богослуженню, це мельодія, або кілька мельодій, що на якусь одну неділю припадають. Таких Голосів, або голосових груп, є 8, і бересь їх по черзі одної неділі один Голос, другої другий і т. д. Коли скінчиться 8-ий, то дальша неділя має знов 1-ий Голос.

Тому, що Голоси беруться чергою оден за другим, вони звуться Голоси Рядові. Перший рядовий Голос в році починаєсь завсігди від 2-ої Неділі по зелених Святах і так голоси йдуть, повторяючись аж до 5-ої Неділі Великого Посту.

Рядові Неділі — Перша неділя по Зелених Святах називається Першою Рядовою Неділею і від неї числяться всі дальші. З Рядовими Голосами й Утренними Євангеліями вони йдуть аж до пятої неділі Великого Посту, а з Апостолами і Євангеліями Служби Божої до послідних неділь перед Різдвом, а з деякими змінами до неділі перед неділею Митаря і Фарисея. Отже при кожній неділи зазначено, яка це чергова неділя, який тоді Голос (Гол. або Г), яке Утренне Євангеліє (Утр. Єв., або УЄ), та який Апостол і Євангеліє на Службі Божій.

Утренні Євангелії — Кожна неділя посвячена памяти Христового Воскресення, отже на недільній Утрени завсігди читається Євангеліє про Воскресення Христа (Воскресне Євангеліє). Таких Євангелій є 11. Вони також звуться Рядовими Утренними, чи Воскресними Євангеліями. Перше з них припадає завсігди на 1-шу Рядову Неділю, отже на Неділю Всіх Святих, що зараз по Зелених Святах. На 11-ту Рядову Неділю припадає 11-те Утренне Євангеліє, а на 12-ту знов 1-ше. Впарі з Утренними Євангеліями йдуть Євангельські Стихири на Утрени перед Славословієм.

Свята — Свята мають свій окремий лад, отже можуть мати своє окреме Утренне Євангеліє, свій Апостол і Євангеліє на Службі Божій. Коли свято випаде в неділю, то деколи бересь Апостол та Євангеліє і Неділі і Свята.

Окремий лад поза Рядовим маємо від Неділі Митаря і Фарисея до Зелених Свят.

ЄВАНГЕЛІЇ Й АПОСТОЛИ НА ВАЖНІЙШІ ПОТРЕБИ.

На Хрещенню — Мат. 28: 16—20; Рим. 6: 3—11.

На Вінчанню — Ів. 2: 1—11; Ефес. 5: 20—33.

На Похороні старших — Ів. 5: 24—30; Сол. 4: 13—17.

На Похороні дітей — Ів. 6: 35—39; 1 Корин. 15: 39—45.

На освяченню церкви — Ів. 10: 22—28; Жид. 3: 1—4.

В посуху — Мат. 16: 1—6; Яков 5: 7—9, 17—18.

В слоту — Мат. 7: 7—11; Рим. 8: 22—27.

В слабостях — Луки 4: 37—44; Жид. 12: 6—13.

На всяке прошення Мат. 7: 7—11; Филип. 4: 4—9 (те саме, що на Цьвітну Неділю).

Над слабим — Мат. 8: 28—34, або 17: 14—18, або Мар. 5: 1—20, або 9: 17—31, або Луки 9: 37—43.

Мале освячення води — Ів. 5: 1—4; Жид. 2: 11—18.

Освячення води на Йордан — Мар. 1: 9—11; 1 Кор. 10: 1—4. Тоді ж читання (Парамеї) 1) Ісаії 35: 1—10; 2) Ісаії 55: 1—13; 3) Ісаії 12: 3—6.

ЗАГАЛЬНІ АПОСТОЛИ СВЯТИМ.

Богородиці — Филип. 2: 5—11.
Ангелам — Жид. 2: 2—10.
Апостолам — 1 Кор. 4: 9—16.
Пророкам — 1 Кор. 14: 20—25.
Святителям — Жид. 13: 17—21.
Преподобним — Галат 5: 22—6: 2.
Мученикам — 2 Тим. 2: 1—10.
Ісповідникам — Єфес. 6: 10—17.

ЄВАНГЕЛІЇ РЯДОВІ НА УТРЕНИ

(Воскресні), які при неділях зазначені лише числами.

1. Матея 28: 16—20.
2. Марка 16: 1—8.
3. Марка 16: 9—20.
4. Луки 24: 1—12.
5. Луки 24: 12—35.
6. Луки 24: 36—53.
7. Івана 20: 1—10.
8. Івана 20: 11—18.
9. Івана 20: 19—31.
10. Івана 21: 1—14.
11. Івана 21: 15—25.

ЄВАНГЕЛІЇ НА СТРАСТЯХ В СТРАСТНИЙ ЧЕТВЕР.

1. Івана 13: 31 до 18: 1.
2. Івана 18: 1—28.
3. Матея 26: 57—75.
4. Івана 18: 28 — 19: 1—16.
5. Матея 27: 3—32.
6. Марка 15: 16—32.
7. Матея 27: 34—54.
8. Луки 23: 32—49.
9. Івана 19: 25—37.
10. Марка 15: 43—47.
11. Івана 19: 38—42.
12. Матея 27: 62—66.

ЗА УПОКОЙ ЄВАНГЕЛІЯ Й АПОСТОЛИ.

В понеділок — Ів. 5: 17—24: Рим. 14: 6—9.

Вівторок — Ів. 5: 24—30; 1 Кор. 15: 39—45.

Середу — Ів. 6: 35—39; 2 Кор. 5: 1—10.

Четвер — Ів. 6: 40—44; 1 Кор. 15 20—28.

Пятницю — Ів. 6: 48—54; 1 Кор. 15: 47—57.

Суботу — Ів. 5: 24—30; 1 Солун. 4: 13—17.

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї).

На Всеночнім на більші свята бувають Читання (Паремії, Парамеї) з Старого Завіту, отже тут подаємо, які коли береться.

Та поки що треба зробити такі уваги:

В Старім Завіті, що є старо-словянською мовою, перші пять книг звуться: 1. **Битіє,** 2. **Ісход,** 3. **Левит,** 4. **Числа,** 5. **Второзаконіє.** А в Біблії виданій українською мовою (Видання Брит. Т-ва) ті самі книги зовуться: 1-ша книга Мойсея, 2-га книга Мойсея, 3-та книга Мойсея, 4-та книга Мойсея і 5-та книга Мойсея. Отже і в зазначуванню Парамей будемо звати ті книги Книгами Мойсеєвими.

Старословянський біблійний поділ має також **Чотири Книги Царств,** а в українській мові ті чотири Книги зовуться: Перва Книга Самуїлова, Друга Книга Самуїлова, Перва Книга Царів, Друга Книга Царів. Коротко взявши, то в церк.-слов. є: 1-ша Книга Царств, 2-га Царств, 3-та Царств і 4-та Царств. А в укр. тексті те саме має заголовки: 1-ша Самуїла, 2-га Самуїла, 1-ша Царств, 2-га Царств. Цего послідного ми також будемо держатись в зазначуванню.

Ще кілька уваг щодо скорочень: 1М, 2М, 3М — це Перша Книга Мойсея, Друга і т. д.

Іс — Ісаія, Єр. — Єремія, Ез — Езекиїл, Прип — Приповістки Соломона, Ек — Екклезіяст і др. подібно.

Отже хто вважно перегляне заголовки Старого Завіту, той буде знати, до чого скорочення відноситься.

Рожд. Пресв. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Воздв. Ч. Хр. — 1) 2М 15: 22—27, 16: 1. 2) Прип. 3: 11—18. 3) Іс 60: 11—16.

Покров Пр. Богор. — як на Рожд. Пресв. Богородиці.

Димитрія — 1) Іс 63: 15—19; 64: 1—5, 8—9. 2) Єр. 2: 2—12. 3) Прем. 4: 7—15 „

Михаїла — 1) Іс. Навина 5: 13—15; 2) Суд 6: 2—7, 11—24. 3) Іс 14: 7—20.

Воведення — 1) 2М 40: 1—5, 9—10, 16, 34—35. 2) 1 Цар. 7: 51; 8: 1, 3—7, 9—11. 3) Ез. 43: 27; 44: 1—4.

Николая — 1) Прип. 10: 7, 6, 3: 13—16; 8: 34—35. 2) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Нед. пер. Рожд. — 1) 1М 14: 14—20. 2) 5М 1: 8—11, 15—17. 3) 5М 10: 14—21.

Нов. Рік. Вас.—1) 1М 17: 1—2, 4—8, 3, 9—12, 14. 2) Прип. 8: 22—30. 3) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12.

Йордан, Водосвяття — 1) Іс 35: 1—10. 2) Іс 55: 1—13. 3) Іс 12: 3—6. Тоді ж Апостол 1 Кор. 10: 1—4. Єв. Мар. 1: 9—11.

Трох Святих — 1) 5М 1: 8—11, 15—17. 2) 5М 10: 14—21. 3) Прем. Солом. 3: 1—9.

Стрітення — 1) 2М 13: 1—16. 2) Іс 6: 1—13. 3) Іс 19: 1—21.

Благовіщення (на Вечірни) — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11. — На Літ. 1) 2М 3: 1—8. 2) Прип. 8: 22—30.

Юрія — Іс 43: 9—14. 2) Прем. 3: 1—9. 3) Прем. 4: 7—15.

Рожд. Ів. Хрест. — 1) 1М 21: 1—8. 2) Суд. 13: 1—21. 3) Мал. 4: 1—6.

Ілії — 1) Цар 17: 1—16. 2) 1 Цар 18: 1—21. 3) 1 Цар 19: 4—16.

Преображення — 1) 2М 24: 12—18. 2) 2М 33: 11—23; 34: 4—6, 8. 3) 1 Цар 19: 3—9, 11—13, 15—16.

Усп. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Зел. Свята — 1) 4М 11: 16—17, 24—29. 2) Йоіл 2: 23—32 (до: „спасеться"). 3) Ез 36: 24—28.

Петра і Павла — 1) 1 Посл. ап. Петра (Нов. Завіт) 1: 3—9. 2) 1 Пос. ап. Петра 1: 13—19. 3) 1 Пос. ап. Петра 2: 11—24 (до: „правдою жили").

Цьвіт. Неділя — 1) 1М 49: 1—2, 8—12. 2) Соф 3: 14—19. 3) Зах 9: 9—15.

Вознесення — 1) Іс 2: 2—3 (до: „стежками Його"). 2) Іс 62: 10—63: 1—9. 3) Зах 14 1 (до: „Господень") —4 (до: „на схід сонця"), 8—11.

ПОЯСНЕННЯ СКОРОЧЕНЬ.

що приходять при означуванню Голосів, Недільних Євангелій, Апостола та Євангелій на Службі Божій і др.

Гол., або Г. — Голос.

Утр. Єв., або УЄ — Утренне Євангеліє.

Літ. — Літургія, або Литургія, отже Служба Божа.

Ап. — Апостол.

Діян., або Ді — Діяння Апостолів.

Жид. — Жидів, Рим. — Римлян, 1 Кор. — Перше до Коринтян, 2 Кор. — Друге до Коринтян, Гал. — Галат і т. п.

Євагелисти: Мат. або Мт — Матей; Мар., або Мр — Марко; Лу — Лука; Ів. — Іван.

Вишукування Апостолів і Євангелій:

Мт 2: 1—12 значить: Матея 2-га Голова, а в ній читаєсь від 1-го до 12-го стиха. Гал. 4: 4—7 значить: Послання до Галат Голова 4-та, а стихи в ній читається від 4-го до 7-го. Окремо звернемо увгу на таке означення: 1 Кор. 12: 27—13: 8. Це так розуміється: Перше до Коринтян, Голова 12-та, стихи від 27-го аж до слідуючої (13-ої) Голови, а дальше з Голови 13-ої до 8-го стиха. Себто читається в 12-ій Голові від 27-го стиха до кінця Голови, та дальше з Голови 13-ої до стиха 8-го.

СІЧЕНЬ -- JANUARY

1942 — **має 31 днів** — **1942**

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Ч	19	**Грудень 1941.** Преп. Ілії та Ігнатія Печ., мч. Евтихія
2	П	20	Свщмч. Ігнатія Богоносця, Філоґонія Антіохійського
3	С	21	Мч. Уляни; Петра митр. Київ.; муч. Юліянії Ником.
			Нед. Св. ОО. Гол. 5. Утр. Єв. 8. Літ. Жид. 11: 9-10, 17-40. Єв. Мат. 1: 1-25.
4	Н	22	**Нед. Святих Отців** (Перед Різдвом). Вмч. Анастасії.
5	П	23	10 муч. в Криті; Павла еп. Неокес.; Теоктиста Новг.
6	В	24	**Святий Вечір** (Нав. Різдва). Муч. Евгенії, Василиси
7	С	25	**РІЗДВО ІСУСА ХРИСТА**
8	Ч	26	**СОБОР ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ;** Смуч. Евтимія Сард.
9	П	27	**ПЕРВОМУЧ. СТЕФАНА;** преп. Теодора арх Царгор.
10	С	28	20,000 муч. в Никомидії спалених; муч. Зинона, Петра
			Нед. по Різдві. Гол. 6. Утр. Єв. 9. Літ. Ап. Галат 1: 11-19. Єв. Матея 2: 13-23.
11	Н	29	**Нед. по Різдві.** 14,000 дітей уб. Іродом; преп. Івана печ.
12	П	30	Мч. Анисії діви, преп. Теодора Царг., муч. Зотика.
13	В	31	Преп. Меланії Рим.; преп. Геласія (**Закін. свята Р. Хр.**)
14	С	1	**Січень 1942. УКРАЇН. НОВИЙ РІК 1942. ВАСИЛІЯ Вел.**
15	Ч	2	Преп. Сильвестра Печер., свмч. Теоґена, Теодотії.
16	П	3	Преп. Малахії, свщмч. Гордія.
17	С	4	Собор 70-ти Апостолів, муч. Зосими і Анастасія.
			П. Йор. Г. 7 УЄ 10. Літ. 2 Тим. 4: 5-8 і 1 Тим. 4: 9-15. Єв. Мар. 1:1-8 і Лу 19: 1-10.
18	Н	5	**Нед. перед Богоявленням. Святий Вечір.** Піст.
19	П	6	**ЙОРДАН (БОГОЯВЛЕННЯ ГОСПОДНЄ)**
20	В	7	**Собор Івана Хрестителя;** мч. Атанасія Аталійського.
21	С	8	Преп. Григорія Печерського, преп. Георгія, Домніки.
22	Ч	9	Мч. Полієвкта і Неарха; Петра еп. Севастійського.
23	П	10	Григорія еп. Нісского, преп. Дометіяна, Маркіяна.
24	С	11	Преп. Теодосія Вел., Теодосія Антіох., Михаїла
			Мит. Ф. Г. 8. УЄ 11. Літ. Єф. 4: 7-13 і 2 Тим. 3; 10-15. Єв. Мат. 4: 12-17 і Лу 18: 10-14.
25	Н	12	**Нед. Митаря і Фарисея.** Сави арх. Серб., муч. Татіяни.
26	П	13	Мч. Ермила і Стратоника; Якова еп. Нізивійського
27	В	14	Св. Отців вбитих в Синаї й Раїфі; преп. Стефана
28	С	15	Преп. Павла Тивейського, преп. Івана Кущника.
29	Ч	16	Поклонення Кайданам ап. Петра; Леоніли і внуків її
30	П	17	Антонія Великого, Архила ісповідника, Антонія рим.
31	С	18	Атанасія і Кирила археп. Александр., муч. Ксенії

Різдво: УЄ Мт. 1: 18-25. Літ. Гал. 4: 4-7. Єв. Мт 2: 1-12. **Соб. Пр. Бог.:** УЄ Мт 2: 1-12. Літ. Жид. 2: 11-18. Мат. 2: 13-23. **Стефана:** УЄ Ів. 15: 17-27 і 16: 1-2. Літ. Діян. 6: 8-15, 7: 1-5, 47-59. Єв. Мт. 21: 33-42. (Прод. під місяцем лютнем).

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА СІЧЕНЬ.

Від 1 до 3 — Сильні вітри і заметіль в околицях Великих Озер.

4 до 7 — Вияснится, але сильні морози і вітри.

8 до 11 — Усталення погоди, але сніг з вітром в Західних Провінціях.

12 до 15 Гарна погода в багато частях Канади, почне зимніти.

16 до 19 — Сніг і бурлива погода в більшости околиць, головно в Надморських провінціях і Квебеку.

20 до 23 — Зимно в Альберті і Саскачевані та випогодитья в східній Канаді.

24 до 27 — Сильні вітри, але ясно і зимно.

28 до 31 — Відлега в східних провінціях; в захід. Канаді великі сніги.

ЛЮТЕНЬ - FEBRUARY

1942 — має 28 днів — 1942

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
			Нед. Бл. Сина. Гол. 1. УЄ 1. Літ. Ап. 1 Кор. 6: 12-20. Єв. Луки 15: 11-32.
1	Н	19	**Січень. Нед. Блудного Сина.** Преп. Макарія, Лаврентія
2	П	20	† Преп. Евфимія Вел., муч. Інни, Пімми й Рімми, Васа
3	В	21	Преп. Максима іспов., муч. Анастасія, Неофіта, Евгенія,
4	С	22	Препмч. Анастасія Печер., ап. Тимотея, муч. Мануїла.
5	Ч	23	Свмч. Климента еп. Анкирського, муч. Агафангела
6	П	24	Преп. Ксенії, муч. Вавили, Тимотея, Агапія.
7	С	25	† Григорія Богослова арх. Цар., мч. Феліцати і 7 синів.
			Гол. 2. УЄ 2. Літ. 1 Кор. 8: 8-13 і 9: 1-2. Єв. Мат. 25: 31-46..
8	Н	26	**Нед. Мясопустна.** Преп. Ксенофонта і Марії і їх синів.
9	П	27	† Перенес. мощів Івана Золотоустого, муч. Димитрія
10	В	28	Преп. Ефрема Печ. Мит. переясл., Ефрема Сиріна.
11	С	29	Перенес. мощей Ігнатія Богоносця, Лаврентія печер.
12	Ч	30	**ТРОХ СВЯТИХ: Василія Вел., Григорія Бог. і Івана Зол.**
13	П	31	Никити еп. Новгор., муч. Вікторина, Віктора, Теодотії.
14	С	1	**Лютий.** Муч. Трифона, Перепетуї, преп. Вендиміяна
			Стріт. Гол. 3. УЄ Лу 2: 22-32. Літ. Рим. 13: 11—14: 4 і Гал. 2: 16-20 (Гл. низше)
15	Н	2	**Нед. Сироп. СТРІТЕННЯ ГОСПОД.** Муч. Йордана.
16	П	3	**Початок Вел. Посту.** Симеона Богоприїмця і Анни.
17	В	4	Преп. Ісидора Пелусіота, Николая іспов., Георгія Вол.
18	С	5	Теодосія Угл. арх. Чернигівського, муч. Агафії.
19	Ч	6	Вукола еп. Смирн., муч. Доротеї, Христини, Калісти
20	П	7	Партенія еп. Лампс., преп. Луки Еладського, 1003 муч.
21	С	8	Влмч. Теодора Стратилата, прор. Захарії, Сави арх.
			1 Нед. ВП. Гол. 4. УЄ 4. Літ. Жид. 11: 24-26, 32-40 і 12: 1-2. Єван. Ів. 1: 43-51
22	Н	9	**1 Нед. Вел. Посту.** Преп. Панкратія затворника печер.
23	П	10	Преп. Прохора Печер., Свщм. Харлампія, Порфирія
24	В	11	Муч. Власія еп. Севаст., муч. Георгія серб., Всеволода
25	С	12	Мелетія еп Антіох., Антонія патр. Царг., преп. Евгенія
26	Ч	13	Преп. Мартиніяна, Зої й Фотини, Евлогія арх. Алекс.
27	П	14	Преп. Кирила учит. словянського, Ісаакія печерського.
28	С	15	Преп. Пафнутія Печер., ап. Онисима з 70-ти, Евсевія.

Нов. Рік. УЄ Ів. 19: 9-16. Літ. Кол. 2: 8-12 і Жид. 7: 26—8: 2. Єв. Лу 2: 20-21, 40-52. і Лу. 6: 17-23. **Йордан:** УЄ Мр. 1: 9-11. Літ. Тита 2: 11-14 і 3: 4-7. Єв. Мат. 3: 13-17. **Івана Хрестителя:** Літ. 2 Тимотея 2: 1-10. Єван. Івана 1: 29:34.
Трох Святих: УЄ Івана 10: 1-16. Літ. Ап. Жид. 13: 17-21. Єван. Матея 5: 14-19. **(Стрітення):** Літ. Єван. Матея 6: 14-21 і Луки 2: 22-40.

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА ЛЮТЕНЬ.

Від 1 до 3 — Температура підноситься, погода не устійнена.

4 до 7 — Опади снігу коло Великих Озер; тяжка мрака в надокеанськім побережу.

8 до 11 — Страшна заметіль, головно в західних провінціях та над тихоокеанським побережам.

12 до 15 — Випогодження, але зимно над горішними Великими Озерами та в степових провінціях.

16 до 19 — Потеплїє; снігові в надморськім побережу.

20 до 23 — Снігові на долішних Великих Озерах. Гарно і ясно на заході.

24 до 28 — Неустійнена погода; великі сніги в Скалистих горах.

БЕРЕЗЕНЬ -- MARCH

1942 — має 30 днів — 1942

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Перс. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
			2 Нед. ВП. Гол. 5. УЄ 5. Літ. Ап. Жид. 1: 10—2: 3. Єв. Мар. 2: 1-12.
1.	Н	16	**Лютий. 2 Нед. Вел. Посту.** Муч. Памфила, Валента.
2	П	17	Преп. Теодора мовч. Печер., влмч. Теодора Тирона.
3	В	18	Агапита еп. Синад., Льва еп. Рим,, Флавіяна патр. Царг.
4	С	19	Ап. Архипа, Филимона, Апфії, преп. Досифея, Равула.
5	Ч	20	Льва еп., преп. Агатона чудотв. Печер., муч. Садока.
6	П	21	Пре. Тимотея, Евстафія арх. Антіох., Георгія еп.
7	С	22	Муч. Маврикія, сина його Фотина і 70 воїнів його.
			3 Нед. Вел. Пос. Гол. 6. УЄ 6. Літ. Жид. 4: 14-16 і 5: 1-6. Єв. Мар. 8: 34-38 і 9: 1.
8	Н	23	**3 Нед. В. Посту. Хрестопоклінна.** Свщмч. Полікарпа.
9	П	24	† Перше і друге знайдення голови Івана Хрестителя.
10	В	25	Тарасія археп. Царгород., свщмч. Регіна епископа.
11	С	26	Преп. Порфирія еп. Газького, муч. Севастіяна, Івана
12	Ч	27	Преп. Тита Печер., Прокопія Декаполіта, муч. Геласія.
13	П	28	Преп. Василія іспов., Марини й Кири, свщмч. Протерія
14	С	1	**Березень.** Препмч. Евдокії, мч. Антоніни, Нестора.
			4 Нед. Вел. Пос. Гол. 7. УЄ 7. Літ. Жид. 6: 13-20. Єван. Марка 9: 17-31.
15	Н	2	**4 Нед. В. Посту.** Свмч. Теодота еп. Кирин., мч. Евфалії
16	П	3	Свмч. Евтропія, Клеоника і Василиска, пр. Піями д.
17	В	4	Преп. Герасима Вологд., мч. Павла і сестри Юліянії
18	С	5	**Поклони.** Муч. Конона, преп. Марка пост., муч. Івана
19	Ч	6	Муч. 42 Аморейських: Милісена, Теодора, Теофіла.
20	П	7	Свщмч. Херсонеських: еп. Василія, Ефрема, Евгенія
21	С	8	Теофілакта еп. Ник., ап. Ерма з 70-ти, преп. Дометія
			5 Нед. ВП. Гол. 8. УЄ 8. Літ. Ап. Жид. 9: 11-14. Єв. Марка 10: 32-45.
22	Н	9	**5 Нед. В . Посту.** † 40 муч. Севастійських: Акакія Алек.
23	П	10	Муч. Кондрата, Кипріяна, Діонизія, Павла, Никифора
24	В	11	Софронія патр. Єрус., муч. Піонія, Евфимія арх. Новг.
25	С	12	Теофана іспов., Григорія Двоєслова, Симеона Богос.
26	Ч	13	Никифора патр. Царгор., мч. Христини, Александра
27	П	14	Ростислава кн. Київ., Преп. Теогноста митр. Київ.
28	С	15	Муч. Агапія, Пуплія, Тимолая, Ромила, Александра.
			Цв. Нед. Утр. Єв. Мат. 21: 1-11, 15-17. Літ. Филип. 4: 4-9. Єв. Ів. 12: 1-18
29	Н	16	**Неділя Цьвітна.** Серапіона арх. Новгор., муч. Трохима
30	П	17	† Преп. Алексія чол. Божого, муч. Марина, Павла
31	В	18	Кирила арх. Єрусалим., муч. Трофима і Евкратія,

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА БЕРЕЗЕНЬ.

Від 1 до 3 — Неустійнена погода.
4 до 7 — Заметіль при кінці тижня.
8 до 11 — Неустійнена погода в західних провінціях.
12 до 15 — Виясниться, але зимно в західних провінціях.
16 до 19 — Непевна погода, опісля покращає.
20 до 23 — Потепліє; заметілі в надморських провінціях.
24 до 27 — Проясниться, але зимно над Суперіор Озером і в степових провінціях.
28 до 31 — Погода змінлива з бурями на початку тижня.

КВІТЕНЬ -- APRIL

1942 — має 30 днів — 1942

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	19	**Березень.** Муч. Хризанфа і його нареч. Дарії, Іларії
2	Ч	20	**Великий Четвер—Страсти.** Отців: Івана, Сергія і др.
3	П	21	**Вел. Пятниця—Покл. Плащениці.** Івана Лістичника
4	С	22	**Вел. Субота.** Свщмч. Василія Анкир., муч. Дросиди

Великдень: Діян. 1: 1-8. Єв. Івана 1: 1-17. **Світ. Понед.** Діян. 1: 12 17 і 21-26.

5	Н	23	**ВЕЛИКДЕНЬ—ХРИСТОВЕ ВОСКРЕСІННЯ.**
6	П	24	**СВІТЛИЙ ПОНЕДІЛОК.** Преп. Захарія пост. Печер.
7	В	25	**СВІТЛИЙ ВІВТОРОК—БЛАГОВІЩЕННЯ ПР. БОГОР.**
8	С	26	Собор Арх. Гавриїла, преп. Василія Нового, Малха
9	Ч	27	Матрони Солунської, преп. Івана Прозорливого
10	П	28	Преп. Евстратія пост. Печер., Іларіона ісповідника
11	С	29	Марка еп., муч. Кирила діякона, Марка старця, Йони

Нед. Томина: Гол. 1. УЄ Мт 28: 16-20. Літ. Діян. 5: 12-20. Єв. Івана 20: 19-31.

12	Н	30	**Нед. Томина—Проводи.** Преп. Івана Ліст., муч. Захарії.
13	П	31	Преп. Іпатія цілителя Печер., Йони митр. Київського
14	В	1	**Квітень.** — Преп. Геронтія Печер., Марії Єгипетської
15	С	2	Преп. Тита, муч. Амфіяна, Едесія, Полікарпа Алекс.
16	Ч	3	Преп. Микити іспов., Іліріка, муч. Еппидифора, Дія.
17	П	4	Преп. Йосифа Многоболізного Печер., Йосифа Пісн.
18	С	5	Муч. Агатопода і Теодула, преп. Марка, Пуклія.

Нед. Мирон. Г. 2. УЄ Мр. 16: 9-20. Літ. Діян. 6: 1-7. Єв. Мр. 15: 43-47 і 16: 1-8.

19	Н	6	**Нед. Мироносиць.** Методія уч. Словян, преп. Григорія
20	П	7	Муч. Руфіна й Акилини та 200 з ними, преп. Серапіона
21	В	8	Преп. Ніфонта еп. Новгород., муч. Павсиліпа, Івана
22	С	9	Муч. Авдієса, Маріява і 270 інших з ними, Вадима
23	Ч	10	Муч. Терентія, Африкана, Максима, Зенона, Теодора
24	П	11	Свщм. Антипи еп. Перг., муч. Прокеса і Мартиніяна
25	С	12	Василія іспов. Парійсь., преп. Атанасії ігуменії Єгип.

Нед. Розсл. Гол. 3. УЄ Луки 24: 1-12. Літ. Діян. 9: 32-42. Єван. Івана 5: 1-15

26	Н	13	**Нед. Розслабленого.** Свщмч. Артемона, муч. Томаїди.
27	П	14	Мартина іспов., муч. Азата і 1000 з ним замуч., Івана
28	В	15	Кн. Мстислава Київ., муч. Анастасії і Василиси, Сухія.
29	С	16	Муч. Каліди, Ніки, Нунехії, Харієси, Теодори, Галини.
30	Ч	17	Симеона еп. Перського і з ним Авделая й Ананії,

Світ. Вівторок і Благовішення: Всеночне й Утрення Благов. УЄ Лу 1: 39-49 і 56. Літ. Діяння 2: 14-21 і Жид. 2: 11-18. Єван. Івана 1: 18-28 і Луки 1: 24-38.

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА КВІТЕНЬ.

Ві 1 до 7 — Гарно з сильними приморозками в західних провінціях.

4 до 7 — Дощ в околицях долішних Великих Озер. Бурі в Надморських провінціях.

8 до 11 — Гарно і ясно в більшости околиць.

12 до 15 — Сильні вітри коло горішних Великих Озер і на заході.

16 до 19 — Змінлива погода в суботу і неділю.

20 до 23 — Бурі до 22, опісля випогодиться.

24 до 27 — Змінлива погода з локальними дощами.

28 до 30 — Ясні і теплі дні, але холодні ночі до 30, коли наспіє буря в західних провінціях, яка принесе бажані фармерами дощі.

ТРАВЕНЬ -- MAY

1942 — **має 31 днів** — **1942**

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	18	**Квітень.** Преп. Івана, ісп. Косми еп. Халк. й Авксентія.
2	С	19	Преп. Івана Ветхопещерника, Трифона патр. Царгор.
			Нед. Самар. Гол. 4. УЄ Ів. 20: 1-10. Літ. Діян. 11: 19-26 і 29-30. Єв. Ів. 4: 5-42.
3	Н	20	**Нед. Самарянки.** Муч. Гавриїла отрока, преп. Теодора.
4	П	21	Свщмч. Теодора і матері його Филипії, муч. Діоскора.
5	В	22	Преп. Теодора Сикеота, Віталія чтеця, Натанаїла.
6	С	23	† **Великом. Георгія (Юрія) Побідоносця**, муч. Лазаря.
7	Ч	24	Преп. Сави Печер., муч. Стратилата і 70 його воїнів.
8	П	25	Ап. Марка, Македонія патр. Царг., преп. Сильвестра.
9	С	26	Свщмч. Василія еп. Амасійського, Глафіри діви.
			Нед. Сліпор. Гол. 5. УЄ Ів. 20: 11-18. Літ. Діян. 16: 16-34. Єв. Івана 9; 1-38.
10	Н	27	**Нед. Сліпородженого.** Преп. Стефана еп. Волод. Вол.
11	П	28	Кирила еп. Туров., ап. Ясона і Сосипатра, муч. Мамія.
12	В	29	9 муч в Кизиці: Теогніда, Рута, Антипатра, Теостиха.
13	С	30	† Ап. Якова Завед., Никити Новгор., муч. Максима.
14	Ч	1	**Травень. ВОЗНЕСЕННЯ ГОСП.** Макарія митр. Київ.
15	П	2	Перен. мощей Бориса і Гліба, Атанасія патр. Алекс.
16	С	3	Смерть преп. Теодосія ігум. Печер., муч. Тимотея.
			Св. ОО. Гол. 6. УЄ Ів. 21: 1-14. Літ. Діян. 20: 16-18 і 28-36. Єв. Ів. 17: 1-13.
17	Н	4	**Нед. Св. Отців.** Пелагії діви, свщмч. Сильмана, Еразма,
18	П	5	Влкмч. Ірини, муч. Неофіта, Гая і Гаяна, преп. Міхея.
19	В	6	Преп. Йова чудотв. Почаївського, муч. Варвари.
20	С	7	Зявлення Чесного Хреста в Єрусалимі, муч. Акакія.
21	Ч	8	† Ап. Івана Богослова, Арсенія Вел., Арсенія Печер.
22	П	9	† Перенесення мощів св. Нколая чудотв., прор. Ісаії
23	С	10	Ап. Симона Зилота, преп. Ісидори, блажен. Таїсії.
			Зелені Свята: Гол. 7 УЄ Ів 20: 19-23. Літ. Діян. 2: 1-11. Єв. Ів. 7: 37-52 і 8: 12.
24	Н	11	**ЗЕЛЕНІ СВЯТА—ТРОЇЦЯ.** Рівноап. Кирила і Методія.
25	П	12	**ДЕНЬ СВЯТОГО ДУХА.** Епифанія еп. Кипру.
26	В	13	Муч. Гликерії діви, муч. Лаодикія, Георгія ісповід.
27	С	14	Никити затв. Печ., муч. Ісидора воїна, преп. Серапіона.
28	Ч	15	Пахомія Великого, Ісаії еп. Рост., Смерть Ісаії чудот.
29	П	16	Преп. Теодора освяченого, мучч. Віта, Модеста, Петра.
30	С	17	Ап. Андроника і помічниці Юнії, Стефана арх. Царг.
			Н. В. Св. Г. 8. УЄ 1. Літ. Жд. 11: 33-40 і 12: 1-2. Єв. Мт. 10: 32-33, 37-38 і 19: 27-30.
31	Н	18	**Нед. Всіх Святих.** Муч. дів: Александри, Текуси, Фаїни.

(Устав зі свят під місяцем червнем).

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА ТРАВЕНЬ.

Від 1 до 3 — Неустійнена, снігова погода.

4 до 7 Гарно але загально холодно.

8 до 11 — Дощі в надмор. провінціях і в долинах ріки Ст. Лавренс.

12 до 15 — Гарна погода спочатку, та опісля погіршиться.

16 до 19 — Сильні вітри в околицях Великих Озер.

20 до 23 Почнесь гарно, опісля будуть дощеві опади.

24 до 27 — Гарна погода коло долішних Великих Озер.

28 до 31 — Нестала погода в цім часі року.

ЧЕРВЕНЬ -- JUNE

1942 — має 30 днів — 1942

Звич. Кал. н.с	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	**Травень.** Свщмч. Патрикия еп. і Акакія, Менандра.
2	В	20	Муч. Талалея, Александра, Астерія воїнів, преп. Івана.
3	С	21	Рівноап. Константина і Єлени, преп. Касіяна.
4	Ч	22	Муч. Василиска, Маркела, Кодра, мученицi Софії.
5	П	23	Прпмч. Михаїла Чорноризця, Леонтія єпископа.
6	С	24	Преп. Симеона Дивногорця, Микити Стовпника.
			Нед. 2. Гол. 1. УЄ 2. Літ. Рим. 2: 10-16. Єв. Мат. 4: 18-23.
7	Н	25	**Нед. 2 по Зел. Св.** † 3-те знайдення голови Івана Хр.
8	П	26	Ап. Карпа й Алфея з 70-ти, муч. Аверкія і Єлени.
9	В	27	Свщмч. Терапонта Сард., муч. Теодори діви і Дидима.
10	С	28	Преп. Никити іспов. еп. Халкид,, муч. Єликоніди.
11	Ч	29	Препмч. Теодосії діви, Александра патр. Александ.
12	П	30	Преп. Ісаакія Далмат., муч. Наталія, Романа, Телетія.
13	С	31	Ап. Ерма з 70-ти, муч. Ермея воїна, Маґа, Евсевія.
			Нед. 3. Гол. 2. УЄ 3. Літ. Рим. 5: 1-10. Єван. Матея 6: 22-33.
14	Н	1	**Червень. Нед. 3 по Зел. Св.** Муч. Юстина Философа.
15	П	2	**Влмч. Івана Сучавського.** Никифора патр. Царгород.
16	В	3	Муч. Лукіяна й отроків: Клавдія, Іпатія, Павла.
17	С	4	Митрофана патр. Царг., Марти і Марії сестер Лазаря.
18	Ч	5	Блаж. Константина митр. Київ., муч. Аполона, Нікандра
19	П	6	Преп. Висаріона Єгип., преп. Іларіона ігум. Далмат.
20	С	7	Муч. Теодота Анкир., муч. Марії, Калерії і Киріякії.
			Нед. 4. Гол. 3. УЄ 4. Літ. Рим. 6: 18-23. Єв. Мат. 8: 5-13.
21	Н	8	**Нед. 4 по Зел. Св.** Ефрема патр. Антіох., Теодора еп.
22	П	9	Кирила арх. Александр., муч. Теклі, Марти і Марії.
23	В	10	Преп. Силуана схимонаха Печер., Івана митр. Тобол.
24	С	11	† Ап. Вартоломея і Варнави з 70-ти, муч. Теопемпта.
25	Ч	12	Преп. Онуфрія Вел., Петра Атонс., пустин. Івана.
26	П	13	Муч. Аликини, преп. Анни і сина її Івана, муч. Діодора.
27	С	14	Упок. благов. кн. Мстислава (Георгія), прор. Єлисея.
			Нед. 5. Гол. 4. УЄ 5. Літ. Рим. 10: 1-10. Єв. Мат. 8: 28-34 і 9: 1.
28	Н	15	**Нед. 5 по Зел. Св.** Прор. Амоса, муч. Віта, Модеста.
29	П	16	Преп. Тихона Луховського, муч. Тигрія пресвітера.
30	В	17	Муч. Мануїла, Савела й Ізмаїла, преп. Йосифа пуст.

Юрія: Утр. Єван. Луки 12: 2-12 Літ. Діян. 12: 1-11. Єван. Івана 15: 17—16: 2.
Вознесення: Утр. Єван. Марка 16: 9-20 Літ. Діян. 1: 1-12. Єван. Луки 24: 36-53
Понед. Зел. Свят: Літ. Ап. Ефесян 5: 9-19. Єван. Матея 8: 10-20.
Івана Сучавського: УЄ. Ів. 20: 1-10. Літ. 2 Петра 3: 1-18. Єв. Ів. 19: 25-27 і 21: 24-25.

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА ЧЕРВЕНЬ.

Від 1 до 3 — Непевна погода; наглі бурі в ріжних місцях.

4 до 7 — Принагідні дощі на сході Канади.

8 до 11 — Гарна погода.

12 до 15 — Дуже непевна погода.

16 до 19 — Загально гарно і тепло.

20 до 23 — Дуже погідний тиждень.

24 до 27 — Загальні бурі на сході Канади.

28 до 30 — Погода гарна і тепла, головно в східних провінціях.

ЛИПЕНЬ -- JULY

1942 — має 31 днів — 1942

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	18	**Червень.** Преп. Леонтія канон. Печер., муч. Етерія.
2	Ч	19	† Ап. Юди брата Господнього, преп. Паїсія Велик.
3	П	20	Память угодників землі Волинської, свщмч. Методія.
4	С	21	Муч. Юліяна Тарсійського, преп. Юлія пресвітера.
			Нед. 6. Гол. 5. УЄ 6. Літ. Рим. 12: 6-14. Єв. Матея 9: 1-8.
5	Н	22	**Нед. 6 по Зел. Св.** Свщмч. Евсевія, муч. Галактіона.
6	П	23	Муч. Агрипини діви, муч. Евстахія, Гая, Урвана.
7	В	24	**РІЗДВО ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ.** Муч. Киріяка.
8	С	25	Препмч. Февронії, Леоніди, Лівії й Евтропії.
9	Ч	26	Преп. Давида Солун. й Анфіона, преп. Івана Готського.
10	П	27	Преп. Самсона странноприїмця, блаж. Мартина.
11	С	28	Преп. Сергія і Гермогена, преп. Івана Дамаскина.
			Нед. 7. Гол. 6. УЄ 7. Літ 2 Кор. 11: 21—12: 9. Єв. Мат. 16: 13-19.
12	Н	29	**Нед. 7 по Зел. Св. ПЕТРА і ПАВЛА АПОСТОЛІВ.**
13	П	30	† Собор 12-ти Апостолів. Муч. Михаїла, Мелітона.
14	В	1	**Липень.** Косми і Даміяна безсріб., преп. Льва Пуст.
15	С	2	Положення чесної ризи П. Діви Марії у Влахерні.
16	Ч	3	Муч. Якинта, Марка, преп. Анатолія затвор. Печер.
17	П	4	Андрея арх. Критського, муч. Теодота і Теодотії.
18	С	5	† Преп. Атанасія Атон., преп. Лампада, муч. Анни.
			Нед. 8. Гол. 7. УЄ 8. Літ. 1 Кор. 1: 10-18. Єв. Матея 14: 14-22.
19	Н	6	**Нед. 8 по Зел. Св.** Преп. Сисоя схим. Печер. муч. Лукії.
20	П	7	Преп. Томи Малеїна й Акакія Синай., муч. Киріякії.
21	В	8	Влкмч. Прокопія, св. Теодосії, муч. Авди, св. Антіоха.
22	С	9	Свщм. Панкратія еп., Теодора еп., муч. Андрея і Прова.
23	Ч	10	† **Преп. Антонія Печерського чудотв.**, муч. Леонтія.
24	П	11	Смерть укр. кн. Ольги, муч. Евфимії, преп. Никодима.
25	С	12	Муч. Прокла й Іларія, преп. Михаїла, св. Вероніки.
			Нед. 9. Гол. 8. Утр. Єван. 9. Літ. 1 Кор. 3: 9-17. Єван. Матея 14: 22-34.
26	Н	13	**Нед. 9 по Зел. Св.** Собор арх. Гавриїла, преп. Стефана.
27	П	14	Ап. Акили з 70-ти і друж. його Прискили, муч. Юста.
28	В	15	†**Володимира Великого князя України, рівноапост.**
29	С	16	Свщмч. Атиногена, муч. Юлії діви, муч. Павла й сестер.
30	Ч	17	Велкмч. Марини, преп. Леоніда, муч. Сперата.
31	П	18	Івана і Памви затвор. Печер., муч. Еміліяна, Якинта.

Різд. Івана Хрест. УЄ Лу 1: 18-25. Літ. Рим. 13: 12—14: 4. Єв. Лу 2: 1-12.
Володимира Вел. УЄ Іван 10: 9-16. Літ. Гал. 1: 11-19. Єв. Івана 10: 1-9.

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА ЛИПЕНЬ.

Від 1 до 3 — Спочатку гарно, опісля зміниться.

4 до 7 — Гарячо і сухо в степових провінціях.

8 до 11 — Змінлива погода, вітри і бурі.

12 до 15 — Нестала погода, громовиці в степових провінціях.

16 до 19 — Змінлива погода та до 19 випогодиться.

20 до 23 — Гарно і тепло в східних провінціях.

24 до 27 — Гарно, але дуже горячо.

28 до 31 — Змінлива погода та кінець місяця гарний.

СЕРПЕНЬ — AUGUST

1942 — **має 31 днів** — **1942**

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	19	**Липень.** Преп. Макрини сестри Василія Вел. преп. Дія.
Нед. 10 Г. 1. УЄ 10. Літ. І Кор. 4: 9-16 і Як. 5: 10-20. Єв. Мт. 17: 14-23 і Лу 4: 22-30			
2	Н	20	**Нед. 10 по Зел. Св. † Ілії пророка.** Зн. мощ. Атанасія.
3	П	21	Преп. Онуфрія Мовчаль. й Онисима Печерських.
4	В	22	Рівноап. Марії Магдалини, препмч. Маркели, Корнилія.
5	С	23	Муч. Трохима, Теофіла і 13-ти з ними, Аполінарія.
6	Ч	24	† Муч. Бориса і Гліба, преп. Полікарпа архиман. Печ.
7	П	25	† Успення правед. Анни, св. Олимпіяди дияконисси.
8	С	26	Преп. Мойсея чудотв. Печер., свщмч. Ермолая.
Нед. 11 Го. 2. УЄ 11. Літ. 1 Кор. 9: 2-12. Єван. Матея 18: 23-35.			
9	Н	27	**Нед. 11 по Зел. Св.** Пантелеймона влкмч., преп. Наума.
10	П	28	Ап. з 70-ти: Прохора, Никанора, Тимона й Пармена.
11	В	29	Муч. Калиника Киликійського, муч. Серафини діви.
12	С	30	Ап. з 70-ти: Сили і Силуана, Крискента, Епенета.
13	Ч	31	Правед. Евдокима Кападок., муч Уліти, прав. Йосифа.
14	П	1	**Серпень.** † Знайд. Чест. Хреста. **Хрещ. Руси-України.**
15	С	2	Перенес. мощів Первом. Стефана, блаж. Василія.
Нед. 12. Гол. 3. Утр. Єван. 1, Літ. 1 Корин. 15: 1-11. Єван. Матея 19: 16-26.			
16	Н	3	**Нед. 12 по Зел. Св.** Преп. Ісаакія, Далмата і Фавста.
17	П	4	Сім молод. в Єфесі сплячих: Максиміліяна, Івана і др.
18	В	5	Муч. Євсигнія, Кантидія, Кантидіяна, правед. Нонни.
19	С	6	**ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСП.—СПАС.** Теоктиста еп. Черн.
20	Ч	7	Преп. Пімена пост. Печ., муч. Марина воїна, Атерія.
21	П	8	Преп. Григорія іконописця Печер., Еміліяна ісповід.
22	С	9	† Ап. Матея, муч. Юліяна, Маркіяна, Івана, Фотія.
Нед. 13. Гол. 4. Утр. Єван. 2. Літ. 1 Корин. 16: 13-24. Єван. Матея 21: 33-42.			
23	Н	10	**Нел. 13 по Зел. Св.** Муч. архид. Лаврентія, Сикста еп.
24	П	11	Прпмч. Василія і Теодора Печер., муч. Евпла, Неофіта.
25	В	12	Муч. Фотія, Памфила й Капитона, Александра епи.
26	С	13	Тихона еп. Вороніжського, муч. Конкордії, св. Ірини.
27	Ч	14	Перенес. мощів Теодосія Печ., прор. Михея, муч. Лукія.
28	П	15	**УСПЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ.** Преп. Харитона.
29	С	16	† Нерукотворений Образ Ісуса Христа. Муч. Діомида.
Нед. 14. Гол. 5. Утр. Єван. 3. Літ. Ап. 2 Корин. 1: 21—2: 4. Єван. Матея 22: 1-14.			
30	Н	17	**Нед. 14 по Зел. Св.** Преп. Алипія іконоп. Печерського.
31	П	18	Муч. Флора і Лавра, Серапіона, Івана і Георгія патр.

(Устав свят поданий під місяцем вереснем).

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА СЕРПЕНЬ.

Від 1 до 3 — Місцеві громовиці в східній Канаді.

4 до 7 — Сильні вітри коло Великих Озер і на сході.

8 до 11 — Гарно і горячо з легкими вітрами.

12 до 15 — Непевна погода, але тепла в околицях Вел. Озер.

16 до 19 — Дощі на Вел. Озерах і в степових провінціях.

20 до 23 — Гарно і холодніше.

24 до 27 — Змінлива погода.

28 до 31 — Гарна погода. Горяч в степових провінціях.

ВЕРЕСЕНЬ -- SEPTEMBER

1942 — **має 30 днів** — **1942**

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	В	19	**Серпень.** Муч. Андрея Стратилата і 2593 з ним.
2	С	20	Прор. Самуїла, муч. Севіра пресв., Мемнона сотника.
3	Ч	21	Преп. Аврамія Печер., ап. Тадея з 70-ти, муч. Васси.
4	П	22	Муч. Агатоника і з ним Зотика, Теопрепія, Акиндина.
5	С	23	Свщмч. Іринея еп. Ліонського, Калиника патр. Царг.
			Нед. 15. Гол. 6. Утр. Єван. 4. Літ. 2 Корин. 4: 6-15. Єван. Матея 22: 35-46.
6	Н	24	**Нед. 15 по Зел. Св.** Перенес. мощів Петра митр. Київ.
7	П	25	Ап. Тита з 70-ти, ісповід. Вариса й Євлогія епп. Едеси.
8	В	26	Муч. Адріяна і Наталії, преп. Тифоя, муч. Сисанія.
9	С	27	Преп. Пімена пост. Печер., Пімена Вел., Осії ісповід.
10	Ч	28	† Знайд. мощів Йова Почаївського. Преп. Сави.
11	П	29	† **Усікнов. Голови Івана Хрестителя,** муч. Анастасія.
12	С	30	Александра, Івана і Павла патр. Царг., преп. Врієна.
			Нед. 16. Гол. 7. Утр. Єван. 5. Літ. 2 Корин. 6: 1-10. Єван. Матея 25: 14-30.
13	Н	31	**Нед. 16 по Зел. Св.** † Пол. Пояса Богород., Івана митр.
14	П	1	**Вересень. Початок Церков. Року.** † Симеона стовп.
15	В	2	Муч. Маманта, Івана пост. патр. Царг., муч. Теодота.
16	С	3	Свщмч. Антима еп. Никомид. і з ним Теофіла, Петра.
17	Ч	4	Муч. Вавили еп. Антіох., прор. Мойсея Боговидця.
18	П	5	Правед. Захарія і Єлисавети, мч. Раїси, Атанасія.
19	С	6	Чудо Архистр. Михаїла в Хонах, преп. Архипа, Давида.
			Нед. 17. Гол. 8. Утр. Єван. 6. Літ. 2 Корин. 6: 16-18 і 7: 1. Єван. Мат. 15: 21-28.
20	Н	7	**Нед. 17 по Зел. Св.** Предпр. Рожд. Богор., муч. Макарія.
21	П	8	**РІЗДВО ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ.** Муч. Руфа і Руфіяна.
22	В	9	Богоот. Якима й Анни, муч. Северіяна, Харитона.
23	С	10	Муч. Минодори, Митродори й Нимфодори, ап. Лукія.
24	Ч	11	Преп. Теодори Александ., муч. Серапіона, Кронида.
25	П	12	Свщмч. Автонома еп., преп Атанасія, муч. Юліяна.
26	С	13	Предпраз. Воздв. Ч. Хр., свщм. Корнилія сотника.
			Нед. 18 **Возд. Ч. Хр.** (Гол. 1). УЄ Ів. 12: 28-36. Літ. 1 Кор. 1: 18-24. (Гл. на споді)
27	Н	14	**Нед. 18 по Зел. Св. ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХР.**
28	П	15	Велкмч. Никити, преп. Филотея, муч. Порфирія,
29	В	16	Велкмч. Евфимії, Кипріяна митр. Київ., преп. Доротея.
30	С	17	Муч. Віри, Надії і Любови і матери їх Софії, Агатоклії.

Преображення: УЄ Луки 9: 28-36. Літ. 2 Петра 1: 10-19. Єван. Матея 16: 1-9.
Успен. Пр. Бог.: УЄ Лу 1: 39-56. Літ Фил. 2: 5-11. Єван. Лу 10: 38-42, 11: 27-28.
Різдво Пр. Бог. УЄ Лу 1: 39-49 і 56. Літ. Фил. 2: 5-11. Єв. Лу 10: 38-42 і 11: 27-28.
(Воздвиженню). Єван. Ів. 19: 6-11, 13-20, 25-28 і 30-35. Все Воздвиженню.

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА ВЕРЕСЕНЬ.

Від 1 до 3 — Гарно і не горячо.

4 до 7 — Погода дальше гарна.

8 до 11 — Сильні вітри і дощі.

12 до 15 — Продовження слотливої погоди з вітрами.

16 до 19 — Гарно але холодніше. Можливість ранніх приморозків в західних провінціях.

20 до 23 — Бурі з великими дощами в західних провінціях.

24 до 27 — Випогодиться.

28 до 30 — Гарно і ясно; та загально холодно.

ЖОВТЕНЬ -- OCTOBER

1942 — **має 31 днів** — **1942**

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Ч	18	**Вересень.** Преп. Евменія еп., муч. Кастора, Аріядни.
2	П	19	Муч. Трохима, Саватія і Доримедонта, муч. Зосима.
3	С	20	Велкмч. Евстафія Плакиди і з ним Теопістії, Агапія.
			Нед. 19. Гол. 2. УЄ 8. Літ. 2 Кор. 11: 31-32 і 12: 1-9. Еван. Луки 6: 31-36.
4	Н	21	**Нед. 19 по Зел. Св.** Ап. Кондрата з 70, преп. Даниїла.
5	П	22	Преп. Отців в печерах Антонія в Київі, прор. Йони.
6	В	23	Зачаття св. Івана Хрест., муч. Андрея, Івана, Петра.
7	С	24	Первом. Теклі, правед. Корпія, Никандра, Аврамія.
8	Ч	25	Преп. Евфросинії, муч. Пафнутія і 546 з ним, Руфа.
9	П	26	†Івана Богослова, муч. Хири, прав. Гедеона судді.
10	С	27	Муч. Каліграта і 49 воїнів з ним, преп. Саватія.
			Нед. 20. Гол. 3. УЄ 9. Літ. Галат 1: 11-19. Єв. Луки 7: 11-16.
11	Н	28	**Нед. 20 по Зел. Св.** † Преп. Харитона ісп., муч. Марка.
12	П	29	Преп. Киріяка одшельника, Теофана Милостивого.
13	В	30	Михаїла І-го митр. Київ., свщмч. Григорія, муч. Марії.
14	С	1	**Жовтень. ПОКРОВ ПРЕСВ. БОГОР.** Препмч. Михаїла.
15	Ч	2	Андрея Христа ради юродивого, свщмч. Кипріяна.
16	П	3	Преп. Діонисія затвор. Печерського, свщмч. Діонисія.
17	С	4	Свщмч. Еротея, Володимира Новг., преп. Еладія Печ.
			Нед. 21. Гол. 4. Утр. Єван. 10. Літ. Галат 2: 16-20. Єван. Луки: 8: 5-15
18	Н	5	**Нед. 21 по Зел. Св.** Муч. Харитини, преп. Даміяна.
19	П	6	Ап. Томи з 70-ти, муч. Еротиїди діви, муч. Макарія.
20	В	7	Муч. Сергія і Вакха, преп. Сергія слух. Печерського.
21	С	8	Преп. Пелагії, св. Таїсії, преп. Трифона, св. Пелагії.
22	Ч	9	† Ап. Якова Алфеєва з 12-ти, преп. Андроника.
23	П	10	Муч. Евлампія й Евлампії, Собор угод. Волинських.
24	С	11	Ап. Филипа з 70-ти, Теофана пост. Печ., Теофана еп.
			Нед. 22. Гол. 5. УЄ 11. Літ. Галат 6: 11-18. Єван. Луки 16: 19-31.
25	Н	12	**Нед. 22 по Зел. Св.** Муч. Прова, Тараха й Андроника.
26	П	13	Муч. Карпа, преп. Веніямина Печер., преп. Никити.
27	В	14	Преп. Параскевії серб., Николи Печ., муч. Назарія.
28	С	15	Преп. Евтимія нового, прпмч. Лукіяна пресв. Антіох.
29	Ч	16	Муч. Лонгина сотника, Леонтія, Дометія, Терентія.
30	П	17	Память Отців 7-го Всел. Собору. прмч. Андрея Крит.
31	С	18	† Ап. Луки з 70-ти, преп. Юліяна пуст., Йосифа ігум.

Покров Пр. Бог. УЄ Лу 1: 39-49 і 56. Літ. Жид. 9: 1-7. Єв. Лу 10: 38-42 і 11: 27-28.

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА ЖОВТЕНЬ.

Від 1 до 3 — Гарні теплі соняшні дні, а ночі холодні.

4 до 11 — Локальні бурі в околицях Великих Озер.

8 до 11 — Бурі посуваються на схід до низших Великих Озер.

12 до 15 — Гарна але холодніша погода в західних провінціях.

16 до 19 — Розкинені дощі в середущій Канаді.

20 до 23 — Зимна струя навідує західні провінції і Великі Озера.

24 до 27 — Непевна погода, бурі і вища температура в зах. провінціях.

28 до 31. — Гарна осінна погода загалом. Роскинені дощі на степах Канади.

ЛИСТОПАД -- NOVEMBER

1942 — має 30 днів — **1942**

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
			Нед. 23. Гол. 6. УЄ 1. Літ. Єфес. 2: 4—10. Єв. Луки 8: 26-39
1	Н	19	**Жовтень. Нед. 23 по Зел. Св.** Блаж. Клеопатри і Івана.
2	П	20	Влмч. Артемія, муч. Евора й Евнея, преп. Матрони.
3	В	21	Преп. Іларіона Вел., преп. Іларіона схимн. Печер.
4	С	22	Рівноап. Аверкія еп. Єропольського, муч. Александра.
5	Ч	23	Ап. Якова брата Госп. з 70-ти, св. Ігнатія патр. Царг.
6	П	24	Преп. Арети, Сисоя і Теофіла Печер., муч. Арети.
7	С	25	Муч. Маркіяна і Мартирія, св. Таїти, муч. Анастасія.
			Нед. 24 Г. 7. УЄ 2. Літ. Єф. 2: 14-22; 2 Тим. 2: 1-10. Єв. Лу 8: 41-56 і Ів. 15; 17-16: 1-2
8	Н	26	**Нед. 24 по Зел. Св. ДИМИТРІЯ ВЛКМ.** Преп. Теофіла.
9	П	27	Муч. Нестора, преп. Нестора Літописця.
10	В	28	Муч. Терентія й Неоніли і дітей їх, смерть Йова Поч.
11	С	29	Преподмч. Анастасії римлянки, муч. Феліцитини.
12	Ч	30	Муч. Зиновія і Зиновії, ап. Тертія, Марка, Юста.
13	П	31	Преп. Спиридона й Никодима Печер., ап. Стахія.
14	С	1	**Листопад.** Космн і Даміяна чудотв. і матери Теодотії.
			Нед. 25. Голос 8. Утр. Єван. 3 Літ. Єфес. 4: 1-6. Єван. Луки 10: 25-37.
15	Н	2	**Нед. 25 по Зел. Св.** Муч. Акиндина, Пигасія, мч. Домни.
16	П	3	Муч . Акепсима еп., Йосифа пресв., Аїтала діякона.
17	В	4	Преп. Йоаникія Вел., преп. Ахила Печер., св. Івана.
18	С	5	Муч. Галактіона й Епістими, Григорія арх. Александр.
19	Ч	6	Павла арх. Царгор., муч дів: Тукеси, Александри.
20	П	7	Св. 33 муч. в Мелітині: Єрона, Ісихія, Никандра і др.
21	С	8	**СОБОР АРХ. МИХАЇЛА і др. АНГЕЛІВ.** Преп. Марти.
			Нед. 26. Гол. 1 УЄ 4. Літ. Єфес. 5: 9-19. Єв. Луки 12: 16-21.
22	Н	9	**Нед. 26 по Зел. Св.** Св. Онисифора іспов. Печерського.
23	П	10	Ап. з 70-ти: Ераста еп., Олімпа, Родіона, Сосипатра.
24	В	11	Муч. Мини, преп. Теодора Студита, св. Стефаніди.
25	С	12	Івана Милостивого патр. Алексан., преп. Ніла пост.
26	Ч	13	† Івана Золотоустого арх. Царгород., муч. Манефи.
27	П	14	† Ап. Филипа з 12-ти. Григорія Палами арх. Тесалон.
28	С	15	**Початок Пилипівки.** Муч. Гурія, Самона й Авіва.
			Нед. 27. Гол. 2. УЄ 5. Літ. Єфес. 6: 10-17. Єв. Луки 13: 10-17.
29	Н	16	**Нед. 27 по Зел. Св.** Ап. і єван. Матея (Левія з 12-ти.
30	П	17	Григорія еп. і чудотв. Неокесар., преп. Никона чуд.

Михаїла. УЄ Мат. 13: 24-30 і 36. Літ. Жид. 2: 2-10. Єв. Луки 10: 16-21.

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА ЛИСТОПАД.

Від 1 до 3 — Ясно з морозами.

4 до 7 — Сніговиця в степових провінціях.

8 до 11 Снігові на сході Канади на побережах Атлянтику з бурями.

12 до 15 — Гарно але холодніше.

16 до 19 Змінливий період, гарно і погідно в більшости округах.

20 до 23 — Сильні вітри і страшна заметіль коло Великих Озер і на сході.

24 до 27 — Велике зимно в західних провінціях.

28 до 30 — Гарно в багато околицях; температура підноситься.

ГРУДЕНЬ — DECEMBER

1942 — має 31 днів — 1942

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	В	18	**Листопад.** Муч. Платона, Романа діяк., отр. Варули.
2	С	19	Прор. Авдія, муч. Варлаама, преп. Варлаама іг. Печ.
3	Ч	20	Преп. Григорія Декаполіта, Прокла арх. Царгород.
4	П	21	**ВВЕДЕННЯ В ХРАМ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ.**
5	С	22	Ап. Филимона і з ним Архипа та муч. Апфії і Кикилії.
			Нед. 28. Гол. 3. Утр. Єван. 6. Літ. Колос. 1: 12-18. Єван. Луки 14: 16-24.
6	Н	23	**Нед. 28 по Зел. Св.** Амфілоха еп. Іконійсь., Григорія.
7	П	24	Влкмч. Єкатерини, цар. Августи, Порфирія та 200 воїн.
8	В	25	Климента еп. рим., преп. Мартирія діяк. і Мартирія.
9	С	26	Преп. Якова пуст., Алипія стовп., муч. Георгія Хіось.
10	Ч	27	Влмч. Якова перського, преп. Паладія, Романа чудотв.
11	П	28	Прпмч. Стефана нового, муч. Іринарха, Василія, Петра.
12	С	29	Муч. Парамона і з ним 370, преп. Нектарія Печер.
			Нед. 29. Гол. 4. Утр. Єван. 7. Літ. Колос. 3: 4-11. Єван. Луки 17: 12-19.
13	Н	30	**Нед. 29 по Зел. Св.** † Андрея Первозв., Фрументія.
14	П	1	**Грудень.** Прор. Наума, св. Филарета Милостивого.
15	В	2	Прор. Авакума, Атанасія затвор. Печер., муч. Миронії.
16	С	3	Прор. Софронії, преп. Івана Мовчал. еп. Колонійсь.
17	Ч	4	Велмч. Варвари і з нею Юліянії, преп. Івана Дамаск.
18	П	5	† Преп. Сави Освященого, Гурія арх., муч. Філотея.
19	С	6	**НИКОЛАЯ МИР-ЛИК. ЧУДОТВ.** Блаж. Максима Київ.
			Нед. 30. Гол. 5. Утр Єван. 8. Літ. Колос. 3: 12-16. Єван. Луки 18: 18-27
20	Н	7	**Нед. 30 по Зел. Св.** Амвросія еп. Медіол., Івана Печер.
21	П	8	Преп. Потапія, ап. 70-ти: Сосфена, Аполоса, Кифи.
22	В	9	† **Зачаття Пресв. Богородиці від св. Анни.**
23	С	10	Муч. Мини, Ермогена й Євграфа, муч. Маріяна.
24	Ч	11	Преп. Даниїла стовп., Луки муч. Леонтія, Варсави.
25	П	12	Спиридона чудотв., свщмч. Александра еп. Єрусалим.
26	С	13	† Муч. Евстратія, Авксентія, Евгенія й Ореста.
			Нед. Праотців. Гол. 6. Утр. Єван. 9. Літ. Колос. 3: 4-11. Єван. Луки 14: 16-24.
27	Н	14	**Неділя Праотців.** Муч. Тирса, Левкія, Калиника.
28	П	15	Свщм. Елевтерія і матери його Анфії, Стефана арх.
29	В	16	Прор. Аггея, блаж. Теофанії, муч. Прома й Іларія.
30	С	17	Пр. Даниїла і трох молодців: Ананії, Азарії і Мисаїла.
31	Ч	18	Муч. Севастіяна і воїнів його, Модеста арх. Єрусал.

Воведення: УЄ Лу 1: 39-40 і 56. Літ. Жид. 9: 1-7. Єв. Лу 10: 38-42 і 11: 27-28.
Николая: Утр. Єван. Івана 10: 9-16. Літ. Жид. 13: 17-21. Єван. Луки 6: 17-23
Зач. Пр. Бог. УЄ Лу 1: 39-49, 56; Літ. Гал. 6: 22-31; Єв. Лу 10: 38-42 і 11: 27-28.

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА ГРУДЕНЬ.

Від 1 до 3 — Погана заметіль на Вел. Озерах і в зах. провінціях.

4 до 7 — Заметіль над Великими Озерами і в східній Канаді.

8 до 11 — Ясно а зимно в західних провінціях і над Вел. Озерами.

12 до 15 Загально гарно та наступить зміна над Вел. Озерами.

16 до 19 — Непевний час з локальними опадами снігу.

20 до 23 — Зимно в степових провінціях і на сході Канади.

24 до 27 — Розкинені снігові.

28 до 31 — Змінлива погода з сніговіями в західних провінціях.

ЛАТИНСЬКІ СВЯТА В 1942 Р.

Трох королів 6-го січня в вівторок.
Запустна неділя 15-го лютого.
Попелець 18-го лютого, середа.
Вступна неділя 22 лютого.
Благовіщення 25-го березня в середу.
Неділя Пальмова 29-го березня.
Великодна Пятниця 3-го цьвітня.
Великдень 5-го цьвітня.
Вознесення 14-го травня (мая) в четвер.
Зелені Свята 24-го травня.
Боже Тіло 4-го червня в четвер.
Петра і Павла 29-го червня в понеділок.
Преображення Господне 6-го серпня в четвер.
Успення Преч. Діви Марії 15 серпня в суботу.
Різдво Преч. Діви Марії 8-го вересня, в вівторок.
Всіх Святих 1-го листопада в неділю.
Воведення Преч. Діви Марії 21-го листопада в суботу.
Неділя Адвенту 29-го листопада.
Непорочне Зачаття 8-го грудня в вівторок.
Різдво 25-го грудня в пятницю.
Стефана 26-го грудня в суботу.

Український і Латинський Великдень разом.

РІЖНІ КАЛЄНДАРІ.

Християни числять від народження Христа, отже тепер є 1942-ий рік від часу, як Христос народився.

Жиди числять на свій лад від сотворення світа і тепер є їх 5702-ий рік. Початок Нового Року в них буває в вересни.

Світ магометанський числить роки від утечі Магомета з Мекки до Медини (геджра — утеча) 622 р. по Христі.

Календар грецької церкви числить літа від сотворення і тепер є 7450-ий рік.

Календар, це розклад часу в році відповідно до потреб. І відповідно до потреб календарі є ріжні, як:

Астрономічний — для точних наукових обрахунків часу.

Практичний — не такий вже точний, але відповідний людським потребам. Практичний може бути для двояких потреб, отже:

Календар горожанський, або державний (світський), для провадження справ державних, для державної і взагалі історичної та наукової статистики.

Календар Церковний—для потреб і справ, які складають систему релігійного життя даного народу.

Спільний Горожанський Календар можуть завести всі держави без шкоди для себе, бо кожда держава має подібні справи, однакож не те з календарами Церковними. В одній державі, де живуть люде ріжних релігій і церков, кождий нарід має свій Церковний Календар, відповідний його релігійним потребам.

НА НОВИЙ РІК.

І ЩЕ ОДИН СТАРЕНЬКИЙ РІК МИНУВ . . .
МОЛОДИЙ ДІД МІЖ ДАВНИМИ ДІДАМИ —
РОСКАЖЕ ВСЕ, ЩО БАЧИВ В СВІТІ, ЧУВ,
ШАНОВАНИЙ І ЩАСТЯМ І СЛЬОЗАМИ . . .

І ДУМКОЮ ТУДИ НЕ ДОЛЕТИШ,
КУДИ ЙОГО ВІД НАС СХОВАЛА ДОЛЯ,
НА ВІКИ ЗНИК, НЕ СПОДІВАЙТЕСЬ БІЛЬШ,
ВЖЕ РІК НОВИЙ ДАЛА НАМ БОЖА ВОЛЯ.

І ЛЮДИ ЗНОВ, ЯК ВОДИТЬСЯ ДАВНО,
ТУРБУЮТЬСЯ, ЩОБ ГОСТЯ ЗВЕСЕЛИТИ;
РАДІЮТЬ ВСІ, ГОТУЮТЬ МІД, ВИНО
І ЦЯЦЬКАМИ ВБИРАЮТЬ ГІЛЬЦЕ ДІТИ.

НАШ МИЛИЙ ГІСТЬ! ДАЙ БОЖЕ, ДОБРИЙ ЧАС!
ЯК АНГЕЛА ТЕБЕ МИ ПРИВИТАЄМ;
ІЗ БОЖИХ СТРАН ТИ ПРИЛЕТІВ ДО НАС,
НА ТЕБЕ МИ НАДІЮ ПОКЛАДАЄМ.

ЗРОБИ НАМ ВСЕ, ЯК СЛІД І ДО ПУТТЯ;
ВІТАЮЧИ НАД НАШОЮ ЗЕМЛЬОЮ,
ПІШЛИ НАМ ЧАС СПОКІЙНОГО ЖИТТЯ
І ОСІНИ НАС ПРАВДОЮ СВЯТОЮ!

Л. Г.

Боже, щасти йому,
Королю нашому,
Боже щасти!

Всіх ворогів своїх,
Хай переможе він
Довгі літа йому,
Боже щасти!

ШЕВЧЕНКО — ПРОРОК УКРАЇНИ

Пророків мали не лише старинні Жиди. Своїх пророків має кожний нарід на світі, бо кожний нарід має своїх великих народніх учителів. В часі наполеонських воєн філософ Фіхте пророчим голосом накликав німців до національного обєднання. Нім повстала соборна й незалежна Італія, пророчим голосом заохочував італійців до боротьби за своє національне визволення й створення соборної держави великий італійський письменник Маццініі. Та ні оден з модерних народів не має такого великого пророка національного відродження, як ми — українці. Шевченко — це не тільки найбільший український поет, але також і найбільший пророк українського націоналізму.

Хто думає, що пророк — це будь яка людина, що говорить про те, що має статися, той не розуміє старожидівського поняття про те, що значить і яку має вартість пророк. Біблійні пророки — це учителі жидів, що своїм могутнім словом навчали жидів, як їм йти дорогою праведности й сповняти великі заповіти Єгови. І таким пророчо-огненим словом, як старинні пророки жидів, заговорив Шевченко до українців. І то саме тоді заговорив Шевченко своїм пророчим словом до українців, коли вороги України раділи, що Україна вже раз на все завмерла, як осібна держава, і що українці засуджені на винародовлення серед московського моря... І від того пророчого слова Шевченка сталось велике диво на Україні. Той нарід, що був вже неначе мертвим, наново воскрес і забажав знову визволитися та збудувати свою самостійну державу.

„І, о диво!
Трупи встали
І очі розкрили;
І брат з братом обнялися,
І проговорили
Слово тихої любови..."

Сталось так, що найбільший пророк України вродився в полудневій Київщині — саме там, де творилася історія України, де за волю України боровся гетьман Богдан Хмельницький, де проти поляків завзято воювали українські повстанці — гайдамаки. Шевченко зріс серед памятників нашої минувшини. Його світогляд витворився на підставі історичних українських пісень та розказів про славну минувшину України. От як впливав на Шевченка його дідусь своїми оповіданнями:

„Столітнії очі, як зорі, сіяли,
А слово за словом сміялось, лилось:
Як ляхи конали, як Сміла горіла...
— — — — — — —
Спасибі, дідусю, що ти заховав
В голові столітній ту славу козачу:
Я її унукам тепер розказав."

Опісля Шевченко прожив чотирнадцять літ на чужині — в далекій Московщині. Туга за Україною зродила ще більшу любов до України й свого народу. Тому Шевченко в своїх перших поезіях з таким замилуванням описує природну красу України, красу й безталання українських дівчат, згадує теж з тугою минувшину України —

„Було колись на Вкраїні —
Ревіли гармати;
Було колись — запорожці
Вміли панувати!"

Ще пізніше малює він поетични-

ми словами в поемі „Гайдамаки" величаву картину останньої боротьби за волю України. Та й жалує, що нічого з тої кровавої боротьби не вийшло.

„Гомоніла Україна,
Довго гомоніла,
Довго-довго кров степами
Текла, червоніла,
Текла, текла, та й висохла.
Степи зеленіють;
Діди лежать, а над ними
Могили синіють.
— — — — — —
А онуки? Їм байдуже,
Жито панам сіють..."

Тяжко Шевченкові було згадувати, що українці пролляли так багато крови, і що на зрошеній кровю землі не вродилася воля. Та хоч і яка була кровава минувшина України, то все ж таки лекше ставало Шевченкові на серці, коли згадував її.

„Сумно, страшно, а згадаєш —
Серце усміхнеться..."

Та коли повернувся Шевченко з Московщини знов на Україну й побачив її своїми, вже дорослими, очима, то представилась вона йому розритою могилою. І „Розритою Могилою" називає він свою першу поему, що написав, коли навідався 1843 року на Україну. Тепер його не краса природи України зворушила, але поневолення України, хоч ще не має виробленого світогляду про те, чому український нарід поневолений і чому на Україні господарять москалі. Йому здається, що найбільше лиха зробив для України Богдан Хмельницький тим, що віддав Україну під Московщину. Тому він каже в „Розритій Могилі":

„О, Богдане,
Нерозумний сину.
Подивись тепер на матір,
На свою Вкраїну...!

Шевченко аж пізніше додумується, що в дійсности не самий Богдан Хмельницький завинив в тім, що над Україною заволоділа Москва, але й решта українських провідників, а почасти й ціла українська суспільність. Вже в другій поемі, яку назвав „Чигирин", Шевченко не лише бачить поневолення й знищення України, але також починає вірити, що можна знайти спосіб для визволення України й українського народу. Він починає вірити, що цілющою водою для українського народу може стати якраз його могутнє слово Він починає вірити в силу своїх слів:

„Може зійдуть і виростуть
Ножі обоюдні,
Розпанахають погане,
Гниле серце, трудне,
І вицідять сукровату,
І наллють живої
Козацької тії крови,
Чистої, святої."

Бачучи знищення й поневолення українського народу, Шевченко починає дошукуватися, хто знищив і поневолив Україну. В тім він бачить безпощадну руку московських царів. Свій погляд про те, що знищення й поневолення несуть московські царі й українські зрадники, він висказує в поемі „Сон".

Чим більше призадумується Шевченко над поневоленням українського народу, тим ясніше починає бачити й відчувати, що Україні можуть принести визволення тільки великі, з посвятою, люди. Україні потрібно таких великих людей, як наприклад, чеський Гус. Тому він пише поему „Іван Гус", — щоб великий син чеського народу став взором для синів України, щоб віддавали свою працю для добра України так, як віддавав свою працю і як віддав навіть і своє життя за чеський нарід Іван Гус.

В поемі „Великий Льох" Шевченко безпощадно критикує саму українську суспільність за поневолення України. Він каже, що за часів Богдана Хмельницького українська суспільність якнайкраще була приготована до самостійного державного життя. Мовляв, українська суспільність була вже відданицею і от-от мала вже під вінець стати.... За часів гетьмана Мазепи українська суспільність знизилася своїм світоглядом до світогляду маленької дівчинки-підростка. А вже за часів Катерини Другої українська суспільність знизилася своїм світоглядом до світогляду маленької дитини. Українська суспільність за часів Шевченка представлена як три старці-лірники —

Т. Шевченко

„Один сліпий, другий кривий,
А третій горбатий..."

Оті старці, тобто українська сус-

пільність вміють співати історичних пісень про славні події на Україні, але вже зовсім втратили національну свідомість. Вони, хоч і співали пісень про Богдана Хмельницького, в дійсности не знали, хто такий був Хмельницький.

Поема „Суботів" — це наче продовження поеми „Великий Льох". Церква в селі „Суботові" — це для Шевченка неначе символ причини поневолення України. Суботівська церква, в якій молився і був похований Богдан Хмельницький, — це неначе символ Переяславської угоди з Московщиною, якою віддано Україну під володіння Московщини. Тому то Шевченко каже, що таки прийде час, коли Переяславська угода з Москвою розпадеться, —

„ . . . . . а з під неї
Встане Україна
І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить
І помоляться на волі
Невольничі діти."

Ще ясніше в Шевченка заокруглився світогляд, коли він писав поему „Кавказ". У поемі „Кавказ" Шевченко безпощадно критикує заборчу політику московських царів-імперіялістів. Він стає в обороні свободолюбних гірських народів Кавказу, які ставлять героїчний опір московським наїзникам. От як заохочує Шевченко кавказьких гірняків до дальшої боротьби проти московських наїзників:

„Борітеся — поборете!
Вам Бог помагає;
За вас сила, за вас воля
І правда святая!"

Та найсильніше заговорив Шевченко до українського народу, а передовсім до українських провідників, у своїм „Посланію". В поемі „Послание" Шевченко дійсно заговорив як найбільший пророк українського народу. В цій поемі розказує Шевченко, як жили українці в минувшині, як живуть за його часів, і пророкує, що з ними може статися.

В поемі „Посланіє" дуже критикує Шевченко українських провідників за те, що вдають дуже вчених, вчаться по заграничних школах, але не вміють самостійно думати, не мають свого власного світогляду і забавляються тільки високопарним пустомельством. Українські провідники хвалять чужі краї й чужі народи, та не докладають своєї праці для відродження свого українського народу. От такими могутніми словами опамятує Шевченко збаламучених українських провідників:

„Схаменіться, недолюдки,
Діти юродиві!
Подивіться на рай тихий,
На свою країну;
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну!"

— — — — — —

Нема на світі України,
Немає другого Дніпра;
А ви претеся на чужину
Шукати доброго добра,
Добра святого, волі, волі
Братерства братнього...
Найшли,
Несли, несли з чужого поля
І в Україну принесли
Великих слів велику силу,
Та й більш нічого..."

Попередно Шевченко думав, що Україна поневолена головно безпощадними московськими царями. В „Посланію" він вже недвозначно каже провідникам України, що Україна поневолена через нездарність таки самих провідників українського народу. Оттак картає українських провідників Шевченко:

„Доборолась Україна
До самого краю:
Гірше ляха, свої діти
Її розпинають..."

Та знає Шевченко, що український нарід довго не стерпить, щоб над ним знущатися, отже пророчить, що може статися, коли українські провідники не опамятаються на час. Оттак Шевченко опамятує українських провідників:

„Схаменіться! Будьте люди,
Бо лихо вам буде:
Розкуються незабаром
Заковані люди;
Настане суд!
Заговорить
І Дніпро і гори,
І потече сто ріками
Кров у синє море
Дітей ваших... і не буде
Кому помагати:
Одцурається брат брата
І дитини мати,
І дим хмарою заступить
Сонце перед Вами,
І навіки прокленетесь
Своїми синами."

Отак погрозивши українським провідникам, Шевченко хоче їм вказати дорогу для вратування себе й українського народу. Він закликає їх:

„Учітеся, брати мої!
Думайте, читайте,
І чужого научайтесь —
Свого не цурайтесь!"

Та крім дійсної освіти українцям також потрібно, щоб вони навчилися взаїмно себе любити, щоб всі верстви українського народу обєдналися й спільно працювали для своєї рідної батьківщини. Тому Шевченко пророчо-благально накликає:

„Обніміте-ж, брати мої,
Найменшого брата —
Нехай мати усміхнеться,
Заплакана мати!"

Та знає Шевченко, що ворог України не увільнить її з доброти серця свого, що українцям треба силою боротися за волю. Тільки спільними силами ми зможемо вибороти для України волю. Шевченко, як пророк українського народу, стоїть понад програмами партій. Він говорить від імени цілого українського народу. Тому „Заповіт" Шевченка повинен стати святим заповітом кожного українця. Шевченко кожного з нас пророчо накликає:

„.....Вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою злою кровю
Волю окропіте!"

О. Івах.

ВІД ОДИНИЦЬ ДО ДЕЦИЛІОНІВ.

Коли напишемо число з 36-ох цифр, поділимо їх по три цифрі, і будемо йти від правої руки до лівої, то будемо мати:

Перша трійка — одиниці, пр. 225 одиниць.

Друга трійка — тисячі, пр. 315 тисяч і 225 одиниць.

Трета трійка — мільйони, прим. 222,315,225.

Четверта трійка — біліони (в Европі міліярди).

Пята трійка — тріліони.

Шеста трійка — квадріліони.

Сема трійка — квінтіліони.

Осьма трійка — секстиліони.

Девята трійка — центіліони.

Десята трійка — октіліони.

Одинадцята трійка — нонеліони.

Дванадцята трійка — дециліони.

Спосіб рахування в Европі відмінний, там одиниці мають шість цифр, міліони шість цифр, біліони шість цифр і т. д.

ІВАН ФРАНКО — МОЙСЕЙ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Історія народу, це передусім історія великих людей, котрі своїм словом, своїм ділом, давали напрям, гартували маси свого народу до великих діл і подій. Вони, неначе ті орли на недоступних шпилях високих гір стерегли інтересів даного народу і були готові завсіди до оборони тих, котрі часто навіть відгонили їх від себе. Вони наче сонце, світили промінням свого духа в кождий кутик народного життя і прогонили зневіру, загрівали до діла, підтримували віру в часах, коли все виглядало на пропаще, або коли не видно було виходу з трудного положення.

В життю народів маємо таких великанів, як Юлій Цезар, що своєю силою причинився до зросту римської держави. Маємо Кромвела, що помахом своєї відваги зірвав старі форми і промостив Англії дорогу до нового державного життя. Ми знаємо про Наполеона, Вашингтона та десятки других. Такі великі люди становили і становлять загальний розум свого народу. Вони схоплюють бажання та стремління даного народу, і те, що криється глибоко в душі, приспане, невисказане, вони оживляють та надають йому оформлення.

І наш Український Нарід має цілу плеяду своїх великих людей. Він має Володимира Великого, Ярослава Мудрого; має Сагайдачного, Мазепу, Могилу, Хмельницького, Петлюру та богато других.

На літературному полі Український Нарід має двох великанів. Один — син невільника, з села Моринець, а другий—син коваля з села Нагуєвич. Як один, так і другий, вирвались з самих низин життя. Як один, так і другий, розуміли і відчували те, що давило їх нарід. Як один, так і другий, віддали все, що лише можна віддати на жертвенник свого народу. Східна Україна мала свого Шевченка, Західна Україна свого Франка. Оба вони найбільші письменники Українського Народу. Оба вони незабутні „поки сонце з неба сяє..."

Щоби зрозуміти та побачити Франка в цілій його величі, нам треба перенестися на хвильку в ті часи, в яких жив поет, коли працював. Що ж ми побачимо?

Побачимо сумну картину, коли поглянемо на Галичину в молодечих роках Франка. Панщизняні часи ще були не пережилися, цісар був самовладний, проти котрого не можна було виступати з критикою, ані з порадою. Поляки, наче бурян, розросталися на українськім орґанізмі. Українське слово було заборонене, мова була не рішена, бо саме тоді велась боротьба за дрібниці, за „йорчики", а з другого боку вороги доказували, що нема на світі такого народу, як українці. Загал в Галичині був розсварений, не бачив виходу, не мав відваги піднести зогнутої шиї та подивитись ясним оком на світ Божий.

Таку картину бачимо з часів молодих літ Франка. Таку картину ба-

чив та душею відчував молодий, запальчивий поет, коли говорив:

Людським призирством ніби струпом вкритий!
„Народе мій, замучений, розбитий,
Мов паралітик той на роздорожу,
Твоїм будучим душу я трівожу,
Від сорому, який нащадків пізних
Палитиме, заснути я не можу."

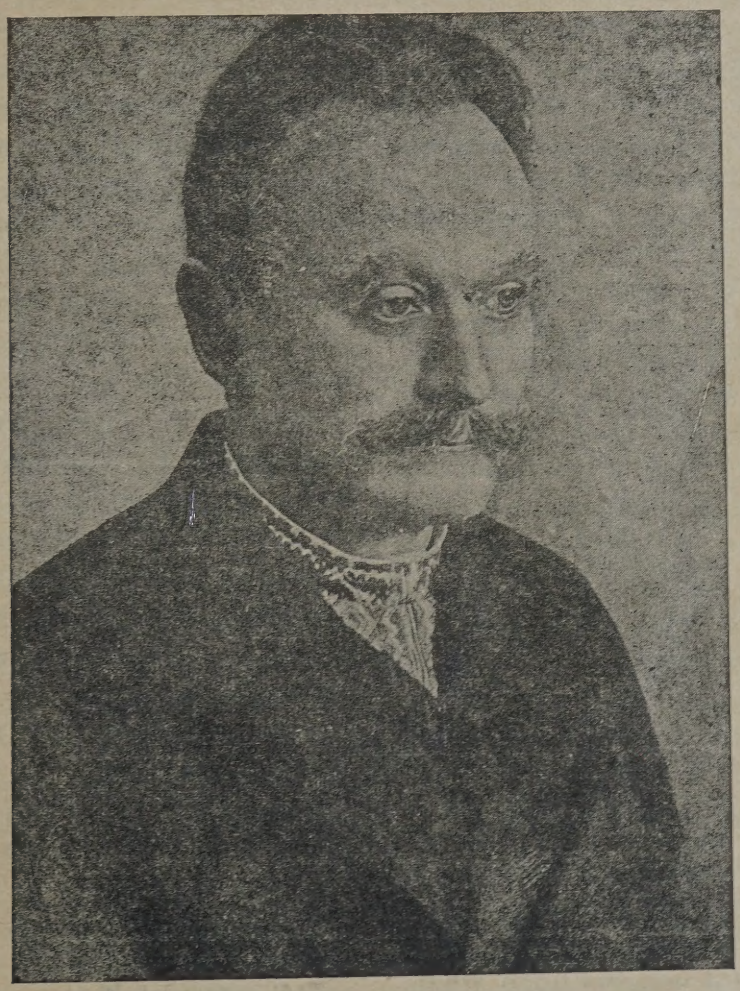

І дійсно не міг він бути оспалим, будучи студентом; не міг він дивитись недбалим оком, будучи громадянином. Праця, одинока праця, і нічо, лише праця для свого народу все була перед ним. Ще як студент він працював, інтересувався не лише шкільними книжками, не спортом, певно не забавами, як многі студенти за його часів, або тепер, але він цікавився, жив всім тим, що підносило його окруження на висший уровень культури та свідомости. Маючи чуйну, поетичну душу, він відчув той весь тягар, котрий пригноблював його побратимів, котрий робив їх рабами. Він кинувся до пера, неначе добрий воєвник до шаблі, і писав невгаваючи. А писав він поезії, оповідання, розвідки, статті. Він йшов між нарід і пробував зрозуміти його, говорив з ним, жив з ним. Він жив тим духом, котрим його нарід жив у маленьких курних хатках, заглядав до його вузеньких вікон.

Твори Франка були повні життя і бадьорости. Часом вони були грізні,

як гураґан, часом глибокі, як море, прозорі, як кришталь, тендітні, як квіти в травні. І не бракувало Франкові відваги сказати гнобителям народу правду в очі, не бракувало слова критики для пережитих установ, його оточення і часу. Невсипуща праця, ідейне завзяття, тяжка боротьба — отсе трильоґія його діяльности.

Не мав Франко заохоти від нікого. Не діставав похвал від окруження. Ні! Ні! Він не сподівався заохоти, він не чекав на похвали. Він знав, що:

„Слави не буде, ні памяти в людей
За сей кровавий труд.
Що аж тоді підуть по сій дорозі люде,
Як ми пробєм її і вирівнаємо всюди,
Як наші кости тут під нею зогниють..."

Був час, коли всі цуралися його. Рідні відреклися, а чужі ненавиділи. Старші помітували, а молодші утікали. Та він не уступив з дороги своєї Хоч тернистий був шлях та не боявся він ступати ним. По тюрмах мучили його, від себе прогонили. Та він, як те сонце, засліплював всіх, що старались шкодити йому.

Так, як Жанна Д'Арк, так як Ґарібальді, Франко посвятив себе для народу. Він:

„Все, що мав у життю, віддав
Для одної ідеї:
Він горів і яснів і страдав.
І трудився для неї."

Памятними є слова його, сказані на двадцять-пятім ювілею його діяльности: „Вихований у твердій школі, я від малку присвоїв собі дві заповідді, — казав він — перша, то було власне почуття того обовязку, а друга, то потреба безнастанної праці". Можливо, що ці слова повинні бути найважнішою заповіддю теперішнім молодим людям, стати як те „Вірую" кожного громадського провідника-працівника. Сими словами він показав українській інтеліґенції, як вона має виконувати Шевченків заповіт праці для найменшого брата.

Як Мойсей нарід свій, так Франко, сорок літ проводив український нарід по пустині духового та державницького убожества, до приобіцяної, омріяної, оплаканої, оспіваної нашої державности. Сорок літ він наче коваль, кував українського духа. Він був знаменитий новеліст,, найвизначнійший історик української літератури, невмирущий каменяр на шляху політичного поступу, відважний духом... Та так, як Мойсей лишив ізраільський нарід на порозі нової землі, так Франко лишив український нарід на передодні нових часів нашої державности.

Далеко від нас стоїть у Львові могила великого Каменяра. Та близькі нам є твори його. „Мойсей", „Захар Беркут", „Зівяле Листя", „Украдене Щастя, „Основи Суспільности", „Бориславські Оповідання", „Перехрестні Стежки" і десятки других, говорять до нас безупинно. До нашої молоді говорить Франко з „Лиса Микити", „Касимових Капців", „Коли ще звірі говорили" і др. У всіх його творах пробивається ентузіязм, захват, віра в кращу будучність. Кличе він віщими словами в прольоґу до „Мойсея":

О, ні! Не самі сльози і зітхання
Тобі судились! Вірю в силу духа
І в день воскресний твойого повстання.

Він є поет віри, письменник-націоналіст, громадянин. Думки його будуть вічно між нами. Його ідеї будуть тою цілющою водою, що давати будуть напрям ходови подій.

„Ми підемо у мандрівку століть.
з його духа печаттю."

І прийде час, коли:

„Покотимо Чорним Морем гомін волі.
І станемо як хозяїн домовитий
У своїй хаті, і на своїм полі."

Ів. Данильчук.

ОСИП ЮРІЙ ФЕДЬКОВИЧ

Де піднялися високі шпилі й могучі верхи вічно-зелених Карпат; де об хмари своїми крилами черкає гордий беркут; де соколи з вірлами бються; де відгомоном по зелених борах лунає рик медведя й дика;

Де мають свої жерела Прут і Черемош і Серет, біла й Чорна Тиса;

Де клен і смерека, бук і ялиця, граб, дуб і сосна спинаються по горах й узгірях тай мережать їх своєю пишною красою;

Де зеленими гірськими гребенями й хвилястими полонинами пасуться отари овець і череди маржини, оживлюючи собою гори і долини;

Де кохається буйний, лицарський, здоровий і високошляхотний гуцульський нарід — творець безчисленних пісень і казок —

Там прийшов на світ великий творець слова живого, великий співець, що словом своїм, як боєвою сурмою, будив український нарід до життя, загрівав до любови, справляв до боєздатности. Імя цего великого мужа є

— ОСИП ЮРІЙ ГОРДИНСЬКИЙ де ФЕДЬКОВИЧ.

Народився він дня 8-го серпня, 1834 року в селі Путилові, вижницького повіту, в буковинських Карпатах — тих чарівних, високих, зелених горах Західної України, землі королів Данила і Льва й гордого Романа.

Батько Федьковича був мандатором, походив зі шляхецького спольщеного роду, з села Гордині в Самбірщині. Він, будучи ще молоденьким і вбогим писарем, оженився зі старшою на 9 літ, що мала вже троє дітей, але досить заможною вдовою по православнім священику.

Вроджений з цего подружжя син був охрещений в латинськім костелі в Вижниці й одержав імена Йосиф Домінік. Ріс однак під вливом матері й півріднї сестри Марійки, що були православні й говорили дома лише по українськи.

Оця сестричка, Марійка, так як Шевченкова сестра Катерина, можливо найбільше причинилася до того, що брат її, Йосиф, став пізніше великим народолюбцем і півцем його долі і недолі. Вона красно співала та знала силу-силенну народніх співанок і казок і їх свого брата навчила. А тому, що батько рідко бував дома, розумна мати й благородна сестра мали на вразливу душу хлопця сильний вплив і виховували його в любові до рідного народу і його культури. Мама й сестра Марійка вирили в його серці таку сильну печать, якої не в силі була стерти ніяка хуртовина, хоч їх багато було на життєвім шляху великого поета. Про це він часто згадує пізніше в своїх творах. В одному місці він пише про свою маму:

Бо моя мати мене породила
Там, де воду вірли пили,
Тай співанок мене навчила
Вісімдесять і чотири.
Бо моя мати мене породила
В чистім полі при Дунаю:

„Співай мій сину", так ми говорила,
„Як соловій в темнім гаю".
А я літаю по гаю-діброві,
Та ще буду ба й літати;
Ой позвольте ми, сини соколові
Межи вами заспівати.

Таксамо для своєї сестри, що в

молодому віці померла, присвячує поет багато місця. Ось один його вірш присвячений сестрі:

Ні зазуля в лузі затужила,
Ні пташина в тузі голосила,
То сестричка лист писала,
На сторону посилала.

Тай до брата слізно промовляла:
Брате милий, брате соколоньку,
Ти-сь покинув сестру сиротоньку
А я ходжу, накликаю,
Як зазулька в темнім гаю:

Верни, верни з далекого краю.
„Сестро моя, сестро моя руто,
Як я можу до тебе вернути?
Через ліси темнесенькі,
Через ріки бистресенькі,

Через степи рівні, рівнесенькі?"
— Гаєм, гаєм, лебедем Дунаєм,
А степами бистрим горностаєм,
А на моє подвіренько
Пади бистрим соколеньком,

А голубом на моє серденько.
Ой летів я сім день тай годину,
Прилетів я до сестри в гостину,
Прилетів я тай гукаю,
А сестрички не видаю —

Ах відай я сестри вже не маю.
„Сестро-ж моя, леліенко біла,
Уповіж ми, де ти ся поділа?"
— В гаю, брате, в гаю, в гаю
Під могилою пробуваю,
Все о тобі розмовоньку маю.

Мабуть тому, що батько поета був латинником і причислявся до польської народности, Федькович з юних літ не любив його, а пізніше нераз до нього і не признавався.

Федькович скінчив двоклясову нижчу реальну школу в Чернівцях (вищої там не було) і в 15-ім році пішов зо старшим братом (з першого подружжя) до Молдавії шукати долі. Там практикував у землеміра (сурвейор), а потім в аптикаря в Нямц. Цей багато поміг йому набути вищу освіту.

Але, хоч під матеріяльним оглядом йому добре жилося, душа молодого поета затужила за рідним краєм і він покинув Молдаву й приїхав назад на Буковину. Це сталося 1852 р. Вернувши в рідну землю, він прибув до Черновець, де жив його батько, тепер вже як магістратський урядовець, бо по знесенні панщини він стратив уряд мандаторства. Мати ж Федьковича залишилася на своїм господарстві в Путилові, родиннім селі поета.

Федьковичів батько постарався про те, щоби віддати сина до війська, і щоб він там почав свою карієру. Так того ж таки, 1852 року, Федькович вступив до війська. В рік після вступлення він здав кадетський іспит, тобто іспит на старшину і в 1853 р. подався зі своїм полком до Семигороду.

Військове життя однак не зломало чутливої душі поета; він не став таким вояком, як його бажала австрійська влада. Що більше, він хоч кадет, найрадше приставав з рядовими вояками, вчив їх пісень і співав разом з ними, або розказував їм гарні речі про бувальщину нашого народу, або інші цікаві й вартісні думки. Цим приставанням з мужвою він віддаляв себе від старшинського товариства, але з другої сторони здобував собі таку гарячу любов серед вояцтва, що воно його майже на руках носило.

В міжчасі він багато читав — переважно німецьку літературу, найрадше мистецьке письменство, а зі всіх німецьких поетів Шілєра любив найбільше.

В році 1859 Федьковича піднесено до ранґи хорунжого (ляйтнанта). В той час Франція вела війну з Італією, в яку вмішалася Австрія. Полк Федьковича подався до Відня, а звідтам

до Трієсту, дальше до Венеції і Льомбардії.

З тої італійської війни він написав цикль прекрасних віршів, в яких оспівував воєнне життя, головно українських вояків, що воювали й умирали за чужі інтереси.

Подиви ж ти ся мати,
На жовнярські кабати:
Вся кабатина
Кров і калина, —
Ти мня годна пізнати?

Ой пізнаю, пізнаю:
Ино одного тя маю,
Одного сина,
Молод як калина, —
Ой там калина в гаю.

Ой та, ненько, калина,
Не для мене зацвила, —
Ой цвила, цвила,
Висока могила,
Твому сину дружина.

Ой дружина то, ненько,
Завтра рано, раненько,
В шовкові трави,
Зелені мурави,
Поклонюся низенько.

Поклонюся до свого
Гетьмана молодого:
Гей пане, пане,
Вінчайже ти мене,
Козака молодого.

Буду, буду вінчати,
Там де звонять гармати:
Ой буду, сину —
Гину, пане, гину . . .
Вже не плач, моя мати.

Таксамо інші твори поета з воєцького життя виражують велику антипатію до військовости й описують терпіння українського вояцтва, яке мусіло служити Австрії й терпіти від німців погорду й знущання. Син української землі — з Галичини він чи з Буковини — загнаний у чужу землю, думав не про службу-військо, але про свою землю, свій край, свою родину й мріяв, коли його неволя скінчиться й він свобідний поверне назад додому:

РЕКРУТ.

Стояв же він на шельваху
в цісарськім дворі,
Вмивався він, втирався він
Як гусь на воді;
Умився він да сльозами,
Ніхто го нечув,
Стулився він на баґнеті,
На хвильку заснув

Ой спить же він на баґнеті
В цісарськім дворі,
Тай сниться му, що ходить десь
По синій горі,
Тай кучері зачісує,
Тай кучері вє....
Чом ненька ми не писує,
Ци вна ще жиє?...

Ой рада би-м, мій синоньку,
Листок написать,
Насипали могилоньку,
Не можу я встать;
Не можу я, соколоньку,
Глубоко на дні,
Насипали на рученьки
Сирої землі.

І був би він в царськім дворі
Богато ще снив,
Гукнув бо звін на Стефані,
А він ся збудив;
Утер собі і личенько,
Утер си і ґвер....
Кров точиться по мармурі,
А жовняр умер.

Поетова душа, що росла й розвивалася у вільних горах буковинських Карпат, не хотіла підчинитися військовій рутині, вона протестувала. Про той протест ми довідуємося з віршу:

В АРЕШТІ.

І опівніч вже минає.
Вже і лямпа догоряє,
І камратя заніміли,
Коло столу сном присіли.

Спочивайте, милі братя,
Бо вам добре спочивати.
Але я, о ні, ніколи,
Бо-м в кайданах, бо-м в неволи.

І за що мене вковали?
Що риштунки ржев запали!
Я би-м думав що від піти
Зброя мусит червоніти..

Що ж бо збройов ся клопочу?
Най куют мя, кілько хочут!
На вікні, он коло крати,
Там шездара сиротяти.

А я втворю си віконце, —
Ясний місяць — моє сонце!
Ох, як зачнут грати, грати,
Муся струни ся п'рвати.

Так, най струни ся поколю.
Бо я всю жовнярську долю,
Бо я всьо, що в войску знаю,
На шездарі заспіваю.

По війні Федькович вернувся до Черновець. З батьком не любив сходитися, маючи жаль на нього за те, що той віддав його до війська та й що лихо обходився з матірю. В Чернівцях заприязнився з німецьким по-

Так, усьо я заголошу;
А кайдан, що осьде ношу,
Завторує в срібні нути,
Аж го зьвізди муся чути.

етом і письменником професором Найбавером, котрий здобув великий вплив на нього. Потім познакомився

з українськими студентами Кобилянським і Горбалем, а ті, довідавшись, що він пише вірші по німецьки, спонукали його писати по українськи. Федькович тоді написав кілька поезій для брошурки Кобилянського. Від тепер вже почав писати по українськи досить багато. В Чернівцях побув він півтора року і як його полк відходив знов до Семигороду, він пішов з полком і звідтіля посилав свої твори до львівської газети „Слово".

1862 року редактор „Слова", Дідицький, видав збірку його творів з біографією поета і переднім словом редактора, в якім незвичайно звеличав його, порівнуючи його майже з Шевченком.

Не диво ж. До того часу австрійська Україна не видала ще була поета, який став би був на педестал правдивого співця, творця духа.

Про Федьковича заговорив тепер весь український нарід по обох боках кордону. І не лиш українці піднесли велич поета. Про нього висказалася з великим признанням також і російська критка. Один з найбільших російських письменників, Тургенев, писав до Драгоманова: „У творах Федьковича бє жерельна вода, а все інше (тобто твори других тодішних галицьких письменників, що старалися писати по російськи), або туманний сутінок, або сморід трупа".

Найяркішим однак доказом високої якости творів Федьковича є те, що вибір його творів переложено також на чужі мови, між іншим Златовратський переложив його збірку творів на мову російську.

В році 1863 поет занедужавши тяжко, звільнився на довший час від війська, і вернувши на Буковину, перейшов на православіє і приймив імя Юрій, так уже не називав себе Йосифом Гординьким, але Юрієм Федьковичем.

Федькович писав також по німецьки і ті його твори нмці приняли з дуже прихильною критикою, визнаючи в Федьковичові великий творчий талан.

Ми однак полишимо ту його творчість на боці, бо для нас відігравали велику ролю тільки його твори написані по українськи, бо лиш ними промовив він до широких українських мас.

Його читала з захватом ціла українська земля, а Західна Україна пила його твори, як живущу воду. Він перший вивів західніх українців на широкий шлях літературний, по якому вже свобідно могли ступати такі великі майстри слова на Західній Україні як Франко, Кобилянська, Стефаник і другі.

У творах Федьковича знаходимо невмирущі образи взяті з життя військового, дальше з життя наших Гуцулів — тої вітки українського народу, серед якої поет народився і виріс. Великі образи малює він так у формі пісенній як і в прозі. А малює він їх так захоплюючо, так сердечно, як може ніхто другий, бо з ніжности свойого серця. Ось як описує він почуття сина до мами:

Ой, ненечка старенькая
Пише ми в одно,
Що там зима тяженькая,
А їй студенно;

І не видержує синівське серце:

І схопився як поломінь,
Полетів як птах,
А вітер з ним не йде в догін,
Бо годі му так;

Нема, нема її кому
Врубати дрівець,
Бо їй синок один в дому —
Цісарський стрілець.

Бо він летить до матінки
Старої домів,
Дровець її врубатоньки,
Би хатку нагрів.

Така сама ніжність сердечна тягнеться золотою ниткою у всіх його творах прозових, які критика порівнує до Марка Вовчка.

Крім своєї письменницької діяльности поет старався помогти своєму народові й на інших ділянках. Українське шкільництво в австрійській Україні дуже кульгало, не маючи навіть підручників на чисто українській мові. Він хоч частинно старався в тому помогти. В 1866 році зладив буквар, але задля фонетичного правопису, ані буковинська православна консисторія, ні в два роки потім галицька шкільна рада не хотіли його приняти. Та в серпні 1869 року міністерство іменувало його шкільним інспектором, тай співанник, що він прилагодив, приняли до народніх шкіл.

Зрезиґнувавши з інспектора, став був на короткий час редактором видавництв львівської „Просвіти". Там пробув лиш 14 місяців і вернув назад на Буковину.

В 1854 році він із буковинськими народниками заснував видавниче товариство „Руську Бесіду", що почало видавати часопис „Буковина", якої він став редактором. Заснування на Буковині цего Товариства зробило на нього велике враження, бо з того приводу написав поет повний сили і потуги вірш:

Заруй туре, буйний туре,
Буковинський туре,
Най твій голос зарокоче,
Як громи во бури.

Щоб розлягся він од Дону
Та аж до Дунаю,
Що ми Січу заложили
В буковинськім краю.

В 1886 році земляки святкували врочисто 25-літній ювілей його письменницької діяльности. Але небавом він занеміг і одинадцятого січня, 1888 року помер. Похорон відбувся дуже велично, а на його гробі на чернівецькім цвинтарі стоїть гарний памятник.

Та він не вмер, а живе між нами і буде жити так довго, доки живе українське слово серед народу Української Землі. Він не вмер, бо й сам не вірив, що поет умирає, коли писав:

Чого прийшли ви у святиню?
В святому храмі що шукать
Прийшли, сини ви України?
Її пророка поминать,
Мов би мерця у домовині?
Хіба ж пророки правди гинуть?

Віктор Купченко.

УКРАЇНСЬКІ ПРИПОВІДКИ.

Що ніч зробить, то день покаже.

На язиці мід, а під язиком їдь.

З панами приставай мало, а з дурнями ніколи.

І ми не з тих, що нічого з них.

Ліпше одно око своє, ніж чужих двоє.

По лихім обіді й худа вечера смакує.

І на печі напасть чоловіка знайде.

Наймають до телят, а роби, що велять.

Не той ходить в шовках, хто їх шиє, а той, хто їх має.

Пани друться, а в простих людий чуби болять.

Коли панич, то май своє, а не зич.

Най Бог боронить від людської ненависти і від панської ласки.

Була колись правда, тай заржавіла.

Пхай біду наперед, коли ззаду не хоче лишитися.

СИМОН ВАСИЛЬОВИЧ ПЕТЛЮРА

День 25 травня, 1926 року, це для нас день великого смутку. У цей день в столиці Франції, у славетному місті Парижі, серед білого дня, на вулиці затарахкотіло сім стрілів і від руки Шулима Шварцбарта згинув один з найкращих синів України, Симон Васильович Петлюра, голова українського уряду і Головний Отаман Війська.

А разом з тим ми у цей день почуваємо себе дуже щасливими, як пригадаємо, що ми в своїх рядах мали таких великих людей, як Хмельницький, Дорошенко, Мазепа, Шевченко, Петлюра.

Великою радістю наповняється наше серце, коли ми перенесемо себе в епоху кольосальної праці нашого любого пана отамана, оточеного своїми вірними козаками-гайдамаками і вдячним народом. І серце обливається кровю, коли пригадаємо собі його життя і його працю, яку він переніс на своїх плечах в боротьбі за волю нашого народу і його мученицьку смерть.

Вияв насильства, вияв безправства тяжко вразив серце кожного справжнього українця, як на широких ланах України, так і на цілій земській кулі, куди тільки не закинула лиха доля нашого брата еміґранта.

В той час, коли народи світа святкують память своїх національних героїв урочисто, всенародно і в цих святах приймає участь і церква, і уряд, і військо, і школа, і народ; читаються і друкуються некрольоги, реферати, уряджуються паради, концерти і цим нагадується людям про роботу їх героїв, а разом з тим, цими споминами виховується молодь, як будучу патріотичну силу, силу народу, силу держави, бо яка молодь, така будуча нація, такий буде народ, ми українці, діти великого українського 45-мільйонового народу, закутого в кайдани, обездоленого і розбитого, можемо дома святкувати ці дні, як колишні християни в печерах, катакомбах, нишком, щоб вороги-окупанти не почули; і лише на еміґрації і то не скрізь, можемо в ці дні вшанувати своїх борців, своїх талановитих людий, на жаль і то не всі, а залежно від їх політичного і патріотичного виховання.

Ми, українці в Канаді, так шануємо своїх героїв, щоб увесь світ знав, „хто ми, чиї ми діти, ким защо закуті"? Щоб знала наша молодь, яка невдовзі займе наше місце, що ми діти того великого українського народу, який був колись сильний, який мав своїх князів, гетьманів, своє військо, своє закордонне представництво, свої гроші, щоб знали вони, що ми безправно підступом закуті в кайдани, щоб вони йшли тими самими шляхами, якими йшли наші борці: Хмельницький, Дорошенко, Мазепа, Шевченко, князь Данило галицький, Петлюра і щоб вони боролися до того часу, доки землі нашої любої України знова, як то було при Великому Князі Володимирові, не зєднаються під одним гербом, під одним жовто-блакитним прапором і не повстане Вільна, Незалежна Соборна Україна.

Завдяки тому, що історики світа записували про свої національні свята, про своїх національних героїв в свою історію, в свою енцикльопедію,

про їх героїв знають не тільки вони, не тільки їх діти, а увесь світ. Знаємо і ми про великих людей Зєдинених Держав — Вашингтóна, Линколна; знаємо, що і Франція мала своїх героїв — Наполєона, Жанну д'Арк; Чехія — Гуса, Масарика; Німеччина — Бісмарка, Бюлова, Фридрика; царська Росія — Михіна, Пожарського, Суварова і т. д. Ми мусимо знати і про своїх борців, що згинули під Крутами, під Базаром, підчас визвольної боротьби, яка так рясно омита кровю наших мучеників; мусимо знати про наших політично-національних борців і мусимо знати так. як роблять народи світа і не забувати того, що є дорогоцінного в нашій історії, нашого визвольного руху. І тому треба всім знати, хто був Симон Васильович Петлюра.

Народився він на Полтавщині, в родині бідного козака, що мав у Полтаві свій візницький заклад. Першу освіту він здобув в бурсі і семинарі у Полтаві, де, завдяки тому, що у бурсаків і семинаристів була міцна любов до свого народу, Петлюра научився любити свій край, свій нарід і з кожним роком ставав все більше і більше свідомим в своїх національних почуваннях. В старших клясах він вже був в рядах національної української ґрупи і за твердість своїх почувань поносить кару.

В розрухах, які повстали через заборону семинаристам достойно вшанувати приїзд до Полтави славного українського композитора, Миколи Лисенка, Петлюра веде перед, за що і був звільнений з семинарії.

Це був тяжкий удар для батька Симона Петлюри, який мріяв бачити свого сина ученим, священиком, або вчителем, і тому Симон Петлюра не йде до дому, а шукає нових шляхів, щоб добути собі освіту десь за кордоном; а тут біда, грошей нема і він пішки йде від села до села і там у свідомих людей учить дітей грамоти, а старшим, як кобзар, оповідає про минуле України. Люди його люблять, слухають, дають притулок, їсти, а часами і гріш перепаде на дальшу дорогу.

Все було добре, аж одного разу в ночі хтось загримав до його кімнати і відразу зайшов до хати жандарм, з великими українськими вусами; наказав Симонові Петлюрі збиратися, бо по наказу згори мусить відвезти його, куди належить.

Не довго прийшлось Симонові Петлюрі збиратися, бо він нічого не мав. Зібрав, що мав під рукою, свиту і шапку, і сів на віз поруч жандарма.

Їдуть вони вже яку годину, нарешті заговорив жандарм і питає Симона Петлюру: про яку таку Україну ти людям говорив? І коли Симон Петлюра вкоротці розказав йому про Ґонту, Залізняка, Богуна, жандарм-українець з роду, був зачарований і перед самим залізничим двірцем запинив коні і пішов нібито довідатися, коли відходить поїзд і цим самим дав можливість Симонові Петлюрі утікти з воза, сісти в перший товаровий поїзд і без тикета доїхати аж до Проскурова, а звідтіль пішки перейшов у Підволочиськах границю і дійшов аж до Львова.

Тут він вступив до університету, де можна було слухати українських професорів, що викладали українську справу українською мовою.

Там у Львові розпочав він і свою

політичну діяльність вступом до Революційної Української Партії.

Ця партія вписала на своїому прапорі гасло: Українська Державна Незалежність. Вона виховала, загартувала і дала нам видатних діячів наших визвольних змагань. Ця партія була першою ластівкою української революції.

Після Львова Симон Петлюра переїзджає на Кубань, де працює, як учитель і з великим запалом береться за історично - статистичну активну працю. А тому, що Кубань це дитина України, це наше запорожське військо, яке Катерина Друга вигнала зо свого гнізда Запорожжа, це є наша кість, це є наша кров, це є частина нашої України.

Підчас його великої праці надходить 1905 рік, починається перша революція в Росії і для України відкрились деякі можливости національної праці, і Симон Петлюра летить до Києва і стає секретарем найбільшої української ґазети „Рада", яку видавав святої памяти Е. Чикаленко.

Опісля стає редактором „Слова", соціял-демократичного орґану. Соціял-демократична партія утворилася з ядра Української Революційної Партії, до якої належав і Симон Петлюра.

Пореволюційна реакція 1907 року

знищить наші революційні здобутки і Симон Петлюра їде до Петербургу на приватну працю.

Але душно йому в столиці Росії без сонця, без світла і тепла своєї України і він тікає до Москви, де в той час працювали деякі наші сили на чолі з Саліковським, з яким Симон Петлюра починає видавати журнал „Українська Жизнь". Тут закладаються орґанізації „Кобзар", „Союз Ав-

тономістів", Товариство Славянської Культури.

Симон Петлюра в день працює на кусок хліба для своєї хорої дружини і дитини, а увесь вільний час по вечерам і в ночі віддає українській праці.

Біля тих організацій скупчилися найкращі українські сили.

Своєю роботою Симон Петлюра звернув на себе увагу не тільки своїх, але й чужі бачили у нього надзвичайну культурну силу.

Академик Корш говорив про Симона Петлюру: „Українці самі не знають кого вони мають серед себе; вони гадають, що Петлюра видатний редактор, патріот, громадський діяч тощо. Це правда, але не ціла правда. Петлюра вищий за те, що про нього думають. Він з породи вождів, людина з того тіста, що колись у старину закладали династії, а в наші часи стають героями".

Коли почалась українська національна революція, Симон Петлюра цілком віддався тій стихії. Він невсипуще працював на всіх ділянках революційного життя; його можна було бачити скрізь на мітинґах, зїздах, у комітетах, на партійних засіданнях у земстві і на парляментарній трибуні Української Центральної Ради.

На превеликий жаль, деякі члени провідної партії того часу були в опозиції до праці Симона Петлюри і стояли на перешкоді формування української армії, на яку Симон Петлюра покладав всі свої надії, бо він знав, що „меч, а не слово здобудуть наші права", а навпаки, Винниченко скрізь кричав: „Не треба нам армії, ми не збройною, не фізичною силою, а льоґікою і словом здобудемо собі своє право".

Події 1917—1920 років самі показали, хто був на правдивому шляху.

Не дивлячись на всякі перешкоди, Симон Петлюра формує „Кіш Слобідської України" і з цим кошем в перших рядах бється з ворогами України і під Полтавою, і в Києві під арсеналом, який лише через персональну відвагу Симона Петлюри був взятий штурмом нашими військами від ворога, багато разів сильнішого від нас.

З того часу Симон Петлюра стає улюбленим командантом всього українського війська. Його поява викликала величезний ентузіязм і в багатьох випадках вела військо до рішучої побіди.

Так було під Коростенем, де молодий гуцульський полк, зо всіх боків оточений большевиками, тратив вже надію, щоб розбити ворогів і в цей мент приїхав до них Симон Петлюра і своїм теплим словом, своєю енергією, рішучістю підбадьорює гуцулів і ті як один встають і з піснею „Ще не вмерла Україна" кинулись на большевиків і розбили їх в щент.

Завдяки Симонові Петлюрі наша армія осталась боєздатною до останніх хвилин нашої боротьби і записала в історію України не одну славетну сторінку; пригадаймо собі лише перший і другий зимовий похід, боротьбу за донецький район, де впереді йшов його улюблений третій Гайдамацький полк, дальше — бої за Київ і багато інших.

Ця відвага і до цього часу залишилась у всіх його співробітників і

вони ще й тепер горять одною думкою — йти шляхами свого вождя.

Трудно в короткому рефераті описати всю працю Симона Петлюри і навести те, що заповів нам він.

Але обовязком нашим є простудіювати, зрозуміти і всіми силами пратнути до того, до чого вів нас наш Головнй Отаман.

Спи Спокійно, Батьку Отамане! Твоя мрія, твої думки про Соборність і незалежність нашої Батьківщини всались в нашу кров і ми віримо, що невдовзі залунає наш народний гимн і розвинесь жовто-блакитний прапор на майдані святої Софії в Києві і на всіх майданах Галичини, Буковини, Карпатської України і Великої України, і згинуть наші вороги, і розквітне наша мила Незалежна Соборна Україна і увесь світ довідається, що Україна розбила свої кайдани і є сильна, незалежна і стала з великими державами світа на один щабель праці як рівна з рівними.

Хай живе безсмертна память нашого мученика Симона Петлюри і всіх його борців, що в боротьбі за волю України зложили в сиру землю свої голови.

Хай повстане з неволі мати Україна, хай живе Соборна Незалежна Україна!

Ґенер. Волод. Сікевич.

НАЗВИ МІСЯЦІВ В ДЕЯКИХ НАРОДІВ.

1. **Січень:** по російськи — Январ, по польськи — Стичень, по білоруськи — Студзєнь, по хорватськи — Сієчань або Презімец.

2. **Лютий:** по рос. Февраль, по польс. — Люти, по білорус. — Люти, по хорват. — Веляча або Свечень.

3. **Березень:** рос. — Март, пол. — Мажец, білорус. — Сакавік, хорват. — Ожуяк або Сушец.

4. **Цьвітень:** рос. — Апрель, пол. Квєцень, білорус. — Красавік, хорв. — Травань — Травен.

5. **Травень:** рос. — Май, пол. — Май, білорус. — Травень, хорв. Свібань — Рожняк.

6. **Червень:** рос. — Июнь, пол. — Червєц, білорус. — Червень, хорват. — Ліпань — Класен.

7. **Липень:** рос. — Июль, пол. — Ліпєц, білорус. — Ліпєнь, хорв. — Српань — Яковчак.

8. **Серпень:** рос. — Авґуст, пол. — Сєрпєнь, білорус. — Жнівень, хорв. — Коловоз — Велікомешняк.

9. **Вересень:** рос. — Сентябр, пол. — Вжесень, білор. — Верасень, хорв. — Руян — Маломешняк.

10. **Жовтень:** рос. — Октябр, пол. — Пазьдзєрнік, білорус. — Кастричнік, хорв. Лістопад — Міхольщак.

11. **Листопад:** рос. — Ноябр, пол. — Лістопад, білорус. — Лістапад, хорв. — Студені — Сесветчак.

12. **Грудень:** рос. — Декабр, пол. — Ґрудзєнь, білорус. — Сьнєжень, хорв. Просінац — Грудень.

СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ

Всякий нарід має в своїй історії світлі і сумні моменти. Всі культурні народи згадують ці моменти.

Два найбільш світлі моменти, великі моменти в історії українського народу святкуємо 22 січня. Святкуємо день 22 січня, 1918 року, коли то в Києві, столиці нашої Батьківщини, проголошено самостійність України, і ту саму дату, тільки що рік пізніше а саме 22 січня, 1919 року, коли то в Києві проголошено злуку всіх українських земель в одну українську державу.

Коротенько тревала соборність і самостійність України. Все, що з них остало, то памятні дні і віра, що в короткій будуччині знов воскресне Україна соборна і самостійна. Така вже щербата доля нашого народу. Бо була колись Україна самостійною державою. Правили нею українські князі. Як самостійна держава, вона повинна була остати найсильнішою в Европі. Через напади татар з одного боку, а княжі міжусобиці з другого боку вона упала і опинилася під чужим пануванням.

По якомусь часі Україна віджила за українських козаків, та татари дальше на Україну нападали, грабили й руйнували, а Польща і Москва, використовували кожну нагоду, щоб поневолити Україну. В тому помагали їм непорозуміння між самими українцями. І знов Україна упала. Запанували над нею Москва і Польща. Потім одна частина України, що була під Польщею, опинилася під Австрією, але під дальшим пануванням поляків.

Страшно жилося українському народові під Москвою і Польщею. Оба ці вороги старалися знищити український нарід, і це настільки їм вдалося, що дуже ослабла національна свідомість українського народу. Здавалося, що український нарід, ніколи вже не стане нацією, ніколи не стане державним народом. Аж кількадесять років перед світовою війною почала оживати національна свідомість, одначе дуже повільним кроком. Особливо проявилося національне відродження в Галичині, малій частині України, що тоді була під Австрією. Не було тоді ще думок про самостійну Україну. Навіть як хто з українських патріотів говорив про самостійність України, то до його голосу ніхто не прислухувався. Бажання самостійної України в тих часах уважалося мрією.

Перед першою світовою війною ніхто не міг передбачити, щоби такі держави, як Росія та Австро-Угорщина, могли розпастися.

В 1914 році вибухла світова війна. Українська земля стала тереном війни. На землі українського народу відбувалися страшні бої. В часі тих боїв українські землі спустошено, багато цілих українських сіл зникло з лиця землі. Однакож війна на українських землях не велася за українські інтереси, а за інтереси ворогів українського народу. А ще гірше було те, що українець галицької землі мусів йти бити, стріляти, різати свого брата-українця з Великої України, який мусів йти під російським прапором. Трагічне було положення у-

країнців підчас останньої світової війни.

Так було аж до 1917 року. Ранньою весною 1917 року в Петербурзі, столиці Росії, вибухла революція. І йшли ті події таким скорим темпом, як в казці, або як в кінотеатрі, де в протягу години переходить перед очима те, що повинно діятися в протягу десяток років.

Коли вибухла в Росії революція, українці на Україні зараз взялися до праці. Вперше, до чого вони приступили, була відбудова українського життя. Дня 7 березня 1917 року представники українських організацій в Києві обєднались в спільну організацію під назвою Українська Центральна Рада, на чолі з проф. Мих. Грушевським. Девять днів пізніше, 16 березня, відбулася в Києві велика загальна маніфестація в честь революції, а в три дні пізніше відбулося велике українське віче, на котрім виставлено домагання автономії для України. Про те, щоби створити самостійну Україну, не було ще смілости думати.

Звістки про те, що сталося в Києві, а головно про створення Центральної Ради, облетіли Україну скорістю блискавиці. Заворушилися, запалилися українці по цілій Україні. Підйому, який опанував українців, не всилі ніхто описати. Такий підйом лучається серед будь котрого народу раз на кілька сот літ. Вістки про події в Києві не тільки розійшлися по цілій Україні. Дійшли вони і до нас, до Канади. Як то ми тоді раділи! Як то ми дивувалися, що тоді, коли нам здавалося, що Україна розгромлена, українці живуть і працюють для української справи.

Вкоротці по цих перших подіях Центральна Рада скликала до Києва перший все-український конґрес. Конґрес відбувався в днях від 6 до 9 квітня. На цей конґрес зїхалися представники з цілої України. На цім конґресі стало на тім, що Україна має мати забезпечену автономію у федеративній демократичній Росії. Конґрес надав Українській Центральній Раді авторітет, щоб вона провадила свою працю в імени цілого українського народу. Про самостійну Україну на конґресі ще не говорено. Ще й тоді не було смілости висловити такої радикальної думки, як зірвання взязків з Росією.

В днях від 5 до 8 травня відбувався в Києві перший все-український військовий зїзд. На цьому зїзді потверджено постанови попереднього конґресу і знов визнано Українську Центральну Раду найвисшим орґаном України. Це був вже один крок блище до проголошення самостійної України.

Дня 9 червня, 1917 року, появився перший універсал Української Центральної Ради. В цьому універсалі між іншим сказано: „Український Народе, нас приневолено, щоби ми самі творили нашу долю. Коли тимчасове російське правительство не може дати ладу в нас, коли не хоче разом із нами стати до великої роботи, то ми самі повинні взяти її на себе. Це наш обовязок перед нашим краєм і тими народами, що живуть на нашій землі. І через те ми, Українська Центральна Рада, видаємо цей універсал і оповіщуємо: відд нині самі будемо творити наше життя".

Універсал цей видано тоді, коли тимчасове російське правительство

відкинуло домагання Української Центральної Ради. І по виданню цего універсалу Українська Центральна Рада почала сама творити основи Центрального будівництва.

Як сказано, в 1917 році українці мали за найвищу ціль дістати автономію. Російське революційне правительство відкидало українські домагання. Дійшло до того, що 25 червня, 1917 року, відбулася в Петербурзі 75-тисячна маніфестація українських вояків і робітників, що домагалися від російського уряду сповнення до-

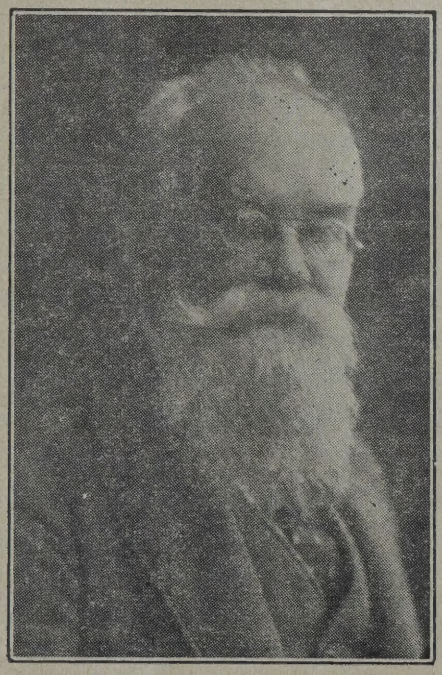

Проф. Михайло Грушевський.

магань Української Центральної Ради. Це спонукало тимчасове російське правительство до уступок і вже з початком липня Українська Центральна Рада видала другий універсал, в якім повідомлено український нарід про згоду з тимчасовим російським правительством. Одначе ця згода не була щира з боку російського уряду. Поза те в Росії почали підносити голову большевики. В скорім часі почалася домашня війна. Для українців не лишалося нічого іншого, як взятися самим до боротьби з анархією, працювати коло державного будівництва. 20 листопада 1917 року проголошено третій універсал, яким проголошено Українську Народню Республику. Та все ще Українська Народня Республика не мала бути самостійна, але в межах російської республики. Про це сказано в третім універсалі так:

. . . Народе український! Ти разом з братніми народами поставив нас берегти прав здобутих боротьбою, творити лад і будувати все життя на нашій землі. І ми, Українська Центральна Рада, твоєю волею, в імя творення ладу в нашій країні, во імя ратования всеї Росії, оповіщаємо — від нині Україна стає Українською Народною Республикою. — Не відділяючись від російської республики і зберігаючи єдність її, ми твердо станемо на нашій землі, щоб силами нашими помогти всій Росії, щоб уся російська республика стала федерацією рівних і вільних народів..."

Українці ще вірили, що буде можна створити російську республику в федерації з Україною та іншими народами, що належали до царської Росії. Вони ще не могли стати за повну самостійність. Та коли большевики взяли в Росії влау в свої руки, почався большевицький наступ на Україну. Большевицька навала почала сунути на Укріну. Москва проголосила війну проти Української Народної Республики. Українська Центральна Рада аж тепер переконалася, що про федерацію з Росією не може бути мови. Большевизм нищив і ті

національні здобутки, що українці здобули в протягу не цілого року від початку революції. Пропала надія, що з большевиками можна співпрацювати, як попередно були наїі. Тому Українська Центральна Рада проголосила повну самостійність України. Сталося це 22 січня, 1918 року. Проголошено самостійність України четвертим універсалом, в якім між іншим сказано:

„Від нині Українська Народна Республика стає самостійною, від нікого незалежною, вільною, суверенною державою Українського Народу.

„Власть в ній буде належати тільки до народу України, іменем якого, заки зберуться Українські Установчі Збори, будемо правити ми, Українська Центральна Рада...

„Щодо так званих большевиків і інших напасників, які розграблюють і руйнують наш край, то поручаємо правительству Української Народної Републики твердо і рішучо взятися за боротьбу з ними, а всіх горожан нашої републики закликаємо, щоби вони, не жаліючи свого життя, обороняли добробут і волю нашого народу..."

День проголошення четвертого універсалу став таким чином найбільшим днем України від часу затрачення її самостійности.

Невдовзі опісля, а саме 9-го лютого, 1918 року, Україна заключила мир з центральними державами. Україна була першою державою, що заключила мир в часі світової війни. Через заключення мира Україна була визнана як самостійна держава центральними державами, а саме Німеччиною, Австро-Угорщиною, Болгарією і Туреччиною. Анґлія і Франція також були вислали до Києва своїх представників, чим зазначили визнання України, як окремої самостійної держави.

Рівночасно большевицька навала суне з Москви. Загрожує самостійности України. Українська Центральна Рада, бачучи, що не має досить готового до боротьби війська, кличе на поміч німців. При помочі німців прогнано большевиків з України. Зате по якімсь часі німці почали порядкувати Україною. Вони присвоїли собі права, що належали до української влади. Це викликало обурення серед українського населення. Німці пошукали тоді опертя між поміщиками, переважно чужими для українського населення.

28 квітня, 1918 року, увійшли німецькі жовніри на засідання Української Центральної Ради і розігнали її.

На другий день зійшлася Українська Центральна Рада ще раз і радила під охороною Січових Стрільців. Одначе це було останнє засідання Української Центральної Ради. В тому ж дні, 29 квітня, 1918 року, в Києві вібувався зїзд великих землевласників під охороною німецьких баґнетів. На тім зїзді „окликано" гетьманом Павла Скоропадського, ґенерала старої царської армії.

В дні 30 квітня появилася на мурах грамота гетьмана, якою скасовано Українську Центральну Раду.

Панованнн гетьмана було на руку не українському селянинові та робітникові, а поміщикам, тобто великим землевласникам і російським втікачам, що в той час через большевиків, що панували в Росії, опинилися на Україні. При гетьмані скупчилися бувші російські ґенерали та російські

урядовці. Головною ціллю Скоропадського було відновити Росію. Однакож не довго панував Скоропадський на Україні. Український нарід, що став на шлях самостійности та демократизму, не хотів вертати до того, що було попередно. На Україні піднялося повстання проти гетьмана. Провідником повстанців став Симон Петлюра. В половині грудня, 1918 року українські повстанці захопили Київ і закінчилася гетьманщина на Україні. Вся влада на Україні опинилася знов в українських руках.

І прийшов тоді другий день 22 січня, але вже 1919 року. В салі міського театру зійшлися представники всіх українських земель та уряд України. На цьому засіданні прочитано грамоту, якою проголошено злуку всіх українських земель в одну самостійну соборну Українську Державу.

Так в протягу тільки одного року від початку революції Україна пережила такі події, що в інших обставинах тревали б цілі роки. В протягу року сповнилися мрії найсміливіших українських патріотів.

Одначе українська держава не тревала довго. На Україну посунули москалі і поляки. Український нарід не міг вдержати навали. Довго боровся нарід український, але, знеможений, мусів піддатися ворогам. Опинився знов український нарід в тяжкій неволі.

Останнього героя боротьби за самостійність України, Симона Петлюру, убив ворожий висланник в Парижі, де Петлюра знаходився на вигнанню.

Український нарід знов в неволі. Він переживає терпіння, яких не переживав ніякий інший нарід. Одначе все має кінець. Прийде кінець і тим мукам, яких зазнає український нарід на своїй рідній землі від ворогів, що його поневолили.

Святкуючи Свято Української Державности, ми повинні заприсягнути собі, що будемо тут на вільній землі робити все, що можливе, щоби помогти своїм братам у їх визвольній праці. Бо тепер інші часи від тих, що були перед останньою світовою війною. Коли пёрше майже не було українців, що ставили б собі за ціль самостійність України, то тепер нема українців, які не бажали б самостійности. Перед нами всіми має бути одна ціль — а цею ціллю є Самостійна Українська Держава.

Зрештою воля Українського Народу на світі, це також справа людської і Божої справедливости. На справедливости засновується лад! Коли ж великий нарід буде поневолений, то він завсігди буде стреміти до волі, отже буде підривати той штучний мир, серед якого він буде чути себе поневоленим. Значиться — українська справа, це справа ширшого світа. А домагання укрїнців, це лише домагання справедливости. Буде вона — буде з нею благословення, поневолять її — буде гріх!

В. Батицький.

ГЕРБОВИЙ ЗНАК УКРАЇНИ.

Кожда держава й кождий нарід має свій гербовий знак, свій прапор з відповідним образом й красками. В середновічних часах (а подекуди ще й сьогодня), кожний знатніший чоловік мав своє знамя-герб. Хто його не мав, то намагався здобути його собі в пануючого вельможного володаря. Ясно, що кождий пануючий, чи то цар, король, цісар, князь, принц, боярин мали свої герби й ці герби дуже часто утотожнювали з своєю державою, з народом, над котрим панували.

Українці не завсігди могли обєднатися в одну державну цілість. Наші землі по більшій части, були розшматовані на кілька частин, країв, князівств — а панували над ними князі. Ці князі мали свої знаки, свої герби і ті определювали дане князівство, як державну одиницю. За часів Гетьманщини козацтво українське витворило теж свої герби. (Козак на малиновому полі).

Вийшло отже, що Україна мала кільканадцять гербів, знаків, залежно від епохи, пізніших чи давніщих часів, в залежности від пануючих князів і їх роду.

Руїна, а далі неволя українського народу в 18 і 19 столітті прибила сном справу одного, спільного всеукраїнського гербу. Доперва рік 1918 видвигнув потребу віднайдення й усталення гербу України. Українська Центральна Рада після довгих праць усталила по віки вічні герб, знак, який знаходимо на грошах з часів князів Володимира Великого, Святослава й Святополка, котрий по всякій правдоподібности був знаком обєднаної тоді Української Держави. Це тризуб золотий на голубому полі. Таким чином Центральна Рада дуже зручно обминала трудність, яка бувала при попередніх часткових регіональних гербах України, (лев, козак, архистратиг).

Барвами України визнано жовто-блакитну, як вислів жовтого-золотого сонця і голубого неба, або, як деякі кажуть, жовтого колосся і синього неба.

Що саме тризуб означає — невідомо. Що до його походження, теж мало знаємо. Найправдоподібніше знак тризуба, це моногрaм грецького слова „василєвс", що по нашому значить „король", чи „цар".

Тризуб-герб тим може кращий і цінніший, що початків його треба було шукати далеко в історії, тим миліший, що він як знак Української Держави за Володимира Великого, яка обєднувала в собі всі тодішні українські землі, став і є символом ідеї державности і соборности України. Є він такий гарний, що інші народи сміло позавидувати можуть нашому гербові.

ЧИСЛО ДНІВ В МІСЯЦЯХ.

Український спосіб запамятання, кілько днів має кождий місяць в році, такий: По 31 днів мають: 1-ий, 3-тий, 5-ий та 7-ий, отже непаристі. А дальше 8-ий, 10-ий, 12-ий, отже паристі. Коротко це так виглядає:

1, 3, 5, 7 — 8, 10, 12.

Ті, що лишаються, крім лютого, мають по 30 днів, а лютий 28, або 29.

МІСІОНАРКА -- УЧИТЕЛЬКА

Життя народу росте, розвивається, як все, що має в собі життя. Є час, коли нарід спить в колисці, коли рачкує, коли забавляється, коли вчиться і коли дорісши працює на власнім господарстві.

Український нарід переживає нині добу науки і початки власної самостійної праці. Він готовитья до самостійного господарства.

Нарід, це велика родина, що складається з ріжних степенів членів. Старші, досвідчені — це дідусі, бабусі, батьки і матері, молодші брати і сестри, ще молодші — сини і дочки народу. Дуже свідомий нарід лише так себе розуміє.

Практичною повною частиною народу є родина. Пересадіть одну сильну свідому родину на безлюдній континент, а за час може бути з неї великий сильний нарід. Свідома родина це маленька українська держава, українське князівство. Вона правиться законами українського життя, вона стоїть на сторожі українського життя, вона працює для скріплення і поширення української сили.

Праця в родині ділиться природно на дві части: праця батька для дому і поза домом і праця матері в домі. Роля матері в родині, це природно роля княгині в князівстві. Мати це княгиня дому. Яка вона, такий буде дім, така буде її родина.

День Матері, це інституція, яка має підготовляти матерей для того, щоби вони могли своїм князівством добре правити.

***

Ще недавні часи, коли в свідомости українського загалу громадська справа не існувала. Люди не знали, що вони члени народу і що на їх плечах лежать народно-господарські обовязки. В одній повоєнній театральній штуці влучно змальований такий стан. Заходять до української хати большевики і питають господаря: „Чи ви русскі?" „Ні", відповідають запитані — „ми не русскі". „То ви українці?" — питає знов большевик. „Ні, ми не українці" — відповідає запитаний дальше. „То хто ж ви такі?" — причіпляється большевик. „Ми так собі люди" — дає остаточну і мабуть вдоволяючу відповідь господар дому. Святу правду він сказав. Несвідома родина не могла би бути чим іншим, як „так собі люди".

Колись цілий український нарід не був народом, але „так собі люди". Українські батьки були тоді „так собі батьки", матері були „так собі матері". І нічого більше. Головною їхньою справою в життю було працювати, щоб жити. Інтерес родини кінчився в родині. Батько виховував сина на господаря, мати дочку на господиню — а не більше. Батько вчив сина орати, сіяти, косити, мати вчила дочку прясти, шити, пекти, варити. І вся наука на тім кінчилася. Це були „так собі люди". Може в вузькім життю навіть дуже гідні, але для ширшого життя ніякі.

Коли ж ширша свідомість почала доходити до народу, то і тоді довгий час про виховання жінки мало дбали. Не розуміли, яка велика сила лежить в руках жінки і матері. І так та сила пропадала. Була в життю велика робітниця, однакож не дали їй інстру-

менту до праці. Не думали, що вона робітниця.

Нині Український Нарід доростає до того віку, що хоче бути в своїм українськім життю своїм самостійним господарем. Вже зникають „так собі люди", а на їх місце приходять „українці-громадяни", „українки-громадянки". Люди стають народом — з батьками і матерями, з синами, дочками і внуками народу. Малі родини вяжуться в велику родину — в нарід, а нарід вважає себе вже господарем між другими господарями-народами. Родинні звязки поширяються. Вже нема безбатченків. Безрідний сирота має вже нині матерей і батьків, має сестер і братів, що приймуть його, як свого. Українське життя нині власне підноситься до такого культурного степення. В такім напрямі йдуть нині всі найкращі стремління українського життя.

В усіх часах високо свідомі люди розуміли велику ролю жінки і матері в вихованню народу. Вони розуміли, що нехай би всі матері, яких нарід має, взяли в руки одну програму виховання для дітей і нехай би кожна мати вложила в виховання всю силу і всі способи, якими вона може розпоряджати і орудувати, то за чверть століття несвідомий нарід переродиться в високо свідомий нарід, з безсилої маси стала би така сила, якої ніщо не перемогло б.

Простий же рахунок... Сорок мільйоновий нарід має 5 до 6 мільйонів матерей, себто стільки виховниць і учительок. Стільки місіонарок. І дайте тим 5—6 мільйонам матерів свідомість їхніх обовязків, дайте їм в руки програму відповідного виховання, а вони виконають таку працю, перед якою світ стане в найбільшім здивованню і назве це чудом.

Дім... Родина... Мати Родини... Скільки цінного змісту, скільки великої праці, скільки великих здобутків можна вложити в поняття дому і родини! Скільки можливостей є в домі — коли б ми були тільки того свідомі!...

Дім, на низькім степені життя є вузкою інституцією для виховання вузкого родинного гурта. Дати майно, дати ремесло в руки кільком синам і дочкам — тут вся задача батька і матері кінчиться. Про широке громадсько-народне виховання, про передання молодому поколінню широкої моральної свідомости, ніхто там не думає. Це життя в колисці — а для того, що в колисці, не багато потрібно.

Нині українське життя наближається до поважного, дозрілого віку. Нині сама колиска мусить підготовляти немовлят до того, чого будуччи на буде вимагати від нього. Народиться в родині хлопець, батько і мати мають нині сказати: Це народився той, що має бути гідним членом родини, взірцевим чоловіком матери його дітей і визначним громадянином і сином свойого народу. Народиться дівчина, мають вони сказати: — Це будуча господиня дому, мати родини, виховниця і учителька молодого покоління. Це народилася поважна громадянка. Хто так свідомо скаже, той вже поставить собі перед очі всі ті обовязки, які на нім лежать, щоб свою дочку чи сина виховати на гідних людий.

Українська мати — головно мати — повинна памятати, що вона не тільки господиня дому, але що вона учителька і місіонарка. Її діти, це

ученики, яких вона має вчити і вести, аж доки не стануть самостійними людьми. Нинішне українське життя вимагає, щоби дім був українською школою і українською церквою, так як було в перших віках християнства. Тоді християнські доми мали таке взірцеве виховання дітей, що поганські учителі в школі дивувалися і питали: „Звідки християни набирають таких свідомих матерей, що вміють так гарно виховувати дітей?" Цей історичний факт показує, яку велику силу може мати свідома мати.

Виховання треба починати від колиски і вести постійно до повного зросту дітей. Добрим словом, добрим приміром. Спокійним, розсудним приказом, лагідною наукою, безнастанними розумними пригадками. Коли треба — залізною рішучістю, розважною, спокійною але залізною рішучістю там, де такої рішучости треба. Все на той лад, щоби діти бачили і щирість і розсудок і досвід своїх виховників. Щоби могли де будь сказати, що це наука нашої матері, це її порада, її приказ...

Погляд, що діти є завадою дома, і що все виховання має дати їм школа — є нерозумним поглядом. Діти є майном батька-матері, вони ж продовження їх роду. Це ті грядки, які треба вміло доглядати, а на них виросте вдоволення і пошана тому, хто коло них працював — матері і батькові.

Коли дім не покладе твердих основ у виховання дітей і не буде завсіди тих основ берегти і на них дітей держати, то школа виховає дітей для себе. Для вулиці, але не для батька-матері. І найкраща школа не напростує того, що дім скривив, не полагодить того, що дім занедбав або попсував.

Перейдімо тепер до практичних примірів і вказівок та порад, які матері повинні памятати.

Серед українських матерей в Канаді можна знайти чимало гарних примірів.

Відомі приміри, де мати починала вчити дітей українського письма, коли їм доходив четвертий рік життя. І від того часу вона постійно дбала, щоби діти попри дальшу шкільну науку кожного дня читали українські книжки і писали українською мовою.

Відомо, де українська родина жила одинцем між чужими людьми, а українська мати держала дім на сто процент українським, вчила дітей українського письма, познакомлювала їх з українськими справами і мала їх довіря до себе в найбільшій мірі.

Відомий є примір, де батько не був з кращих, деколи міг бути завадою в вихованню, однакож розумна мати власними зусиллями так взірцево виховала дітей, що ціла околиця з пошаною схиляла голови перед цею доброю матірю.

Відомий примір, де свідома українська мати в журбі про долю цілого українського народу, ставала на коліна і дітей ставила поруч себе і всі гуртом молилися за долю свого народу.

Відомий випадок, де мати саджала дітей і як справжня учителька казала: Сидіть тихо і слухайте уважно, а я розкажу, що вам треба знати. І розказувала — засівала добре зерно в діточі душі.

Таких примірів є в нас вже багато. А завтра буде більше — повинно бути більше.

І матері, про яких йде мова, це

були звичайні матері, без великого шкільного виховання, але з здоровим розсудком, з отвореними на світ очима, з великою материнською щирістю. Кожна з них могла повторити слова матері з Вовчкового оповідання „Два сини", де мати каже: „Посаджу дітей на коліна і як вмію, так навчаю". Але навчає!

Лишається ще одна справа для пояснення, а це — час на науку. Буває, що мати скаже: „Роботи багато і в хаті і на дворі — коли мені знайти часу на науку"? Наука дітей, це те саме, що праця на городі. Деколи треба дати більше труду, скопати, посадити, але коли те все зроблене, тоді догляд вимагає менше часу.

Виполіть раз, підгорніть раз, а якийсь час воно росте без догляду.

Коли мати посвятить кожного дня 10, 20 або 30 мінут на науку свого письма, чи на добре оповідання про свої справи, коли не занедбає при-

гнати їх кождого дня до своєї книжки, коли кілька разів скаже на день коротко: Так робіть, а так ні! Коли час від часу пояснить значіння місцевої громадської, чи загально народньої справи, то це вже буде якраз те, чого українське життя від неї вимагає.

Це були би ті справи, які в „День Матері" повинні собі пригадати українські матері і дочки українського народу. А пригадають і почнуть налагоджувати на той лад життя свойого дому — за рік за два, три, їх щира праця принесе солодкі овочі. Нехай кожна українська мати постійно памятає, що вона учителька і місіонарка! що діти — це її ученики! що вона є княгинею і володаркою дому — а вона вже знайде і час і спосіб для своєї материнської праці. Про таку матір скажуть колись її діти:

Наша мати була великою і гідною матірю. Вона вчила нас — як вміла, так навчала, але навчала розумно і щиро. Вона своєю щирістю переливала в наші душі все, що тільки мала. Вона велика мати і велика Українка.

Свящ. В. Кудрик.

Вид Києва.

ЗОВНІШНА ПРИКРАСА НАРОДНИХ ДОМІВ І ЇХ ПЛОЩ

По українських кольоніях подибуємо велике число Народних Домів, яких можна на сотки числити. Є це більшого розміру будинки, з дерева або дощок, гончені, з комином, або і без него, і з середними або великими вікнами. Деякі з них раз мальовані й вилиняли, а більшість зовсім немальовані, почорнілі і немов осмалені виглядають.

Довкола цих самітних будинків більша або менша площа, нерівна, заросла корчами, травою, обведена довкола колючим дротом, або огорожею з вориня. А є й такі, що і без плота, мов сироти на самоті стоять і сумно дивляться на прохожих чужинців, немов би стидалися за себе й за своїх членів, що так мало дбають про їх красу і вигляд. Правда, що майже четвертину Народних Домів по українських кольоніях можна радше назвати народними коршмами, або галями для танців і таким від біди можна так занедбано виглядати. Їх ліпше аби й зовсім не було, а тоді менше було б лиха й деморалізації серед молоді по наших кольоніях. Але 75 процент наших Народних Домів — це-ж доми нашої національної культури, наша народна честь і гордість; по церкві і школі це наші найвизначніші громадські інституції. Тут сходяться члени й гості, старі й молоді, поважні люди й малі збиточники, а всі в тій ціли, щоби чогось доброго навчитися, забавитися й розвеселитися. При кождім Народнім Домі находиться кілька щирих одиниць, що не жалують часу, труду й центів для підтримання й ведення цих інституцій після їх сил і знання, а знов є й такі всезнайки, що тільки киринять і шкодять.

Стільки можна сказати загально й поверховно, а тепер приступаймо до подробиць. До середини цим разом не будемо заглядати, бо ж й наголовок відноситься до зовнішного вигляду Народних Домів, як вони мали б виглядати в короткій будуччині. То ж по перечитанню цеї лекції хай всі річево справу розважуть, вирішуть і візьмуться до праці, а по 4—5 роках побачуть, яка ріжниця буде щодо зовнішного вигляду і яку честь і похвалу осягнуть трудолюбиві члени Народних Домів і які вони будуть горді своїми святинями просвіти й культури.

Щоби наші Народні Доми виглядали модерно, роскішно й культурно, на це не треба ані великого капіталу, ані кваліфікованих спеціялістів, а тілько потрібно доброї волі, трохи фізичної праці і посвяти молодих, трудолюбивих наших канадійців. Я вірю, що в кождім товаристві можна знайти досить добровольців, що не мають талану до представлень чи концертів, а хотіли б щось зробити для товариства і народної справи.

Перша їх робота, це вичищення площі з корчів, каміння і вирівнання наскільки можливо. Коли площа є обширна, і має гарні природні дерева, і гай, то їх шкода стинати, а тільки вичистити. За те з фронту конеч-

не землю рівно зорати, виробити і засіяти муравою. Коли є рівна площа з природною травою, затримати її, а зорати тілько краями довкола на 8—16 фітів попри фенц, видискувати, зрівнати, заволочити і посадити першого року бараболі, щоби вигубити перій, який є в траві і який муситься знищити першого року, бо опісля годі його вигубити, а він в огороді є дуже шкідливий. По боках цего ораного паса мають остати рівці з борозни, щоби стримати перій, що вростає з прерії до управної землі. Це важне. Підчас, коли в перших роках приготовляється управну землю для садження дерев, то рівночасно вже можна зачати плекати кущі і деревину десь на поблизькій фармі, або в огороді сусіда, а опісля, як деревця будуть більші, пересадити їх на свої місця попри фенц, у віддалі 3—4 стопі від межі, а 8 до 10 стіп одно від другого в рядах.

Коли є досить місця перед Народним Домом від фронту, то пожаданим було б, висипати одну або дві грядки, навізши кілька фір чорної, урожайної землі і виробити з неї форму кружка, трикутника, кленового листка (мейпл ліф), або тризуба і тут насадити зимових та річних квітів, або низьких цвитучих та пахучих кущів, а довкола обложити добірними каміннями, намоченими у вапні. На середині цеї грядки закопати високу тичку для вивішування прапора (флеґ пол), а коло неї уставити 3 або 4 великі колені камені.

Попри стіну фенцу з переду, крім дерев, конечно насадити ріжнородних цвитучих кущів та зимових квітів, які з коріння що року виростають.

Де можна дістати з ліса смерекові деревця, або ялички, їх конче пересаджуйте довкола Народних Домів. Однак робіть цю роботу старанно, викопуючи смереки з високо положених місць, а не з мочарів, коріння добувайте все разом з глиною, пересаджуйте в хмарний, дощевий день, бо коли **сонце і сухий** вітер обсушить корінь, то шкода труду. Садити тільки на робленій ріли, а ніколи на твердій прерії, — бо не приймуться. Поливати що тижня: одно ведро на деревину. Де можна дістати калину з ліса (гай буш кренбері), пересадіть кілька корчів, а також й свидину не забудьте (дог-вуд), це є рід кущів, з червоною корою, що росте дико.

З державних чи приватних шкілок (норсері), можна набути такі дерева: російські тополі, клени, ясені, берести, ограб, які показалися витревалими в степових провінціях. З кущів можна набути всякого рода бози (лайлекс), спайреї, бзину, медовки і багато інших.

Що до озимих квітів, то є їх що найменше 50 родів, що рік річно виростають з землі, прекрасно цвитуть і видаютьс насіння. Найкращі з них півонії, тоя, дельфінії, мальва, любисток, капуфрій, косатні, лелії та багато других, яких імен нема в українській мові.

Щоби улаштувати і запровадити такий парк довкола Народного Дому, то коли б те все хотів мати в першім році, і заплатити готівкою по цінах в катальоґах, то ює виносило б що найменше сто доларів, а й тоді ледви чи половина з того принялося б і і росло, коли б ніхто не обсапував і не плекав належито. Однак при добрій волі і щирій праці, все можна

осягнути за кілька літ, плекаючи, що треба, на місці з насіння та з корінців. Це є задача учителів, урядників Народних Домів, поступових молодих фармерів, котрі перестали їздити автами, а хочуть бути спортами і показати, що вони щось годні виконати і показати свою висшу культуру для приміру своїх сусідів. Час нам, українцям, перенятися цим ідеалом і показати своїм сусідам англійцям, що й ми маємо смак краси, любимо природу, плекаємо дерева, кущі і квіти, уміємо плянувати, пристроювати і любуватися роскішним окруженням. Тоді й наші діти не будуть покидати фармів і пертись до міста, а будуть більше привязані до рідного місця і з приємністю будуть згадувати „олд світ гом".

Розумієсь, що серед такого розкішного окруження наші Народні Доми будуть дуже приманчиво виглядати, їх вже й не жаль буде відмалювати наново, поставити гарні залізні ворота, а замісць фірток, уставити коловороти (перехрестя на стовпці), а тоді жадна худобина не зайде до середини і не наробить шкоди.

Мураву треба бодай два рази на літо косаркою викосити, буряни старанно виполювати і висапувати. Розуміється, що й керниця конечно потрібна коло Народного Дому (хто це заперечить) — а багато їх є? Коли є подостатком землі, 2—4 акри, то є місце й на забавову площу для ріжних змагань, ігрищ, „ґеймів". Тоді можна подумати й про підвисшення, степенницю і прочі прибори.

Ця проблєма зовсім не є недосяжна. Я сам давніше не так про те думав. Аж коли я звідав культурні краї західної Европи і порівнав з ними нашу, Богом забуту, нещасну Галичину, я червонів зі встиду, що ми такі недбалі, і постановив собі невідклично, що коли поверну до Канади, посвятити решту свого життя на плекання кущів, дерев, квітів і цими природними дарами прикрасити та піднести зовнішний вигляд українських кольоній.

Коли я в 1922 році звідав майже всі культурні краї західної Европи, мене незвичайно мило вражали гарні цвітучі огороди, повні ріжнородних пахучих квітів, кущів і дерев, а все те так пляново, гарно, артистично розміщено, що аж мило було дивитися. А коли я врешті заглянув до своєї, Богом забутої, Галичини, то жаль стиснув серце, коли я побачив наше загальне народне недбальство. Я бачив села знищені війною, а також і ненарушені, та не було великої ріжниці між ними; як одні так і другі переповнені кривими дуплавими вербами, попід плоти повно бурянів, лопухів, та иншого буряну, а денеде поетична червона калина, з якої хіба воробці зимою зїдають овочі.

На майдані, чи коло церкви, в 1914 році майже кожда громада усипала могилу на памятку столітного ювілею в честь Тараса Шевченка. Та на жаль величезні купи глини не принесли чести ні незабутньому Кобзареві, ані громадам. Могили заросли лободою, бодяками, а діти і безроги рилися в них, а деякі були закидані колючим дротом зверха, аби діти на них не лазили й голови не поломили. Чи таким ділом гідно звеличали наші селяни память Шевченка? Чи в цей

спосіб показали свою культуру? Було хвилеве захоплення, навіть дуже цінне, однакож замало було широкої свідомости і тут все лихо.

Я бачив сотки памятників заслужених мужів в ріжних краях і ви їх бачили. Бачили їх і наші Галичани, що підчас війни також по ріжних краях скиталися. А чи навчилися вони чого в світі? Та де там! Чи ж усипавши могилу, не могли її травистою дерниною обложити, гарними штахетами обгородити, довкола насадити червону калину, боз, ясмін, дальше липи і все разом обгородити гарними штахетками, а на могилі уставити погруддя Шевченка, або бодай тесаний камінь з написом.

Не знали сердеги, не подумали гаразд, ніхто й уваги їм на це не звертав і так запустіли могили, і завмирав національний дух. Таксамо і зі стрілецькими могилами малася справа, — порозкидані, запущені, ніхто ними не опікується...

Я нарочно відійшов від теми, наводячи ці образки, щоби і вам дати приміри, які можна приложити до наших канадійських товариств і їх Народних Домів. Я уважав конечним підчеркнути, що Народні Доми, ці наші національні інституції, заслугують на це, як і наш національний ґеній Шевченко, як і поляглі герої, щоб ми для них зробили те, як лише мож найкраще. Цим ми доказуємо свою зрілість, національну гідність і вищу культуру.

Як людину судимо по її внішнім одінню, так громаду чи товариство цінимо по вигляді церков, шкіл та Народних Домів...

Петро Зварич.

МУДРАГЕЛІ.

Три молоді мудрагелі хотіли посміятись з священика і поздоровляють наче одного з біблійних патріярхів:

— Добрийдень отче Аврааме!

— Добрийдень отче Ісааку!

— Добрийдень отче Якове!

Старий священик приняв це поважно і спокійно та каже:

— Ви помилися і взяли мене за кого другого. Я Саул, син Киса, і йду шукати ослів мого батька, та рад, що їх тут знайшов.

ДОБРЕ ПОЯСНЕННЯ.

Приходить хтось до канцелярії адвоката, а там горячо-горячо. І каже:

— У вас тут так, як в печі.

— А вжеж, а вжеж — каже адвокат — бо тут печеться хліб для мого прожитку.

ТАКИХ ТРЕБА.

Було це давнійше, перед кількадесять літами. Приходить до директора висшої школи хлопець і каже, що рад записатися на науку.

— А що ти вже знаєш? — питає директор.

— Нічого не знаю — каже хлопець.

Тоді директор:

— Добре, хлопче! Таких, як ти нам треба. Бувають хлопці, що мусять чотири роки вчитися, поки довідаються, що вони нічого не знають, а ти вже довідався. Ти випередив їх на цілих чотири роки.

Це звичайна річ, що молоді люде — студенти, чи ні — думають, що вони дуже мудрі, мудрійші від всіх старших. Доперва пізнійше бачать, що вони не такі мудрі, як їм здавалося.

ПРИ ЗУСТРІЧІ НОВОГО РОКУ

Ніч іде — як дбала мати,
Всіх вкриває тихим сном,
Їй байдуже, чи там тихо,
Чи там буря за вікном.

Спіть, кому з вас сон потрібний...
Най дитина спить мала,
Най росте, вбираєсь в силу
Щоб боротись проти зла.
Коло неї най спить мати,
Що дитиноньку кормить;
Хто знемігся — дух, чи тіло,
Най також засне на мить.

Та не спить Віків Господар,
Сон не знав його повік,
В нього ніч і день однакі —
Він числить народів вік.
Щоби книгу закінчити,
І почати новий ряд,
Він усе переглядає,
І все ставить у свій лад:

Що світ думав, що робив;
Хто розумно в світі жив;
Хто здобув що, хто придбав;
Хто що мав й промарнував;
Хто до розуму прийшов;
Хто згубив що, хто знайшов;
Де розумним став неук;
Хто пустив нагоду з рук;
Хто убогому поміг;
Хто злу силу переміг;
Хто талан свій закопав;
Хто з висока в низ упав;
Хто піднявся на гору;
Хто почав що не в пору;
Хто за Бога забував;
Хто братами торгував;
Хто життя дав за братів;
Хто осуджував катів;
Хто тікав від рідних справ —
Хто вернувся, хто пропав;
Хто був гідний чоловік;
Хто пустив на марне вік;
Хто гнав матір від воріт;
Хто до дому взяв сиріт;
Хто згадав що, хто забув;
Хто довіря всіх здобув;
Хто куди за чим ішов —
Що здобув, куди зайшов...

Картка — дві, і вже готовий
Цілорічний перелік,
Все записано подрібно,
Що зробив хтобудь за рік.
Книга зложена... Минуле
Вже не має вороття,
Та наука всім зосталась
Для будучого життя:

Хто не думав — подумай!
Хто занедбав — починай!
Стратив що — шукай причин!
Низко став — йди до вершин!
Не писав — тепер пиши!
Зло робив — тепер лиши!
Не молився — так молись!
Вибираєш — придивись!
Починаєш — добре змір!
Ворог хто — йому не вір!
Із поганим не дружи!
Свої чести бережи!
Що твоє — вважай святим!
Не задумуйсь над пустим!
З рідним братом разом стій —
Знай, хто дальший, а хто свій!
Розсудком все важ і мір!
Знай, хто ближній, а хто звір!
Своїм рідним дорожи,
Що від предків, те держи!
Лиш та хата, що твоя,
Схороняє твоє Я!
Тайн на вітер не пускай —
На сім замків замикай,
Щоб ніхто не знав про те,
Що лише тобі святе!
Із лихими не сходись!
Слів масних все стережись!
Лиш на труд твій все спускайсь,
Щож дароване — цурайсь!
Що твоє — обороняй —
За чужеє не міняй!
Свій прапор держи вгорі
В добрій, чи лихій порі!
Вмій його так берегти,
Щоби світ знав — що це ТИ!

Книга скінчена! Рахунки
Вже готові на столі,
І новий том починаєсь
Для живучих на землі.

Прочитай, що вже минуло,
Переглянь весь перелік,
А буде для тебе красшим
Цей новий, будучий Рік.

18-го листопада, 1941

Гарасим Чорнохліб.

ЗАГАДКИ

1. Дерево тріщить, баран верещить, кінь потягає, чоловік помагає.
2. Шило-вило мотовило, попід небеса ходило, з панами говорило, із князями розмовляло.
3. Без рук, без ніг, а сіно кидає.
4. Купив коня без хвоста, прийде до дому — налагодить.
5. Вав-вав, усіх людей годував, а як умер, то і пси не хотіли їсти.
6. Не вродився, а охрестили; не завинив, а повісили.
7. Чотири стрільці в оден корч стріляють.
8. Повний хлівець білих овець, а між ними оден баранець блеє.
9. Росло в лісі, доки хтіло, тепер носить душу й тіло.
10. Прийде місяць май, вилетить птиця в гай; хто ту птицю убє, кров свою пролле.
11. На городі тичка, на тичці капличка; та капличка без верха, а в ній людей без числа.
12. Прийшов цар земський до царя Будимира, тай питає: „А нема Кучумпира?" А той відповідає: ‚На високім мурі спочиває, а як побачить, буде скакати, треба добре утікати.
13. В день блідніє, а в ночи ясніє.
14. Стоїть паня в коморі, її коса на дворі.
15. Я старий дідусь, до мосту берусь; хоч сокири не маю, на тоє не дбаю.
16. Корінь масткий, дуб сухий, верх золотий, гилля зелене.
17. Прийшло — не просилося, пішло — не дякувало.
18. Два кінці і два кільці, а в середині завязка.
19. Летів звірок через божий домок, сам до себе говорить: „Тут моя праця горить".
20. Приїхали отамани, полапали господарів, а хата вікном утікла.
21. Ішла паня через гори-доли, розсипала перли по поли; місяць видів, не довидів, сонце встало-позбирало.
22. Без ніг, без рук, а вилізе на друк.
23. Прийшла паня з гір, несла на собі сім шкір; як її розбирали, то над нею ридали (плакали).

ПОЯСНЕННЯ ДО ЗАГАДОК.

1. Бас, або скрипка з дерева. Баран — струни з баранячих кишок. Кінь — смичок з кінського волосіння. А чоловік смиком потягає.
2. Блискавка, на яку і князі дивляться тай про ню говорять.
3. Вилка.
4. Голка — нитку засилить.
5. Глиняний горнець.
6. Двін — посвячують (хрестять), дають імя і вішають на дзвініци.
7. Коровячі дійки при доєнню.
8. Рот, зуби і язик.
9. Деревляна колиска, в якій колишесь дитина.
10. Комар.
11. Мак — маківка з насінням.
12. Цар земський — миш. Будимир — когут. Кучумпир — кіт.
13. Місяць, що на небі.
14. Морква, коли росте на городі.
15. Мороз, що збудує міст з леду.
16. Мясниці — Великий Піст — Великдень — Зелені Свята.
17. Ніч.
18. Ножиці.
19. Пчола в церкві, де є свічки з пчільного воску.
20. Риба. Атамани — рибаки, господарі — риби, хата — вода, що втікла віконцями сітки.
21. Пані — ніч, перли — роса.
22. Фасоля тична.
23. Цибуля, від якої плакали.

З РІДНОЇ ЗЕМЛІ В ДАЛЕКИЙ СВІТ

Петро Зварич.

Від Видавництва Календаря: Нижше подаємо кілька образків зі „Споминів" п. Петра Зварича, з Вегревил, Алта., які він прислав нам для використання при збиранню матеріялу для Календаря на 1942 рік. Його Спомини, це велика писана книжка, бо на 284 сторін письма, а треба додати, що це лише перша часть його Споминів.

Ми вибрали на перше місце опис виїзду еміґрантів зі Старого Краю, бо це дійсно важна частина, або радше великий початок українського піонірства. Крім того беремо ще дещо з тутешнього вже життя, може й випадково вибране, а все ж частина з того що доводилось бачити і переживати великому з наших піонірів — Петрови Зваричеви.

Та хоч це лише дрібка зі Споминів, то і з того видно, який це цінний матеріял ті Спомини. І кілько інтересних відомостей з кількадесяьліт-нього українського життя в Канаді дали б вони, коли б автор їх докінчив і надрукував книжкою. Того йому на отсім місци бажаємо!

Видавництво
„Календаря Українського Голосу"

I.

Приготовання і виїзд до Канади.

Було це 1900 року...

Покінчивши свої орудки в Коломиї, накупивши річей на дорогу і дещо книжок, я вернувся домів, до Тулови, де застав багато людей, які щораз частійше заходили, щоби набутися з родинами і знакомими, бо невдовзі прийдеться розставатися з ними на віки.

До нас сходилися передовсім тії, які виїздили, й обговорювали справи, що відносилися до приготовань в дорогу — що брати з собою, як пакувати й адресувати, щоби не пропало в дорозі, чи перебиратися, чи їхати в народнім строю і др. Я домагався, щоби ті, які з нами будуть їхати, перебралися по міському. Господарських і хатних річей, я не радив брати, бо знав, що в Канаді буде всего подостатком.

Коли так переговорять все важне, тоді переходять на звичайні балачки про минувшину, про клопоти, а нарешті затягнуть яку сумну пісню і всі в плач, як на похороні. Найчастіше співали:

На чужині загибаю,
Марно життя йде,
За родинов споглядаю,
Ах де ж вона де?
О між Боже милостивий,
Верни мя домів,
Най почую ще раз милий
Звук родинних слів.

Одні співають спокійно, а другі шльохають, ридають з жалю і болю на згадку про розлуку з рідним краєм.

Щоби привернути рівновагу, хтось з завзятійших затягне радикальну:

Який то вітер сумно грає
Від Сяну, Прута до Карпат,
Яке то диво виглядає
Із тих нужденних хлопських хат...

Гучна арія немов би підбадьору-

вала сумних співаків і тоді всі затягнуть гучно:

Не пора, не пора, не пора
Москалеви, ляхови служить,
Довершилась України кривда стара,
Нам пора для України жить...

А розходяться співаючи: „Ще не вмерла Україна"...

Дні минали скоро, поле і рухомости продавали й купували одні в других, вибирали пашпорти, наймали Служби та справляли обіди за померших. Деякі женили, або віддавали дітий на відході; жінки напікали хліба та сушили сухарі на дорогу.

Нарешті прийшов день 3-го марта 1900 р., коли треба було вже сідати на поїзд в Видинові о 2-ій пополудні.

Ми тої ночі майже не спали, бо ціле подвіря залягла велика маса народу — одні прийшли з цікавости, другі, щоби впослідне побачитись, поговорити та розпращатися. Ми пакували річи, перебиралися по шляхоцьки, набирали їди на дорогу, зашивали гроші в пояси та спідні сорочки... Нарешті посідали на вози і рушили з села.

Нараз хтось вдарив в дзвони коло церкви і рознеслися сумні тони немов підчас похорону. Жінки заголосили сумними голосами: „Братчики-голубчики, куди ж ви вибираєтеся? Сестрички-зазульки, чому ви нас лишаєте"....

Майже ціле село, від найстаршого вийшло на гору і довго стояли — провожали бодай очима, аж доки ми не переїхали в брід ріки Прута й не опинилися в сусіднім селі Видинові.

Там нас також вижидали і стрінули селяни і провожали до залізничої стації. Тут ми застали сотки народа, що провожали своїх з інших сіл: і тут одні балакали, інші пращалися і плакали... Зявилися й музиканти, сподіючись щось заробити.

Коли наближалася пора відїзду і поїзд мав невдовзі прибути, я станув на возі коло стації, щоби в останнє попращатися з усіма. Тисячі народу окружали нас — около півтори сотні душ еміґрантів, що стояли в середині товпи. І я почав:

Дорога Родино, Приятелі, Краяни! Отсе я вже, можливо, в послідне прощаю вас від себе і від моєї рідні і ваших знакомих. Прощайте нас в далеку дорогу, та не забувайте нас. Ми вам торжественно обіцяємо і присягаємо, що за вас до смерти не забудемо! Ні, ми ніколи не годні вас, дорога наша родино, забути. Ми все будемо молитись до Всевишнього, щоби Він післав вам щастя, долю та кращі гаразди, як ті, що нас з рідного краю виганяють.

Ми вибираємося, щоби вам більше місця зробити, щоби ви мали на чім дороблятися, бо всім нам стає за тісно. Світ широкий, вільний і нам усміхнулася доля шукати красшого щастя. Просимо і благаємо вас — прощайте нас в далеку дорогу, в далекий світ, за широке море та за сині гори. Моліться за нас, щоб ми щасливо всі прибули до тої обіцяної землі, куди ми забажали. Жийте в згоді і любови, ратуйтеся, як можете, орґанізуйтеся, тримайтеся разом, і боріться спільно, а поборете ворогів своїх.

Так ще раз прощайте нам дорогі наші братя і сестри, любі наші родичі і діти, наші щирі приятелі і сусіди. Прощайте наші рідні хатки і села, наша рідна земле, яку ми своїм потом, а батьки наші кровію зросили. Прощай нам срібний Пруте і ти широка долино, і ти стрімка Уруте, бо вже вас більше не побачимо. Прощайте

всі присутні і тримайтеся кріпко і мужно!

Більше не міг я говорити, бо жаль стиснув серце, полилися рясні сльози і я заплакав, як жінка. Це остілько більше, що я був також зворушений плачем та риданням других, бо деякі мов божевільні рвали собі волосся на голові та заломлювали руки, другі брались за шиї і цілувались на відході мов діти, а ті, що стояли коло мого воза, товкли головами до полудрабків. Посол, Іван Сандуляк з Карлова, ударив чолом так сильно до колеса, що кров полялася. Він сердега пробував також дещо сказати і попращати нас, та не ставало йому ні сил, ні слів. Сказав тільки, що таких зворушаючих трагічних сцен він в своїм життю ще не бачив і не переживав. На тім урвався його голос і застряг в горлі.

Настала велика метушня серед товпи, бо на стації задзвонив сигнал поїзду, що мав за одну мінуту приїхати на перон. Вже впослідне прощалися та цілувалися перед розходом на віки родини з ріжних сіл, а там всі родини еміґрантів посунули несучи пакунки, а мами вели за руки дрібні діти.

Поїзд надїхав, свиснув і став, а наші пустились товпою до середини, щоби захопити місце, думаючи, що місця не стане і хто не зайде, той певно мусить лишитися...

Кондуктори побачили, що не буде для всіх місця в звичайних ваґонах третої кляси, отже звернулись до кількнадцятьох ліпше одягнених, щоби всідали до 2-ої кляси, але мусять доплатии дещо. Я заохочував та не хотіли. Та коли до 3-ої кляси повсідали, хто ще міг, кондуктори почали замикати двері, счинився пекельний крик в ваґонах і на дворі. І ті з родини, що в ваґонах, і ті, що зостались на дворі, думали, що вже ось тут розходяться на віки. Я звернувся до кондукторів і пояснив в чім діло, та вони не звертали на мене уваги. Казали: „Кто хце єхаць тим поцьонґем, нєх сяда до другєй кляси, а кто нє, нєх зостанє на мейсцу". Я пояснив чоловікам, щоби зараз сідали, де кажуть, а жінкам в середині, щоби не журились, бо в Коломиї всі зійдуться разом.

За мінуту всі були в середині. Поїзд рушив, а вікна аж тріщали від людських голов та рук, звернених в сторону оставшоїся товпи...

Ми приїхали до Львова в ночи і нас забрали корабельні аґенти до одного дешевого готелю на відпочинок. Слідуючого дня перевели лікарські оглядини, посадили в поїзд і вислали без пересідки аж до Освенціма, на границю Австрії і німеччини, де нас поліційні власти мали ще раз перекон тролювати. Там ми мали пересідати на німецькі поїзди четвертої кляси.

II.

Скука на самоті і жаль за вітчиною.

(На фармі, невдовзі по приїзді до Канади).

Оставши сам на самоті я попав в глибоку задуму і серед такого розпучливого настрою написав листа до сестри Катерини, що лишилася в краю.. Вона була віддана за Костина Ленчука і ми їх лишили на батьківській господарці, бо мати її мужа не хотіла пустити його разом з нами до Канади.

Коли я так думав, про що і як мав писати, десь з корчів вилізла моя

обідрана муза і стала мені в пригоді. Ось що то вона мені подиктувала.

Моїй Любій Сестрі Катерині Ле́нчук, в Туловій, почта Снятин, Галичина, Австрія, Европа. Пише її брат Петро Зварич, серед широко степу в далекій Канаді, почта Една, Альберта П. А.

ВСТУП:

В далекій чужині, в самітній
пустині,
На скрини ці вірші складаю,
І Тобі Сестричко, Дорога
Катрусько
Із чужини від родини вістку
посилаю.

ПОЕЗІЯ:

Стоїть буда серед степу
Край ліса в долині,
При ній гражда з осичини,
Віз, плуг й дві машини
(Косарка і Грабарка).

Стоїть собі на самоті
Сама одинока,
Кругом душі ні одної,
Тишина глибока.

Тихо, сумно, наче в гробі,
Кругом нич не чути,
Ні голосу соловейка,
Ані пісні нути.

Лиш комарі ненаситні
Хмарами літають,
Всюди пхаються влізливо,
Тай кров випивають.

А з під ліса голос дзвінка
За вітром несеться,
Там корова за корчами
На траві пасеться.

Що за буда, що за річи,
Звідки це прибуло?
Таж тут тому тиждень назад
Нічого не було!

Чи тут чернець-богомолець
Від людей сховався?
Чи індіян з манатками
Сюди заблукався?

Ані оден, ані другий
Тут не проживає,
То Йван Зварич із Тулови
Фарму зачинає.

Та з нагоди Свят Зелених
Нема його дома,
Бо поїхав до родини
Звідать, чи здорова.

Бо родина у комірнім
Тридцять миль від дому,
Що вони там поробляють,
Не звісно нікому.

А з ним і сестра Єлена
Пішла в рідню свою:
Остався лише самий Петро
В буді сиротою.

Сидить собі тай думає
Про край, про родину,
Про товаришів, знакомих,
Про рідну хатину.

Сумно, тяжко му на души,
Жаль серце стискає,
Як все собі, що минуло,
В думці пригадає.

Світлі часи в гімназії,
Та службу при війську,
Про вакації веселі,
Про забаву міську.

Все те, мов сон промайнуло,
А він й не стямився,
Як в Канаді на самоті
В буді опинився.

Тут для нього гірка доля,
Роботи без міри,
Бо батько скалічив ногу,
Встать не має сили.

Він із зятем разом з сонцем
В ліс ся вибирають,
Кладуть окур від комарів,
Дерево стинають.

А дерево досить грубе,
Тяжко 'го рубати,
А ще тяжше 'го на стіни
Високі здіймати.

Білі руки, що так скоро
Пером поводили,
Почорніли, обгоріли,
Струпами ся вкрили.

Розвилися і попухли
Від тяжкой роботи,
В ночі терпнуть, болять страшно,
Додають гризоти.

Ціле тіло мов оббите,
Болюче й кроваве,
Коле в плечах, болять крижі,
Лупають сустави.

Чівка колись зачесана,
Тепер занедбана,
А твар колись біла, гладка,
Також обідрана.

Сидить собі бідолашний
Мовчки тай думає,
Потім встає, усміхаєсь,
Тай у ліс чваляє.

Гірко нам у сій Канаді
З початку в недоли,
А ще гірше було в краю
У ляцькій неволи.

Тут ми колись доробимось,
Зажием в достатках,
Підчас коли наші браття
Бідують в нестатках.

Бо в Канаді землі досить,
Є ліси і трави,
Буде на чім доробитись,
Коб лиш сили стало.

Тут свобода і всі рівні,
Нема пана й хлопа,
Ні жандармів, левізорів,
Ні межі, ні плота.

Ту нарубав осичини,
И червоной калини,
Та умаїв сумну буду
Проти Святой Днини
(Зелені Свята).

Нарешті сів біля скрині,
Тай став лист писати,
Щоб сестрі Катруси в краю
Вісточку подати.

Про подорож через море,
Про їзду на суши,
Про клопоти серед багнів,
Комарі та вуши.

Ще й коросту описав він,
Що всіх ся вчепила,
Гноїть руку, свербить в пахах,
Що й знести не сила.

Нас кусають лиш комарі,
Та їх мож прогнати,
В краю кровцю висисають
Здикуцники кляті.

Нам тут скучно без родини,
В чужій сторононці...
Пішли ж Боже щастя-долю
Нашій родинонці!

Дай їм волю, дай їм долю,
Дай красше прожити...
Молим Тебе, милий Боже,
І будем молити!

Написавши цего листа в поетичній формі, я вислав його в кілька день на почту, не відписавши собі копії з него і, розуміється, позабув раз на все про цей продукт мого поетичного талану Та щастя хотіло, що він не змарнувався між добрими людьми.

Сестра, коли отримала новомодний лист з Канади від брата, то носилася з ним по селі, як баба зі ступою, і кождому давала читати. Кажуть, що деякі читали і плакали зі зворушення, чи з жалю. Багато з читачів переписували його і передавали в другі села. Казали навіть, що в якімсь часописі він був друкований, та про те я не знав зовсім, бо ніхто про те в листах до мене не згадував.

Довідався я про цей мій „божий лист" аж в лютім 1929-го року, від сестри Катерини на Вепревил. Тоді ми справляли 25-літній Ювілей нашого супружого життя і запросили всю родину до участи. Серед розговорів про минуле, серед забави і співу я почув одну пісню, якої зміст був мені

ніби знакомий. Співали — мама і сестра Катерина, що мешкала з мамою в Едмонтоні і там їх навчила.

Розпитуючи, звідки вони її знають, я довідався, що я сам її написав перед 28 літами і з Канади прислав в листі до Старого Краю, а її по всіх селах Снятинщини співали й декламували.

— А чому ж ти мені не заспівала цеї пісні коли будь скорше за цих 8 літ, відколи я прив'з тебе до Канади? — питав я сестри, а вона:

„Не було нагоди, бо ми зрідка бачилися.

Їй це і на гадку не приходило. Зрештою вона думала, що коли я пісню зложив, то вивчився тай знаю.

Присутні не хотіли нав'ть вірити, що вона була мені незнана, коли вона така цікава, що чужі її полюбили і вивчилися на память.

Індіянські ватажки зустрівши князя Кенту в Бенф, Алта, в серпні 1941, оповідають про свою Історію та звичаї. По нашій лівій стороні стоїть Медвежа Лапа, по правій Пов'ваюче Піря — як виходять їх імена в переводі.

УКРАЇНСЬКИМ ПІОНІРАМ

(ПРИСВЯТА).

Вже пятьдесять літ минуло,
Як ми українці
Виїхали з батьківщини
Й найшлись в цій сторінці.

Вигнала нас лиха доля
Із рідної хати,
Щоб за морем, на чужині
Гараздів шукати.

Пів століття це довгий час,
Й було б що писати,
Як довелось нашим людям
Вік переживати.

Та про себе я не стану
Отут говорити,
Лиш про стрия, як він мусів
В початках тут жити.

Він ще хлопцем, самотою
Виїхав в чужину
Заробити трохи грошей
Й вернуть на родину.

Він заїхав до Алберти
Долари робити,
І там прийшлось на дорогу
Йти тайзи носити.

Поносив їх через літо,
(А тайзи тяженькі),
Прийшла зима й розкотились
Долари кругленькі.

Не поскупи, милий Боже,
Мені стільки щастя,
Заробити на шифкарту,
А там лиху трястя!

Із весною ще щиріше
Став тайзи носити ,
І так ними подвигався,
Що не думав жити.

Через літо у краяна
Мусів він лежати,
А зимою став у лісі
Дерево рубати.

За шифкарту не віддав ще,
Батько з дому пише:
„Чому не шлеш, сину, грошей?"
А стрий ледви дише.

Бо у лісі при роботі
Набрався простуди,
І від кашлю вже сердегу
Заболіли груди.

Тижні й місяці скоренько,
Як хвилі минають,
Й не доходи, а лиш довги
В стрия прибувають.

Аж доперва в третім році
Йому пощастило,
Став до праці у фармера,
Й душу звеселило.

Так віджив він, хоч і мала
Була його плата,
Та він радий, що є страва
І теплая хата.

Як до неньки рідненької
Горнеться дитина,
Так до себе земля тягне
Селянського сина.

Призабув він за край трохи,
Туга перетліла,
На земленці святій праця
Його вспокоїла.

Працював стрий на тій фармі
Аж цілих три роки.
Сплатив довги і почувся
Вільний на всі боки.

Та не довго, бо скортіло
Гомстед собі взяти.
Як за дармо дають землю,
То чому ж не брати?

Взяв він собі фарму з лісом,
Світа не видати.
Та ліс знищити завзявся,
Щоби поле мати.

— „Ти нічого сам не вдієш —
Порадили люди —
— „Оженися й працювати
Двоїм лекше буде".

Послухав стрий ради людий,
Оженився в маю,
І став фарму виробляти...
Бувай здоров краю!

Мабуть тебе побачити
Мені не прийдеться...
І у лісі класти хату
Завзято береться.

Вибрав місце він під хату,
Дерево рубає,
А в роботі йому й жінка
Уже помагає.

Багато днів неустанно
Обоє робили,
Заки хатку невеличку
Як небудь зчепили.

Стіни глиною зліпили,
Дах дернями вкрили.
Замісць дверей, то верету
Стару зачіпили.

Як хатину збудували,
Каже він до жінки: —
„Ти будеш сама у дома,
Я йду на заробки".

„Може грошей десь зароблю,
Щоб воли купити,
Бо без волів не зможемо
Нічого зробити."

„Маєш хату й нема чого
Тутечки боятись.
В разі чогось, то ти можеш
До сусідів вдатись."

Поплакала молодиця,
Дійся Божа воля!
Знає вона, що від того
Не зміниться доля.

В ночі самій таки лячно,
От шумлять осики,
А в них виють десь каюки
Й чує інші рики.

Тоді вона свої двері
Щільно замикає:
З боків цвяхи, а від землі
Кілком прибиває.

Зійде сонце, а вона вже
На земли працює,
І земленьку під городець
Вже собі готує.

А в ті часи по Альберті
Ще муси ходили,
В лісі паслися постійно,
З річок воду пили.

Ну, одного разу в вечір
Сталася халепа,
Зачепив мус рогом в двері
Й пропала верета.

Настрашилась молодиця,
Нема що й казати.
Бо мус двері взяв на роги
Й ніяк відібрати.

Як нестало дверий в хаті,
Комашня рухнула,
І фармерка тої ночі
Й ока не примкнула.

До сусіди не було як
З хати утікати,
Бо доріг не було й в лісі
Боялась блукати.

От раз вона від сусіди
Вечером вертала,
Зійшла з стежки і у лісі
Цілу ніч блукала.

Та лиш раз так заблудила,
І біда навчила.
Другим разом вона ножем
Дерева значила.

Всяке було, але скоро
Час літний минувся,
А в осени з доларами
Чоловік вернувся.

Купив воли, плуг, борони,
І дещо до хати.
Тай завзято він на фармі
Почав працювати.

— — — — — —

Так минав їм рік за роком
Тяженько робили,
Своїм потом кожну пяду
Земленьки зросили.

Та за їх мозольні труди
Дістали заплату,
Замісць буди вони мають
Величаву хату.

І подвіря господарське:
Дяка тобі доле!
А за ним вже, куди глянеш,
— Родючеє поле.

Є й худібка на оборі,
На подвірю птиця;
А там, де росли осики,
Филює пшениця.

Недалеко від подвіря,
Мов та сиротина,
Стоїть під розлогим кленом
Старенька хатина.

Мов музей який родинний
Стоїть перша хатка,
За яку не забувають
У літі дівчатка.

Білять, гарно прибирають,
Щоби виглядала
Як найкраще, бо цеж їхня
Великая слава....

А як в ночі зорі світять,
Зійде місяченько,
Над хатиною шепоче
Віттям клен тихенько.

Тужну пісню за своїми
Сестрами співає
І за ними рясні сльози
Ранком виливає.

Може навіть нарікає
На людоькії руки,
Що вони є причиною
Їхньої розлуки.

Т. Дяковська,
Монтреал, Кве.

СЛІПЕ ЛАКОМСТВО.

Був в одного батька син-підпарубок, та такий вже скупий та лакомий, що не приведи Господи. Їде він раз з батьком в поле і по дорозі говорять про те, якби то більше поля роздобути. Тоді син:

— Тату! От коли б так всі люди повмирали на світі, а ми їх поле забираємо, засіваємо... А ще якби прийшли гарні жнива, ми зібрали, вимолотили і продаємо... От грошей-грошей було би!

А про те, кому він тоді продавав би, і не подумав. Так завсігди виглядає сліпе лакомство!

ЧОГО ТРЕБА, ЩОБИ ВИГРАТИ ПРОЦЕС.

Питає раз жінка адвоката, чого треба, щоби виграти процес, а той:

— Треба кількох річей: найперше треба, щоби чоловік мав за собою дійсну слушність. Друге — доброго адвоката. Трете — добрі докази зі своєї сторони. Четверте — добрих присяжних суддів. Пяте — доброго суддю. Шесте — добре щастя.

ПРАЦЯ РОЗУМУ І НЕРОЗУМУ.

Питали раз одного з давних українських славних бесідників, як довго треба приготовляти проповідь, а той:

— Як яку. Коли маю говорити пятнадцять мінут, то приготовляю 5 днів. Коли пів години, то за три дні приготовлю. А коли можу говорити, кілько хочу, то цілком не приготовляю.

Інший визначний проповідник казав:

— Пересічний розумний чоловік може в тижни приготовити дві проповіди. А чоловік слабшого розуму приготовить шість.

КІЛЬКО МАВ ЛІТ.

— Тату — каже малий Василько — то Адам вже був великий, коли його Бог сотворив?

— А вже ж, що великий — відповідає батько.

— То кілько ж було йому тоді літ? — допитувався хлопець дальше.

Як на дитину, то розумне питання.

ОБРАЗ ГАЛИЧА*)

1. Стародавнього.

Тодішний Галич, великий богатий,
Обіймав простір на пять годин ходу,
Вбирався в красні золотії шати,
Багацтвом блеску згори аж до споду;
Котрими сіяли церкви і палати,
І тверда кріпость князівського роду,
Й Володимирка двір озолочений —
При нім гремiли вічеві собори;
Храброй дружини полк вооружений
Підпирав сильно аж угорські гори!...

Його торговлю, ніби густі хмари
Вкривали купці з розличних сторон,
Переповняли богацтвом базари,
І несли місту золотий полон!
Свати до його княгинь приїзджали
Від царів можних і несли поклін,
Посли далекі і римські легати
Гостили часто серед його стін!

Твердим зелізом лицарство покрите —
Своїм заслона, а ворогам страх,
Розполошили супостатів хмари,
Били Солтанів в далеких краях...
Нині сукмана стерта, самі лати,
Яке дно було, тяжко відгадати!

2. Нинішнього.

Не той то Галич, що го видиш нині:
Кілька цегляних хаток з ліплянками
Порозкиданих по вузкій долині,
Три місця Божі і жидівські крами.
Не той то князів укріплений замок,
Давної слави руської відламок!

То вже не тії світлі Галичани,
Бояри в раді, а лицарі в брани.
Часто в далекі країни гостили —
То на торговлю, то на храбрі брани,
І рука в руку з князями ходили...
Не тоті нині світлі Галичани!

Нинішне племя — з зерна стоколоса!
Де сафіян був, нераз пята боса!
На голові був колпак собольовий —
Нині ж малпують заграничну моду,
Щоб виглядати, як нічнії сови,
Способом всяким штукують уроду.
Де тяжкий черес і пояс широкий,
З дорогих шовків, з тяжкої китайки,
Золотом шитий вперізував боки,
Там нині звязка з реміню, чи крайки.
Де були футра дорогі при шаті,
Перли, рубіни, шмарагди коралі —
Наготу криють хустини і шалі:
Много пустого, дешевого платя.

Так світлість тіла пітьмою обнята!
Но тьма густійша дух їх прилягає:
З велитів славних нікчемні дарлята!
Чим були предки — мало з них хто
(знає.
Топчуть злочинно по гробах
(батьківських,
Предків великих уже й не згадають,
Пруться в чужеє, малпують без тями,
І батьківської мови ся встидають.
Лише чужим всім раді величатись,
Бесіда їхня — чужа паплянина —
Аж бись забувся! Тяжко відгадати:
Чи лях, чи німець — чи руська дитина...
Чи там коли ще давна доля блисне?
Перерву слово — бо жаль серце тисне!

А. Могильницький.
(З „Скита Манявського").

---

*) Висше наведений виривок з великої поеми „Скит Манявський" показує найперше душу Могильницького — показує, на що він звертав увагу, що його журило і чого він хотів. Не про одно місто Галич йому ходить — в нього Галич, то ціла велика славна українська минувшина. Та минувшина, де не тілько було богацтво і сила, але було і почуття власної гідности, був здоровий розум.

Порівнуючи минуле з сучасним він бачить зверхне убожество, однакож те, що його найбільше болить, то убожество духове. Бо від духового тягнеться всяке інше убожество.

Він бачить, як його сучасники своє легковажать, хоч воно славне і велике, і беруть чуже, хоч яке воно дешеве і їм не до лиця. Рідна мова, що нею говорили українські князі і рішали нею про брань і мир (брань—війна); що нею говорили бояре — в нинішного покоління не має вартости, воно раднійше по чужому говорить. Слухаш і не знаєш, чи це вже чужий, чи ще свій.

ПОЧАТКИ НЕБИЛІВСЬКИХ РОДИН В КАНАДІ

Село Небилів, повіт Калуш, в Галичині.

Небилівці довідалися про Канаду від німців. Першими, що прибули до Канади 1891 р., були Василь Елиняк та Іван Пилипівський. Сини Пилипівського тут скоротили назву на „Пилипів", щоби не мати того „ський", що часом баламутить людей. Ще згадати б, що Пилипівський свого часу кандидував в Алберті на провінціонального посла, та вже з підписом Пилипів.

Коли пишу оце, то В. Елиняк ще жиє, має 82 роки, а Пилипівський помер 1936 р. з невиясненої причини.

Та хоч висше згадані належать до перших пришелців, то не до перших фармерів. До перших фармерів належать Антон Пайш та Николай Тичковський, що стали фармерами 1892 року. А Пайш збудував 1892 р. першу хату в Канаді.

Та перші з Небилівців, що поплатили гомстеди в Канаді, були не Пайш і Тичковський, але мої тато — Михайло Романюк, Михайло Елиняк і Дмитро Візнович. Вони заплатили на весні 1892 року. Однакож на гомстедах зараз не осідалися, бо це виглядала дика пустиня. Де вони взяли фарми, там стояла поліція на постою, щоби не допускати індіянських наскоків, бо Індіяни мстилися над тими, що забирали землі, яких вони колись були панами. Отже запалювали степи, викрадали дітей.. Ті фарми були 2 милі на захід від ріки, де тепер Форт Саскачеван.

Коли мої тато і решта двох верталися тої ж весни з Едмонтону до Винніпегу, то А. Пайш, який знав німецьку мову, почув, що на східному боці ріки є російські німці, отже це його затримало в тодішній Норт Території. Він і Тичковський переплили пороном ріку і поплатили фарми 9 миль від Форту на схід м'ж німцями.

Тичковський дожидаючи зятя, Петра Мельника, що мав прибути до Канади, не будував хати, але жив в

Іван і Анна Романюки.

Іван, син Михайла й Евдокії, приїхав з родичами 1892 р., одружився з Анною Федечко; фармерує в Мирнам, Алта. від 1905 року.

Пайша — аж до 1893 р., коли прибуло більше небилівців, Тичковський осів з ними на стало, де тепер Стар і фармерував там до смерти.

Мої тато, Візнович та Елиняк були від 1892 р. в полудневій Манітобі між німцями, за скотник'в, а скот — коні, худоба і вівці. Німці меноніти жили тоді селами.

Найгірше було те, що скотник му-

сів від снігу до снігу (від весни до зими) пасти худобу, від сходу до заходу сонця. Не було вільної неділі ні свята. Аж коли я і старший мій брат попідростали, і я мав вже 9 літ, тато зіставили нас одної неділі пасти худобу, а самі хотіли довідатися до Візновича. Листа не було кому написати. Я з братом був на третому році німецької школи і вже німецьку мову знали, але до українців, чи до

Дмитро Візнович

з села Небилова, пов. Калуш, в Галичині. прибув до Канади весною 1892 року, він з трох перших, що заплатили гомстед того ж 1892 року, отже перед 50 літами. Вмер коло 1922 р., проживши 76 літ.

Небилова по німецьки писати не будеш.

На четвертому році нашого побуту в Канаді тато знайшли німця, що знав писати по руськи, отже й написав лист — і той перший лист в селі читали від мого тата: носили до писаря, до священика, нім родина про все довідалася.

На третому році нашого життя в Канаді вдалося земельному урядові відшукати наших три родині в Манітобі, отже питав, чи підуть на фарми, які оплатили, чи зрікаються. Отже тато і Візнович підписали в Плам Кулі заяву, що зрікаються.

В 1896 році я і брат заступали вже татове місце при худобі, а тато порозумілися з Елиняком та Візновичем, якби то таки пійти на землю того ж 1896 р.

Тато пішли з Елиняком до Стюартборн оглядати там фарми. Оглядали коло Емерсону і не хотіли, бо не було своїх людий. А в Стюартборн заплатили три фармі — собі, Візновичеві, а Елиняк собі. Фарми були недалеко ріки. Того ж 1896 р. в Стюартборн було вже осіло три буковинські родини.

Вернувши оповідали, як оден з буковинц в будує хату не з дерева, але робить цеглу (сирівку) і будує, та що земля дуже камініста. Німці звали Стюартборн Штумбур (почта й околиця Стюартборн зветься й до нині в щоденн й бесіді всіх сусідних українських околиць — Штомбур. Це — сказати б — українська назва Стюартборну. — К.).

В 1897 році тато поїхали вже залізницею з Алтони до Винніпегу, щоби покупили дещо для господарки в Штомбурі. Треба було волів, бо про коні й не думали — кінь коштував від 250 дол. вгору. В Винніпегу довідались від свого краяна Паніщака, який тоді будував хату, що в Едмонтоні є багато небилівців, отже порадились з другими двома туди забиратися.

Причина була ще і та, що, як тоді думали, в Штомбурі зимою такі ж за-

метілі, як і тут, де німецькі села. А зимою 1897 р. була сніговиця так задула наше село (німецьке — Олд Берталь), 3 милі на захід від Алтони, що ми світили в хаті два тижні днями. Німці знали такі задуви з Росії, то й нічого. Стайні мали враз з хатами, в стайнях були керниці, щоби в заметіль напоювати худобу. Та в нас мусіли мама топити сніг два тижні, і дві корови напувати Через

Похорон Евдокії Романюкової

жени Михайла Романюка. Приїхала до Канади з мужем 1892, а вмерла 1930 р. Прожила 64 роки. Кругом сини дочки і невістки.

три дні тато прокопали тунель і я з братом пішли до школи Коли видістались ми на верх, то в селі декуди було видно зі снігу комини, а було, що дим підносився зо снігу. Сніг був дуже твердий. Школа не була задута, але ріка і міст на ріці були так задуті, що з поруча на ріці було лиш трошки поруча видно. Німці оповідали, що одної зими заметіль захопила двох німців, що їхали до Емерсону, і так засипала разом з кіньми, що аж на весні їх віднайшли.

Отже наші три родині відреклися манітобських гараздів і весною 1898 були вже в Едмонтоні. Сказати треба, що Едмонтон в 1898 р. не був більший від Страткони. В 1892 р. було в Едмонтоні три „шанді", яких дахи були покриті у сторц дошками, був „ленд офіс", був пекар, і була „шанда, де індіяни міняли шкіри за зброю і др., а Страткона мала кілька хатів, стацію та Еміґраційний Дім.

На весні 1898 р. ми застали в Альберті 4 стопи снігу, тяжко було їздити. Тичковський віз родину Мих. Елиняка на Стар і вивернув два рази; Вас. Феняк віз Візновича, було те саме; нашу родину віз М. Пулешій, то не перевернулись лише тому, що Пулешій був добрим візником, ще з Карпат, де фірманив зимою.

Першою українською хатою, де тепер Чіпман, була наша хата. Тато навчились майструвати між німцями. Збудували свою і заложили підвалини під хату Д. Візновича. Тогож 1898 р. і Мих. Елиняк з сином збудував собі хату. Це перші родини тут, де тепер Чіпман. І з чужинців ще нікого не було в околиці.

Першу церкву збудували в Чіпмані 1903 р., вона опісля згоріла. Будували Петро Хамулка і його швагер Никола Зинька, оба мазури; з середини викінчували мої тато і решта небилівців.

Перші Богослуження правили в ній Василіяне, а перше православне о. І. Крохмальний. В перший церковний комітет входили тато та Петро Штефура, обидва з Небилова, і ще Атанас Ахтемійчук. Мої тато були неписмен-

ні, а Штефура і Ахтемійчук знали відспівати Утреню й Вечірню. А я тата тілько навчив, що гарно підписали своє імя.

Було таке, що о. Заклинський в хаті А. Ахтемійчука заприсягнув тата і Штефуру, що будуть греко-католиками до смерти, а Ахтемійчук не хотів присягати. Пізніше вийшов процес за церкву і стало на тому, або православні католикам, або католики православним мають сплатити. Вкінці церква згоріла десь 1916 р.

Як виглядали перші хати...

Стіни перших хатів були низкі, бо не було стелі. Щит хати по обох кінцях був з дерева. Клалося на горі вздовж хати бальок дуже сильний, бо на нім спочивав великий тягар. Щоби був дах, клалося таких три бальки — горою оден, та по одному з боків. На бальки клалося в сторц вориня (лати) і стелилося сіна, щоби здержувало землю.

Опісля вибиралось млаку зарослу травою, щоби звідси брати дерня для покривання хати. Млакове дерня мало багато коріня, отже дощ не скоро землю сполікував. Отже тим вкладалося верх і посипалося чистою землею на 2—3 цалі. Трава з дерня проростала і дах виглядав, як одна зелена плахта.

Такий дах стояв від 15 до 20 літ і не боявся степових вогнів. Трави й вогнів було тоді багато, отже такі дахи будували не лише українці, але і другі народи.

Оскілько грубше дерня, остілько менше промокає. Але коли прийдуть зливи і такий дах набере досить води, то на дворі сонце гріє, а в хаті два тижні дощ капає.

Бачив я таке: Челядь обідає, їдять пироги. Нараз стеля, що була гарно вибілена, відривається і падає людям на голови і в пироги.

Перша хата на фармі

Михайла Романюка (посередині) і шпихлір. Хата збудована 1898 р. один р'к була покрита дерном, пізніше пошита травою. — Похорон Евдокії Романюк — готовляться до похоронного походу.

В такій хаті земля розкиснесь дуже. Коли ж почне капати, то люди накривають, що можуть — ліжко полотном, що на шатра, в кого є, або вивертають кожух на верх вовною і тулять до себе малих дітей. А дощі тоді були, навіть по чотири дні загалом.

Тепер корчування ліса є іграшкою. Обкопаєш трохи, приставиш драбину, вчепиш високо довгу дротяну линву і парою коней звалиш багато осик. А тоді підрубували коріння сокирами і джаґанами, а до середини

коріня тяжко дістатися. Треба було викопати впояс яму кругом, і як вітер, скликати домашних та пхати з вітром.

Орати треба було вдосвіта, бо дуже комарі. Воли втікали до озера, не можна було ними в день робити.

Ось так виглядало життя українських піонірів в Канаді. Молодшому поколінню тяжко собі уявити тодішне життя. Але коли воно такого життя не бачило, то повинно про нього бодай знати.

І. М. Романюк,
Бовалон, Алта.

ЧУДНИЙ СОН.

Заснув собі „русин" наш
У святочну днину,
Й сниться йому, ніби хтось
Каже йому: „Сину,

Не мало ти посвятив
Себе для народу,
Пора дати тобі тут
Якусь нагороду.

В церкві часто ти бував,
Хоч не платив вкладки,
Тай із відчиту зникав,
Як збирали датки.

Але першим ти все був,
Коли щось давали,
Навіть вперто добивавсь,
Щоб скорше впускали.

І книжок ти не читав,
Бо нащо читати? —
Не читав дід й батько твій —
Волів в той час спати.

Раз замовив часопис,
Та не хтів платити,
Посилали рік, чи два,
Й мусіли спинити.

Правда — це ти не самий
Утяв таку штуку,
Вас багато є таких,
Що йдуть рука в руку.

Раз пять центів на щось дав,
Як вперто збирали,
Потім десять літ кричав:
„Мої гроші вкрали".

Ти словами аж гориш
З любви до Вкраїни,
Хоч ділами той вогонь
Зимніший від тіни.

Як великий патріот
Ти напрацювався,
Коли б всі так — нарід наш
Високо б піднявся.

В нагороду, що віддав
Для ідеї труди,
Маєш медаль золотий
На цілії груди.

І платню ще там якусь
Будеш побирати,
Щоб в розкошах ти свій вік
Зволив проживати".

Пробудився „русин" наш —
Нічого не має,
Темна ніч, а на дворі
Вітер завиває.

З пересердя плюнув він
Грімко серед хати:
„Патріот я, тому злий
Не дає ми спати."

За Я. Ч.

ГЛЯНЬТЕ В ОЧІ СВОЇМ ЗНАЙОМИМ.

Нераз мається до діла з незнайомими людьми, часто треба з ними полагоджувати ділові справи. Коли уперше зустрічаєтеся з незнайомою ближче людиною, виринає питання: хто це? який характер, яку вдачу, темперамент, спосібності, які прикмети має ця, перший раз у житті бачена людина? Аджеж треба її означити, щоб можна було бодай у дечому передбачити її наміри та діляння в майбутньому.

Тому вже здавна люди старалися означити характер по письмі, ході, по будові голови, зубів, рук, по будові й красці очей. Чейже очі, якими на світ дивиться душа людини, які називаються дзеркалом переживань, — вони повинні про дану людину найбільше сказати. Тому ясно, що справа розпізнавання характеру людини по її очах — знайшла також своїх дослідників і знавців. Вони встановили такі характеристичні познаки:

Люди з **ясними** очима лекше пристосовуються до життєвих ситуацій, ніж люди з **темними** очима, а особливо з **ясними очима**, але в темній оправі і при темній шкірі. Назагал чорні очі означують сильні почування та змисловість, нагальну імпульсивність, мало практичного змислу.

Бронзові очі є прикметою веселих і товариських характерів, що видають поверховні осуди про людей та ситуації.

Зелені очі — визначна інтеліґенція, сумлінність і сильні почування.

Сірі, говорять про розвагу, вміння панувати над своїми почуваннями; люди з сірими очима: практичні, скриті, скупі, не здають собі справи зі своїх відємних прикмет і вміють використати кожну життєву нагоду, тому в житті здебільша перемагають.

Блакитні очі в мужчини — великий ліберальізм і глибокі та шляхотні почування; в жінки — щирість і легкодушність.

Велику ролю у відчитуванні характеру з очей відграває: рухливість ока, величина і блеск.

Люди з дуже **рухливими** очима мають вульканічний темперамент, є активні і сильно реаґують на кожне зворушення.

Спокійне, міцно осаджене око говорить про сильну волю й енергію.

Малі й вузькі очі належать до людей хитрих, злобних і підступних.

Округлі очі ціхують добрих і приємних людий.

Матові очі — людина живе внутрішньо й мало реаґує на випадки із зовнішнього світу. Це типи контемпляційні.

Вогкі очі, особливо вогкі в кутиках, мають люди, що люблять багато мріяти, дуже здібні, але своїх здібностей не можуть використати; вони звичайно непрактичні, довірливі й лінивi.

ПОБАЧИТЬ МІКРОБИ.

Л'кар: — Се такі маленькі організми, такі маленькі сотворіння, що їх навіть через найсильнійший мікроскоп не побачите. І вони спричинюють слабість.

Чоловік: — Рад би я побачити, як такі невидимі сотворіння виглядають.

Лікар: — Як заслабнете, то побачите.

МОЇ СПОМИНИ

Я приїхала до Канади з села Залавє, повіт Теребовля, Галичина, у 1897 році. Разом з нами приїхало сюди кілька інших родин. Мені було тоді 17 років.

Один рік скорше виїхали з Теребовлі до Канади Василь Ксьонжик, сестрінець мого тата, і ще оден свояк. Всі вони писали до тата, що їм у Канаді добре, мають багато землі, ліса і пасовиська, а заяці то аж до їх хатів лізли. Олені та муси, писали вони, то ходять отарами, і мяса ніколи їм не бракує. (Про те, що їм бракує хліба і соли, вони не писали, але ми про це довідалися, як приїхали до Канади).

Коли ми приїхали до Винніпегу, до нас приступили аґенти й одні радили нам купити землю близько Винніпегу, а другі казали, щоби ми їхали з ними до Америки, бо там багато робіт і т. д. Еміґраційний урядник Кирило Ґеник радив нам їхати на фарми. Ця рада подобалася мойому батькові й Іванові Ярошеві з Теребовлі, і ми виїхали до околиці Давфин, де вже був наш свояк Василь Ксьонжик. Що до інших, то одні зісталися у Винніпегу, а другі поїхали з аґентами до Америки, здається до стейту Керолайна, звідки незадовго вернули й осілися в Норт Дакоті, коло Бісмарк.

Здається мені, що найліпше зробили ті, що залишилися в Винніпегу, бо вони там доробилися гарного майна тай до нині їм там добре живеться; вони напевно не витерпіли того всього, що ми на фармах.

Як ми приїхали до Давфину, то мої тато мали при собі всього 50 доларів. Наймили фіру, щоби нас завезла до наших односельчан, що жили 18 миль на захід від Давфину. Фармер забрав наші клунки на фіру і дітей малих, а старші мусіли пішки йти.

Зразу ми їхали поміж фармерів, що осілися близько місточка на добрих землях. Це були анґлійці чи скачмени. Їх хати були побудовані з логів, а також було видно й інші будинки. Ми виділи на фармі збіжжа та худобу на пасовиськах. Те все виглядало нам дивним і ми навіть сміялися з їх хатів. А тато нам казав, що стрийова хата гарніша від оцих. Деж таки: — хата зложена з логів поміж які напхано піску з вапном.

Приїхали ми над ріку — Валей Ривер. Наш фірман дав коням відпочинок, а ми перейшли ріку на другий бік, де був густий зелений ліс. Бо то було вже перед Зеленими Святами.

Як наш фірман переїхав на другий бік і пустився в дальшу дорогу, то дороги доброї вже не було, всюди ями та пні, а по обох боках дороги густий ліс. Коні йшли поволіще, як ми. Їхали ми отак якийсь час і нараз чуємо в лісі крик дітий. Дивно нам стало, бо де ж таки — в таких великих лісах діти жиють. Незадовго показався димок понад лісом, а ще пізніше показалась у лісі якась буда. Приїхали ми коло тієї буди і довідуємося, що тут жиє Й . . ., той, що то посилав до людий у Ґаличині листи через шіфкартового аґента Моравця і в них Канаду раєм називав. Говорили люди, що йому то платив Моравець добрі гроші, а іміґранти проклинали його.

Остаточно заїхали ми над беріг рі-

ки, де були маленькі грядочки, а хати не видно було. Нараз виходить із ями в березі стрийна, сльози з очей втирає, з мамою цілується і просить у хату. Хлопці зараз збігли берегом до ріки і за рибою заглядають, а я стала біля грубої осики і — плачу. Вийшла стрийна, кличе мене до хати, а я ще дужче розплакалася. Бо якаж то хата, що в землі находиться? Стрийна повинна мене кликати радше до ями, не до хати. Не хотіла я йти до тієї „хати" і дальше плачу коло осики. Вкінци вийшли тато тай кажуть до мене:

— Дурна дівче, чого плачеш? Видиш, який ліс! За місяць вже будемо в хаті.

Ну, зайшла я з татом до „хати". Це була яма на яких 10 фітів широка і 12 ф. довга. В ній були два маленькі ліжка і маленька залізна піч. В цій хаті-ямі було нас тепер 14 осіб: — 4 старших і 10 дітей. І всі ми в цій „хаті" спали й їли, бо спати чи їсти на дворі годі було з причини комарів...

Перебули ми там до часу, доки тато не збудували своєї хати. А це сталося не за місяць, як тато обіцяли, а за шість тижнів. Тато по фаху були майстер. Вони зрубували дерева й оправляли, а наші мами і ми діти зносили ті оправлені лоґи до одної купи. Стягати тих лоґів не було чим. Зношування лоґів відбувалося в той спо-

В КАНАДІЙСЬКІЙ АРМІЇ.

Чотири брати, зліва на право. **Петро, Іван, Михайло, Павло — Бойко.**

сіб: під обидва кінці логів ми підкладали грубі патики, за які брали руками і лог підносили в гору та несли до призначеного місця на горбку. Очевидна річ, старші брали за грубший кінець, а ми діти за тонший. І от так носили ми всі логи, що були потрібні на збудування хати. На руках в кожного з нас були великі мозолі.

Як уже хата була скінчена (а вона досить простора була), то взялися за кошення сіна: Тато і стрий косили, а мами і ми діти згортали та до дому на плечах носили. А сіна треба було нам, бо за ті 50 доларів, що тато з краю привезли, купили дві корови. В стрия не було худоби; вони мали два воли і корову, але ті в зимі згинули з голоду. А це сталося тому, що стрий приїхали до Канади пізно в осени і накосити сіна вже не могли. Щоби ж прогодувати худобу, вони сніг відгортали і поляглу, суху траву збирали та худобі давали. Але вона на такій паші не могла вижити і погинула.

Як уже накосили досить сіна, тато і стрий пішли з дому шукати за роботою. Вони пішки зайшли до Брендону, де вже були заможніші фармері і добре платили. За два місяці тато заробили 40 доларів і думали, що то великі гроші. Щоби ж ті всі гроші принести до дому, то тато знова пішки йшли.

Переходячи через Ніпаву, вони запізналися з якимсь мадяром Колесаром, що в Ніпаві жив уже пару літ і занимався шевством. Він сказав татови, що в місті потрібно дівчат до роботи. Як прийшли тато до дому, ми всі порадилися і я рішилася поїхати до Ніпави на роботу. Марія Бащак згодилася поїхати во мною також. Приїхали ми до Гледстону і тут мусіли перебути півтори доби, бо втратили наш потяг до Ніпави. Через цілий той час ми перебували на стації і навіть на лавку не лягли, щоб передріматися, бо боялися втратити особовий потяг. Запримітив це стаційний урядник і вислав нас до Ніпави на тягаровім потязі. Ми обі сиділи в кутку вагона, як ті переполохані пташки, що їх зловиться у клітку. Брейкмени щось до нас говорили, але ми обі відвертали від них голови і пробували навіть не дихати.

Це було пізно в ніч. Брейкмени почали їсти сухі паланички (крекерс) і нам хотіли дати, але моя товаришка порадила мене тихо, щоб я не брала, бо вони можуть бути затроєні. Я її послухала, бо уважала її за мудру через те, що вона вже цілий рік в Канаді. Вона казала, що тут таке буває. Казала, що вміє по англійськи говорити, але мені лише дивно було, що коли брейкмени говорили до неї, то вона лише головою кивала. Але я думала, що може вона соромилася говорити.

Вкінци приїхали ми до якогось міста і наш „кабуз" затягнули на бічну лінію. Тому, що це було в ночі, то ми з „кабузу" не вилазили і чекали, щоб розвиднілося. Моя товаришка не знала яке то місто і ми боялися виходити на двір. Як почало вже світати, ми відважилися вилізти з „кабузу". Пішли ми в сторону стації. Зблизилися до будинка, дивимося, а там написано великим писмом: „Ніпава". Ми дуже тим зраділи, бо упевнилися, що приїхали до призначеного міста.

Пішли ми дальше вулицею і найшли будинок з написом: „Грегор Колесар, шумейкер". — Це якраз був той швець, який казав мому татови, що в Ніпаві треба дівчат до роботи.

Попробували ми двері, замкнені. А то було вже пізно в листопаді і на дворі було досить зимно. Не знаючи куди податись, ми стали під будинком з нашими клунками і стоїмо. А були легко зібрані. Побачив нас на другім боці вулиці чоловік і почав кликати нас та махати рукою до себе. Ми зразу не хотіли до нього йти, але він таки дальше кликав нас якось так ввічливо, що ми відважилися і пішли, хоч не знали де і пощо йдемо. Як тільки прийшли до того чоловіка, то він зараз завів нас до кузні і припхав майже до самого горнива, щоби загрілися. І ми грілися доти доки не побачили диму, що виходив із комина в будинку, де жив швець Колесар. Прийшли ми до Колесаря, а він — „Здраствуйте цуркі з Лейк Давфин". При тім його чорні очі, як два вуглики засвітилися якось так, що нам аж лячно стало. Вкоротці до нас прийшов брат моєї товаришки, чим ми дуже зраділи, бо вже могли по своєму розмовитися. Одночасно я дізнала лише великого розчарування, бо мою товаришку забрав зі собою її брат до дому, де вона мала працювати, а я сама лишилася в шевця. А лишилася я не зі своєї власної волі, тільки на приказ мадяра, який казав, що „ти пудзеш до Семена Фарини". І дивна річ, що як я розійшлася тоді з моєю товаришкою Бащак, то й до нині ми ще обі ніде не стрічалися.

Прийшла я з мадяром Колесарем до С. Фарини, який мешкав якої пів милі від міста, і мені в голові не могло то поміститися, нащо Фарині дівчини, коли його хата складалася лише з одної маленької кімнати. Питаю я Колесаря, що я тут буду робити, а він сміється і відповідає:

В КАНАДІЙСЬКІЙ АРМІЇ.

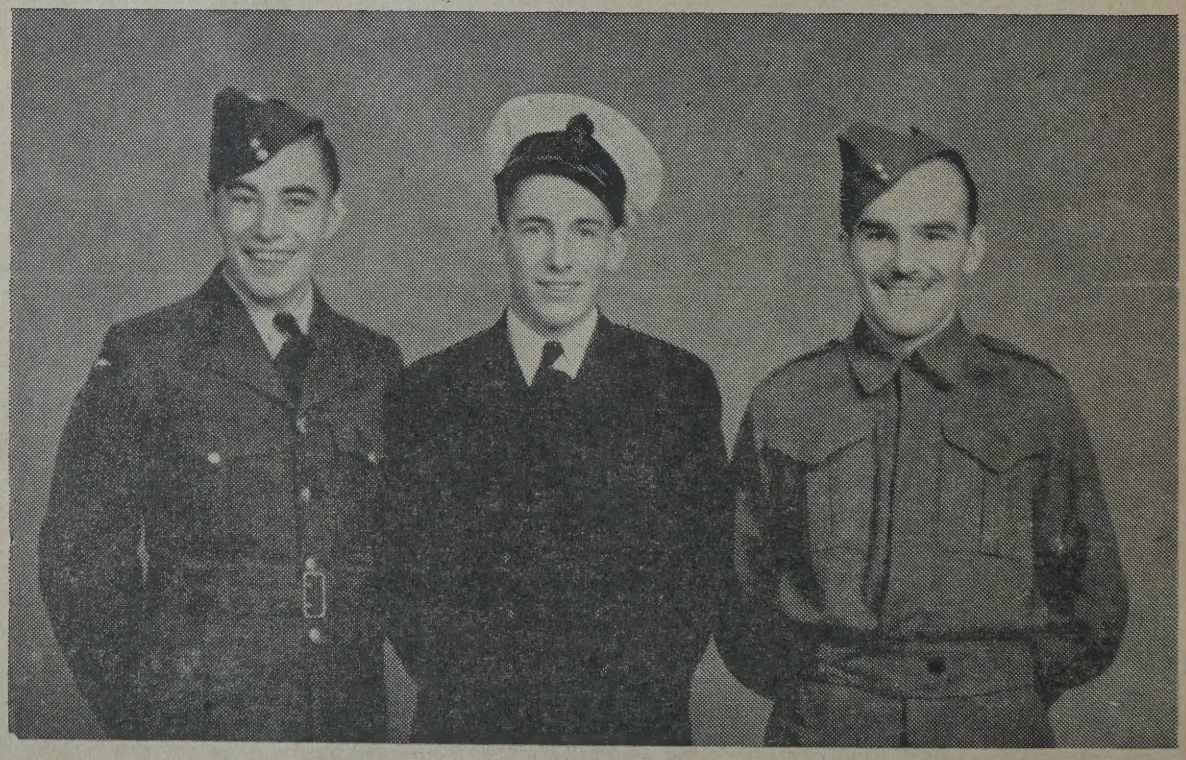

Три брати, з ліва на право: **Е. Маґус, Г. Маґус, Й. Маґус,** з Едмонтону, Алта.

— Она ці скаже таньцоваць. — Потім сказав пару слів до моєї будучої господині і пішов не сказавши мені навіть за яку платню я буду тут працювати.

У хвилі, як я прийшла до Фарини, то жінка прала шмаття. Вона зараз показала мені, як я маю полокати те шмаття. Мені дивно було, що господиня полоче шмаття в хаті, а не в ріці, як то бувало я робила в Старім Краю; на ріці Сереті я прала шмаття праником і там теж полокала його. Але нічого я не казала про це господині, бо не вміла з нею розмовляти. Скінчивши шмаття прати забралася я, на приказ господині, підлогу в хаті мити. Ніколи я в своїм життю під логи не мила, але коли скінчила мити, то господиня казала, що „ґуд". Та здається, що то не дуже було „ґуд", бо коло порога я добре не витерла і за хвилю на підлозі повстав тонесенький лід. Нещастя хотіло, що саме тоді господиня післала мене з двома путнями по воду і коли я з водою переступила поріг, то поховзнулася і впала, при чім вся вода з путень виллялася на підлогу. Я скоро піднеслася і зі страху не знала що робити — плакати чи втікати. В першій мірі я була певна, що господиня буде мене дуже сварити. Та не такою була ця господиня, вона не тільки що не сварила мене, а навіть здавлювала у собі сміх. Я зараз ухопила мітлу і почала змітати воду до порога. В тім у хату ввійшов господар. Видячи, що сталося, він почав щось говорити з господинею й у своїй розмові вони обоє поглядали на мої черевики.

А черевики мої не аби які були, їх купили мені тато за 80 ц. На них шкіра була груба, а величина їх була ч. 8. Що більше, це були черевики мужеські. Вони були для мене за великі і за тяжкі, але я думала, що вони мають такі бути.

Того самого вечора господар приніс для мене зі стору жіночі черевики ч. 7, та і вони були великі о яких два числа.

За пару днів мої хліботавці почали пакуватися і пакунки саньми кудись вивозити. Пішла я до шевця і кажу йому, що мої пани вибираються кудись і як буде зо мною. А він мені відповів, що вони мають трачку в лісі, куди й поїдуть тай мене зі собою візьмуть. Коли ж я ще запитала шевця, по кілько мої пани будуть мені платити, то він відповів, що вони будуть видіти кілько я варта.

З такою відповіддю я вернула домів і незадовго виїхала зі своїми хліботавцями до ліса. Місце, де находилася трачка, було віддалене від Ніпави 20 миль на північ. Будинки, або як то вони називали „кемпи", були побудовані з логів, а шпари між логами були заліплені болотом. Якже ж потиснули добрі морози, то болото повідпадало і шпари між логами ми шматами затикали. Все ж таки в „кемпі" було досить зимно і через зиму я не трохи намерзлася. Щодо платні, то мені давали по $1.00 місячно і я всі ті гроші посилала родичам, бо писали, що в них біда: їдять заяче мясо без хліба. Читаючи такі листи я нераз так щиро плакала, аж голова боліла. Бо й як не було плакати: в моїх хліботавців все на столі всякої страви так багато, що тяжко змістити, а в моїх родичів хліба нема. Бувало сяду коло стола і як нагадаю собі про свій дім, то щось за горло стисне мене і я мушу відійти та добре виплакатися. Мої хліботавці казали,

що я „гомсик", значить тужу за домом І в тім вони не помилялися, я так хотіла бути в дома, що коли б дорогу знала, то напевно була б пішла помимо великого зимна. Бо я воліла їсти заяче мясо разом із родичами, як жити з чужими людьми в „кемпах".

Як я вже навчилася трохи по анґлійськи, то одного разу запитала своєї господині, по кілько вона мені платить місячно. Вона відповіла, що за перші два місяці по півтора долара, за другі два по два долари і пів, а тепер буде платити по чотири долари на місяць. Вчувши це я з жалем промовила, що то дуже мало за мою тяжку роботу. Кажу її, що обходити 20—25 хлопів, то є досить роботи, а вона відказала, що мене навчила тої роботи, а до того дала Колесарові пять доларів за мене.

Останні слова господині найболючіше вразили мене, бо це виглядало, що Колесар продав мене за пятку і я була так як невільницею своїх хліботавців. Але що я могла тут зарадити? Куди я могла пійти і порадитися? Всюди чужі люди. Я, отже, дальше оставала в своїх хліботавців і тяжко працювала.

, Та проминула довга люта зима і я знова вернула з своїми хліботавцями до Ніпави. Бувала я нераз у Колесара і скаржилася перед ним, що за малу платню дістаю, а він на те:

— Вона ці, цурко, дужо плаці.

Переконавшися, що з Колесаром я нічого не вдію, почала я сама впоминатися господині о підвишку платні. Рад не рад вона підвисшила два долари і я брала вже по шість доларів на місяць. А моя робота була така: доїла три корови, доглядала троє дітей та обходила два наймити...

Виробила я там два місяці й одно-

В КАНАДІЙСЬКІЙ АРМІЇ.

Евген Мулявка, з Сенді Лейк, Ман., служить при маринарці.

Іван Стечишин, з Медіка, Ман., служить при маринарці.

го дня стрінув мене на вулиці чоловік, що мешкав недалеко моїх родичів. В нашій розмові я сказала йому, що працюю тут по шість доларів на місяць, а він сказав, що його господаря брат потребує дівчини до роботи і платить по $8.00 на місяць. Я отже попросила того чоловіка, щоби за тиждень приїхав знова, бо тоді скінчиться речинець моєї праці в Ніпаві і я поїду з ним до знакомого йому фармера.

Так і сталося і я вже працювала по $8.00 на місяць. За два місяці прийшли мої тато до роботи у жнива до батька мого господаря, де вже від весни працював мій 14 літний брат Василь. Мені відрадніше стало і я вже за домом так не банувала. Як скінчилися жнива, то тато забрали мене й брата Василя до дому кажучи, що як би вони сами вернули домів, то мама дуже плакали б.

І ми пішли. З Ніпави до Ґлінелі ми йшли пішки яких 30 миль, відти до Давфину залізницею, а з Давфину до дому на фарму знова пішки — яких 18 миль. Від такого далекого ходу мені аж ноги були попухли, але ми мусіли йти, бо якось тоді не було нікого фірою з наших сторін.

Прийшли ми до дому, а мама як зобачили нас, так зараз в плач; раді були, що ми вже в дома. Рівночасно мама закликали вуйка, що на весні приїхав зі Старого Краю і недалеко від нас мешкав, і ми всі разом плакали з радости...

Перебули ми разом зиму, а на весні знова прийшлося іти в роботу, бо треба було грошей. І цего разу не сама я вибралася в роботу. Зі мною пішли: мій брат Василь, моя кузинка Анна Ґайовська (тепер пані Луцюк) і два англійські хлопці (наші сусіди), які мали коні і сани. В дорогу до Ніпави вибралися ми ще перед тим, нім сніг стопився. Їхали ми два дни і як тільки приїхали до Ніпави, то мою кузинку взяв до роботи якийсь фармер, а брат мій пішов до Френклін, до того господаря, в якого працював минулого року і дав знати про мене мому господареві. Він приїхав до міста і взяв мене до себе на роботу. Мій брат і я брали по 8 доларів місячно. Це разом творило на тодішні часи велику суму грошей. І ми обоє рішили висилати родичам по пять доларів кожного місяця. Рішення свого додержали до кінця, а люди, що знали про це, говорили:

— Перхалюкам курочки в Ніпаві золоті яйця несуть.

Праця моя цего разу була тяжчою, як торік, бо було четверо дітий і наймитів 4—5, але я терпіла, бо хотіла конче якнайбільше родичам помочи. Перебула я в того господаря ціле літо тай на зиму в нього лишилася. Мій брат зробив те саме, тим більше, що фармер дуже полюбив його. Не маючи своїх дітей — фармер був для мого брата наче рідним батьком. Він купив братові першу англійську книжечку й учив його по англійськи читати і писати. Що більше: фармер намовляв мого брата, щоби брат зістався в нього раз на завжди, а він запише йому всьо своє майно. Але ми обоє в таке не вірили, бо думали, що англійці протестанти, то не такі добрі люди, як ми.

Другої весни, десь коло Зелених Свят, я дістала від тата листа, щоби приїхала до дому, бо мама не чуються здорові. Писали мені також, що як я приїду до дому, то вже більше до роботи мене не пустять, бо вони за

два місяці зароблять більше, як я за цілий рік.

Сказала я про те свому братови, бо я згодилася з господинею на рік, і не конче хотіла лишати. Але не могла я не послухати тата. Сказала я, отже, своїй господині, що мої тато хочуть, аби я їхала до дому. Господиня почала плакати і рівночасно намовляти мене, щоби я в неї на дальше залишилася. Коли ж остаточно сказала, що дасть мені $100 на рік, то я залишилася.

По цій згоді господиня заправила мене до тяжкої роботи і я робила і за себе і за хлопа, тай від раннього ранку до пізної ночі. Сотка, як то кажуть, боком мені вилазила. Сказала я про це братови, а він сказав:

— Не журись, я щось придумаю.

І придумав. Прийшов до нас другий лист з дому і брат зараз звернувся з тим листом до свого господаря тай сказав йому, що мама дуже хорі і хочуть нас ще видіти. Пустив фармер мого брата, він прийшов до мене і те саме наговорив мому господареві. Не гаючи часу ми обоє дісталися до залізничої стації і залізницею поїхали до дому.

Приїхали до дому, дивимося, мама не в ліжку, а ходять і виконують свою роботу. Кажемо, отже, їм, чому писали, що вони хорі. А мама відповіли:

— Ви не дивіться на те, що я не в ліжку, але незадовго я буду вмирати, тай перед своєю смертю хотіла вас ще побачити.

Мама говорили щиро, але нам не хотілося вірити, щоби це правда була. Тато жартуючи ще сказали:

— Ая, ая! Свині вже давно для мами гріб копають.

Мама сплакали і відійшли не сказавши ні слова. Опісля вони повели

В КАНАДІЙСЬКІЙ АРМІЇ.

Евген Кузик, сержант-пільот, з Іннісфрі, Алта.

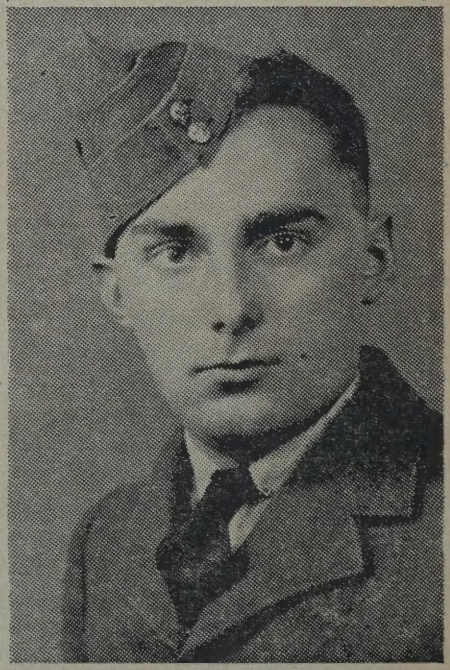

Михайло Полович, з Ватсон, Саск., в летничій службі.

мене на їх город і показували гарну огородину. При тім розповіли мені, як то вони під той город дерева корчували, як рискалем землю копали при чім мусіли коріння витягати, аж руки потріскали, тай тепер ними не годні тіста замісити. А показуючи на город, сказали:

— Гарний город, тільки мені щось каже, що я його збирати не буду.

І так воно й сталося.

Тато пішли на жнива, а як виходили, то нам наказували, щоби ми уважали на маму. І ще сказали, що як мама вмруть, то вони до дому не вертаються.

Чуючи ці слова, мама сказали: „А щож я тому буду винна, як до мене смерть прийде?

Другого дня мама поклалися до ліжка і показали мені рану на нозі. Ціла нога опухла і ми, діти, почали плакати та говорити мамі, чому вони не сказали того татови.

— Я не хотіла йому нічого казати, бо не хотіла його настрашити, тимбільше, що вчера рани ще не було на нозі, — виправдувалися вони.

По полудні, того самого дня, кличуть нас мама до себе і починають з нами на віки прощатися. Ми дуже настрашились і плачемо, а мама тоді замовкли. Ми однак виділи, що мама мають горячку.

Другого дня мама вже втратили притомність. А якраз саме тоді падали такі зливні дощі, що вкритий землею дах почав течи і вся вода ллялася до хати. Ми маму вкривали на ліжку чим могли, а над їх головою розтворили парасолю. По хвилі дивимося, а глина на стелі вже відстає і до середини ллється мов з ведра. Пересунули ми ліжко з хорою мамою в другий кут хати, де вже глина відпала від стелі, а ми самі стали на середині хати і чекаємо, що дальше буде. А такі мокрі були, що сухого рубчика на нас не було.

Коли трохи випогодилося і до хати вже не ляло, ми написали до тата листа, щоби якнайскорше приїзджали, бо мама лежать на ліжку смертельно хорі. Опісля тато оповідали нам, що як дістали той лист по обіді, то зараз ухопили капелюх на голову і почали бічи до стації. Та фармер завернув їх і дав гроші на колею. На нещастя вони втратили колею і тоді давай пішкувати до дому. Казали, що більше бігли, як йшли. Але все одно прийшли до дому за пізно, бо застали маму вже на катофельку.

Не зашкодить ще додати, що через два тижні, як мама лежали хорі в ліжку, в хаті ніхто не палив і нічого не варив, також корови ходили не доєні й аж по похороні сусіди видоїли їх.

Мама померли без сповіди і без приняття Дарів Божих, а також і їх тіло поховали ми без священика. І дивна та неімовірна подія сталася другого дня по похороні. У хвилю, як я приготовляла сніданок і плакала, я вчула коло дверий голос мами, що кликали мене. Мій чотиролітний братчик, що був коло мене, також чув мамин голос. Не вірячи собі, я вийшла на двір, обійшла кругом хати і нікого не найшла. Я тоді була переконана, що то справді мама кликали мене, бо нас двоїх чуло їх голос в той самий час...

Якийсь час по похороні мій брат пішов назад до фармера в Франклін, а тато вже до роботи не вертали. Вони по якімсь часі оженилися вдруге, а я пішла в роботу, цим разом аж до Брендону. Давфин був тоді замалий

і роботи в нім не година була найти. Правда, трафлялася мені там робота у жидів, але я жидів не любила і працювати в них не хотіла.

Можливо, що то моя доля кинула мене до Брендону, бо там я і заміж вийшла за хлопця, якого родичі жили на пять-акровій фармі, над рікою. Я сподобала собі міське життя, бо на фармах я досить набідилася і думала, що в місті зажию кращим життям.

Правда, люди страшили мене свекрухою, але я ті страхи геть відкидала, бо вірила, що з ким небудь потрафлю у згоді жити. Та пізніше я переконалася, що я помилялася, а люди мали рацію. Не могли ми обоє довго жити з родичами і збудували собі свою хату через дорогу від родичів, і почали жити своїм життям. Та не довго я таким життям тішилася. Мій чоловік не любив „босів", наслідком чого він не міг довго в якійсь роботі затриматися. Остаточно він забаг іти на фарму, бо на фармі, казав він, ніхто не буде над ним басувати. І я йому не сперечала, бо зрештою іншої ради для нас не було. Біда тільки, що ми грошей не мали на закупно фарми і мусіли шукати гомстеду. А добрих гомстедів тоді вже мало було. Всеж таки найшов оден і то аж коло мого тата. Каміння на тім гомстеді було більше, як на татовім, але, як мій чоловік казав — „за десять доларів то і таке добре".

Побули ми на тій фармі через кілька років і переконалися, що з нашої тяжкої праці нічого не вийде. Рішили отже спродати своє рухоме майно і перебратися до міста. Як рішили так і зробили і перебралися до Сифтону Там на спілку з другим чоловіком купили старий млин (в якім то свого часу Серафим поставляв дяків і малограмотних людий на священиків).

Через якийсь час добре йшло, великого зарібку не було, але на життя зароблялося досить. Виглядало, що вже у тім бизнесі залишимося. Але тут знова можна прикласти нашу приповідку, що — „Не так сталося, як гадалося". Між спільниками повстала незгода і вони мусіли розійтися. А розійшлися так, що наш спільник дістав землю і будинок, а мій чоловік машинерію. Але ні наш спільник, ані ми з того млина користи вже не мали. Ми стратили все що мали і тепер на старші літа живемо у чужій хаті, а де помремо, то ще не знаємо. Що правда, ми маємо семеро дітий, але всі вони порозходилися по Канаді так, що одні в Саскачевані, а другі в Онтеріо. Однак за нас не забувають і час від часу присилають нам поміч, а чоловік ще дещо заробить, тай так живемо. Не нарікаємо ні на Бога ні на людий і раді тим, що не находимося там, де тепер наші брати і сестри кров проливають і гинуть від ворожих куль на своїй рідній землі.

Велику прикрість справляє мені лише те, що я від довших уже літ не чую і перебуваю в більшій части дома, де моєю одинокою розрадою є книжка й „Український Голос". Між людий не заходжу, бо хто би то хотів мені аж до уха кричати, коли б бажав, щоби я вчула його слово. А інакше я нічого не вчую. Отже сиджу дома і читаю скільки лише можу, а „Українського Голосу" вижидаю кожної середи з великою нетерпеливістю. Я тепер думаю собі, чому то не було „Українського Голосу" тому 44 роки назад, коли я скучала і плакала по кутах? О, як він був би

гоїв моє поранене серце; була б багато з нього навчилася, як можна на світі лекше жити...

**
*

А тепер коротенько скажу ще про мого брата Василя.

Ми обоє любилися і завжди разом були так у дома як і при роботі. Коли я поїхала до Брендону то і він туди прибув, але вже не хотів робити у фармера, а забаг учитися на локомотивного інженіра. Дістав він роботу в шапі, де чистив і мив локомотиви. Він був, як то по анґлійськи кажеться, „вайпер-ом".

По упливі шістьох місяців брат зістав локомотивним палячем (фаєрменом), а за якийсь час він повнив службу інженіра на тягарових залізницях. Бувало, виїзджаючи в дорогу він до моєї донечки казав: „Ґуд бай, Тецю, може я вже більше не верну до дому; може твого вуйка лише в „баксі" з мила привезуть".

Брат так бувало жартував, але мене ті його слова дуже непокоїли і я всею душею відчувала, що воно так і станеться. Він оженився тоді, як я вже була на фармі через пару літ.

Ото сиджу я одного вечора зі своїм чоловіком у хаті й дещо говоримо, аж чуємо жалібний стогін людини під нашими дверима. Ми обоє глянули на себе й запитали, що це може бути. Чоловік мій вийшов на двір, перейшовся по подвірю і нічого не запримітив. За якої чверть години приносять тато телеґраму зі сльозами в очах і не промовивши ні слова — подають її нам. Ми перечитали і дізналися, що Василь уже не жиє, згинув трагічною смертю у залізничім випадку...

Це сталося в зимі, 1909 р., одна миля від Брендону. Брат їхав пасажиркою на захід, а зі заходу знова їхав тягаровий потяг. У місці, де ці два потяги мали розминутися, була бічна дорога. Нещастя вже так хотіло, що свичмен через помилку отворив зворотник для тягарового потягу, а не особового, внаслідок чого оба потяги наїхали на себе з цілою силою. З моїм братчиком сталося якраз так, як він часто за життя жартував: кусники з його тіла позбирали, полотном позшивали і так до дому привезли.

Смерть мого брата оплакувала я і мої родичі та його молоденька жіночка, якій, два місяці після катастрофи, народився син і йому дали імя його батька — Василь. Однак він прізвища свого батька — Перхалюка — не носив, бо його мама вийшла вдруге заміж за п. Т. Боднара тоді, як він був ще маленький, то й прізвище дістав свого другого батька — і називався Василь Боднар. Другий батько дав йому високе образованя, але на жаль він перед кількома роками помер на серцеву недугу, проживши всього коло 25 літ.

Брат мій не лишив по собі потомків, але він жиє і жити буде в моїй памяти і в моїм серцю так довго, як довго я сама жити буду.

Шортдейл, Ман. **Анна Фарїон.**

НЕВДЯЧНІ СИНИ ЗАБУВАЮТЬ СВОЄ РІДНЕ.

(За А. Могильницьким*).

Кождий нарід, хочби й дикий,
Любить свій родинний край,
Любить землю своїх предків,
Рідну мову і звичай.

Дикий, що в курнії хаті
Довгу зиму сам сидить,
В слоті, студени на маті
В лісах і вертепах спить:

Мильша йому отців мова,
Як звук бесіди чужий,
Хоч убога для всіх інших,
А для нього це скарб свій.

Лиш невдячний син Бескидів
Забував свій славний рід,
Зичив мови від сусідів,
А до свої чує встид.

Мудрости він десь шукає,
А не в рідному життю,
Всім чужим він захопляєсь,
Своє ж рідне в забуттю!

Батька-матери цураєсь,
Від чужих же ласки жде,
Там шукає він за щастям,
Але щастя не знайде!

Ані пісня, ані дума
Своя рідна їм не всмак,
Соромляться батьків мови —
Чим назвати таких, як?

Українська ж колись мова
Була в княжому дворі,
Нею мудрі говорили
І князі і лицарі.

А князі рішали нею
І про війни і про мир,
Нею всі пишались всюди —
І убогий й богатир.

А невдячні нині діти
Топчуть батька чесний дар —
Рідне слово їм гіркеє,
Рідна справа — їм тягар!

Та коли нам наша мова
Не підходить до смаку —
Відречімся явно-славно,
Най пропаде до віку.

І назвімся вже інакше —
Все зміняймо аж ущерть,
Так убємо власний нарід —
Заподієм йому смерть!

Може мовлю вам за много?
Може біль мій — для вас сміх,
Та я мовлю лише правду —
А що правда, то не гріх!

---

*) Антін Любич Могильницький родився в селі Підгірках, повіт Калуш, в Галичині, 1811 року, а вмер 1873 р. Був священиком й інтересувався тодішними справами українців, був послом до сойму і до ради державної, де виголосив славну бесіду в обороні прав українського народу. З його писань відомий ширше вірш „Русин вояк". До визначних належить довга поема „Скит Манявський", де оповідаєсь про заснування монастиря, що звався „Скит Манявський.

ХТО ЩО ВМІЄ.

Раз зайшов до костела славний музик — Гендель, і коли вже люде мали виходити, почав грати на органі. Гра була така величава, що люде забули, що час виходити і ніхто не рухався з місця. Тоді каже органіст до Генделя:

— Ви не вмієте так грати, щоби люде скоро з церкви забралися. Ось я вам покажу, як скоро заберуться, коли я зачну грати! Слухайте!...

І справді, як лише органіст почав грати, всі забралися.

Хтось розумний сказав:

— Я два рази збанкротував: раз, коли виграв процес, а раз коли програв.

СПОМИНИ ПІОНІРА

Як почався в нашому селі іміґраційний рух до Канади, мені було 16 літ життя. А почався той рух найбільше тоді, коли до села наспіли листи з Канади від тих родин, що вже перед кількома роками виїхали туди. Коли мої ровесники написали до мене, що їм добре поводиться в Канаді, я почав просити моїх родичів, щоби позволили мені виїхати до того нового краю. Я казав родичам, що як тільки щасливо дістануся до Канади і зароблю трохи грошей, то верну домів.

На це родичі відказали: „Ми боїмося тебе самого посилати в такий далекий і невідомий світ. А друге, казали, якщо справді в Канаді таке добро, як пишуть, то ти не вернеш до дому, а як там зле, то також не вернеш, бо не будеш мати грошей на дорогу. Тому, сказали мені, поїдьмо всі і — будемо вже разом або гараздувати, або бідувати".

Спродали родичі всьо своє майно і виїхали до Канади. Це було на весні, 1902 року.

З подорожі залізницею я був дуже вдоволений, бо через вікно ваґона я міг бачити такі місця, про які досі лише читав у шкільних книжках, або чув з розмов старших людий.

Коли ж доїхали до портового міста і всідали на корабель, я вперве у своїм життю бачив велике число людий із ріжних сторін світа.

Подорож кораблем по морю не була для мене приємною і про неї не буду нічого писати.

Коли щасливо прибули на береги „Нового Світа", ми були дуже вдоволені. А ще більш вдоволені були ми тоді, як їхали залізницею через Квебек і бачили цвитучі сади та просторі зелені луги. Дивно нам однак, було, що поля були перегороджені не межами, як у Старім Краю, і не плотами, а камінними стінами. Подивляли ми працьовитість і витревалість тих господарів, що збирали по полю каміння і клали з нього, що так скажу, камінні межі, які вилися по полю наче ті вужі.

Через які околиці ми переїзджали в ночі, не знаю. Однак коли рано виглянув я через вікно ваґона на двір, то побачив зовсім що іншого. Не було вже видно ні садів, ні зелених лугів, а тільки безлюдні пустарі. Що більше, в корчах виднілися купи снігу, хоч це було на початку травня. Озера були вкриті ледом а між озерами каміня і скали. На вид того серед їдучих іміґрантів повстав сум і жаль. А деякі жінки щиренько плакали. Загально говорили люди, що їх обдурено і деякі нарікали на своїяків, що захвалили їм Канаду, а деякі на свою дурну голову. Були й такі, що нічого собі з того не робили, посмішкувалися й казали: „що людям те й нам".

До Винніпеґу приїхали ми 4 травня. Тут стрінувся я з моїм ровесником Михайлом Басарабовичем. Він запровадив моїх родичів до наших односельчан, а ми оба пішли оглядати місто, яке він знав добре, бо вже був дволітним „канадіяном". Він казав, що уже знає говорити по англійськи...

У Винніпеґу побули ми дві доби і за той час я багато дечого бачив.

Тому, що мамина сестра жила на фармі в Бозежур, і тому, що батько Михайла Басарабовича був ковалем у Бозежур, мої родичі рішили поселитися в тій околиці. Накупивши у Винніпегу деяких необхідних до життя річей, третього дня виїхали до Бозежур. Там наняли ми фіру і поїхали на фарми. Хоч дороги було 12 миль, але розвідавши від Басарабовича про дорогу — ми їхали наче до дому. Коли віхали яких дві милі від Бозежур, почав падати дощ, а тут дорога вложена логами і колеса підскакували ніби на перегони — котре висше підскочить. Такою дорогою їхали ми цілу милю. Як уже скінчилися логи, ми переїхали кілька кроків по болотнистій дорозі, а відтак віз застряг в калюжі і далі ані руш. Фірман скерував кіньми в бік, бо думав, що виїде. На наше більше нещастя оден кінь упав в калюжу і не годен був піднятися в упряжі. Щоби ратувати коня, то хтось мусів злізти з воза, а тут фірман у черевиках, а я і тато в крайових штайфованих чоботах і ніхто з нас не хотів скакати в калюжу. Остаточно мама згодилися злізти і ратувати коня, який зовсім дусився. Стали вони коло коня, а фірман кричить: „Розчіпіть гим стреп коло карку коня". Шукають мама за тим „гим стрепом" і не знають, що воно таке. Взлостився фірман, зліз з воза на дишель, а по дишлеві дістався до „гим стрепу", розчіпив його, а я з татом повідчипали посторонки і кінь, на крик фірмана, встав тай пішов. Пробуємо зловити його, але де там! Остаточно взявся фірман на хитрощі — зняв з воза баняк і почав до нього кликати коня. Кінь думав видно, що там є щось їсти, приступив

В КАНАДІЙСЬКІЙ АРМІЇ.

Василь Тарас Новак,
Сержант-пільот.

Володимир Пилипчук,
Корп. при сигналовім відділі.

до банячка, а фірман хап за гриву і знова запряг до воза. Запряженого коня він почав бити і кінь знова ляг у калюжу. Взяло нетрохи часу нім ми знова коня випрягли і примусили його встати на ноги. Щоби ж ця сама історія більше не повторилася, я порадив фірманови, щоби причепив коні до дишля і так витягнув з калюжі воза. Він так зробив і ми виїхали з калюжі, але за той час ми добре перемокли. Їхали якийсь час твердою дорогою, а відтак знова натрапили на калюжу і ми знова чіпали коні до дишля. Поки переїхали отак 12 миль до місця, де мали осістися, то вже був вечір. Ми всі були перемучені і голодні, але задоволені, були тим, що ми вже „в дома".

Цим домом була фарма, на якій колись жили англійці. На фармі була стара двоповерхова хата, в якій ми застали три родини, що складалися з 18 осіб. Коли до того і наша родина з сімох осіб увійшла в хату, то виглядало радше на якесь весілля.

Вже було 7 травня, а на землі ще ніхто нічого не робив. Казали, що цього року пізна весна.

Другого дня тато і я пішли відвідувати своїх односельчан, а мама з дітьми остались в своєї сестри.

В протягу чотирох днів ми знайшли і купили 80 акрів землі, на якій рішили осістися. На ній була хата з дощок, величини великої скрині, а стайня подібна до льоху, вибудована з льогів. Було теж і кусок виробленого поля та город коло хати. Рівночасно тато купили дві корови і два бики, за які частинно заплатили, а решту мали виплачувати. Треба було господарських знарядів, та не було за що купити. А грошей не хотіли тато позичати.

Одного дня забажали ми поїхати до міста. Позичили отже воза, запрягли свої бики і їдемо: — Тато сидять на возі, я веду бики за шнурок, а комарі нам приспівують. Стрінули ми на дорозі „канадіяна", що в Канаді жив уже три роки, він спинив нас тай питає:

— То молоді ще бики?

— Та де там молоді, — відповів я.

— Як так, то чому їх ведете за шнурок? — запитав він знова.

— Щоби з дороги не зійшли, — сказав я.

— О, чекай, — каже, — то не так має бути. Я вам покажу, як мається їхати.

Сів „канадіян" на віз, віжки від тата відібрав і почав їхати. Я сидів на заді воза. Вдарив він бики батогом раз — другий і — їдемо наче кіньми. Дорога була добра і милю дороги скоро переїхали. Але, розуміється, бики зігрілися, задихалися, аж язики висолопили. Нараз вони зобачили воду в рові і в протягу громової блискавиці бики і віз опинилися в глибокім рові. Щоправда, бики напилися води, але ми почали розмишляти над тим, як тепер видістатися з рова, тимбільше тоді, коли кінець дишля встряг у другий беріг глибокого рова. Не було іншого виходу, тільки відчепити бики з вагою, привязати до розвори з заду і витягнути воза з рова. Ми так зробили і по нелегких трудах опинився віз на рівній дорозі знова.

Приїхали ми щасливо до міста Бозежур, купили все те, що нам треба було і случайно стрінулися з одним німцем. Він оглядав новий віз у торговця фармерських знарядів. (Німець умів трохи говорити по поль-

ськи, а торговець був поляк). І так сталося, що німець купив нового воза за $90.00, а ми купили його старий віз. Тому ж, що тато грошей не мали, то в заміну я згодився працювати в німця через шість днів. Воза взяли до дому зараз, а другого дня я пішов відробляти за нього. Ну, відробив воза, відтак хомути на бики, а вкінци і старого плуга. Німець платив мені по доларови на день, а звичайно наші заможніші фармері платили робітникам по 50 центів денно. А працювати треба було так як у Старім Краю — від сходу до заходу сонця. Анґлійці платили долара за десять годин праці.

Я працював у того німця цілих шість тижнів.

Настали сінокоси, треба було накосити сіна для худоби на зиму, а ту нема чим. Поїхали ми до міста. Зайшли до торговця господарських знарядів. Він порадив купити на виплат косарку і грабарку, якими, як він казав, можна приготовити сіна не тільки для себе, а навіть на продаж і вчасно піти ще на жнива. Ну, купили ми косарку і грабарку на три роки на виплат, а мама почали падькатися, що мовляв, ми не зможемо тої машинерії виплатити і вона пропаде. Також почали жалувати за Старим Краєм кажучи, що там було близько до церкви, а тут так далеко; що там було ліпше жити на малім куснику поля, як тут на великім. Тут, кажуть, треба робити тільки на довги; тут комарі не дають людині ні спокійно працювати в день на дворі, ні в ночи спати в хаті, а крім комарів тнуть бомки та інші мухи і мушки, які прямо лізуть тобі в очі, уха, а навіть у рот, коли хочеш щось говорити. Або дороги, кажуть. Що то тяжко кілька кроків зробити, щоб у калюжу не попасти...

Усе те правдою було, але правдою також було, що ми тому всьому не могли нічого тепер порадити і ми робили те, що могли і те, що конче треба було робити. Наробили ми сіна скільки могли, а не стільки скільки треба було, бо хто його знав скільки сіна треба нам, щоб через зиму прогодувати нашу худобу. Дивимося, а деякі люди вже вибираються на жнива. Ну, йдуть люди, йду і я до тих „менонітів". Приїхали ми на станцію Алтона і застаємо там громаду наших людий, що вже тиждень крутяться без роботи, бо кошення збіжжа ще не почалося. Через слідуючих два дні приїхало до Алтони найменше одна сотка робітників. Третого дня почали фармері брати нас до роботи, тобто до складання в купки снопів, або як тоді говорили — до „штукування". До мене приступив оден німець і запитав по російськи, чи не пішов би до нього на роботу. Я згодився і поїхав з ним на його фарму. Пообідали ми, а по обіді питає мене фармер, чи я вмію складати снопи. Я відповів, що вмію, і рівночасно запитав його по кілько на день він буде мені платити. На це він відповів:

— Тепер нема так багато роботи, а робітників багато, то ти будеш робити за харч, тимбільш, що в мене робота не тяжка.

Ця його відповідь не подобалася мені і я сказав йому, що за харч я міг робити в дома, а мені грошей треба. Беру я свою торбу на плечі і пускаюся до дверий, а фармер хап за торбу і не пускає мене, каже, щоб заплатити йому 50 ц. за обід, і за те, що він мусить другий раз їхати до міста за робітником.

Не мав я грошей при собі й оставив фармерови свою торбу тай пішов у напрямку Пламкулі, де видно було елєватор. Перейшов я кілька миль і стрінувся на дорозі з фармером, який теж запитав мене російською мовою, чи не хочу я роботи. Коли я дав йому потакуючу відповідь, він узяв мене до себе. Та не до роботи на полю взяв мене, а до вичищення старої керниці. До вечора вичистили ми оба ту керницю і я заробив долара. Другого дня я чистив стайню та товарячий сухий гній різав на цеголки і складав на купу. Цими цеголками фармер у зимі палив у залізних печах.

Поробив я отак два і пів дня і заробив три долари. Тому, що більше роботи у того фармера не було, я пішов від нього. Перейшов я яких чотири милі й зобачив на полю два байндери, що косили збіжжа. Став оден байндер і сидячий на нім чоловік почав махати до мене рукою та кликати мене до себе. Я прийшов до нього, а він питає, куди я йду і чи не хочу я їсти. Я відповів йому, що я не голоден і шукаю за роботою. Він тоді сказав, щоби я став у нього до роботи по доларови і пів на день. Я згодився і він повчив мене, як то кладеться „штуки". Казав мені, щоби я спішився, і щоби добре „штуки" клав.

Пізніше я згодився по роботі коні годувати, рано стайню вичистити і дров наколоти. За це фармер дав мені 25 ц. на день більше. Працював я у того фармера при молоченню з початку як фірман, а пізніше як бушляр. А ставши бушлярем, я брав 25 ц. більше, як другі робітники при молоченню. Моя робота була стояти при мішках, до яких сипалося збіжжа і відставляти наповнені мішки на бік.

Працював я там до пізної осени, заробив добрі гроші і вернув домів. Тими грішми ми посплачували деякі довги, а решта грошей пішла на життєві потреби. Та і їх було замало і ми зимою різали в лісі дрова і відсилали до Винніпегу. Літом жилося по більшій части з худоби, яка виписалася на просторих і буйних пасовисках.

Не бракувало теж фармерських продуктів от як — масло, сир, яйця і т. п. Все те продавалося у Бозежур у сторі, та не за гроші, а давалося їх в заміну за товари. Й були такі, що не мали що продавати, то вони йшли до міста на роботу. Поробив чоловік три дні, то заробив мішок муки і пять фунтів цукру, тай ще сторник привозив те все до хати фармера

Серед тодішних поселенців панувала велика любов. От як треба було комусь хати, то сходилися люди і за тиждень хата була готова. А звичайно хати будували тоді з логів. — В такий самий спосіб будували фармері й інші господарські будинки. (З логів — в зруб).

Була колись любов і згода між жінками. Вони часто сходилися, помагали собі взаїмно в праці і ніхто тоді не чув за якісь пльотки.

Як я приїхав в околицю Бозежур, тобто до Брокенгед, то там уже було 60 наших родин. Всі вони походили з ріжних повітів Галичини. Найбільше було латинників і коли вони почали будувати костел, то й українців запросили до помочі кажучи: — „Поможіть нам збудувати костел, а ми колись поможемо вам збудувати церкву". І так воно було. Як уже костел був готовий, то наші почали

будувати церкву. Збудували одну, а відтак і другу, бо перша була протестантська. Церкви були, але не було священиків. Як приїхав до церкви священик раз у рік, то для людий було велике щастя.

Кілька років пізніше появилися в нашій околиці українські учителі, які учили наших дітий по англійськи й по українськи, або по польськи. Їм треба завдячити заснування читальні та кооперативного склепу, який, по недовгім часі перейшов у приватні руки українця, який провадить бизнес до нинішнього дня.

Нині Брокенгед й околиця, це одна з найліпших українських кольоній у Манітобі. В ній є багаті наші фармері, добрі дороги, школи, церкви, Народні Доми, а що найважніше, цю кольонію репрезентує тепер у манітобськім соймі український посол п. І. Стрик.

М. Далик.

ДОМІНІЯЛЬНІ СПАДКОВІ ОПЛАТИ.

Новий домініяльний спадковий податок лишає в спокою всяку спадщину, що не є більша, як $5,000, а відтак вимагає оплат на основі двох скаль.

Перша скаля відноситься до цілого майна перед поділом. Оплати зачинаються від пів одного проценту від майна до $25,000 вартости; від майна від $25,000 до $35,000 вартости треба заплатити 1 процент, до $50,000 півтора процету, до $75,000 два проценти, до $100,000 два з половиною і т. д. аж до 10 процентів від майна, що вартує 5 мільйонів доларів.

Крім цего є ще додаткові оплати від людей, які спадщину дістають. Їх ділиться на 4 кляси. До першої належуть вдови, діти нище 18 літ і хорі діти, або каліки, вище 18 літ; до другої — діди, батьки, зяті, невістки і діти, що мають вище 18 літ, а не є хорі ні каліки; до третьої — інші свояки поза вичисленими в другій категорії, брати і сестри, дядьки (вуйки, стриї), тітки, двоюрідні брати й сестри; четверта — всякі інші свояки, або й зовсім чужі люди.

Спадкоємці першої кляси від першої тисячі доларів спадщини не платять податку, від $5,000 платять 2 процент; від $10,000 — 2.25; від $25,000 — 2.50, від $50,000 — 3 процент. Друга, третя і четверта кляса зачинають платити податок і від першої тисячки, — друга 1 процент, третя 2 процент, четверта 2.5 проценту і пропорціонально їх податок зростає. Від майна вище $75,000 податок зростає все більше, аж доходить до 17 процент від $5,000,000 без уваги на те, для якої кляси спадкоємців він переходить.

Майно, від якого треба платити спадковий податок, є не лише тим майном, яке померший мав перед самою смертю, але й майно, яке він переписав три роки перед смертю, сподіючись смерти. Так само як померший переписав майно на дітей, але задержував доходи з нього, то треба від цего майна платити податок.

ЗІ СПОСТЕРЕЖЕНЬ ГАРАСИМА ЧОРНОХЛІБА

ЦВИНТАРІ НА МАРСІ.

В нас празник на Покрови.

Місяць перед празником каже кум Павло:

— Гарасиме! Празник звичайна річ... Та надумав я, що треба щось більше зробити. Все пригадується мені те, що ми там бачили...

Я зрозумів, що кум Павло говорить, отже і вам розкажу...

Були ми з кумом Павлом в Виннінеґу і знакомі розказують, що в театрі виставляють гарну штуку, звесь „Синий птах". Слухає кум Павло, та: „Ходімо Гарасиме!" і ми пішли.

Виводилась історія, що звалась „Синий Птах". Уявіть собі двоє дітей — брат і сестра. Різдвяні Свята, а батько-мати дітей небогаті, отже діти засипляють сумуючи.

Сниться їм, що коли б зловили синього птаха, то він дав би їм щастя, отже вибираються його шукати. Шукали в Теперішности, шукали в Минувшині і шукали в Будуччині.

Інтересне було, коли зайшли в Минувшину — на цвитар. Блукають між деревами, обминають нагробні камені і по написах бачать, що тут похоронений їх дідуньо і бабуня. І призадумалися.

Нараз відчиняється їм цілий новий світ — світ гарної минувшини.

Заінтересувалися діти, підійшли близше і бачать гарний прегарний сад, в нім пишна стародавна хата, а під хатою сидять і сидячи сплять їх дідуньо і бабуня. Нараз дідуньо і бабуня пробуджуються і встають. Побачили своїх внуків і втішилися. Беруть їх, показують своє господарство, багато інтересних річей.

Зраділи й діти, се ж вони зайшли в гостину до своїх предків. Та коли натішились, кажуть свому дідуневи і бабуни:

— Аджеж ви мертві, ви померші.

А ті:

— Ні, ми не померші, ми забуті. Коли люде за нас забудуть, ми засипляємо, а коли нагадають, ми пробуджуємося і живемо разом з людьми. От ви нас згадали і ми зараз пробудилися Отже коли підете звідси, згадуйте нас часто, а ми пробудимося і будемо жити разом з вами...

Опісля каже кум Павло:

— Гарасиме, не жалую, що я був в театрі, бо те що ми бачили, це велика наука. Не тілько для нас обох, але для цілого народу. Подумай: минувшина дійсно лише спить, а коли ти нею поважно заінтересуєшся, вона пробуджується і стає живою. Вона тоді з тобою говорить, ти її чуєш. бачиш, можеш її розпитувати і багато інтересного довідаєшся; можеш нею тішитися, нею хвалитися, від неї вчитися. Великими скарбами вона може тебе обдарувати, коли ти її відвідаєш. От Шевченко... Вчитувався в Історію України, придивлявся і прислухувався до минулого, і воно для нього було живим. Візьмімо його „Гайдамаків" — це цілий світ славної минувшини перенесений в теперішність. Нагадай собі отте місце:

. . . Пишними рядами
Виступають отамани, сотники
з панами,
І гетьмани всі в золоті... У мою хатину
Прийшли, сіли коло мене, і про Україну
Розмовляють, розказують: як Січ
будували,

Як козаки на байдаках пороги минали,
Як гуляли по Синьому, грілися
в Скутарі,
Та як люльки закуривши в Польщі
на пожарі,
В Україну верталися; як бенкетували...
Дивлюся, сміюся, дрібні утираю,
Я не одинокий, є з ким в світі жить!
У моїй хатині, як в степу безкраїм,
Козацтво гуляє, байрак гомонить;
У моїй хатині Синє море грає,
Могила сумує, тополя шумить,
Тихесенько „Гриця" дівчина
співає...
Я не одинокий — є з ким вік
дожить!

— От як! Такою живою і дорогоцінною є минувшина, коли ти нею заінтересуєшся. Ти зайдеш до неї, вона прийде до тебе і принесе все дороге, що лише має. І силу принесе і розум, і гідність.

І кум Павло ще й палець вгору підняв.

— Таки, Гарасиме, котрий нарід знає краще свою Минувшину, свою Історію, той мудрий, той сильний, той культурний, той багатий. А хто не знає, той наче чоловік, що в лісі заблудив і бачить лиш десять кроків кругом себе...

Коли вертались ми до дому, говорить кум Павло:

— Перед празником мусимо мати Великий Парастас за тих, що зістали ся поза нами в Минувшині. Пробудимо їх, запросимо в гостину до внуків і правнуків. Тай християнське діло вчинимо.

Так ми і зробили. Кум Павло два дні приготовляв **Великий Український Помянник,** та все заходить до мене, перечитує і допитуєсь:

— А що ти думаєш, Гарасиме, до-

В КАНАДІЙСЬКІЙ АРМІЇ.

Іван Осійчук,
Механік.

Роман Ольховецький,
Канонір.

бре так? Може ти маєш щось на гадці, що треба би додати...

Дві неділі по тім був Парастас. Підчас Єктеній читалися імена всіх померших з родини кума Павла і з нашої родини, але це лише частинка того, що читалося. Це був такий Помянник, що в нього кум Павло позаписував імена наших князів (тих, що зачислені до Святих, окремо), наших Гетьманів, наших визначних людий з цілої Минувшини. Всіх митрополитів та епископів нашої Церкви — деяких поіменно, інших загалом; записав гуртом священиків, діяконів, а навіть дяків і паламарів, які щиро в церкві Господу служили; записав наше Козацтво Запорожське, а козаків поза Запорожем окремо; всіх, українських щирих патріотів, всіх діячів, яких коли мав Український Нарід; всіх, що в усіх часах поклали свої голови обороняючи Український Нарід і його Церкву; всіх, що були гідними Синами і Дочками Українського Народу; а вкінци цілий наш Нарід загалом — всі ті гідні українські покоління, що доси жили чи то на Україні, чи поза нею... Це був такий Помянник, який мабуть не мав доси собі рівного, як той „Требник" митрополита Петра Могили (я про нього читав) що мав мабуть 3000 сторін.

Для такого великого Парастасу ми відповідний спів приготовили та дяків з близьких околиць запросили. Окремо ж кум Павло всукав Заупокойну Свічку з пчільного воску, 25 фунтів ваги (він має пасіку).

Від себе ж кума Павлиха спекла на Парастас три колачі — великі, як то в Старім Краю була найбільша Паска, або Коровай. Аж челюста вирубували, щоби з печі витягнути. Молодші, що в Старім Краю не були, аж ахнули, коли побачили. А пекла в відповідній блясі, — великій, як от решето. Моя жінка то вже й не може наповістися, якто вона помагала ті колачі приготовляти.

Цілий Парастас, зі співами і перечитанням цілого Помянника тревав мабуть цілої півтори години, або що. А співали його на цвинтарі, себто там, де в нашому життю Минувшина з Теперішністю сходиться.

Після Парастасу пішли ми поміж гроби, щоби пригадати, де хто зі знакомих похований. А де Хрест на гробі, там кум Павло зупиняєсь і вголос читає:

— Петро... родився тоді, вмер тоді... Матрона... родилася тоді, а вмерла тоді... Симон... родився тоді, вмер тоді... Ксенька... родилася тоді, вмерла тоді...

Нараз зупинився.

— Щось воно не теє... — каже.

А моя жінка:

— Чому не теє? Ксенька вмерла саме тоді, як тут написано, я добре тямлю...

А кум Павло і не слухає. Подумав, а там знов:

— Не теє і таки не теє! Бо ось що: жив хтось 70, чи 80, чи 100 літ, а з цілого його життя написали лише, коли родився і коли вмер. А де решта? Початок є, кінець є, а середина порожна. Чомубито не написати чим він був, що робив, як робив, яким він був... Чи він рільник-господар, чи дяк, чи учитель, чи швець, чи крамар..) А місця порожного багато!

Вечером, як тілько приїхали ми до дому і повечеряли, приходить кум Павло і приносить річник „Духовного

Сіяча" з 1930 року, що виходив в Кремінци на Волині. Увійшов та зараз:

— Глянь, що тут пишеться про київського воєводу Адама Киселя. (Згадаю вам, що Кисіль був одним з тих, що грішми щедро піддержував Київську Могилянську Академію).

Глянув я, а там говориться, що в Максаківському монастирі зберігся портрет Киселя з таким підписом (я собі його переписав):

„Адам з Брусилова Кисіль Святольд, на Кисіль граді гнойні, гуще і кобисці, воєвода Кієвский, староста гносовскій, преставися ЛХНГ года; муж благочестивий и віри греко-рускія великій поборник, во словесіх бі сладок о Україні приятель. С древняго и славнаго рода идій, Святолда бившаго иногда рускаго Гетьмана, уфондовал монастир максаковскій, з наданєм маєтностей року АХМВ"*),.

Показує кум Павло та:

— От як повинно би бути! Тут сказано, що Кисіль в життю робив. Маленька історія його життя. З неї можна чогось навчитися. Прочитає хтось, що приміром Кисіль був „благочестив", отже й подумає: „А який я?" Або „віри греко-рускія великий поборник" — отже вже готове питання читачеви: „А який ти, небоже, „поборник", який ти заступник віри"? Або отте „о Україні приятель"... Воно вже саме питає читача: „А який приятель з тебе?" От як! А з тих нинішних написів нічого не довідаєшся.

Слухає моя жінка та:

— Воно так і повинно би бути, тілько я цікава, що на моїм памятнику написали би. Кисіль був Кисіль, воєвода, а я що? За мною ні світила, ні кадила, як в пісни співаємо. Їсти варю, хати доглядаю, дітьми клопочуся, квочки саджу... — А кум Павло:

— Е, коби ще всі були такі, як ти! Тай чого ти хотіла би — бути Кисілихою? Дякуй Богу, що ти Чорнохлібихою! В Канаді кожда хотіла би бути на твоїм місци. Тай талану свого ти не закопуєш. Я би тобі... Е, та ще про памятник не думай, а вже от я... Не зашкодило би подумати. Та.. Нехай вже Гарасим думає... чуєш, Гарасиме? Як умру, так пиши все, що про мене знаєш. Тільки не переборщуй! Не дуже я злий, та і не такий дуже добрий. От собі Павло...

Вже я вам колись оповідав, як я був на Марсі і що я там бачив. Подібне вийшло і тепер. Ледво по тій балачці, що тягнулася цілий вечір, заснув, а я вже на Марсі. Йду дорогою під гору і мене доганяє віз — марсіяне їдуть. Доганяють та:

— А куди так, добрий чоловіче?

Я оглянувся, а вони всі враз:

— А видом видати, слихом слихати, де ви тут пане Чорнохлібе взялися? Ми про вас деколи згадуємо. А давно вже ви в нас були. Як там жінка, як діточки, коби здорові? А тее... Як там ваша війна? Вже й ми її чуємо через наші радія. Довго ще вона буде? Е... Та що це ми.. Ви стоїте, а ми вас випитуємо... Сідайте, тай поїдемо!

І сів я. Їдемо, говоримо, а тут недалечко при дорозі цвинтар. Марсіяне поскидали капелюхи, дуже при-

---

*) Пояснення слів з наведеного: Град, пізнійше „город" — місто; Гнойна, Гуща і Кобиска — місцевости, де були маєтки Кисіля; преставися АХНГ — вмер 1653; благочестив — побожний, гідний; поборник — заступник; во словесіх бі сладок — в бесіді (в словах) був милий; о Україні приятель — приятель для України, щирий для України; идій — походячий; иногда — давнійше, колись; АХМВ — 1642.

мірно перехрестилися й оден з них проговорив голосно „Со святими упокой", та „Со духи праведних"...

— Гарний в вас звичай! — кажу.

— Це ми недавно завели — кажуть — а давніше такого не було. Тепер ми на все, що нас зворушує, маємо окрему молитву...

— Як це так? — питаю.

І почали мені пояснювати:

— Ось так!... Йду я і зустрічаю каліку, кривого, чи сліпого. Тут перша справа в мене запитати, чи не треба йому моєї помочі Ви ж знаєте притчу про Милосердного Самарянина, се ж на вашій Землі діялося. А дальше я звертаюся до Бога: „Боже, дякую, що ти зберігаєш мене від каліцтва!" Або побачу гарний вид, гарну околицю, або навіть гарну квітку, так зараз кажу: „Дякую тобі Боже, що твориш красу для нашого задоволення". Або побачу дуже мудрого чоловіка, тоді кажу: „Слава Тобі Боже, що посилаєш розумних людей своєму народови". Побачу гарне збіжжа на полю: „Подяка Тобі Творче світа, що даєш хліб для нашого життя". Так всюди... Коло цвинтаря..

— А давнійше в вас такого цілком не було? — питаю ще раз.

— Цілком не було! Люде не вміли розумно підносити очей від Марса, чи по вашому... від Землі, до неба. Так, як четвероногі, що ходять по земли і лише на землю дивляться. А нині не те... Післав нам Господь великого Пророка і він нам відкрив, що ми ходимо на двох ногах, а наша голова підпимається до неба. Глянули ми, а воно справді так. До того ж часу нам таке і на гадку не приходило. А він ще: „Це на те, щоби ви основували своє життя на Марсі, але верх вашого життя повинен підноситись до неба. Жийте нараз і марсовським і духовим життям"... Це те саме, що і в ваших Святих Книгах стоїть, що: Чи їсте, чи пєте, все на славу Божу робіть!

— Так ви і наші Святі Книги знаєте? — питаю.

— Трохи знаємо. В нас є такі, що так їх знають, як ви самі!

Слухаю та думаю: Еге, знаємо!... Коби то ми їх знали!...

Їдемо дальше, а тут знов цвинтар. І кажуть мені:

— Тут середний цвинтар. Ми минули старий, тут середний, а онде найновійший.

— Яка ж ріжниця між ними? — кажу.

— Ріжниця така, що кожний наш цвинтар представляє окремий степень нашої культурности. Цвинтар показує, як живі виглядали. А в нас є ще старші цвинтарі, передпотопові, сказавши по вашому.

— Ну, — кажу я тоді — чи не міг би я їх оглянути?

Марсіянець аж сплеснув в долоні...

— Добре, добре! — каже — я вам покажу! Побачите, тай своїм скажете... оттому, як то... кум... чув про нього...

— Кум Павло — кажу.

— Еге, еге, а я забув... Так кумови Павлови розкажете, тай ще там декому...

Багато ще дечого було, та спинюсь на тім, як я цвинтарі оглядав.

Входимо на оден, а марсіянець:

— Це передпотоповий. Памяти нема колишній він. Бачите, які камені тоді на гробах клали, просто

скала! Або онтам — ціла гора каміня. А там могила, як гора. Видно, що культурність тоді стояла високо — хотіли люде память померших увіковічнити. Це вже високий культурний степень...

Перебрались ми на другий цвинтар, а мій провідник:

— Це перший з попотопових. Довідаєтеся тут хиба, що тут нема чого довідатися.

Пішли ми поміж гроби, поміж памятники і я читаю:

— Такий-то родився тоді... вмер тоді... Така-то родилася тоді.. вмерла тоді... — І кажу марсіянцеви:

— Це точно так, як і в нас! Ні більше, ні менше... А він:

— Значиться, ви стоїте на тім степени культурности, до якої оцей цвинтар в нас належав. Більше тут нічого не довідаєтесь, отже ходімо!

От ми вже на другім цвинтарі! Думаю: „А чим він ріжниться від попередного?"

Почав я читати написи, а там:

— Такий-то... славний був чоловік! Він своєю працею підніс свій нарід дуже високо. Розумні книжки писав, а найважніша з них: „Бога взивай і руки прикладай!" Його життя було живим приміром для всіх. Родився тоді, вмер тоді...

Переходжу до другого памятника, а там:

— Такий то... Однаково, чи жив, чи загинув! Родився тоді, вмер тоді...

І кажу марсіянцеви:

— Отті слова ніби з Шевченкового „Кобзаря" взяті — а марсіянець:

— Може і звідтам. Гарна річ всім придасться.

ТРИ БРАТИ В КАНАДІЙСЬКІЙ АРМІЇ.

Михайло Буряник,
Сержант.

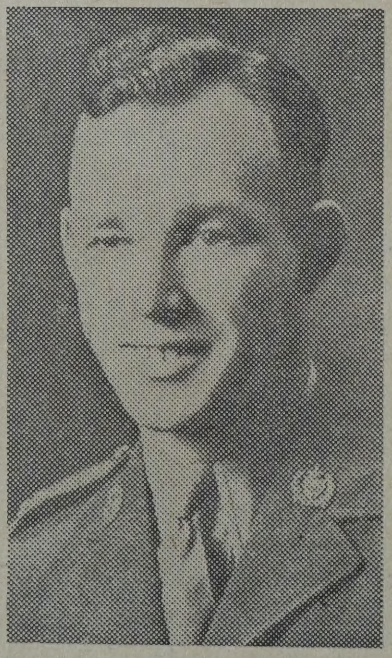

Василь Буряник,
Хорунжий.

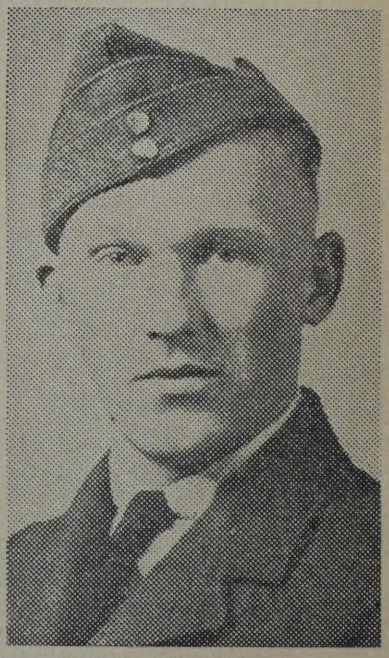

Ярослав Буряник,
Сержант-летун.

— А ви Шевченків „Кобзар" знаєте? — питаю.

— Знаємо, чому би ні! Ваш Шевченко в нас в великій пошані за те, що він так щиро дбав про свій нарід. Це в нас таке, як коли хтось про рідних батька-матір щиро дбає.

На третім читаю:

— Такий-то... Був убогим чоловіком, але великим праведником. Виховав двоє сиріт, як рідних дітей. Бездомних принимав на ніч. В церкві завсігди був першим. Не пив, в карти не грав. Мало сили мав, але багато доброго зробив...

На слідуючім памятнику бачу:

— Така-то... Горівку цілі літа робила і продавала, людей розпоювала, тай з сусідами вічно сварилася. В арешті сиділа кілька разів. Нічого доброго по собі не зоставила...

На дальшім написано:

— Така-то... Виховала дітей на славу Богу і свому народови. Гідна була господиня, гідна мати, гідна громадянка. Память по ній невмируща зосталася.

Йду дальше, а там:

— Такий-то... Торба на проші! Лише для грошей вчився ремесла, гроші збирав, але громадянином не був ніяким. За гроші був би батька-матір продав. Сварився з жінкою, що багато їсть. Нідочого був чоловік!

Глянув на право, а там:

— Такий-то... був шевцем. Малий талан дав йому Бог, але він орудував ним дуже славно. Людей вдоволяв, не скривдив нікого, батька-матір щиро доглядав. А де міг, простягав помічну руку. Для чого не мав сили, для того мав щире серце...

Тут же по лівій стороні читаю:

— Такий-то.. Силу мав, науку мав, фах мав, але був безхарактерним. Його вся робота, то авантура. Хрунем був. Лиха багато натворив. Не боявся Бога, не соромився людей. І закінчив самовбивством...

Поступив я два кроки, а там:

— Такий-то.. Дбалий господар-рільник. Богу віддавав, що Боже, а свому народови, що народне. Душа щира, рука щедра. Провідник в місцевій громаді. І дітей на таких виховав. Всі батьковими слідами йдуть...

То знов:

— Такий-то... Пропустив ціле життя на пиятиці, картах та злодійстві. По криміналах сидів. Занапастив вік своїй жінці (а гарна молодиця була, привітна!). Непотрібом був на світі. Згинув від побоїв дня...

На іншім бачу:

— Такий-то... Славним був дяком і зоставив по собі багато співаків. Одним таланом придбав сто таланів. Дуже тактовний в поведенню з молодими. Багато добра по нім зосталося. Праведно жив, щиро працював і память йому невмируща м'іж людьми, а від Бога заплата...

Знов десь:

— Така-то... Примірна дочка, велика громадська надія, але молоденькою від нас відійшла, оплакувана всіми...

Деинде:

— Такий-то... Сиротою зостався, але дбав про себе, щиро працював, вчився, добивався, а вкінци став учителем. Розумний був чолов'ік! Працював щиро, з посвятою...

Перейшов я на другий кінець цвинтаря і там читаю:

— Такий-то... Лінивий був, рабська натура. Прихліблявся та підлизувався всюди, щоби легко дістати

миску сочевиці. Любив охлапи, подаянія та пособія. Перед сильними гнувся в чотири погибелі, а на слабших дивився згори. Жив, щоби їсти...

На сусіднім коло того памятнику:

— Такі-то... Обоє згоріли. Ніякої науки дітям вдома не давали, не дбали про дітей. Молитви не вчили, гідности не вчили, до церкви не посилали. Були годівельниками свиней і ціле своє життя свиням віддали. Поза свиньми світа не бачили...

На дальшім:

— Такий--то... Талану до власного господарства не мав, отже працював в других. Робітник був славний, душа щира. Дбав про чуже, як про своє. Одного слова неправди не сказав. Сварки не мав з ніким. Гідний був чоловік...

На ще дальшім:

— Такий-то... Пропив був все майно і цілком зубожів. Опісля взяв себе в руки і став статочним чоловіком. Працею й ощадністю доробився знов майна, здобув повагу і був головою церковної громади 25 літ. А шкільним радним 15 літ...

Читаю, а там до марсіянця:

— Це мені подобалося! Читаєш і хочеться читати! — А він:

— Еге ж! Наша молодь часто сюди заходить розуму вчитися. Це велика наука. Це авторітет! Буває такий, що на відчит не піде, церкву обминає, не читає нічого, але коли нагадає, що на цвинтар мусить прибути, то призадумаєсь. А тоді себе поправляє, бо знає, що звідси не втече. Гідним чоловіком був — вічна йому слава, поганий був — вічний сором. І того люде бояться.

— Хто ж ті написи приготовляє? — питаю.

— До того є в нас „Вічнопамятна Комісія" з наймудріших і найкрасших людей — дванадцять їх. Вона рішає, що писати і як писати, і нема від неї ані відклику, ані протесту.

— Але ж дітям деколи сором за батьків — кажу.

— Ні! Ми стоїмо на тому, що кождий за себе відповідає. Правда — і родинна гідність числиться, і ми часом пишемо: „гідний син гідного батька"..., однакож руководимось правилом: був твій батько злий, так починай від себе лінію гідного роду. Коли будеш гідним сам і дітей гідно виховаєш, то це буде виписане на памятнику. Про твоїх дітий напишуть: гідні діти гідного батька"... Ми в цім місци більше ваги кладемо на будуче, ніж на минуле... Та я вам покажу ще найновійший цвинтар — ходімо!

Як оком мигнути, а ми вже там. І я зараз глип сюди, глип туди... Самі гарні написи. Переглянув може сто, коли не більше, і всі померші були дуже гарні люде. Ані про одного зле не писалося. А тоді марсіянець:

— Заведіть такий лад в себе, а побачите, як все на красше зміниться. Бо навіть найгірші люде не раді, щоби їх імя по смерти люде зневажали. Тоді й родина буде зупиняти лихого члена, скаже: Сякий-такий! — ти хочеш, щоби нам всім був за тебе сором на віки вічні!"... Ая! Не відкладайте і заведіть, а як колись до нас знов загостите, то похвалитеся, що ми вас на добро нарадили...

Слухаю я його, а тут як запіє когут зараз таки за мною. Я почав оглядатися та кажу: „А що тут в вас на цвинтарі когути роблять? — та замість марсіяна рухає мене жінка і:

— Що це ти Гарасиме говориш

про цвинтарі та когути, опамятайся! Сниться тобі щось.... Це ж наші кури піють!

Пробудився я і справді кури піють. А мені здавалося, що це там на Марсі на цвинтарі.

Розказав я сон жінці, дітям розказав, а вісімлітний мій хлопець:

— Тату, старайтеся, щоби і в нас таке було, тоді Кирилова Настка не буде бровів висмикувати і перестане курити. Тай до церкви зачне ходити. І не буде так малюватися. А Степанко буде по свому говорити і закине той йоделінґ...

Як розказав я невдовзі кумови Павлови, то й він не міг вже нахвалитися, що — каже — це не сон, але велика наука! Каже:

— Це може за те, що ми всіх наших предків нагадали, нам Господь науку посилає.

Коли ж прийшов празник, то що втіхи, що балачки було про той мій сон. Розбирали, до життя прикладали і всі стали на тому, що: „Такого б нам треба!"

А як ви думаєте?

Манітобські посли підписують реєстр.

Світлина представляє, як п. І. Р. Соломон, посол до манітобської легіслятури з округи Емерсон, підписується в реєстрі послів. Він щойно зложив присягу на вірність королеві перед хорунжим-ґубернатором Дост. Р. Ф. МекВиллямсом (з права). Чотири нові посли і три посли, що вже попередно були в легіслятурі, є також на цій світлині. Стоячи з права на ліво є: М. А. Ґрей з Винніпеґу, Джордж Динсдейл з Брендону. Йосиф Вавриків з Ґімлі, Степан Кравчик з Винніпеґу, Д. А. Бест з Асінібойн (частинно схований за Кравчиком) і Дост Роберт Гокінс, якого вибрано знов спікером. Нові посли є Ґрей, Соломон, Кравчик і Вест.

З БОГА НЕ КЕПКУЙ

(З МАЙНЕРСЬКОГО ЖИТТЯ).

Діялось це зараз по Великодних святах в 1904 році. Сусід з сусідом, син з батьком, брат з братом готовили свої клунки і збиралися на роботу.

Едмонтон був місцем, звідки Сі-пі-ар набирав робітників до будови своїх залізних доріг. Кожний з фармів старався бути якнайскорше в Едмонтоні, щоб захопити першу бранку до роботи. Найперше брали на секції, відтак на екстра та брідж ґенґи, а на останку, як земля вже добре розмерзла, відсилали до „стім шуфлів". За запис до роботи не платилося тоді нічого, хоч тої весни почали брати по долару від робітника, а чому брали, скажу пізніше.

Справою робітників займався суперінтендент у Келґарі. Від нього приходила телеґрама до стаційника в Стратконі, а цей мав під рукою чоловіка, який записував робітників, відтак сідав з ними на поїзд і скидав по два по три робітники на секціях, де було треба. Жонаті по більшій части штудерували так, щоб дістатися на секції блище дому, бо, казали вони, жінка літом пришле діжчину сира, трохи масла, мішок-два бараболь, та й буде дешевше, ніж брати в склепі.

Люди собі так думали, а судьба інакше судила. Замість бути блище дому, не один опинився біля Медисин Гет, або завезли його аж до Брітіш Коломбії, залежало від того, де скорше сніг стопився, туди й відсилали.

Того року зима була завальна, тому дуже пізно почалися роботи. Це стримало робітників в Едмонтоні до половини травня, яких тої весни було так багато, що вулиці в місті були заповнені самими робітниками. Були галичани, буковинці, поляки, та й волохів не бракувало. Всім їм вже й терпцю не доставало вижидати того відїзду. А найгірше непокоїлися жонаті, котрі не мали в місті свояків. Були деякі між жонатими, що їх доньки служили на той час в Едмонтоні. Вони в доньок запомагалися грішми й один другого піддержував як міг. Ніхто не голодував, хоч не один прийшов до Едмонтону лише з 50-ма центами в кишені. Люди, як то кажуть, не кальвіни. В того позичив пару центів, другий так дав, та й чоловік міг свою біду тручати.

Тоді ще була між нашими людьми одна християнська любов, релігійного роздору не було чути, народ дихав тим духом, з яким виїхав з Галичини: релігійним та приятельським.

З молодими парубками, що були вже раз, або два на роботі, справа малася інакше. Вони не ходили щодня до Страткони питати, коли буде відїзд до роботи. Це завдання виконували щодня жонаті і ті, що на роботі ще не були. У цих вивідували про той відїзд, бо до майнів, лісів і тартаків треба було подорож платити, а вони знали, що заїдуть і без плати, бо так їм попередно вдавалося. Запишеться ніби на секцію або на ґенґ, а там уже чкурне, де захоче, бо тоді всюди було потрібно робітників у Брітіш Коломбії.

„Я щоб тільки до Бі Сі дістався, а там ґуд бай Сі-пі-аре! — каже один до другого. — Не дурний я пєчися

на сонці й темпати та носити лайнінґ бару за 85 центів на день. Минули ті часи, коли мені піт очі заливав на треці. Піду у холодок під дах в тартаку, або стану до роботи в лісі. Як не дістану у Френьк майні, то у Колман або в Мішел дістану роботу. А як не там, то у Ферні на шур, бодай на тапі стану, бо відколи там була експльозія, від тоді там завше робітника треба. Хай маніґрули темпають, помпають генд-кари та їдять те, що Параска в білій запасці наварить."

Ті, що не чули ще про Параску, питали: „А звідки та Параска? З Галичини, чи з Буковини?"

Перші відповідали: „Почуєш, як вона тобі замакагайкає, тоді знатимеш, звідки вона. Та ще й побачиш, які в неї коси гарні; блестять, немов би позлітка".

Ті, що були вже на роботі, відріжнялися від новикім ще й тим, що носили на собі ковнірці, святочні черевики, що-ранку голилися і по кілька разом походжували собі щодня по місті, а вечером або ранком оповідали, що бачили в театрі.

Вступне до кіна платилося тоді від першої до шестої години пополудні 5 центів, а від семої до одинадцятої години вечером 10 центів. А за 15 центів можна було бачити водевіль, як напів нагі дівчата витанцьовували та виконували акробатичні рухи на сцені.

Танці бували зрідка, бо за салю й музики треба було заплатити, а на пиво робили складки. Зрештою музика нікому не була в голові, бо за тих чотири чи пять тижнів, заки повиїздили до роботи, в неодного кишеня була цілком порожна.

Але, як то кажуть, на біду і рада знайдеться. Приходить один з тих „старих канадіянів" і каже до другого: „Ходи, друже, в місто, подивимося ще на „шьов", бо завтра — ого! — може аж в Бісі опинимось". А другий відповідає: „Не піду. Я вже досить на ті шьови надивився, я їсти хочу". Перший витягає кводра й каже: „Ходім до „чайника", заордеруємо собі „гем енд ейґс"; що будеш сухий хліб їсти з паперу, як он той вуйко, що теребить яйця, привезені з фарми, а сиром закусує. Ми ж у місті та й не вуйкам пара."

— Знаєш, вчора я позичив у одної пятку.

— Може в тої, що робить на Намейо?

— Де там в тої, то ще дітвак, і дурна як гуска. Я запитав її, скільки має літ, а вона мені відрізала: „Рахуй по зубах". Я позичив в тої, що робить в Алберта на дайнику. А Майк видурив десятку від тої, що робить у Квінс Лондрі. А Піт у якоїсь буковинки дістав аж двадцятку. Ну, ходи ж, бо я йду.

Йшли і перший говорив далі:

— Завтра підемо до церкви, бо мені Кейда казала, що піп оголосив якусь там Вечірню, яка має правитись що вечора через цілий місяць. Кейда казала, що про це дасть дівкам знати по цілім місті, отже буде багато дівчат, то й варта подивитися. Може й твоя Дора прийде. Я вже повідомив Майка й Піта на Ізабела про ту Вечірню. Казали, що прийдуть.

Щоб ясніше зрозуміти, про що йде мова, я вкоротці поясню про цю Вечірню. Як викінчувалась будова Василіянської церкви в Едмонтоні, молодий ще тоді о. Дидик оголосив Маївку, яка була декому й дивною тому, що такої Маївки на фармах не правилося. Маївка починалася Вечірнею у четвертій годині по полудні, а

кінчилася Акафистом, або виставленням дарів божих. На першу відправу прибуло три чи чотири дівчини, бо дівчата робили здебільша по готелях і ресторанах, де в той час мусіли виконувати пильну роботу — услугувати при вечері. Сестри мали слово з тими дівчатами, що були на Вечірні і від них довідалися, чому так мало дівчат було в церкві. А в той час у самім Едмонтоні було около 400 дівчат. Не бракувало їх також у Стратконі. Батьки були бідні, то посилали їх бодай на одіж собі заробити.

Довідавшись від дівчат, через яку причину було так мало присутних на Вечірні, о. Дидик переніс Маївку з 4-ої на 7-му годину вечером і від тоді в церкві вже було більше людей.

Між робітниками був старокраєвий дяк, що також ішов на роботу. Знав він відспівати Утреню, Вечірню і Службу Божу. Але коли прийшлося співати „За всіх молишися благая", цего наш дяк вже не втяв, казав, що в їх селі такого не співали. Тоді починали співати ту Маївку сестри.

Сестер було дві. Одна співала сопраном, друга мала мельодійний альт. Бувало, як заспівають „Радуйся ручко всезлатая", то присутні з запертим духом слухали їх мельодійного співу, що нісся вгору і губився у нескінченій ще бані. Цей спів блискавкою нісся по цілім місті і з кожним вечером прибувало більше людей на Вечірню. А чим більше людей було в церкві, то й довше правилося. На відправі священик науку казав і людей мирував.

А попід церквою тут то там стояли парубки і чекали, поки дівчата з церкви повиходять. Тоді брали їх під руки і відводили, де котра служила. Декому з них вийшли ті походи на користь, бо замість віддати дівчині те, що в неї позичив, він, вернувши з роботи, женився з нею, відтак обоє ішли на фарму й починали господарити.

Нарешті прийшло повідомлення за робітниками. Чоловік, що займався робітниками, набрав їх аж два вагони. Дуже мало полишав їх на секціях між Едмонтоном і Келґарі, а решту завіз до міста Келґарі. Тут пішов зїсти вечерю, а коли вернувся з вечері, поглянув в один і другий вагон, а вони майже порожні — нема ні робітників ані їх пакунків. Осталися лиш ті, що до Брітіш Коломбії їхали. Вуйки не вуйки, коли довідались, що в Келґарі рови копають, вхопили „беги" в руки, вибігли на другі двері, і заки провідник вспів прийти з вечері, за робітниками вже й слід застиг.

— Ґват из ді меттер? Ґвер гев дей ол ґон? — запитав мужчина, хвильку постояв і відійшов до будинку, на якім жовтими літерами було написано: Superintendent Office.

За якийсь час знов явився у вагоні і сказав: „Хто з вас хоче щось купити, хай спішиться, бо небаром будемо відїздити дальше".

Дехто пустився за хлібом, ковбасою, тютюном, а тимчасом локомотива затягає перед стацію другий особовий вагон, вони посідали й тішаться відїздом. Та якже робітники здивувалися, коли побачили, що локомотива затягнула їх зперед стації на побічну треку і тут лишила. У тім вагоні вікна не підсувалися, а двері з обох боків були замкнені.

Замкнених у вагоні робітників суперінтенлент призначив до Брітіш Коломбії, де під ту пору сн'ги на го-

рах топилися і вода підмулювала залізну дорогу.

Під вечір ми приїхали до місточка МекЛавд і тут пересіли на особовий поїзд, що йшов з Медисин Гет у гори.

Коло 8 години рано ми вже підїздили до місточка Френьк. Нараз трісь, трісь! мов би з рушниці. Це торпеди вибухнули під колесами паровоза, що їх поклав хтось на рейки для попередження перед небезпекою. Поїзд звільнив, і станув. Сторож, що стояв на дорозі з червоним прапорцем, повідомив кондуктора про небезпеку, яка є напереді. Кондуктор причепив маленький апарат до телеґрафічного стовпа, поторкав по нім пальцем, відтак вернувся у вагони і сказав подорожним забирати свої клунки й виходити з ваґонів.

Показалося, що тої ночі обірвалася гора Френьк, осунувся шпиль цеї високої гори. Сіпіар давав 150 доларів тому, хто б виліз на самий верх цієї гори і застромив на нім фану. Однак, наскільки мені відомо, такого смільчака не було.

Обрив гори засипав долину чотири милі в квадраті. Заки ми те звалище обійшли і прибули до Блеймор (перша стація за Френьком), було близько полудня. Тут чекав на нас другий поїзд, щоб забрати нас з першого і везти далі. Ляк був не до описання, бо обриви скали ще раз у раз скочувалися в долину, їх удари по узбіччах гори вуха глушили. По горах громовий гук розносився збільшуючи страх у переходячих подорожних, головно жінок, що йшли за нами. Ріка, що пливе попід гору Френьк, була під звалищами, а вода своє робила. Треба було добре собою махнути, щоб з каменя на камінь перескочити. Цего жінки ніяк не могли виконати й мусіли шукати лекшого переходу. А тут відрив за відривом летить в долину, один летить просто на нас, жінки йойкають у страху: — „лук, лук! комінґ авр вей" — хапалися чоловіків обома руками. На щастя скала нас не засягнула, злетіла в долину і розсипалася на „дрібні" камінці завбільшки великих будинків.

У тій горі була майна. Майнерам, що робили в той час у майні, нічого не сталося, бо навіть вхід до майни не був засипаний. Зате тих майнерів, що належали до денної зміни і вночі спали, звалище засипало. Казали, що понад 70 майнерів згинуло під звалищами. З містечка Френьк остався був неприсипаний лише один банк й один клеп.

Заки ми відїхали із Блеймор дальше в гори, за той час на місце катастрофи зїхалося багато ґенґів. Рух і метушня, як на розкиненім муравлиску. Італійці кричать: „Алазберта! алазберта!" (Скорше, скорше), шведи дивуються: „Йомпин їзиз", інші махають руками : кричать: „Дис вей, дис вей!"

Підчас такої метушні ще кількох робітників зникло з нашої ґрупи, а саме ті відійшли, що ще в Едмонтоні казали: „Нам щоб тільки до Била дістатися!"

Бил, тобто Василь, про якого тут згадка, був українець. Він робив у Френьк майні і заробляв добрі гроші — за два тижні заробляв від 80 до 120 доларів.

Та, як то кажуть, людські ноги і найтящу біду перебувають, але для добра треба ще й голови. Таке було і з Василем. Василь, як дістався до майни, навчився від майнерів заживати всякого добра: пиятики, картів і ще дечого і те все довело Василя до того, що йому грошей від одної плат-

ні до другої не вистарчало і він мусів позичати у других. Були такі, що перейшли вищі студії грання в карти, ніж він. Були такі фахівці, що не робили у майнах, лише їздили від одної майни до другої і грали в карти. От сядуть грати, Василь гукне „трі годсон бей фекторі", тобто три королі, а другий кладе легонько перед нього свої карти й каже: „трі Ню Йорк фекторіс" або „ол блу".

За три роки праці в майні Василь так звихнув свою душу, що вже й почав мудрувати, що Бога нема, що Бог лишився за морем. „От — каже — мені нічого не сталося через те, що робив у свята, хоч шек, де я передше був на станції, знаходиться 50 стіп під звалищем, а я жию дальше. Свята — це попівська видумка. Ось гляньте, наша словачка, що ми в неї були на станції, яка була побожна, а проте її присипало, а її чоловік, що теж не вірить у Бога, жиє. От і завтра свято, а я йду до роботи і нічого мені не станеться. Побачите! Мушу віддати Слимови ту пятдесятку, що вчора програв на „фул гавз".

Таку філософію вів Василь у вечір перед Чесним Хрестом з тими майнерами, що постановили не йти завтра до роботи.

У девятій годині рано на Чесного Хреста Василь із своїм товаришем, що був такого самого духа, як і він, були вже у майні. Дінерки лишили там, де всі лишали, і взялися до праці.

На полудне майнері забирають свої дінерки і сідають по своїх „румах" до обіду. Взяв і Василь свою дінерку, а вертаючи до свого руму кепкує й передражнює других. „Ба-

В КАНАДІЙСЬКІЙ АРМІЇ.

Миколай Гаврилів,
Канцелярист.

Іван Чарнецький,
Капітан.

чиш — каже — ти вчора так завзято стояв при тім, що у свято не можна робити, а ось ми вже виробили пів шихти і нічого нам не сталося. Ану ходи, подивися, скільки я за одним фаєром вугілля навалив, пів руму насунуло, ще й на завтра лишиться, заки те вугля зладуємо на візки".

Ті, перед якими Василь хвалився, хотіли поглянути скільки то він вугілля має за одним вистрілом. Підійшли до Василевого руму, Василь із своїм товаришем пішли до середини, а другх два майнери осталися на „пентрі" і звідси дивилися на Василеве щастя. Тимчасом надійшли ще й ті два, з якими Василь вчора перечився при картах за правди божі. Василь заглянув їх і гукнув: „Ти мой! Видиш, мені нічого не сталося, а ти так спирався за нинішне свято. Ось дивися"... — се вимовив Василь і нараз лиш загуркотіло. Де стояв Василь із своїм товаришем, в миг ока зробилася велика пропасть і вони оба опинилися 300 стіп під вугіллям.

Хто робив у Френьк майні, той знає, що там руми один верх другого, бо вугляний шар тягнеться просто в гору. Полудневий бік майни хоч багато старший від північного боку, де Василь робив, не завалився, а північний бік мав добрі підпори, однак це не помогло; не помогло й те, що Василь хвалився, що має на самім вершку рум. Він не зважав на те, що його рум був мов би той верхній щабель драбини, який так скоро опинився 300 стіп під звалищем.

Провидіння Боже так уже видно хотіло, щоби ті чотири, з якими Василь передирався за віру в Бога, були свідками тої страшної катастрофи. Вони мали свої руми під Василевим і до них вони уже не могли зайти на обід. Але зате вони залишилися при життю і добрими християнами.

За півтори доби добули майнери тіла Василя і його товариша. Кости в обох були поломані на дрібні кусники, а тіла такі сині, як би їх синьою фарбою змалював.

Похороном занялася майнерська юнія; вона купила дубові трунви по $250.00 і наняла протестантського проповідника, щоби той поховав оба тіла як слід по християнськи. У похороні взяли участь усі майнери. Обидві трунви спущено було до одного гробу, на верху якого покладено було малі камінці.

Про обох покійних можна сказати, що один Василь походив із Великої України і мав 27 літ, а другий Василь походив із Галичини і мав 28 літ. Обидва були однакової величини.

Обох тих Василів я ніколи забути не можу і при нагоді всім про них розказую. Сказав я про них і читачам цього Календаря, бо з них є для нас наука, щоби з Бога не кепкувати.

Мирнам, Алта.

Іван М. Романюк.

ВЛУЧНА ВІДПОВІДЬ.

Питає медик-професор студента-медика:

— Що давав би ти слабому в такім випадку?

— Се і те — каже студент.

— А коли б це не помогло?

— Тоді таке й таке.

— А коли б і те не помогло?

— Тоді післав би слабого до вас, пане професор — каже студент. — Коли б же і ви йому не помогли, то був би знак, що для нього нема виходу.

ВІНОЧКИ

Думка, час і жерело,
То неначе та рідня:
І пливуть, і нас минають,
І живуть з нами що дня.

* * *

На увагу тим, що ловлять
У мутній воді рибу:
Що найкрасший обрахунок
Може мати важну хибу.
Ти про рибу лиш думаєш,
Й протягаєш сміло руку,
Витягаєш... Й замість риби
Чорну витягнув гадюку.

* * *

Творчий ум, як та пчола,
По квітах літає все,
В вечір повний „бурдюжок"
В улий меду принесе.

* * *

Горобці, що по стеблу
Розтягають крівлю хати,
Все розтягнуть! Час мине,
А там лиш крокви і лати.

* * *

Як на лови вже самі
Ходять лисенята,
То не треба їм тоді
Ні мами, ні тата.
І як птахи молоді
Самі вже літають,
То про старших вже своїх
Не дуже-то дбають.

* * *

Оптиміст радіє світлом,
Якого бажає,
А песиміст всяке світло
Тьмою накриває.

* * *

Хліба, Боже, дай нам хліба!...
Буде хліб — буде усе!...
А про розум: досить того,
Що нам вітер принесе.

* * *

Був здоровий чоловік
І прожив він довгий вік —
Більше, як сто літ...
Але скоро лиш умер,
Вітер слід за ним затер,
Забув його світ.

* * *

Інший був — от хирлячок,
Жив лиш пару десяток,
А про нього знав весь світ;
Творчії його думки
Перебудуть всі віки
І тисячі літ.

* * *

Нарікають раби, що лукаві пани
„Кривдять меншого брата"...
Та бувало й таке, що як раб
(паном став,
То змінявся на ката.

С. Заокіпний.

ХЛІБ І ДУМКА.

Колись мудрець сказав таке:
Що всюда хліб і страва,
То в щоденному життю
Найголовнійша справа.

Ісус сказав діяволу,
Що хотів його скусити,
Що людині не лиш хлібом,
Але й духом треба жити.

Коли все зібрати разом,
Як це мається на ділі,
То ніякий дух без хліба
Не затримається в тілі.

Коли ж хто почне живитись,
Лиш самим хлібом що днини,
То поволи заміниться
В стан бездушної скотини.

Отже знаймо: Для прожитку
Неминуче хліба треба,
Та лиш дух нас піднимає
Із низів до зір, до неба.

С. Заокіпний.

ЦІНА ГАРНОЇ ПРОПОВІДИ НА УКРАЇНІ

(СПОМИНИ З МИНУВШОЇ ВІЙНИ).

Українська Галицька Армія по злуці з Денікінцями і по хвилевім віддиху посувалась з новими своїми союзниками на південь, перед переважаючими большевицькими силами. Хорі плямистим тифом залишались в лічницях, хоч кружляли поголоски, що большевики вирізують безпощадно всіх галичан. Але забрати хорих з собою було неможливо тому, що армія ледви вспівала пересувати свої небогаті склади і необхідні пушки. Коні чахли і паршивіли на скупенькім пайку, а осінні вкраїнські болота давали нагоду й себе пізнати.

Все ж чимало жертвували стрільці, хоч обдерті їхні лахмани та сумовитий вигляд показували, що не дуже то їм і до жартів...

Хто перебув цей похід, хто пережив ці хвилі послідньої напруги і гірких розчарувань, хто був німим, безпомічним свідком, як росли стрілецькі могилки по широких ланах України, тому остануться вічно в тямці — і болотнисті вкраїнські шляхи, і ряди обозних возів з сірими будами для хорих, і пишні пушки, що їх спільними силами тягнули болотами ослаблені, облізлі коні, і виснажені горячкою стрільці.

Це були наче зачаровані тіни — лицарі без пристановища, працівники без спочинку. Кидались з місця на місце невмолимою судьбою, наче б не знати за які прогріхи та провини. Війна, бої, постійна чуйність — це було їх щоденне заняття; понурий похоронний спів і пращальна нагробна промова — це їх відпочинок і розрада. Вчасний ранок гнав їх вперед, а на хвилевім місци постою сіріла вже свіжа могилка і бідненький хрест... А їх... живих, знов привитає в пізних сумерках дрімуче вкраїнське село.

Свої докучали їм, бо були за добрі, чужі боялись їх і цінили, бо були грізні і непохитні!...

Оттак ділили українські галицькі стрілці нещасну долю Проклятого вкраїнського Марка, клали буйні голови мов до сну: і від куль ворожих і від безпощадної пошести. Лиш ліс хрестів значив сліди безталанних героїв, що боролись за Волю і за Неї лягли...

На Йордан, 1920 р. містилась IX белзька бригада в Поповій Гребли, коло Чечельник під Бершаддю. Було це на передодні нашої злуки з большевиками, а положення було що раз, то більше безвихідне. Ставало з дня на день яснійше, що договір з Денікінцями не принесе сподіваних полекш. Большевики посувались до берегів Чорного Моря. Добровольча армія никла майже на очах, і ми мусіли числитися з можливістю переходу до Румунії, або щоби не лишити без опіки наших хорих по лічницях стрілців — порозумітися з большевиками.

Денікінські гроші, „колоколки", гарно розмальовані 1000 „рублевки" з дзвіночками, ішли вже тільки, як домішка до гривен, а вкраїнські зелені 50 карбованки з високими числами (понад 210АО), що були видавані

Денікінцями, треба було хоч троха погнути та помяти, щоби селянин не глядів на ці нові гроші недовірчиво. Майже що тижня вирінала чутка, що якісь там гроші не важні. Раз червоні українські 20 карбованки, що підроблялись дійсно, то знов старі „лопатки" (50 карб.), до яких треба було знати тайні значки і т. д. Наслідок був той, що „миколаївські" і „ґавстрийські" паперові гроші були найлучшими. По них доперва наступали гривні, які також сортувались на нові і старі (зн. знищені, помяті, подерті), лопатки, „верети" (500, 1000, і 2000 гривневі папери), і „гетьманки" (1000 карб., видані гетьманом). Лучалось і так, що „лопатки" вважались добрими в одній околици, прим. на Херсонщині, а „гетьманки" в Київщині, що уможливляло також спекуляцію через перевіз грошей з місця на місце.

Ціллю нашого походу на південь мав бути Миколаїв, де ми мали переорґанізуватися після проєкту полк. Ціріца, одержавши доповнення з італійських поворотців — українців, колишніх австрійських жовнірів, про яких говорилось з цілковитою певністю, що вже прибули до Одеси, гарно одягнені і озброєні, а що найголовніше, здорові, без тифозної зарази.

Попова Гребля приняла нас, як і кожне инше село. Перші запити посипались на кватирщиків: що це за військо, проти кого, за що, з ким і т. д. Дальші вивіди відбувались вже по кватирах. Галичане не реквірували, як прочі відділи, лиш платили за все готівкою, або міняли за сіль та цукор, а часом і нафту. Це все, крім цукру, возилося ще з Галичини і було найліпшим средством до набуття паші, харчів та підвод. Виміна відбувалась або на місци через місцевого старосту, або на замовлення (підводи), де платилось за перевіз також продуктами — коли не грішми. Найгірше виходили на такій заміні коні, яким кидали селяне вже з чистого милосердя клапоть сіна, чи соломи, так, що овес одержували вони здебільшого лише на попасах в часі походу, але на це мусілося возити постійно кілька міхів, щоби не відрікатися коний і наладованої фіри серед дороги. Щоби мати овес на поготові, заповідала звичайно військова команда старості, кілько міхів має доставити, так, що навіть в разі трівоги (алярму) був ще час забрати пашу на вози.

В Поповій Гребли довелось IX бриґаді святкувати Йордан, другий Святий Вечір: стрілці мали засісти до спільного стола з селянами і за гостину мусіли бавити господарів оповіданнями про все, що було лиш цікаве. По такій гутірці, по довшім з нагоди неділі або свята постою, провожали селяне відділ з жалем та закликали „вступити колись по дорозі".

В більшости галицьких бриґад, а також і в IX був свій полевий духовник. Крім несення потіхи умираючим стрільцям, були вони обовязані провадити освідомляючу працю серед стрілецтва і населення.

З нагоди Водосвятя зібралось багато народа на богослуженя: мало що не ціла Попова Гребля хотіла бачити „нового батюшку галічанина, без вус і довгого волосся", яке носили їх священики. IX бриґадою командував тоді сот. Фещур, а полевим духовником був о. Брикович, парох з галиць-

кого села Кривенького коло Гусятина. Крім ревного повнення свого обовязку, як жовнір (пол. духовник) й український горожанин, мав він ще славу доброго бесідника. Гаразди галицької Армії кидалися самі в очі: морози, голод, часті похорони, нерідко й по кілька стрілців нараз, малювали сумні, безнадійні картини, а байдуже відношення малосвідомих селян разило і розчаровувало галичан гірше, ніж невдачі перед ворогом. Не диво тому, що й проповідь о. Бриковича випала в Поповій Гребли знаменито. Він змалював наші змагання в Галичині, звідки ми мусіли відступати за Збруч, представив боротьбу за Збручем, вказав на знищення, яке ширила в рядах Галицької Армії хороба, і докоряв за байдужність, за брак серця, брак зрозуміння, що галичане не прийшли битися для особистої користи, тільки, щоби вибороти волю для цілої України, де не було би покривдженого і рабівника, де український селянин був би одиноким господарем на безмежних українських просторах, а не як тепер, забавкою в руках одних чужих, чи других.

Плакали селяне: вдивлялись в бесідника, наче б він не договорював усього. Не могли вийти з дива... Пішли балачки під церквою і по кватирах, селяне ділились послідним, виговорювали свої накипілі літами кривди і жалі, слухали жадно вказівок, як то могло би стати лучше.

Якийсь час по Богослуженню явилось в команді кількох старанно одягнених селян. По що прийшли — годі було від них добитись, бо справа вівса, про яку згадували, не була так спішна і могла пождати до слідуючого дня. Та все таки треба було цю делєгацію приняти, бо коли вже наш дядько зважився „потрудитися до самої команди", то й не з малими це справами. Вступ до розмови був чистим навязанням до проповіди. Говорилось про дорожнечу збіжжа, а особливо вівса, натякалось, що коні на соломі не видержуть довгих походів і т. и. Всі ці натяки зводили ми до ціни, яку вони заправлять за овес, і відносно до цего ослаблювали їх скептичні міркування.

По такій короткій тутірці переглянулися селяни між собою, і ми зміркували, що тепер щойно відкриесь властива ціль їхнього приходу. Так і сталось. Оден з них почав:

„От знаєте, у нас „батюшка" „плохий" (недобрий, невідповідний), по других „деревнях" вже навіть сміються з нас, а ми ж нічого не винні. Жалітися тепер нема кому, та й нічого не поможе... А батюшка наш не лише що проповіди не говорить, але і Богослуження не в кожну неділю відправляє."

Він перервав, а ми переглянулися здивовано між собою, зором питаючи оден другого, до чого це заміряє. Галицьким частинам нераз заносили жалоби на ріжних промадянських шкідників, на бувших ворожих аґітаторів, на провідників, або спільників рабівничих банд — та не все можна було помогти, особливо коли в селі доводилося задержатися день, два, що й на само розслідження справи не вистарчало.

„Так ми до вас з проханням", зачав дядько. „Ви звісно „отряд" (відділ) воєнний. вам байдуже, якого ба-

тюшку вам возити, а нам, бачите, стидно, ей Богу стидно"... — Знов перерва. Селяне переглянулись між собою, речник делеґації вичитав мабуть одобрення та заохоту провадити „діло" дальше, бо зараз же і продовжав:

„От жаль нам ваших коний, помарніли і не довго вже потягнуть, а вівса ми, слава Богу, маємо, та, самі знаєте, дорогий він тепер!" — Ми чекали вже безрадні, який звязок має піп з вівсом, або овес з попом, а бесідник дивився на нас, немов би ми вже й відповідь повинні були мати готову.

„Так зробим діло, панове галичане!" — вирік він вкінци, піднявсь з місця і простягнув руку, як коли би тільки „прибити" згоду. „Ви дайте нам свого батюшку, а ми дамо вам свого, значить поміняємося, а для ваших коний ми пудів десять вівса доставимо!"

Пропозиція була поставлена цілком поважно, як щось самозрозуміле. Ми глянули оден на другого і сціпили зуби, щоби не розсміятися в голос.

„Так значить 10 пудів?" — бомкнув хтось з наших.

„Еге ж, десять пудів і свого батюшку", порішив речник делеґації і чекав нашої відповіди. Та здержуватися дальше було вже годі, все мов на команду гукнуло реготом, аж „делеґація" порушилась на місцях і собі стала підсміхуватися. Ми придивлялись цим поважним селянам, чи не пошуткували вони собі з галичан, але їх урядова постава запевняла, що це одиноке бажання делеґації.

В КАНАДІЙСЬКІЙ АРМІЇ.

Майор **Петро Келлер,**
З Канора, Саск.

Мих. Сиротюк, Капітан Артилерії
Говорив 26 лют. 1941, як представник українців, через радіо в програмі „Кенедієнс Ал".

Коли затих сміх, стали ми пояснять селянам, що це нечуване, щоби людину міняти одну за другу, що на це потрібна воля і охота обох священиків і т. д. Це було ясно для делеґації також „але" говорили дядьки, „тепер, бачите, революція, хто там дивиться, а ми даром не схочемо, наш же батюшка і так большевиків боїться і радо з вами поїде, а вашому в нас на нічім збувати не буде".

„А вашим коням 10 пудів „хорошого" вівса дістанеться!", докінчив другий селянин.

Зачалися балачки і докази від основ і „начал", хтось там цитував святе письмо, пояснював достоїнство особистої свободи і її недоторканість, і селяне на це все годились, так, що й довге доказування через брак опонентів відпадало. З їх невдоволених облич мож було однак легко вичитати пересердя, що дармо поспішили до „галічан" та що з порожніми руками вернутсья до своїх. Балачки тревали дальше, хтось роздобув з нагоди свят від харчевого „миколаївки" (доброї горівки, мирного виробу, бо підчас війни гонили на Україні, як і в цілій Росії по селах „самогонку") і настрій перейшов з ділового в довірчивий фамільярний.

Так бавилися делеґати аж до пізної ночі, не було тоді „понад" галичан", про розбите „діло" ніхто більше не згадував, хіба в ряди годи зривався нагло сміх і тоді сміялись всі — на позір от так собі, аби посміятися, але кожний знав, що „10 пудів вівса" належати-ме до веселих споминів IX бриґади.

Пізно в ночі пращались делеґати і розходились домів. Кімната повна тютюневого диму стала стихати, це делеґати, попращавшися тримали шапки в руках і збирались до виходу. Та звертаєсь оден з них, що до тепер найменше говорив, а більше пильнував чарки, і накладаючи шапку, промовив тяжким язиком:

„Послідне моє слово — 15 пудів вівса! Ну щож, запєм могорич? Ех, та й хороший же батюшка!" Дальші його слова перериває лайка його товаришів, що тягнуть його безпощадно за собою. 15 пудів, „встановив" мабуть „сход", як останню границю, поза яку делеґати не сміли переступити.

Кілька ще разів являлась в команді Попово-Греблівська делеґація. В сусідних лісах потворились банди, які рабували проїзших і спинювали всякий більший рух з околицею. Громадяне просили нас зробити облаву, але відмовляли нам в тім всякої, найменшої навіть помочі, як людьми (наші лежали в тифозній горячці), так навіть провідниками.

По гроші до Корпусу в Чечельники вибирався звичайно сильніший відділ з кількома скорострілами, так, що ми рішились вкінци при підмозі селян попробувати розбити ці рабівничі банди. Запрошена делеґація заявила нам однак, що вони до виправи не будуть мішатися. Це здивувало нас немало, бо саме громадяне були першими, які звернули на ці банди нашу увагу і просили о захист. Виказалось однак, що вони бояться пімсти цих банд на цілім селі, коли ми заберемося. Догадувалися навіть, що й деякі з Попової Греблі є запідозрені в бандитстві, а багатші мудрагелі позволяли собі навіть сумні-

ватися, яких в селі більше — „бандитів", чи мирних жителів.

Коли ми вибирались в дальшу дорогу, мусіли послухати поради місцевого, призначеного свого часу на заміну священика і виминули лісисті терени та деякі „усамостійнені" села, хоч і довелось наложити з десять верстов дороги. Це було однак конечне тому, що кожний галицький відділ уявляв собою тоді мандрівну лічницю, де тиф перебували, або по тифі приходили повільно до себе на возах в дорозі.

В Поповій Гребли заплатили при виїзді за овес багато більше, ніж по других селах. О. Брикович говорив ще не одну гарну проповідь, але просив старшин не дивитися тоді на него, щоби не прийшла йому на думку Попова Гребля і щоби на проповідниці не розсміявся. За це мусів зносити вигадки, коли по Богослуженні оцінювали старшини жартом його красноречивість на десятки пудів вівса.

Про це знали і візники IX бригади і ніяк не позволяли свому полевому духовникови злазити під гору з воза приговорюючи: „Послідна надія наших обозних коний, це також ви панотче, полевий духовник!"

П. Як. Люпенко.

Йозефів, вересень 1921.

ПОЯСНЕННЯ: Висше поданий спомин одержано 1921 р. від Петра Вовка, поручника, з табору полонених в Йозефові (Чехія), а П. Як. Люпенко, це псевдонім. — Оригінал передав до друку п. С. Ковбель.

ПРОХОЖІ ТА СОБАКИ.

Через левади та городи
Куми два йшли з весілля до господи.
Бредуть, балакають про щось...
Аж ось!
Де не взялась собака в біса —
Чи з під воріт, чи із-за ліса,
Чіпляється та аж висчить...
Коли ж поглянуть — ще біжить
Мабуть із десять, чи не більше...
Та як напали — батю мій!
Один гаразд, друга ще гірше...
Кіндрат маха ціпком мерщій.

— Ось не займай лишень, Кіндрате!—
Тут обізвався до його Клим —
Я їх натуру знаю, брате,
Відчеплються... Ось ну, ходім!
Ти не махай і не дивися!...

От йдуть вони собі та йдуть.
Собаки й справді розійшлися,
А далі стало вже й не чуть.

Оттак і зависливі люди
(Вони є всюди!)
Як що їм завидно — куди!
Брехати, мов собаки, стануть...
А ти собі іди та йди!
Набрешуться тай перестануть.

Леонід Глібів.

Леонід Іванович Глібів народився 1827 року в селі Веселім Подолі, Полтавської губернії. Вмер 1893 року. Учителював, а поза тим писав багато, тай сам якийсь час видавав часопис „Черниговський Листок". Писав багато байок, а властивійше — розумних віршів з доброю наукою на лад байок. Писав і поважні вірші, а з них деякі нарід співає, як от прегарна пісня: „Стоїть гора високая, попід горою гай, зелений гай, густесенький, неначе справді рай". — Ще пояснення до вірша: „Маха ціпком мерщій" — махає палицею скоро.

ЗА ДОЛАРИ

(СПОГАД).

Держава, до якої пощастило мені втікти з туземного раю, вважала себе самою демократичною з демократичних. Вибирала і сойм, і сенат, і навіть президента, то чому ж би не мала бути демократичною...

Але були в тій державі Богом і людьми забуті краї національних меншин, — у державній мові „креси всходнє". Ось у тих то „кресах" і довелося мені кочувати з місця на місце впродовж майже пятьох років.

Жив я переважно по селах. Працював де міг. Селянство пізнавши мене стало цінити і довіряти, а дуже часто за мною й обставали перед владою, — бо влада, а вже сторожі „безпеченства" особливо не давали спокійно дихнути. Ось поміж тими селянами і скоїлася подія, про яку хочу тут оповісти.

Місцевости, де я перебував, знищені були попередною війною. Населення далеко розбігалося. Швендялось по Великій Україні, Підкавказю, Поволжу і навіть по Сибірі. Проминула воєнна хуртовина, повстали нові держави, поверталися втікачі. Але щож найшли на місці сіл? Поросли бурянами колишні селища та зриті окопами, помотані колючим дротом лани. Треба було відбудовуватись, очищувати землю, закопувати позиційні рови... А чим жити? Хіба Божою ласкою, бо маючі силу не дуже ласкавим оком дивилися на заселення пустарів давними господарями.

З великою поміччу тим бідакам станули „американці" з тих сіл, що ще у передвоєнні часи виеміґрували на американський континент на заробітки. Помагали очевидно лише своїй рідні, а вона вже не допускала гинути з голоду і менш щасливим своїм односельчанам...

Американський долар цінився високо... Часом і по двадцять золотих... За долари і купити що будь лекше було. Тож можна собі уявити, як тішилася людина, одержавши зза океану десятку-дві; на тамтейші гроші сума, що й за рік дорослий чоловік не годен був заробити...

Та серед опікунів найшлися люди ласі на ті посилки. Часто родина одержувала повідомлення, що їй вислані гроші, — проходив місяць, два, три. Грошей чекалося, наче золотого яйця, а вони ніяк не приходили. Десь пропали в дорозі, тай годі... Влада пояснювала, що гроші десь втопилися в океані, бож на океані ще багато невиловлених мін, і кораблі топляться. (Коли пересилаються гроші, то вони ніколи не висилаються в дійсности, а обчислюються банки в обох державах між собою). Селяне приймали таке пояснення за святу правду, та й на тому ставало. Хто ж бо буде доходити?

Притрапилося, що вислав більшу суму гроша один американець своїй 15-літній доньці, яка в блуканині втратила матір, при людях бідуючи підгодовалася, і з людьми вернулась на рідні згарища. Вислана сума була поважна, щось коло сотки доларів. Дівчині дорадили розшуки... Які там розшуки відбувалися, я не знаю, але знаю, що адвокат взяв у неї 30 тяжко запрацьованих золотих, робив там

щось, чи ні, але по упливі двох місяців сказав, що пропало... Ну, грошей, відомо не вернув...

Тоді люди дорадили тій дівчині вдатися до мене. А жив я у сусідному селі, щось за сім кільометрів. Отже так приходить до мене дівчина. Плаче і просить, може б я якось поміг їй. Та що ж. Я поперше не адвокат і по законам того краю не мав права когось заступати, а по друге і влада дивилася на мене надто кривим оком. Але ж бо і людину треба було в біді порятувати... Та як же я міг їй помогти, коли вже й адвокат грів коло тої справи свої руки та нічого не вдіяв. Ситуація наскрізь погана. А дівчиниско замовкла, дивиться на мене, а сльози лише кап, кап, кап...

Не можу я дивитися спокійно, як люди плачуть. Сліз взагалі не люблю. Злість мене тоді охоплює на усіх спричинників сліз, хто б вони не були, свої чи чужі.

— Добре, — заспокоїв я дівчину. — Я візьмуся за розшуки. Але як, то ще й сам не знаю. Щось придумаю, а тоді дам знати.

Ну, взяв я у неї адресу її батька (оскільки пригадую десь з Кливленду, Огайо), тай придумав...

Написав її батькові лист, — мовляв, — такий то трафунок притрапився з вашими грішми. А коли хочете, щоб злодія зловити, то вишліть на дончину адресу ще таку ж, або приблизно таку ж суму на імя дочки, а на адресу Дисконтового Банку у столиці тої держави. Але повідоміть про це не дочку, а мене на зовсім іншу почту.

Проминуло півтора місяця. Дістаю я лист з повідомленням, що вислано знову 70 доларів. Сума поважна, тож знову хтось напевно сквапиться. Пишу тоді до Дисконтового Банку, щоб гроші вислали на останню більшу пошту у повітовому місті, а повідомили знову ж таки мене... Так і сталося...

Дівчини не попереджуючи наймаю фіру тай просто до неї, наче б свати, або що... Беремо для неї посвідку особи у сільського старости, далі метрику у пароха. Це щоб оминути вибирання посвідки з волосного (гмінного) уряду. Бо коли б уряд про все те знав, — тоб злодія, чи, — як виявилося — спілки злодіїв викрити не вдалось би. Поїхали собі вдвох до міста.

Прибувши у Р... зразу ж біжимо до поштового уряду... Гроші прийшли з столиці й уряд, нічого не підозріваючи, вислав до дівчини повідомлення через гміну. Ніякого повідомлення через гміну. Ніякого повічить пташки попадуться в лапку... Прочитавши усю мою переписку з батьком дівчини і з банком, начальник пошти приобіцявся помагати...

Сидимо ми день за стіною з поштарями — не приходять. Сидимо другий, вже і вечір надходить — нема... Певно пронюхали небезпеку... Аж над самий вечір приходить сільська дівчина одних літ з моєю клієнткою і з нею міський паничик... І подають завірену у гміні посвідку на імя моєї клієнтки... Непомітний кивок поштаря у мою сторону і я вже коло телефону... Викликав негайно поліцію, а поштар тим часом трохи відтягає з перевірюванням посвідки, розпитує від кого гроші, звідки, тощо... Молодята мабуть відчули, що воно щось нечистим тут пахне. Швидче пустилися до виходу та припізнилися... Просто попали в руки надходячих двох поліцаїв...

І щож виявилося? Завязалася бу-

ла спілка не гірше американських ґенґстерів. Волосний старшина, писар, ґмінний поштар і комендант постерунку поліції, а попри них війтова своячка та міський писарина з податкового уряду. Справа пішла до окружного суду. Засуджено усе начальство по три роки кожного, а молодятам по два. А війт, місцевий господар, виплатив за всі пропавші може навіть і не з його вини гроші, більше шість соток доларів. Кожному вернулася страта. Селяни тішилися, та не тішився я, сподіючись суворих нагінок за те, що я, як на ті обставини, був занадто „мондри".

Вдячна дівчина звернула мені всі кошти та ще й додала десять доларів, але й це мене не тішило, хоч певно, було духове вдоволення, що я зумів помогти селянам. І дійсно, після того я вже зазнав усякого, аж врешті мене з тої держави силоміць випросили...

Ол. Луговий.

ПРИ ЖЕРЕЛІ.

Як оногда, так і нинька,
Де вільха буяла,
Журчить тая керниченька,
Що колись журчала.
Тут в літах дитинних своїх
(Згадаю-заплачу)
Снив про щастя при тій вільсі,
Що вже ’ї не бачу.
Хоч і нині, як оногда,
Подібно ся діє —
Та ж самая прохолода,
Теє ж сонце гріє.
Корчів тілько, як бувало,
Цвітів цвите тілько,
Все ж чогось мені забракло...
Забракло тя вільхо!
Ухам хибло твого шуму,
Чолу тіня твого,
Снам розради про задуму,
Мені — дітства мого.

Ксенофонт Климкович.

Ксенофонт Климкович уродився 1 січня 1835 р. в Хотимирі, в Городенськім повіті в Галичині. Працював як урядовець, то в редакціях, а й сам був редактором. За молоду писав гарні патріотичні вірші, пізніше знали його, як доброго публіциста. Належав до тої ґрупи, що Маркіян Шашкевич — до тих, що підносили українську мову на степень книжної мови. Вмер 1881 року. — Пояснення до вірша: Вільха, по англійськи алдер — росте по досить вогких долинах; оногда — колись, давнійше; дітство — дитинство.

ТОЙ ВЕЛИКИЙ, ТОЙ ЩЕ БІЛЬШИЙ.

Хвалиться оден жид: В нас є такий великий рабін, що чуда творить. От слухай: їде він одного разу, а тут дощ надходить. Махнув рабін рукою і зараз таке сталося, що дощ був по правій стороні і по лівій, і за ним, а перед ним дощу не було. От штука!

На те другий: Ну, в нас ще більше чудо було. їде наш рабін, а тут субота надходить. А ти знаєш, що в суботу не можна їхати. Отже наш рабін махнув рукою так, як і ваш, і знаєш, що?

— Та що, ну?

— А таке, що субота була по правій його стороні, і по лівій, і за ним, а на переді суботи не було, отже він собі дальше їхав і їхав і їхав... От тобі чудо!

106-ЛІТНІЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПІОНІР В КАНАДІ.

Мабуть небагато вже можна найти українців в Канаді, яким би більше належалося право до титулу українського піоніра, як п. Іванові Бобінському, що живе тепер дві і пів милі

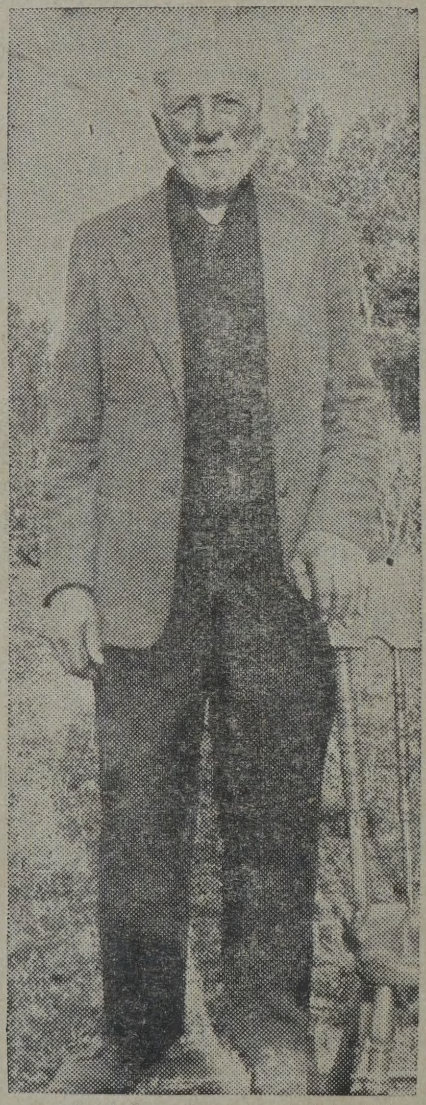

Іван Бобінський.

від Ридждейл, в північнім Саскачевані. Він справді не прожив ще 50 літ в Канаді, але до 50 не багато йому бракує, бо приїхав ще в 1898 р., то б то 43 роки тому. Тай не молодим він приїхав, бо вже тоді мав 63 роки. Це значить, що тепер йому вже 106 літ! Таким робом він не тільки є мабуть найстаршим українцем в Канаді, але й взагалі одним з найстарших людей в Канаді. 106 лт тому — це 1835 рік. А це значить, що Бобінському було 13 літ, як в Австрії скасовано панщину, а 31 літ було йому, коли була австрійсько-пруська війна. Бобінський був також у тій війні і досі оповідає, як тоді вояки набивали рушниці; це забирало їм чотири до пять мінут, але вважалося за скоро.

Бобінський походить з села Бабинці, повіт Борщів в Галичині. Приїхавши до Канади, взяв гомстед в Гленела, Ман. і сам цей гомстед вичистив з корчів. Коли його жінка померла в 1905 р., замешкав у свого сина, Петра Бобінського, а коли й він умер, замешкав у внуків. В 1929 р. родина Бобінських перенеслася до північного Саскачевану. У Бобінських було шестеро дітей, з них живе тепер двоє; також є 14 внуків і 10 правнуків.

Досі Бобінський держиться при досконалім здоровлю. Каже, що ніколи не бував в доктора, має досконалий зір і видить свою дорогу навіть в ночі. Може робити легку роботу і що другий день робить милю дороги. Слух так само має добрий. Добре спить і їсть три рази денно. Високий 5 стіп і 11 цалів і важить 190 фунтів; каже, що колись важив 200 фунтів. Ходить ще цілком просто.

ПО МОДНОМУ.

Приходить жінка до лікаря та:

— Пане доктор, порадьте, чим я маю свою дитину вигодувати. Тепер відомі вже всякі вітаміни, отже я хотіла би новомодної поживи.

Лікар: — Мені треба перше знати, яка ваша дитина?

— Як то?

— А так — чи ваша дитина новомодна, чи старомодна. Коли б була старомодна, то давайте старомодну поживу — таку, як ваша мати вам давала.

ЗІ СПОСТЕРЕЖЕНЬ ГАРАСИМА ЧОРНОХЛІБА

КОЛИ ПОБАЧИТЕ — ДАЙТЕ ЗНАТИ!

На Воздвиження Чесного Хреста були ми в гостях в нашого доброго громадянина Демка, про якого я вам давно оповідав. Тепер хиба скажу, що минувшого року він сина, Петра, вже оженив і дочку, Параню, також замуж віддав. Такі пари добралися, що й ну! Ви може про те й не чули.

Та кажу — були ми там — я, моя жінка, кум Павло з жінкою і ще дехто з наших.

Сонце вже забиралося сідати на спочинок, як ми сидимо гуртом під липами (Демко давно вже їх посадив, то гарні такі), говоримо. Аж бачимо: йде чоловік, незнакомий. Босий йде, черевики і якийсь клунок, чи торбину несе через плече на палиці.

— А добрий вечер вам! — каже він, підійшовши близько.

— Добрий вечір і вам! — кажемо — а куди так, та звідки?

— Куди... Або я знаю куди. Мені одна дорога, а їм сто...

— А то кому? — допитуємося.

— Та їм, ніби телятам. Семеро їх — як пішли, так пішли! А ти ходи тепер за ними, бий ногами, тай хто знає доки...

— А може ви голодні — перебила бесіду Демчиха, що вийшла кликати нас на вечеру — от ми йдемо вечеряти, то ходіть з нами.

— Е... Я вже й не знаю, чи я голодний, чи ні, мене вже їда не береться... Семеро їх, як пішли, так пішли... Я тут маю хліб в торбині, але яке то...

Пішли ми, пішов з нами незнакомий А вже в хаті почали ми дальшу балачку.

— Це ви з котрої околиці? — питаємо.

— Е, ви може і не будете знати, це буде від вас яких тридцять миль... — І чоловік назвав свою почту. — Я вчера над вечером як вийшов, то доси йду. Бо хтось казав, що бачив, як телята туди пішли.

— Так це в вашій околиці живе Гаврило Смакула — каже кум Павло.

— Якраз, якраз, він! — каже чоловік — він там живе, але він таких телят не має, як мої, коби здорові були, та вернулися!

— А чи не було в вас когось другого, щоби послати за телятами, а то ви самі йдете — каже моя жінка — послати когось молодшого.

Чоловік махнув рукою:

— Е, чому не було!... Аджеж в мене три сини, як дуби!... Джим має 25 літ, Гарій 23, а Вулій 21. А ще дівчат є три — Меґі має 18 літ і буде вже віддаватися, Кейді йде на 15-ий, а ще є одна менша, то вже в маму вдалася.

— Так чому ви когось з них не вислали? — допитуєсь жінка.

Чоловік підсміхнувся.

— Що, їх? Та де їх вишлете! Хіба ж вони послухають?! От коби вечір, тай вже поїхали. Тілько їх бачите.

— Куди ж вони їздять?

— Куди? Або ви не знаєте куди? По денцах та по геймах. Сідає, тай їде...

— То чим вони їздять — кіньми, чи...

Чоловік аж піднявся:

— Е, та де кіньми!... Хіба ж я не господар, чи що! В мене три кводри землі, тай ще думаю тепер два купити. То де ж вони хотіли би кіньми їхати. В мене такий автомобіль... Е!...

— Ну, то якже воно так, що вони автомобілем їздять, а ви за телятами пішки ходите — питає вже Демко. Хто в вас старший?

— Старший... Е, хіба ви не знаєте, що тепер діти старші, н'ж батькомати! Забирається, їде і навіть нічого батькови не каже. А ти батьку йди за телятами! Ти ще не оглянувся, а вони тілько пофуркотіли.

— А вони далеко їздять? — питає знов моя жінка.

— Кажете, чи далеко? А Бог їх знає. Світ широкий. Може і 50, або і сто миль.. А то що йому! Каже, що денц великий буде, тай їде...

— Ну, а не можна їх якось спинити? — вмішуєсь вже Демчиха.

Махнув чоловік рукою.

— Та хто їх спинить... То ж Канада! Знаєте! Що хочуть, те й роблять. Скажи йому що, а воно: То фрі контрі! От колисьто як поїхало їх троє, то аж на третий день вернулися.

— То де ж саме вони були? — питає вже кум Павло.

— Де? Питайте ви мене, а я буду вас. А відки ж я знаю. Запитайте їх, а вони вам: Но ю бізнес! Отже що зробите? Молоде, то дурне, хоче брикати. Нехай, думаю. Тай стара каже: „Тілько його!" Отже не знаю, тай вам не скажу, куди вони їздять.

— Але ж так молоді розволочуються і псуються — каже Демко.

В КАНАДІЙСЬКІЙ АРМІЇ.

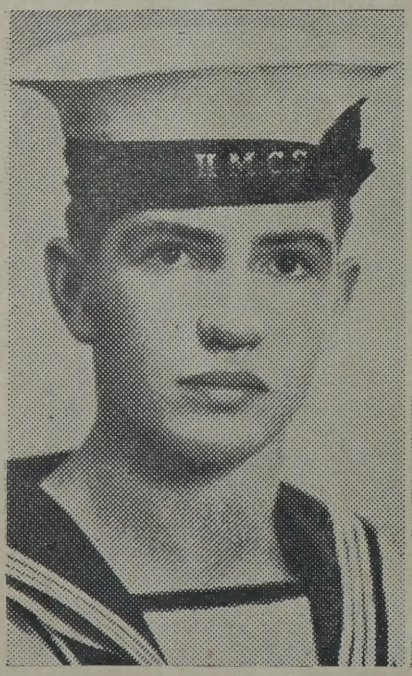

Зенон Савчук,
Сигналіст
при маринарці.

Павло Арсенич,
Винніп. Гренадієр.

Мирон Арсенич,
при маринарці.
(Submarine detector)

Чоловік здихнув:

— А що ж я зроблю... буду за ними з прутом ходити, чи як? Хіба ж я знаю, де за ними шукати? Їм сто доріг...

— Ну, а за телятами шукаєте — зауважив хтось.

— Е, то що инше — каже чоловік — то, рахувати, німе сотворіння і за него чоловік навіть перед Богом мусить відповідати. Воно не знає, що робить. Піде, тай пропаде...

— А як діти пропадуть? — каже моя жінка.

Чоловік видивився:

— Де, де!... Ви їх не знаєте! Ви пішліть їх на край світа, а вони не пропадуть. Вже нема таких доріг, якими вони не ходили та не їздили. Е!... І не пропали.

Видно було, що чоловік своїх знає.

Вечера кінчилася, як чоловік почав вже оглядатися, а там:

— Ви, люде добрі, вдома, а мені треба йти. Час не стоїть. Хто знає де вони...

— Куди ж ви під ніч підете — каже Демчиха — переночуйте, а вже ранком...

Чоловік замахав руками:

— Та деж би я! А як воно ще дальше зайде, тай пропаде! Тай я вам ще не сказав, що нас двоє пішло — я сюди, а жінка в другу сторону. Одного я буду вас просити — коли б ви їх де побачили, то заженіть до своєї обори і дайте мені знати. Семеро їх — троє червоних, двоє сивеньких, а двоє красеньких, і ті мають хвостики на кінцях чорні. Як квіточки. Ая! Коли такі побачите, то це мої. Не забудьте ж! — троє червоних, двоє сивеньких, а двоє красеньких, і ті мають хвостики на кінцях чорні. Як квіточки!....

Коли чоловік пішов і ми мовчки подивилися одні на других, каже кум Павло:

— От вам живий примір! Передпотоповий чоловік, тай тілько! Десь ті вчені їздять по пустинях і пралісах, та розкопують землю, щоби знайти сліди передпотопового чоловіка, а не бачать, що тут передпотоповий чоловік по світі собі ходить — за телятами шукає.

І кум Павло потер чоло рукою.

— Бачите — каже він дальше — чоловік має лише тілько приготовання для життя, щоби телята завертати. На телятах він розуміється. Знає, як їх годувати, як доглядати, як напувати, як завертати. Корова так не догляне теляти, як він. Але в той час про виховання дітей нема в него навіть думки Знає лишень, що дітей треба вигодувати і майна їм придбати, але які ті діти будуть, його не обходить. І що з того, що в нього три фармі, коли в нього в голові порожнеча. В цілім життю порожнеча. Подумайте, як його господарське життя виглядає: він пішов за телятами в одну сторону, жінка в другу, телята в трету, а діти в четверту. На всі чотири сторони світа. От як! За телятами ходить, людей питає, розказує, якої вони масти, а про дітей байдуже. Ані за ними не шукає, ані людей не питає, ані не завертає, ані не журиться...

Говорить кум Павло, тай глянув на мого хлопця, що пильно до бесіди кума Павла прислухується — глянув тай каже:

— А що ти синку сказав би про те, що ми тут говорили? — А хлопець не надумуючись:

— Я знаю, що я зробив би.

— А що? — питає кум Павло вже веселіше.

А хлопець:

— Я хотів би закрастися на Святий Вечер до хліва того чоловіка і послухати, що його худоба буде говорити про нього і про його дітей. І що мами тих телят будуть казати...

Засміявся кум Павло, та аж поцілував нашого синка в голову. І всі засміялися. А кум Павло::

— Боже благослови тебе, дитино! Ти багато нам сказав. Еге! Ти сказав: Журіться, але й надійтеся. Є несвідомі батьки і розпущені діти, однакож є і такі діти, що — дасть Бог, як повиростають, то багато добра зроблять. Будуть вирівнувати дороги для красшого життя.

Верталися ми до дому вдоволені. І говорили поважно і жартували. А потім ще кілька днів нагадували цілу ту подію і все заглядали, чи де не побачимо телят з чорними хвостиками.

Та покищо не бачили. Може ще до нас не дійшли, а може по ваших сторонах блукають — їм же сто доріг. Сяк, чи так, а я хочу вам також пригадати, що коли б ви побачили семеро телят — троє червоних, двоє сивеньких, а двоє красеньких, і ті мають хвостики на кінцях чорні, як квіточки! — коли такі побачите, то оголосіть в газетах, або оповістіть через радіо. Чоловік зверне вам кошт. Не забудьте ж: троє червоних, двоє сивеньких, а двоє красеньких, і ті мають хвостики на кінцях чорні. Як квіточки!...

ЗЛЕ І ГІРШЕ.

Він думав, що нежонатим
Зле на світі жити:
Нема кому до сорочки
Ґузика пришити.
Й оженився... А як почав
Вже жонатим жити,
То не було вже до чого
Ґузика пришити.

С. Заокіпний.

ПРИГОДА ПЯНИЦІ.

Мав пяниця раз пригоду —
Пяний йшов він понад воду,
Тай із берега скотився,
Впав у воду і втопився.
Збіглись люди ратувати
І всі стали жалувати...
Не пяницевого роду,
А те, що споганив воду.

С. Заокіпний.

Іцко на маневрах.

Іцко Городенкер на маневрах. Треба йому грошей, отже пише до батька:

— Лібухне татили! Я на маневрах, пришли мені 25 доларів.

На те дістає відповідь:

— Іцеле! Посилаю 10 доларів. Маневруй, як можеш!

Дивний місяць.

Ясна й тепла місячна ніч. Батько отворив вікно й кричить:

— Галю, що ти робиш там у городі?

— Дивлюся на місяць, тату!

— Добре, моя дитино! Але вже пізно, то скажи місяцеві, хай іде до дому, а ти йди вже спати.

ЧИ ВИХОВУЄТЕ ЯКСЛІД СВОЮ ДИТИНУ

Виховання дітей — проблєма важлива, педагогами й лікарями освітлена з можливо всіх боків. Адже з цієї маленької людини має вийти колись громадянин чи громадянка, а які вони — така й уся суспільність. Вдачі й характери формуються найкраще в дитячих роках і при доброму наслідстві по батьках — вміло покермоване виховання дасть людину повновартісну, духово самостійну, сильного характеру й підприємчиву. Виховці повинні здати собі справу із свойого важливого завдання. Вони мають не тільки помогти фізично розвинутися дитині й напоїти її своїми поглядами на життя, але й старатися вглянути в душу манюсінького громадянина, докладно рослідити її та відповідно до того кермувати її розвоєм. Виховець повинен бути мистцем у приготовлюванні до життя нової суспільности, тонким знавцем діточої душі. Треба собі перед очі представити свій дитячий вік, всі тодішні свої думки й мрії, реаґування. Щойно так можна зрозуміти дитину.

Велике значіння для формування психічної структури дитини має її черговість народження та кількість братів і сестер. Що первородні діти мають іншу психіку ніж наймолодші — ясна річ, це дається дуже легко запримітити майже на кожному кроці. Найстарші діти виявляють бажання до влади й вивисшення над рештою рідні, є досить зарозумілі, зате в житті найбільше самостійні й підприємчиві. А наймолодші навіть уже дорослими — хотіли би бути пещеними, хотіли б, щоб їх усі вважали за щось делікатне й потребуюче піклування; вони пізніше стають звичайно нещасливими, бо окруження н займається ними так, як це робила колись матуся, не старається відчувати кожної їхньої думки. Вони є мелянхоліками, або щонайменше розмріяними, але й огірченими людьми.

Кожна доросла людина хай подумає, як на неї впливала висшість старшого брата чи сестри та як болюче відчувала, що наймолодший мізинок має в матері й батька найбільше любови. Кожна шоколядка, тісточко, нерівно поділені, — скільки вони справляють болю; старші пішли до театру, к'на, на прохід, а менші мусіли зостатися дома, хоча так їх туди тягне, а дома так безнадійно нудно. Неодна сльозинка потекла з діточих очей через таке неоднакове трактування. Так виховувати не можна. В родині не можна одних більше любити, других менше; дітей треба любити всіх однаково й кожна дитина має право, щоб її батьки вважали її однаково з іншою. Їй треба родинного тепла, а кожна відчута кривда, хоча б і найдрібніша, зоставляє в її душі на довго незасклеплену рану.

Дуже велику помилку роблять батьки, коли виховують дітей, послуговуючися між ішим страшенням. Ця педагоґічна метода приносить фатальні наслідки. „Не йди на вулицю, там тебе циган візьме", або „як не послухаєш, то закличу чорного діда й тебе продам йому". „Замкну тебе до пивниці!" Як дитину відповідно настрашити, вона зараз же послухає.

Але, чи задав собі хто питання: як дитина на це реагує, як вона собі представляє ці страховища в своїй молоденькій фантазії? Матері звичайно вистарчає, що дитина послухає. Щойно коли дитина будиться з криком і плачем серед ночі, коли під впливом страху стається примхувата, нечемна, щойно тоді зажурена мати йде до лікаря, який по докладному розгляненні пацієнта, скаже, що дитині нічого не бракує, вона тільки трохи нервова. Лікар запише кілька порошків на вспокоєння й апетит, і на цьому кінчиться. А дитяча уява дальше працює...

Не звертається уваги й на те, що з такої перестрашеної дитини виросте боязка людина, нездібна до самостійного ділання, заєдно перелякана, що все бачить перед собою вифантазовані перешкоди, а найменша перепона видається їй непоборимим страхіттям. Хіба батьки не зацікавлені в такій долі своєї дитини,—вони нераз і дивуються: що сталося? Така послушна дитина була, кожного батьківського слова слухалася, така чемна... А нам непотрібно боягузів, але відважних і ініціятивних одиниць. Виховувати сьогодні боязливу лялечку — це люксус з національного боку. Дітей не треба страшити; навпаки — змалку призвичаювати до ночей, темних пивниць, горищ і бородатих дідів. Тоді батьки можуть бути спокійні про майбутнє своєї дитини.

Теж треба перестати вживати чистої заборони щодо дітей. Ніщо так не мучить і не звязує дитячої свободи, як ці сталі заборони й упімнення:

В КАНАДІЙСЬКІЙ АРМІЇ.

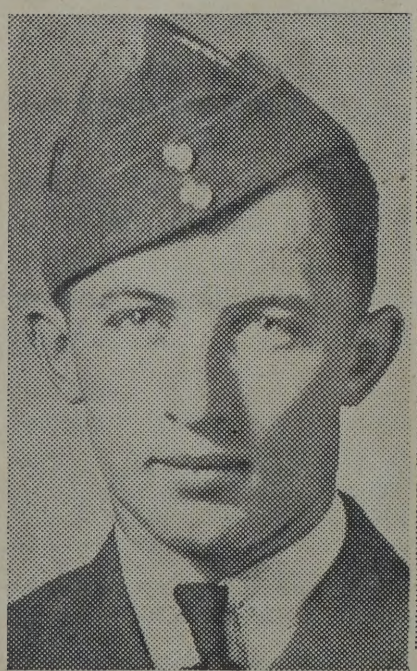

Орест Рурик,
оден брат.

Б. Панчук, Ф. Калин, Іван Магус,
телєграфісти.

Іван Рурик,
другий брат.

„Не довбай у носі, не гризи пазурів, не смаруй штанят, не бігай, не скачи, сиди в хаті" і т. п. Що сказала б доросла людина, коли б дісталася під таку гостру курателю? Це було би для неї тюрмою. І метода заборон — це тюрма для дитини. Дитині треба на багато „нетактів" позволити, а викорінювати їх треба зовсім іншими методами, — не заборонами. Зрештою, з дітей, що змалечку сидять собі тихенько й чемненько на кріслі, непитані не балакають, — напевно великих людей не буде. Вони й крізь життя проходитимуть чемно, уступаючись набік, а їхнє місце займатимуть другі, правда — не такі чемні й культурні, але зате підприємчиві, що з життя роблять собі веселу гру.

Так зване добре виховання, це ще не все, треба й гарту й характеру й меткости й життєвої інтеліґенції. А щодо заборон, так їх конечно стосувати, але в дуже рідких випадках, зате дуже важливих, можна сказати: фундаментальних. Тільки такі заборони повинні дитину обовязувати вже не пів години; вони повинні кермувати її ціле життя. Тому й розкидати їх на всякі нешкідливі дрібнички — значить: позбавляти себе виховних засобів у важливі, критичні нераз моменти, а дитини не навчити життєвих, непорушних засад.

Дуже важне: не оббріхувати дитини, не говорити дитині: не можна, а самому ламати заборону. Дитину треба вчити правдомовности і то не тільки на те, щоб батьки легенько могли довідатися про її кожну пєоту. Краще навіть не послуговуватися цим способом і не питати дитини, щоб — буває часом — не навчити її говорити неправди. Правдомовність питома завжди чесній і характерній людині. І тому цього треба вчити дитину словом і ділом, щоб дитина ніколи не могла собі подумати: правдомовність для малих, старші й неправду можуть говорити. Ніколи маленької людини не оббріхувати! Адже така розбіжність між навчанням-вихованням і практичним життям дасть дитині право стосувати відповідно й інші батьківські науки, а крім сього — батьки тратять в очах дітей належну їм пошану й любов; деколи діти, замісць звертатися до батьків з питанням, звертаються до постсторонніх, незавжди відповідних людей.

Коли б виховники зверталися до дітей як до собі рівних; коли б у відношенні до них заховувалися так гідно, як у відношенні до інших своїх ближніх, — тоді інакші виростали б з дітей, не можна було б говорити про брак дужих характерів, інакше діялося б у дитячих серденьках, а в їхніх кімнатах було б багато більше сонця.

Вдалося.

Перед каварнею стоїть авто. В авті сидить шофер і дрімає. Приходить якийсь добродій, дає шоферові лист і каже:

— Занеси це своїому панові.

Шофер пішов до каварні й передав листа своїому панові. Той читає: „Не вдасться — добре. Вдасться — ще ліпше"!

— Що то має значити? — питає пан шофера.

Шофер прочитав, подумав і прожогом побіг на вулицю. За хвилину вертає:

— Вдалося! — каже.

— Що? — питає пан.

— Украв авто.

НЕ ХОЧЕМО УКРАЇНСЬКОГО.

Малосвідоме українське село. Але воно зве себе руським селом, а не українським.

Заходить до того ж села москвофільський агітатор і починає по московськи:

— Таваріщі! Ґасударственное учрежденіе абращает вніманіе на здешное ваше ніщенское существованіе. Я должен предупредіть, что ізобрітенія...

Селяни: — Ми нічого не розуміємо! Говоріть по нашому, по руськи! (в росіян „по русски значить — по московськи).

Агітатор: — От бачите, добрі люди, я говорив до вас по українськи, і що ви з того розуміли?! А тепер я говорю до вас по руськи, себто по вашому, і все розумієте — правда?

Селяни: — А вжеж, що правда! Все розуміємо. Не хочемо того баламуцтва українського! Нам нашу мову руську!...

Так несвідомих вороги використовують!

ОТ ТЕЛЄСКОП!

Оден: — Я бачив такий телєскоп, що коли дивишся через нього на церкву, що пять миль далеко, то так притягне, наче вона стоїть ось тут перед тобою.

Другий: — Е, то був з тих слабших! Я дивився на церкву, що була далеко десять миль, через телєскоп, що так притягав, що було навіть дуже добре чути, як дяки співали. От телєскоп!

Наші діти.

Малий Ромчик дістав від мами 10 центів і не подякував.

— Що ти маєш сказати? — питається мама.

Ромчик мовчить.

— І тобі не соромно? Чи ти не тямиш, що мама каже, коли дістає від батька гроші?

— Пригадую собі, мамо: „А більше не маєш?"

НЕПОРОЗУМІННЯ.

Був в Англії колись добрий проповідник, Бідон. І приготовив він раз проповідь, що починалась питанням: „Хто ти такий?"

Отже сказавши поважно: „Хто ти такий?" — Бідон зробив павзу, щоби питання вбилося в память людей. А саме в той час входив до церкви якийсь офіцер. Коли офіцер почув таке поважне питання, думав, що священик хоче знати, хто це увійшов, отже став на середині церкви, випростувався по військовому і каже:

— Я, пан-отче, такий-то офіцер з 16-го полку піхоти і збираю тут рекрутів. Зі мною приїхала також моя жінка тай ціла родина, і ми прийшли до церкви, щоби познакомитися з тутешним духовенством та ще деким.

Людям стало смішно, а Бідона це так збентежило, що він з тяжкою бідою докінчив проповідь.

Отже уважайте щоби з вами часом таке не вийшло, як з тим офіцером.

БЕЗ СНІДАНКУ.

Прийшов Василь до роботи і такий вже лихий, що всі бачать. Заговорив хтось до нього, а він:

— Коли б ви знали, що в мене на душі, то до мене не говорили би.

— А що таке? — допитуються.

І почав Василь оповідати:

— Сплю я — а жінка щось там партолить, сплю, нараз прокидаюсь, а я мало що не заспав. Скочив з ліжка, хлюпнув на лице води, а жінка: „Сідай скоренько і снідай!" Сів я, а жінка поставила вчорашних пирогів — присмажені на оба боки, червоні, як раки. От я за один, за другий, за третий... Та все на годинник зиркаю. Нараз жінка до мене: „Пий вже каву, а пирогів дітям зостав. Ти зїв вже вісімнадцять, а дітям нехай буде хоч по два". Як тоді візьме мене злість!... Тай як не має брати, коли вже й рідна жінка чоловікови таке каже! От я тоді зірвався, кави вже не пив, хопив за капелюх, і без сніданку пішов до роботи. Отже й бачите, чому я лихий! Тепер мене розумієте!

ПРАЦЯ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ

(З НАГОДИ ПЯТНАДЦЯТЬЛІТНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ).

Час від майже перших початків приїзду нашої іміграції до Канади по сьогоднішний день, можна розділити на два періоди. Перший, коли наші люде приїзджали до Канади на заробіток і заробивши подостатком грошей, мали вертатися на свої рідні землі. Другий період — коли наші люде почали освідомлювати собі, що коли що буде, а їм треба будувати своє життя тут і виховувати молоде покоління серед тутешних умов і потреб.

Почавши з другого періоду українське громадянство береться жваво до організаційної праці на освітньо-культурній ниві під проводом свідоміших та щирих одиниць. По окремих місцевостях почали організуватися просвітні товариства, народні доми, церкви та з часом інститути, знаючи, що лише при таких культурних осередках вдасться розбудувати своє громадське життя. Знаю з оповідань наших старших громадських працівників, які великі труднощі були на початках та якої великої посвяти та віддановости треба було від окремих одиниць, щоби посунути працю вперід. Про це можна б написати дуже багато, але до цього повинні присісти самі наші піоніри-працівники і списати свої спомини та видрукувати їх в пресі, чи навіть окремою книжкою.

З переказів старших людей знаю, що майже від самих початків нашої праці по околицях наше жіноцтво брало активну участь. Брало участь в представленнях, концертах і іншій праці при народних домах. Однак ця участь не була зорганізована і робилася лише там, де були свідоміщі одиниці.

З часом зауважено потребу зорганізування окремих жіночих товариств, які б вели більш освідомлюючу роботу серед самого жіноцтва, приготовляючи їх до тих важких обовязків, як Матерей-Вихователек будучого завтра. Свідоміші жінки на місцях самі зрозуміли ту потребу і велике завдання, яке кличе їх до спільної праці над піднесенням нашого народу на вищий щабель громадського життя і з запалом взялися до орґанізування товариств на місцях.

Дальше стало видно, що треба одного напряму для всіх і для того, треба обєднати все жіноцтво в одну орґанізацію. І так прийшло до зорганізування Союзу Українок Канади, централної орґанізації всіх жіночих товариств, на загальнім народнім зїзді в Саскатуні 1926-го року, тому 15 літ назад.

Як ціль поставлено: освідомлення жіноцтва в правах й обовязках перед українським народом, виховання молодого покоління в релігійно-національному дусі, поширення освітньо-культурної праці та повна участь у канадійському життю.

До осягнення намічених цілей наше жіноцтво кооперувало з іншими нашими народними інституціями, як: Інститут П. Могили в Саскатуні, Інститут Мих. Грушевського в Едмонтоні, Церковним проводом, Союзом Українців Самостійників, Союзом Української Молоді. Завдяки праці і посвяті наших свідоміших жінок на місцях, помочі учителів, священиків по околицях, наша жіноча орґаніза-

ція за цей короткий час вспіла розростися на поважну орґанізацію з широко-закроєною діяльністю, вплив якої сьогодня відчувається в загально-громадськім життю українців Канади.

Щоби поширити ідеї Союзу Українок Канади, треба було поширити саму орґанізаційну сітку в ріжних околицях Канади та захоплювати як

Централя Союзу Українок Канади.

Зліва на право, сидять: Пані М. Буряник, касієрка; п-ні М. Ткачук, голова; п-ні А. Рурик, кор. секр.; п-ні М. Мадюк, заст. голови.

Другий ряд: Пані Й. Михайлинка, реф. Домашного Господарства; п-ні Н. Мисак, рефер. Освітно-Вихов. Праці; п-ні Г. Гнатишин, реф. Воєнної Праці; п-ні Р. Драґан, референтка Мистецтва; п-ні А. Токарик, рек. секр.

рінки „Українського Голосу", робилося членами орґанізації без винагородження, за що їм належиться велике признання. Треба нераз подивляти посвяту української жінки, яка маючи свої домашні обовязки, а до того і матеріяльно не все забезпечена, все знаходить час для громадської праці. Коли порівнаємо працю в англійських жіночих товариствах, де в більшости випадків особи покликані до орґанізаційної праці є добре платні, то треба подивляти наше жіноцтво, яке дуже часто в невідрадних матеріяльних обставинах вспіло розростися в велику орґанізацію доміняльного значіння. Сьогодня можемо похвалитися жіночими віддїлами від моря до моря, що мають коло

найбільше число українського жіноцтва нашими кличами та працею. Особистим контактом через поїздки членок Централі, Провінціональних Екзекутив та других працьовитих членок, загальними, провінціональними та льокальними зїздами велася плянова акція в цім напрямку. Все це, як і дописування до жіночої сто-

4000 жінок, які йдуть за вказівками і проводом нашої орґанізації. На цім місці треба бодай коротенько подати перебіг праці за минувших 15 літ, щоби в цей спосіб відсвіжити в вашій памяти минуле, а відтак застановитися над нашим завданням на будуче. Кождого року поза звичайну громадську працю на місцях, наша орґанізація ставила собі за ціль якусь окрему ціль і відтак натискалося на протягу цілого року, щоби її осягнути. І так:

1927 року спеціяльно започатковано „Свято Матері" Союзом Українок Канади, яке з часом стало загально національним святом всіх українців. Через поширення ідеї Свята Матері, постепенно підносилося гідність і обовязки Матері, а тим самим давалося пошану, як вихователькі молодого покоління.

1928 — Поширення праці на місцях і звернення спеціяльної уваги на молодих дівчат та на поміч місцевим учителькам по околицях.

1929 — Союз Українок Канади поміг українському жіноцтву в Галичині вислати делеґацію на конвенцію Інтернаціональної Жіночої Ради. (Інтернаціональна Жіноча Рада, це велика світова установа, яка складається з представниць ріжних народів, та яка має на ціли підготовити всіх жінок до їх ролі громадянок, і тим збільшити їхній вплив на публичне та політичне життя народів). На цій конвенції українське жіноцтво здобуло собі пошану та признання для своєї праці і зрозуміння для важких умов свого національного життя. Вислано було $159.40.

1930 — Вислано протест до Інтернаціональної Жіночої Ради на руки голови Лейді Ебердін з приводу старань виключити Українську Жіночу Раду з орґанізації, з причин, що ми не є державний нарід.

Підчас народного зїзду в Саскатуні відбулася Перша Вистава Українських Вишивок. Ціль вистави була зацікавити наше жіноцтво ручними роботами та народним мистецтвом і в той спосіб заохотити, щоби зберігати такі цінности народного мистецтва в Канаді, як: вишиття, писання писанок і т. д.

1931 — Видано протестаційні летючки в анґлійській мові з приводу пацифікації в Польщі і розіслано їх по анґлійських товариствах й орґанізаціях.

Куплено вишивок та інших ручних виробів вартости $100.00 і подаровано до музею при Саскачеванськім університеті.

1932 — Поїздка двох представниць Союзу Українок Канади на конґрес Союзу Українок Америки, в цілях зближення праці цих двох орґанізацій. Їздили пані: С. Стечишина і Д. Яндова.

При Інституті П. Могили заряджено „Курс Домашного Господарства" для дівчат з околиць.

На зїзді започатковано Залізний Фонд Союзу Українок Канади, якого гроші мають належати до окремого рахунку і бути зужиті на надзвичайно важну ціль.

1933 — Союз Українок Канади фінансово поміг українській жіночій делеґації виїхати на конвенцію Інтернаціональної Жіночої Ради в Марсилії, висилаючи $243.78.

Видано перший великий збірник з нагоди „Дня Матері".

Вислано на поміч участи українців в Світовій Виставі в Шікаґо від відділів через централю $148.58, а крім

того багато відділів посилали гроші прямо. Видано річну книжку звітів.

1934 — Відбувся Жіночий Конґрес В Станиславові з нагоди 50-літнього ювилею заснування першого жіночого Товариства в Галичині. На цім конґресі заступала Союз Українок Канади панна Г. Романчич гостюючи тоді в Галичині. З Конґресу, який був найбільшою маніфестацією сили жіноцтва та української свідомости в Галичині, постановлено створити Всесвітний Союз Українок, з ціллю пропаґування нашої справи серед народів світа. До цього Союзу ввійшли: Союз Українок Галичини, Союз Емігранток (Варшава), Жіночий Союз в Чехословаччині, Жіноча Громада на Буковині, Союз Українок Америки і Союз Українок Канади. Головою вибрано Мілену Рудницьку, а почесною головою С. Русову. Видано річну книжку звітів.

1935 — Конвенція Союзу Українок Америки, на якій нас заступала пані Слюзар з Монтреалу.

Піднято протест проти заборони Польщею виїхати нашій делеґації з Галичини на конвенцію Інтернаціональної Жіночої Ради в Царгороді.

Ювилей „Українського Голосу", в якім наше жіноцтво взяло активну участь і зібрало поважну суму грошей та передплат.

Провнціяльна Екзекутива Союзу Українок Канади на Манітобу.

Сидять (зліва на право): пані Д. Гуцуляк, касієрка; п-ні О. Войценко, кореспон. секр. п-ні О. Савчук, голова; п-ні М. Симчич, рек. секретарка.
Стоять: пані А. Стечишин, п-ні М. Козак, п-ні В. Криштанович, контрольорки.

1936 — Відбувся десятьлітний Ювілей Союзу Українок Канади, який випав Величаво. (На зїзді бесідником був проф. Бочковський).

Видано Ювілейну Книжку, як звіт нашої праці.

1937 — Зїзд рішив започаткувати збірку українських вишивок та других ручних робіт для Музейних цілей. Підчас самого зїзду владжено Вечір Української Ноші, для показу краси

українських строїв та вишивок. (На зїзді промовцем був проф. Д. Дорошенко).

1938 — Піднято і вислано протест проти розвязання Союзу Українок Галичини Польщею.

Рішено започаткувати збірку фондів на видання Підручника Недільних Шкіл, та Першої Читанки. Рівно ж випозичити певну суму грошей з Залізного Фонду на видання Читанки.

Пані С. Стечишина відвідала відділи в Манітобі.

1939 — Принято Союз Українок Канади в склад Канадійської Жіночої Ради, на рівних правах зі всіма іншими жіночими організаціями домініяльного значіння. Рада ця є федерацією всіх жіночих організацій; вона зосереджує змагання жіноцтва і творить одну публичну опінію в справі участи жіноцтва в життю держави. В теперішному часі рада складається з 20-ох організацій домініяльного значіння, як рівнож з лькоальних та провінціональних рад в кождій провінції, та більших місцевостей. Уряд держави ставиться з повагою до такого тіла, і коли бажає представити якесь питання ширшим кругам Канадійського жіноцтва, звертається до Ради, яка через свої федерації порушує цю справу вперід. Спеціяльно в теперішному воєнному часі координування воєнної праці на ріжних ділянках буде переходити через Раду.

На зїздах була делєгатка від Союзу Українок Америки, пані І. Козаченко.

Відбулася організаційна поїздка пані Сакалюк (Торонто) по відділах Сходу.

Видрукувано „Українська Господиня" в 5,000 примірниках.

1940 — Загальна участь жіноцтва в воєнній праці і збірки на Червоний Хрест на місцях, шиття і інші ручні роботи — як поміч.

Поїздка панни Г. Романчич на Сході аж до Нової Шкоції з відчитами.

Організаційна поїздка пані М. Ткачук по відділах Саскачевану.

Приняття в члени Канадійської Ради Суспільної Опіки.

1941 — Збірка на Амбулянс — $1,867.43.

Конвенція в Оттаві „Стоваришення Селянок Світа (Ди Асошіейтед Контрі Вомин ов да Ворлд) інтернаціональна організація, яка обєднує в собі селянок ріжних держав світа. В часі війни неможливо було мати наради представниць всіх держав, тому голова цієї організації, пані Ват, скликала представниць американських та канадійських, щоби спільно обговорити питання теперішньої війни — участь жіноцтва в ній, проблєми часу, мирові переговори та участь жіноцтва в плянованні будучого миру. На цю конференцію запрошено Союз Українок Канади до участи і панна Г. Романчич виїхала як офіційна представниця. Якраз на таких конференціях і їм подібних, ми повинні старатися брати активну участь у всіх нарадах, дискусіях, в формованню плянів праці, а не лише пізніше виконувати обовязки, які хтось інший наложив. Ми повинні старатися, щоби була наша участь при вложуванню плянів та програм відносно жіночих обовязків в цій війні. Була виголошена промова про те, що українське громадянство робить в Канаді, а зокрема жіноцтво, та взагалі як ми задивляємося на справу визволення українського народу в Европі.

Приміщення Музейної Збірки при Інституті П. Могили в Саскатуні.

ПРОВІНЦІЯЛЬНА ЕКЗЕКУТИВА СОЮЗУ УКРАЇНОК НА СХІДНУ КАНАДУ.

Л. Слюзар — Монтреал, Кве.

О. Гикава — Судбурі, Онт.

Зліва на право: А. Чумак — кореспон. секр. Е. Охітва — касієрка. К. Сакалюк — голова. П. Мошук — рек. секр.

Оце коротенький перебіг праці Союзу Українок Канади за останніх 15 років, що ми осягнули за той час поза звичайну працю на місцях кождого відділу. Знаємо зі звітів наших відділів, що в кождій місцевости жіночі товариства несуть більшу половину фінансового тягару громади, а в деяких випадках поверх 70%. На кождій ділянці нашого громадського життя свідома українська жінка вкладає свою цеголку до загальної скарбниці і виконує наложені на ню обовязки по своїм силам. Однак ми всі мусимо собі усвідомити, що на будуче перед нами ще більші обовязки, більший тягар і ми повинні відповідно до того спрямовувати всі наші сили.

Тепер війна, яка охопила вже майже цілий світ. Поза звичайну громадську роботу припадає надобовязкова праця для держави. Жінка відограє і буде відогравати надзвичайно важну ролю. Треба доглянути родину, щоби всі були здорові і відповідно відживлювані. Виховувати дітей і затримати мораль в домі і громаді. При цім треба старатися ощадно вести свою господарку, щоби не марнувалося нічого, а кождий цент чи продукт щоби лишався для загального вжитку в цій війні. А найважніше це вщеплювати християнські засади в підростаюче покоління. Ці всі завдання є надзвичайно важні і щоби їх осягнути — мусимо ще більше кооперувати межи собою.

Як дотепер наші учителі, священики та професіоналісти на місцях помагали в праці жіночих орґанізацій, так і на будуче ми повинні подвоїти цю добру волю і спільними силами виконувати наложені на нас обовязки.

Памятаймо, що в теперішний час наша громадська праця не повинна підупадати через війну, а противно, повинна ще більше поширитися. Бо лише зорґанізовано зможемо найбільше осягнути.

Наші всі товариства і взагалі жіноцтво бере активну участь в ріжних підприємствах на місцях для воєнних цілей. Нам треба старатися, щоби все, що ми робимо, було точно записане, і всі ті інформації присилати до централі. З часом треба буде зібрати всі інформації нашої участи в війні, впорядкувати та видрукувати окремою книжкою — як суму нашої праці. Прийде час, що нам треба буде покликатися на цю роботу і ми мусимо мати все впорядковане та списане, щоби в відповідну хвилю покористуватися і дати інформації там, де їх потреба вимагатиме.

Праці перед нами дуже багато, але вірю, що і свідомих членок стає чим раз більше, і при добрій волі і кооперації все осягнеться. Памятаймо, що одна особа, чи навіть ціла екзекутива нічого не зможе доконати, як решта членок не виконає своїх обовязків на місцях добровільно і з завзяттям. Тож з вірою в краще завтра, яке по цій війні мусить прийти, берімось всі з охотою та почуттям обовязку до громадської праці.

М. Ткачук.

НЕ ТРЕБА ЙОМУ ВСЕГО ЗНАТИ.

Зайшов малий Петрусь до сусіда, виліз на стирту сіна і б'гає, сіно розбиває. Вийшов сусід, Петрусь скочив на землю і не знає, що робити. А сусід:

— Ходи-но Петрусю, я тобі щось скажу.

Подумав Петрусь та:

— Е, такому малому, як я, не треба ще всего знати — і побіг, аж за ним закурилося.

МУЗЕЙНА ЗБІРКА СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ

Народне мистецтво залежне також від подій та обставин. Вони можуть його будувати, але можуть також нищити, можуть зміняти його стиль, його форму. Послідні зміни, це зміни руйнуючі.

Велика війна і повоєнні лихоліття зробили велику зміну в усіх галузях народного мистецтва. В вишивках, що колись мали красок небагато, прийшло більше красок, та не завсігди з добрим смаком додані. В самих взорах і техніці показалися також зміни. В народну ношу через економічні та другі причини вкралися дешеві фабричні вироби, і консервативне селянство, що віками мало свої домашні вироби, під впливом міста почало закидати свій національний одяг.

Передвоєнні обставини, а потім війна розкинули українців по цілому світі. Отже під впливом чужих культур й обставин наша еміграція всюди зміняє спосіб життя. І хоч затримує живим свій національний організм, однакож незамітно приймає чужі впливи до своєї творчости. В практичнім життю можна це виправдувати, але в строго культурнім життю чужі домішки безвартні, а навіть шкідливі.

Правда, народне мистецтво, це витвір ріжних епох і періодів, про те може говорити Історія Української Культури, але все те має спільний народний характер. Це не є чужим. Зате чужий вплив відбивається на народнім мистецтві дуже погано.

Щоби затримати чистоту, оригінальність та історичну вартість тої частини української культури, яка виявляється в мистецтві, конечним буде розвязати і підтримувати всяку працю в тім напрямі. Всюди по світі, де живуть українці, засновуються товариства для пізнання й збереження народного мистецтва — не силою самого заінтересовання, але свідомим наміром піддержувати творчість ручних виробів.

Таке і в Канаді. Отже і тут треба всіми силами піддержувати зацікавлення цею галузею української культури — головно для себе, а вже посередно і для других.

Теперішна війна багато нашого культурного майна знищить, отже на нас лежить великий і святий обовязок охороняти всі ті скарби нашої культури, які можемо зберегти. А тут збережене перенесеться колись знов там, звідки воно вийшло.

Союз Українок Канади якраз дбає, щоби зберігати і збільшати всі цінні культурні скарби нашого народу. Виставами, контестами, проектами зробилося дуже багато в напрямі заінтересования і розуміння вартости наших ручних виробів.

Роблено заходи, щоби при льокальних Народних Домах збирати твори нашого мистецтва, однакож це показалося тяжшим і тоді започатковано збірку при Централі. Отже в послідних кількох літах багато річей зібрано, тай дальше ведеться акція в тім напрямі.

Головна тут ціль: зібрати найгарніші зразки народної творчости і тим заохотити наше молоде покоління до дальшої творчости в тім напрямі. А побіч того така збірка дасть і чужинцям змогу познакомитися з мистецькими досягненнями українського народу і до якоїсь міри це може викли-

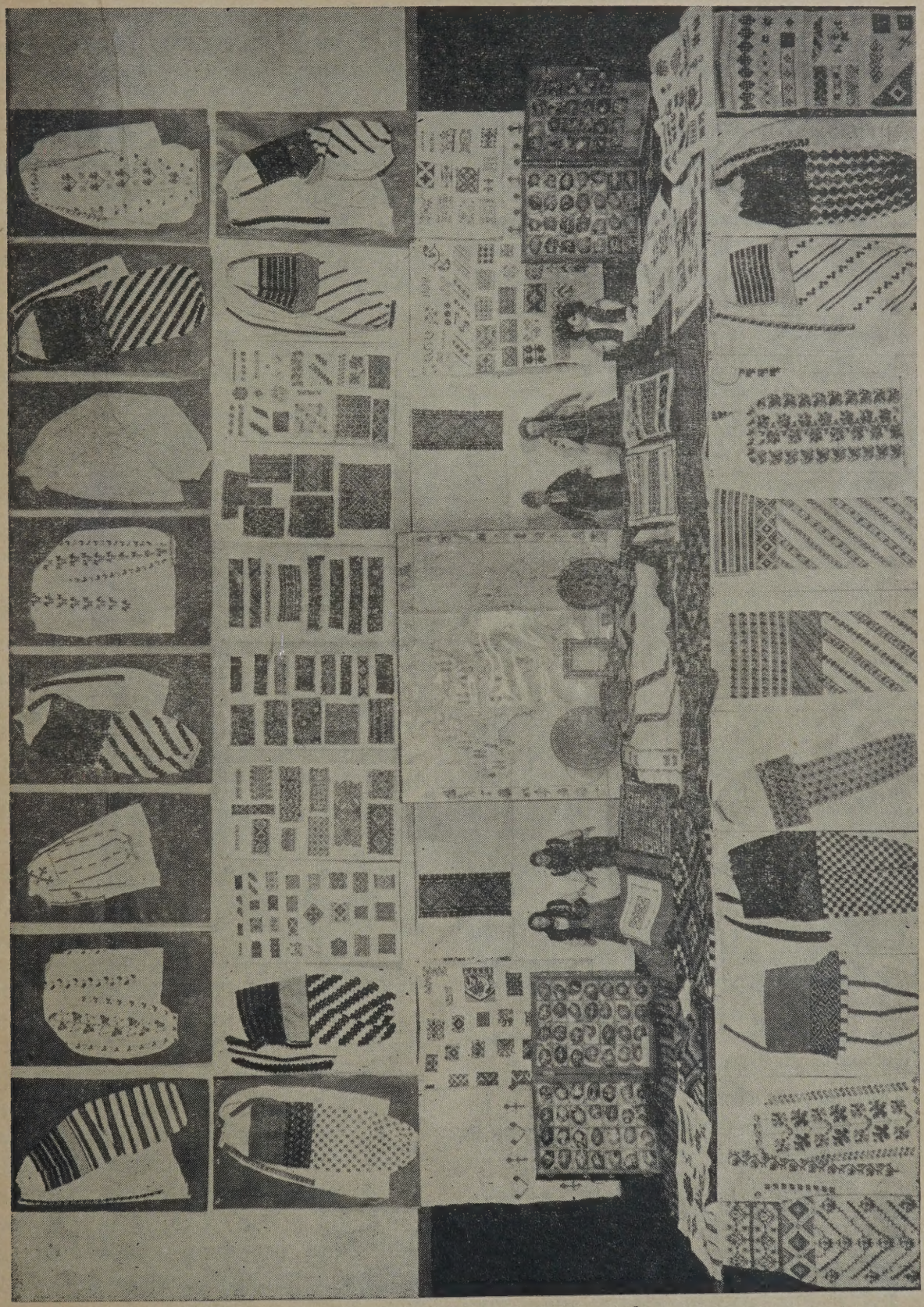

Музей Українського Народного Мистецтва Союзу Українок Канади, при Інституті П. Могили в Саскатуні, Саск.

кати розуміння нас і нашої загальної справи.

Відділи Союзу Українок Канади, а також одиниці зі зрозумінням відозвалися на заклик Централі і прислали багато річей. Крім того Централя деякі річи купила.

Отже в збірці є нині коло 40 сорочок, 40 рукавів і частин сорочок, 29 тканих річей, 15 взірників, 5 альбомів (до котрих товариства, які купили альбом, збирають взори), ляльки, писанки, різблені вироби і ще багато окремих взорів.

Приміщення для Музею Українського Народного Мистецтва заряджено при Інституті П. Могили в Саскатуні тому, що ця інституція найбільше доступна загалови і є осередком нашої культури в Канаді.

Не всі річи вислані до Централі мають однакову музейну вартість. Є околиці, що мають дуже цінні річи, але не звертають на них уваги тому, що річи старі, або зношені. Деколи частина зношеної річи може мати велику вартість. Коли сорочка, обгортка чи вишивка навіть подерта, чи зужита, то ще не значить, що вона безвартна. Часом музейна вартість такої річи велика.

Буває, що дехто має гарні давні річи, але з певних причин задержує їх для себе. З таких річей можна зробити вірну копію — вишивки, мережки, чи що, і вислати для музейної збірки і так заховати взір на завсігди. Такі взори можуть мати окрему музейну вартість тому, що старовинні взори по більшій части затримали чисто народний стиль даної околиці і вірно представляють особливости наших взорів.

Крім взорів треба збирати і зберегти для музею також інші річи, особливо ж такі:

1. **Всі частини одягу:** сорочки, пояси, сердаки, прикраси голови, намиста, коралі, цілі строї (або знимки з них).

2. **Кераміка:** миски, збанки і т. д.

3. **Будівництво:** образки українських хатів, церков, печей і др.

4. **Деревляні вироби:** хатні, господарські, прикрашені різьбою, мальованням, або випалюваним орнаментом, прим. різблені тарілки, хрести, коралі і др.

5. **Ткані вироби:** килими, верети, ручники і др.

6. **Писанки** — з назвами.

7. **Всякі вироби:** моделі, або оригінальні річи, як — варстати для килимів, крайок, пояснів і др.; прилади для різблення, для писання писанок, гончарські прилади та ще дещо.

Щоби збірка давала правдивий образ народного мистецтва, отже, щоби мала дійсну музейну вартість, річи мусять бути типічно (дійсно, щиро) українські, виконані народною технікою (способом), а коли прикрашені то чисто українськими взорами. Треба також, щоби кождий предмет був точно означений — треба подати місцевість, повіт (коли річ зроблена в Старім Краю) та назву організації, або особи, яка річ посилає.

Справа Музею аж надто важна і нею повинно інтересуватися не тільки наше жіноцтво, але все свідоме українське громадянство. Не сміємо дозволити, щоби культурні здобутки нашого народу пропадали безслідно.

Така справа стоїть перед нами! Отже, коли загал віднесеться щиро до цеї справи, в недалекій будуччині зможемо дійсно похвалитися Музеєм, який буде джерелом животворної сили для поширення нашого культурного життя в Канаді.

Розина Драган.

ІСТОРІЯ АЛБЕРТІЙСЬКОЇ ПРОВІНЦІЯЛЬНОЇ ЕКЗЕКУТИВИ.

Перша Провінціяльна Екзекутива в Альберті була вибрана на загальнім жіночім зїзді в грудні 1931 року. Пані Марія Михайлишина була першою головою.

До того часу, від 1928 року, була тільки представниця Союзу Українок на Альберту, в особі пані Т. Лазаровичевої.

Від 1931 р .в Альберті зорганізовано поверх 30 жіночих відділів.

Щоби ті відділи здобути на розкинених албертійських просторах, забрало немало часу і труду членкам екзекутиви. Треба було їздити з відчитами, писати, підбадьорувати і закликати свідоміших жінок до праці. Однакож труд на марне не пішов. Ні-

Провінціяльна Екзекутива Союзу Українок Канади на Альберту.

Горішний ряд — зліва на право: Пані М. Ткачук, голова Союзу Українок Канади, почесна голова; п-ні Е. Сиротюк, голова; п-ні Т. Лазарович, місто-голова; п-ні Д. М. Яндова почесна голова.

В долині — зліва на право: Пані Р. Говда, касієрка; добр. Ю. Мельничук, кор. секр.; п-ні С. Пауш, рек. секр.: п-ні Е. Верхомин, голова Жіночого Товариства в Едмонтоні.

ні відділи всюди працюють дуже щиро. Молодіж свідома своєї історії і своїх народних обовязків.

Кождого року скликається зїзди і, з кождим роком число учасниць зростає.

До такого розвитку жіночих відділів найбільше причинилися слідуючі членки екзекутив на протязі минулих років: п-ні Е. Яндова, п-ні М. Михайлишина, п-на Г. Романчич, пані М. Ткачукова і п-ні С. Василишина.

Особливо за останніх пару літ, від початку війни, робота екзекутиви значно збільшилася. Треба було закликати відділи до воєнної праці, висилати їм вказівки, тримати точні записки всеї праці і т. п.

За минулих пару років Провінціяльна Екзекутива із жіночим Товариством в Едмонтоні влаштовують виставу всякого рода українських ручних робіт і печива. Ці вистави дуже зацікавили англійців і немало причинилися до поширення свідомости про наше мистецтво між їх кругами.

Вміру можности Екзекутива дає жертви на піддержання культурної народної праці і на добродійні цілі.

Наша Екзекутива занялася також розпродажею „Історії України" поміж відділами з добрим успіхом

Праці багато, однакож за нею йдуть здобутки. І треба вірити, що з часом наше жіноцтво піднесеться ще висше і стане великою культурною силою для нашого і загального життя.

Стефанія Пауш, секретарка.

Жіноче Т-во при Українській Православній Церкві в Едмонтоні, 1941 р.

Перший ряд (зліва на право): пані Р. Ґовда, заст. голови; Т. Лазарович, секретарка; д-ка Ю. Мельничук, Е. Верхомин, голова, Р. Галюк, касієрка; М. Михайлишин, Д. Яндова, М. Саїк, М. Левицька.

Другий ряд (зліва на право): п-ні А. Бойко, О. Слюсарчук, М. Лазарук, Г. Янішевська, В. Маланчук, М. Будник, А. Шевчишин, Е. Пронюк, Е. Плавюк, Паранич.

Третій ряд (зліва на право): п-ні А. Здріль, К. Давидюк, П. Мельник, М. Фербей, А. Челядин, С. Лупул, Е. Івасюк, П. Лупул, п-ні Чумер, п-ні Ханасик.

Четвертий ряд (зліва на право): пані К. Міських, М. Винничук, п-на Л. Фербей, п-ні К. Зварич, п-ні Гомола, П. Велещук, Л. Демко, К. Пенчук, Г. Федіо.

СКРИТИЙ ВОРОГ

(ПРО БАКТЕРІЇ).

Чи знаєте ви, люди добрі, про якого то ворога хочемо вам розказати?

Не один подумає собі: то, мабуть, якийсь лихий чоловік, що скрито причаївся, та й чигає на наше майно, здоровля, а може й життя. А як ні, то може це якийсь лютий звір, що з засідки кинеться несподівано на чоловіка, та як не позбавить його життя, то певно хоч добре покалічить. Бо якого ж іншого ворога розумному чоловікові боятися і стерегтися від нього?

На жаль так воно є!

Цей ворог, про якого оце хочемо вам розказати, то ані лихий чоловік, ані хижий звір, а такий малесенький грибок, таке дрібне сотворіннячко, що його голим оком добачити не можна.

— Це вже справді сміх, — скаже дехто, — щоб я, такий здоровий хлоп, та боявся такого малесенького грибка, якого навіть оком доглянути не можна? Та я таких грибків тисячі ногою розтопчу або й нігтем роздавлю!

Та ба, як би то так легко було. Як би то так можна його зловити, як муху в жменю, або птицю в клітку, або звіря в лапку!

І в тім то ціла біда, що він такий малесенький. Від іншого ворога, що його бачимо власними очима, то й лекше оборонитися чи зброєю, чи буком, чи руками, чи як там. А тут як доберешся до нього, коли він, як сказано, такий малесенький, що його навіть і голим оком не видно? Ось і бачите, чому це скритий ворог.

Тому цікаво знати, звідки грибки беруться, як вони виглядають та які шкоди вони нам роблять?

Послухайте, коли ласка, бо це вже учені люди дуже добре розслідили, а про це варто також кожному тямущому чоловікові довідатися.

Ці маленькі грибки, або як їх по вченому названо: БАКТЕРІЇ, є розміщені по цілому світі. Є їх повно і в повітрі і в воді і в землі. Тому ми їх і вдихуємо і пємо з водою і їмо з нашим кормом, а часом, як скалічимося, то і з землі або якого предмету (поліна, ножа і т. п.) зайде такий грибок просто до нашого тіла, до крови.

Грибки не всі шкідливі, а бувають нераз в нашім домашнім господарстві для нас і пожиточні.

Аджеж квасне тісто і дріжджі, яких ми так часто вживаємо, то ніщо інше, тільки мільйони й мільйони дрібнесеньких грибків. Від них кисне також борщ, а з солодкого молока робиться квасне. Також і при витворюванні наших звичайних овочевих напитків через ділання дрібоньких грибків кисне (ферментує) цукор і робиться з солодкого мошу міцне вино. Це все ми майже що дня можемо бачити.

Але від тих самих грибків псується наш корм, ті грибки є причиною, що хліб, сир або що інше пліснієе; мясо, овочі гниють і псуються. Аджеж кожний знає, що запліснілий хліб, гниюче мясо не добре їсти, бо можна від того занедужати.

Тому люди, ще в старині, хоч не

знали з науки нічого про ті грибки, з досвіду дійшли до того, що вони шкідники і винайшли способи, як проти них боронитися. То ж почали прим. вудити мясо в комині, щоб не псувалося. Сьогодні наука потвердила, що дим нищить, вбиває ці бактерії.

Спитаєте, яким способом дійшли вчені до того, що такі малі грибки або бактерії існують на світі?

Дійшли вони в той спосіб, що брали таку пліснь, дріжджі й інші більші грибки під побільшаючі шкла, а як винайшли такі сильні шкла, що побільшають тисячу або й більше разів (прилад такий називається МІКРОСКОП), то можна було бачити вже і дуже дрібненькі творіння.

От і знайдено, що ті грибки або бактерії мають троякий вигляд: вони є або подовгастого вигляду, і тоді їх називають бакцилями (прутнями), або вони є круглі й тоді їх звуть коками (кульочками), або закручені і тих звуть спірілями (сверличками). Вони множуться через ділення, то значить, що така бактерія росте, а відтак розпадається на двоє і вже є їх дві, а відтак кожна з них знов ділиться на дві і так дальше, так, що в короткім часі можуть вони розмножитися на тисячі, мільйони та більйони.

Ці бактерії, то правдиві галапаси, то значить такі творіння, що живуть коштом других і як тільки знайдуть собі відповідне гніздо або так званого господаря, то дуже скоро розмножуються.

Вони є подібні до глист, солітера й інших подібних хробів, котрі також живуть коштом других. Ріжниця лише в тім, що ті хроби є великі і ми їх бачимо голим оком, а бактерії є — як сказано — дуже малесенькі.

Як же нам шкодять ці малі, злосливі творіння?

Шкодять вони нам тим, що загніздившись в нашім тілі, не лише сильно множаться, але видають з себе отрую, а вона затроює нас і ми хоруємо нераз дуже сильно.

Ми знаємо вже тепер, що всі пошестні запалення мозку і інші; дуже страшні пошестні недуги, але рідші, є, як звісно, холєра і чума. Всі вони ученими дуже добре розсліджені і майже від кожної з них знають учені того шкідника (бактерію), що спричинює ті хороби. Але і закаження крови, сифіліс, єгипетське запалення очей, рожа і інші походять також від зараження подібними бактеріями.

Ці недуги можна дістати або через ужиття нечистих знарядів (закаження крови), або через заразу з чоловіка на чоловіка, або можна також і від звірят набавитися недуги: як вуглика від тогатої худоби, носатини від коней, скаженини від собак і т. д.

А що гірше, в новіших часах винайдено бактерії чахотки (сухіт) і через те переконалися, що і чахотка заразлива. Знайдено, що в харкотині хорих на сухоти є такі дрібні прутні, а з харкотиння, як такий хорий плює де попаде, дістаються вони до воздуху, а другий чоловік їх вдихує і може заразитися. А то й на шклянці або ложці лишиться одробинка харкотиння, а другий, уживаючи тої посудини, заражується. Тому не дивно тепер стане, чому то по всіх публичних льокалях, залізницях і т. д. всюди можна бачити написи: „Проситься не плювати на підлогу", а в противнім разі грозять карою.

— Боже милосерний, — скаже неодин, — та якщо так є, то справді не варто й жити на світі. А якже ж мені встерегтися від того скритого ворога? Ліпше може про те й не знати та якось веселіше дивитись на світ Божий. Батьки та діди наші про те нічого не знали, та якось жили.

Та воно справді, що жили, бо мусіли, але чи ви знаєте, що тоді діялося? Як би ви знали та прочитали старі записки, як то виглядало у нас, як прийшла найстрашніша пошесть, то є чума (морова зараза, повітря)!

Не дармо пише Шевченко: „Чума з лопатою ходила, та гробовища рила, рила..." Люди не мали тої певности, що рано встанеш, а до полудня дочекаєш; про якусь працю чи то в полі, чи в торговлі, про забаву або що інше навіть і бесід не було. Кожний лиш жив під страхом несподіваної смерти.

Та й це мало хто знає, що сто літ тому трохи що не кожний чоловік перебував тяжку віспу і що майже не було чоловіка, щоб не мав на лиці значків від віспи, що то кажуть злосливі люди: „Горох йому на лиці молотили". Нині цих недуг ми не боїмося. Чуми не було у нас вже від непамятних часів, та й холера не така страшна. Віспа трапиться десь-колись, та також не страшна.

Як же це сталося?

А як раз в той спосіб, що наука відкрила ті бактерії і що вчені вже в початках розпізнають недугу і роблять що треба, щоб її дальше не пустити.

Чума і холера приходили з Азії, а привозили їх звичайно моряки на кораблях. Нині підозрілих кораблів не пускають до пристаней, а якщо на пароході трапиться один або другий підозрілий випадок, то зараз такий пароход відокремлюють так, що другі люди не мають до нього приступу і не можуть заразитися. Умре один або два і на тім кінець. Від віспи маємо спосіб щеплення, а від дифтерії (завадки) хоронимося тим, що вприскуємо хорим дітям під шкіру сировицю, то є такий лік, що нищить бактерії тої недуги. Від тифу, червінки можна встерегтися, якщо відказимо (здезінфекціонуємо) карболем чи вапном кал недужих, бо заразливі бактерії цих недуг сидять як раз там. Від зараження чахоткою (сухотами) хоронимося в той спосіб, що дбаємо про те, щоб хорі не плювали дебудь, лише до мисочок (плювачок) з карболевим квасом, де ті бактерії нищуться, та що хорі мають свою власну посудину. Закаженню крови можна запобігти тим, що заподіяну рану скоро вичиститься і недопуститься, щоб зародні недуги ішли дальше до крови.

Як бачите, є багато способів, хоч ще далеко не сказали ми усіх, котрими можна берегти себе від закаження такими бактеріями. Треба лише стерегтися і не пхати себе, або своєї родини добровільно в нещастя. Тому стережіться від зараження, але дбайте і про те, щоб ті бактерії так легко вас не чіплялися.

Якже ж це зробити? — спитає дехто.

На це є лише одна відповідь: чистота та й ще раз чистота.

Звісно, що всякі бактерії найрадше живуть там, де нема світла, брак свіжого повітря, нехарність, гниль і всяка погань. Як це знаєте, то вже і не тяжко доміркуватися, як від них устерегтися. Кожний повинен дбати про те, щоб по можности його хата була простора, а головно, щоб було в ній якнайбільше соняшного світла

в днину. Бо сонце то найзавзятіший і найстрашніший ворог цих шкідливих творінь, спасенні соняшні промені не лише огрівають земленьку, роблять її плідною, дають нам хліб щоденний, але й нищуть усяку погань, а головно всі ті шкідливі бактерії.

Не дармо то люди кажуть: „Лихе світла боїться". Таке воно і з повітрям. Чим воно чистіше, тим менше в ньому бактерій. Через те вже нездорово та небезпечно сидіти в замкненій не перевітрюваній хаті.

А що вже говорити про нехарність! Таж кожний знає, що хто не дбає про чистоту, той може розплодити в себе всяку погань, пархи, коросту і таке інше. Чому би і ті малі творіння не мали на такім нехарнику розмножуватися?

Тому чистота людини, купіль, зміна білля, чистота в хаті є дуже важною річю.

А вже коли трапиться нещастя, як звідки зявиться пошесна недуга, то розумний чоловік зробить усьо, щоб та недуга дальше не поширювалася. Хорих треба відділити від здорових. Тому подвійно бідують ті, що мають тісну й темну нору-хату, бо не можна собі дати ради в такім випадку.

Не треба навідуватися непотрібно до хорих, щоб не розносити недуги. А в разі смерти не потрібно сходитися громадно на похорони людей, що померли на заразливу недугу. Нехай лише ті йдуть, що конче потрібні.

Вкінці треба подбати про відкаження (дезінфекцію) хати і всіх знарядів, котрі були уживані хорим на заразливу недугу. Усьо маловартне треба спалити, біля і всяку одіж, котра лише добра, випрати в гарячій воді, а верхню одіж випарити в високій теплоті. Підлоги, столи і всяку посудину випарити і вимити горячим лугом, а стіни поздирати і наново побілити чи помалювати. Зробивши це все, можна назад здоровим людям замешкати в такій хаті, бо аж щойно тоді вони можуть бути цілком безпечні, що всі бактерії зістали знищені.

Оце ми вам розказали, здається, доволі ясно, що то не байки, а тільки чистісінька правда, що такі малесенькі, а тяжкі вороги живуть і можуть нам заподіяти чимало лиха.

А скоро світло науки нас просвітить і ми так, як інші культурні народи, пізнаємо правду її здобутків, то нічого нам боятися того скритого ворога, нічого нам знеохочуватися життям. Треба лише жити, як інші просвічені люди, користати з усіх здобутків науки, дбати про чистоту, здоровля і силу тіла, бо, як звісно: „В здоровому тілі здорова душа".

Тоді ніякий ворог, хоч би і як скритий, не легко нам щонебудь заподіє.

Сусіди.

Два сусіди здибалися в місті.

— Ходіть куме — каже перший — та випємо по чарочці.

— Не можу.

— Чому?

— Маю аж три причини: раз, що горівка — то погана річ; два, що я слабий і лікар заборонив мені пити; а три, я вже й так пяний.

Ах, ті нерви.

Гаврило Кваша йде до лікаря. Той оглянув докладно пацієнта й каже:

— На голові маєте досить великий ґудз, а це означає сильну нервовість.

— Ви вгадали, пане доктор, — каже Кваша — то є дійсно доказ великої нервовости... моєї жінки.

ЯКІ КРАЇНИ ЗАГАРБАЛА НІМЕЧЧИНА.

Відколи почалася друга світова війна, Німеччина напала й загарбала такі країни в Европі:

На Польщу почала наступ 1 вересня, 1939 року, а докінчила здобуттям Варшави 27 вересня, 1939 року, — за 27 днів.

Данія піддалася Німеччині без опору 9 квітня, 1940, не маючи армії для своєї оборони і Німеччина заняла її в той самий день — за 11 годин.

На Норвеґію напала 9 квітня, 1940, а забрала її 3 травня, 1940 — за 24 дні.

На Голяндію напала 10 травня, 1940, а забрала її до 15 травня, 1940 — за 5 днів.

На Бельґію напала 10 травня, 1940 і Бельґія піддалася 27 травня — за 17 днів.

На Люксембурґ напала також 10 травня, 1940, і забрала його того самого дня в протягу кількох годин.

На Францію вдарила 14 травня, 1940, і Франція попросила в Німеччини перемиря 17 червня, а зложила зброю 25 червня, 1940 — за 42 дні.

Румунію, як союзницю, окупувала Німеччина 7 жовтня, 1940.

Угорщину дістала під свою контролю 20 листопада, 1940 (через підписання пакту).

Болгарію дістала 1 березня, 1941 (також через підписання пакту, а вслід за тим висилку своїх військ).

На Югославію вдарила 6 квітня, 1941, а загарбала її до 16 квітня — за 10 днів.

На Грецію вдарили німецькі війська, пробившися через Югославію 12 квітня, а 27 квітня мали вже в своїх руках її столицю Атени — за 15 днів.

Проти Росії, в порозумінню з якою зачала війну проти Польщі, стала Німеччина до війни 22 червня, 1941, одначе блискавичний спосіб війни тут вже Німеччині не дописав. Та це ще нескінчена історія.

НЕ ШУКАЙ, ДОБРИЙ ЧОЛОВІЧЕ!

Жив, кажуть, непросипущий пияк. Все попропивав. Жінка від нього забралася — бо що мала робити з пияком.

От раз в ночи лежить він в хаті, напів дрімає, а напів думає, за що він завтра має пити. Аж чує — а до хати закрадається злодій. Чоловік мовчить, а злодій напотемки лап сюди, лап туди, чи чогось не знайде. Не втерпів чоловік, та каже:

— Навіть не шукай тут, добрий чоловіче, бо нічого не знайдеш. Я шукав в білу днину, та вже нічого не міг знайти, а ти в ночі і тільки не знайдеш. Тільки час на шукання промарнуєш.

Найвища інстанція.

— Перепрошую дуже, пане директоре, але моя жінка сказала, щоб я попросив вас про підвишку платні.

— Добре... я запитаюся своєї жінки.

З жидівського гумору.

— Моріц, що чувати? Що ти тепер робиш?

— Що маю робити? Щоденно рано в семій годині дзвоню, лежучи в ліжку, на покоївку.

— Що? В таких тяжких часах ти маєш ще покоївку?

— Ну, покоївки вже не маю, але дзвінок ще остався.

УКРАЇНСЬКІ ПРИПОВІДКИ.

Бог кождому дає драбину — одному вгору, другому вдолину.

Великим панам трудно і правду сказати.

Велике нині свято, бо Климко в церкві.

В зимі сонце як мачуха — світить, а не гріє.

Відчепися напаснику, я не була на празнику.

Вовка ноги годують.

Вода в решеті не задержиться (говорун все виговорить).

Волос сивіє, а голова шаліє.

В сироти тоді неділя, коли сорочка біла.

В чоботах ходить, а босі сліди робить.

Гадина в його словах дихає.

Голубець гукає, як пари шукає.

Горе дворови, де корова розказує волови.

Господар слузі не викає.

Гріх не ликом звязати, та під лаву сховати.

Гучно бучно, а в пяти зимно.

Дай Боже гостя в дім, то і я напюся при нім.

Дурний і в Києві не купить розуму.

З жінкою клопіт, без жінки два.

Ліпші пани, ніж підпанки.

ТАНИМ КОШТОМ.

— Як це ти Андрію так господариш, що і „реліф" береш і робітника тримаєш? Як ти йому платиш? — питає Гнат. На те Андрій:

— Я йому цілком не плачу.

— То хіба він дармо працює?

— Ні! Він в мене працює і я йому не плачу, але все записую кілько я йому винен. Коли вже рахунок великий, тоді переписую на нього фарму і сам працюю в нього як робітник. Він мені також не платить, а тілько записує. Отже коли він вже багато винен, то на мене фарму переписує і вже працює в мене за робітника. Так, бачиш, ми таним коштом оба господаримо.

ПОЧТОВІ СПРАВИ.

Почта. — Почтові приписи, які доси були:

Листи доручувані там, де дані на почту, 2 центи за 1-шу унцію, а по 1 центові за кожду додаткову.

Всі инші листи, що мають бути доручені в Канаді, в Анґлії чи її посілостях, також в Франції, Еспанії, Зєдинених Державах і других краях Полудневої Америки — 3 центи за 1-шу унцію, а 2 ц. за кожду дальшу.

Листи до країв, що висше не згадані, 5 центів за 1-шу унцію, а 3 ц. за дальшу.

За лист неоплачений, або недоплачений ,відбираючий платить подвійно незаплачену часть.

Воздушна почта — В Канаді лист воздушною почтою — 6 центів за 1-шу унцію, а 5 ц. за дальшу. Подібно до Анґлії й Ірляндії.

До Стейтів 10 ц. за кожду унцію.

До Европи (крім Анґлії) 10 ц. за кожду унцію (коли через море повезуть кораблем).

До Бразилії й Арґентини 35 ц. за чверть унції.

Лист до Европи і через море літаком, 30 центів за пів унції.

На листах для воздушної пересилки заначувати читким письмом AIR MAIL.

Почтові картки в Канаді, до Анґлії і Стейтів 2 центи. — Додаткові почтові відомости можна дістати від кождого почтаря.

СПЛЮХАМ.

Коли б чоловік любив собі довше спати, як треба, і замість в 6-ій вставав би в 8-ій, то за 40 літ він проспав би непотрібно 29,000 годин. А на роки було би це — три роки і 126 днів і 6 годин, або 3 роки й одна трета.

А де місяць?

Їсть чоловік борщ, а на борщи кроплі товщу, н би зорі, знак, що в борщи мясо варилося. Але мяса жінка не дає. Тоді чоловік:

— Жінко, зорі були, а де місяць?

ЗМІСТ КАЛЄНДАРЯ:

	Сторона
Календарні відомости	3 4
Пояснення до Богослужбового Уставу; показчик Євангелій й Апостолів на всякі потреби та святочних Парамей	5—7
Календар по днях і місяцях з Уставом	8—32
На Новий Рік — вірш	33
Шевченко — Пророк України	35
Іван Франко	40
Осип Юрій Федькович	43
Симон Васильович Петлюра	49
Назви місяців в деяких народів	53
Свято Української Державности	54
Гербовий знак України	59
Місіонарка-Учителька	60
Зовнішна прикраса Народних Домів	65
При зустрічі Нового Року — вірш	69
З Рідної Землі в далекий світ	71
Українським Понірам — вірш	77
Образ Галича — вірш	80
Початки Небилівських родин в Канаді	81
Чудний Сон — вірш	85
Гляньте в очи своїм знакомим	86
Мої спомини	87
Невдячні сини забувають своє рідне — вірш	98
Спомини піоніра	99
Домініяльні спадкові оплати	104
Зі Спостережень Гарасима Чорнохліба — На Марсі	105
З Бога не кепкуй	114
Віночки — вірші	120
Ціна гарної проповіди на Україні	121
Прохожі та собаки — вірш	126
За долари	127
При жерелі — вірш	129
106-літний український піонір	130
Зі Спостережень Гарасима Чорнохліба — Дайте знати	131
Чи виховуєте якслід свою дитину	135
Праця Союзу Українок Канади	139
Музейна збірка Союзу Українок Канади	146
Історія Албертійської Провінціяльної Екзекутиви	149
Скритий ворог	151
Які краї загарбала Німеччина	155
Почтові справи	156

Образок на окладинці показує околицю над Ред-рікою недалеко на північ від Виннінеґу. — Знимка фотографіста з Впг. Фрі Прес.

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБКИ:

На 92-ій стороні під образком підписано: Іван Стечишин, служить при маринарці, а має бути: **Служить при Гайлендерс.**

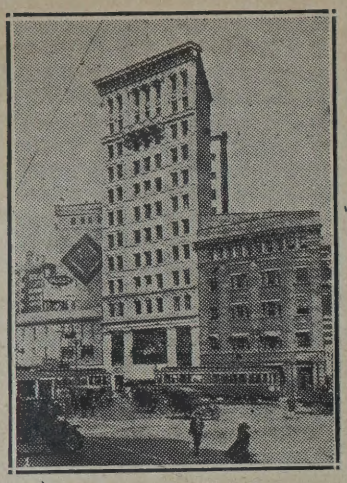

McARTHUR BUILDING,
Cor. Portage Ave & Main St.

Телєфон Бюра 95 075 Резиденції 52 502

ДР. ВОЛ. Ф. БАЧИНСЬКИЙ

M.D. (Man.), L.M.C.C.

ОПЕРАТОР, ЛІКАР, АКУШЕР

Маємо апарат Рентґена для знимання
ЕКС-РЕЙ (X-RAY)

Пересвітлювання Флуороскопією і Радіятермія.
(Short Wave Therapy)

Адреса канцелярії:
DR. V. F. BACHYNSKI
405 McArthur Bldg.
WINNIPEG, MAN.

Резиденції:
281 SCOTIA STREET
До резиденції приймається лиш вечорами і через апойнтмент.

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ В ЕДМОНТОНІ

МАЄ НА СКЛАДІ: Найновіщі театральні книжки та прибори до характеризації, Ноти для хорів, Оповідання, Повісти, Романи, Тлумачі, Календарі, Образи і інші річи, які входять в обсяг книгарства.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД: Ґрамофонових рекордів, Ґрамофонів, Радій, Скрипок, Мандолін, Ґітар і всі прибори до музичних інструментів.

Продаємо Канадійські і Старокраєві нитки, Канви і Узори до вишивання.

Адреса:

UKRAINIAN BOOK STORE

10348—101 Street Edmonton, Alta.

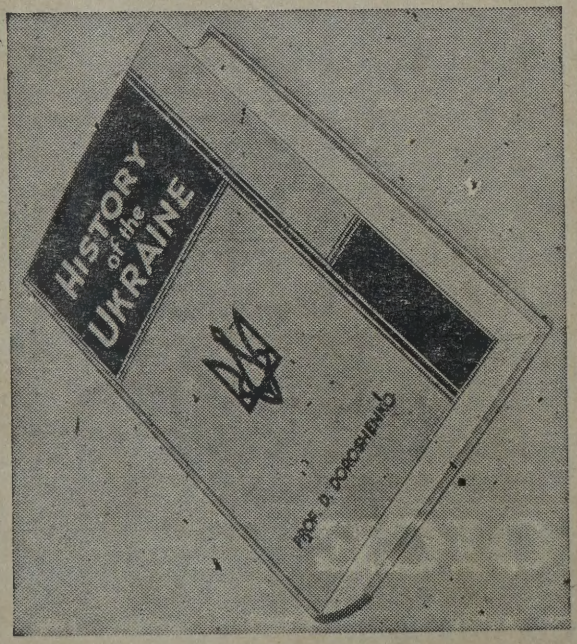

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

В АНҐЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Написав Проф. Д. Дорошенко

Вступне слово написам
Проф. С. В. Симсон.

Ця Історія Укроїни повинна знаходитися в кожній свідомій українській хаті.

Оправлена в сильне полотно і коштує з пересилкою
$3.50.

Замовлення посилайте до:

UKRAINIAN VOICE

Box 3623 Winnipeg, Man.

ДР. Г. НОВАК

M.D., C.M.

ЛІКАР, ХІРУРҐ і АКУШЕР

Dr. G. NOVAK
459 Selkirk Ave., cor. Powers St.

WINNIPEG, MANITOBA
Телєфон: 54 351

ДР. П. ЗАКУС

ДЕНТИСТ

веде свою канцелярію
під числом:

592 SELKIRK AVE.
WINNIPEG, — MANITOBA
Телєфон офісу 55 043

ДР. І. ВЕРХОМИН

ЛІКАР і ХІРУРҐ

Пересвітлення промінями Рентґена
(X-RAY)
Ультра-фіолєтне світло і коротко-лучева машина до огрівання
Dr. J. VERCHOMIN
541 TEGLER Bldg., EDMONTON, Alta.
Тел. офісу 24543 Рез. 73158

П. І. ЛАЗАРОВИЧ

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК, НОТАР і т. д.
Бувший управитель Інституту ім. Мих. Грушевського.
Перепроваджує всякі судові справи — карні, цивільні, спадкові і розводові.
Також справи старокраєві.
Кожної суботи відвідує місто Вегревил.
P. J. LAZAROWICH,
2 National Trust Bldg., Edmonton, Alta.

ДР. Ю. Е. ДРАҐАН

M.D., C.M., L.M.C.C.
Лікар, Акушер і Оператор

Член Дом'н'яльної Ради Лікарів.
З практикою по шпиталях в Рочестер, Філаделфії, Бостоні, Ню Йорку та Балтімор.

611 Canada Building,
SASKATOON, SASK.
(Коло сієнарської стації)

Ukrainian Book Store

AVE. B. and 20th STREET WEST
(Barry Hotel)

Найновіші українські книжки, музичні інструменти і т. ін.
На бажання висилаємо наш катальоґ даром.
За точну і чесну обслугу ручить

П. ТКАЧУК, власт.
SASKATOON, SASK.

Empire Drug Stores

Selkirk & McGregor **Selkirk & Arlington**
WINNIPEG, MAN.

До набуття, по уміркованих цінах, все, що входить в обсяг аптикарства.
Пишіть за інформаціями.

Старокраєві пявки, баньки, машинки.

HEAP, ARSENYCH and MURCHISON

Адвокати, Повновласники, Нотарі і т. д.

Перепроваджуємо судові справи, карні і цивільні. Також справи старокраєві. Позички на звичайний процент на оброблені фарми і міські реальности.

ПИШІТЬ ПО УКРАЇНСЬКИ.

Адреса:

712 McINTYRE BLOCK,

Winnipeg, Man.

Телефон 94 122

ДР. П. ГУЦУЛЯК

Дентист

веде свою канцелярію під ч.

407 SELKIRK AVE.

Канцелярія отворена вечорами в понеділок, вівторок, четвер і пятницю.

ТЕЛЄФОН 55 298

WINNIPEG, MANITOBA

ДР. М. Ф. САВІЦЬКИЙ

B.Sc., M.D., L.M.C.C.

ЛІКАР, ОПЕРАТОР І АКУШЕР

Офіс:

Dr. M. F. SAVISKY

Room 17, Knox Block

(Over Woolworth's 15 cent Store)

ТЕЛЄФОН: 3123

PRINCE ALBERT, SASK.

ДР. П. ПОТОЦЬКИЙ

M.D., L.M.C.C.

Лікар, Акушер і Оператор

Dr. P. POTOSKI

YORKTON, SASK.

Телєфон 117

HARVIE & YANDA

Адвокати і Нотарі в Едмонтоні, Алта.

202 BANK OF TORONTO Bldg.
Phone 22115

Полагоджуємо всякі судові справи: кримінальні, цивільні, тестаментальні, а також старокраєві.

Можете розмовитися або писати до нас у рідній мові.

А. Т. ВАВРИНЮК

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК, НОТАР і т. д.

Перепроваджує всякі судові справи — карні, цивільні, спадкові і розводові. Також справи старокраєві.

Адреса:

A. T. WARNOCK, LL.B.

Barrister & Solicitor

Ramsay Block, Tel. 63

DAUPHIN, MAN.

ДР. М. ПОТОЦЬКИЙ

M.D., L.M.C.C.

Лікар, Акушер і Оператор

Dr. M. POTOSKI

FRANKLIN BLOCK

Телєфон 416 Box 656

DAUPHIN, MAN.

М. Н. ГРИГОРЧУК

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК ітд.

Перепроваджує всякі судові справи, карні, цивільні і тестаментальні.

Адреса:

M. N. HRYHORCHUK, B.A., LL.B.

Box 81, Ethelbert, Man.

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС"

НАРОДНИЙ, САМОСТІЙНИЙ ЧАСОПИС В КАНАДІ.

Виходить що тижня від 1910 року.

МАЄ НА ЦІЛИ:—

———— подавати події з дійсного життя.
———— совісно обороняти українців перед ворогами.
———— заохочувати до поборювання темноти.
———— піддержувати всяку будуючу роботу і думку.

Не виходить для зиску, а для услуг українському народові.

ЗАСЛУГУЄ НА ВАШУ ПІДДЕРЖКУ.

Річна передплата $2.00; до Злучених Держав $2.50;
до всіх інших країв $3.00.

Вдавайтесь на адресу:

UKRAINIAN VOICE

BOX 3626 Sta. B. —— **WINNIPEG, MAN.**

„ВІСТНИК"

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ РЕЛІГІЙНО-НАРОДНИЙ ДВОТИЖНЕВИК В КАНАДІ.

Орґан Української Греко-Православної Церкви в Канаді.

Річна передплата $1.00; до Злучених Держав $1.50.

Кожний свідомий українець, що дорожить духовими скарбами українського народу, повинен передплачувати „ВІСТНИК". — Ширіть його і приєднуйте йому нових передплатників.

Передплату висилайте на адресу:

THE HERALD

BOX 3623 Sta. B. —— **WINNIPEG, MAN.**

B57645

ВАША АСЕКУРАЦІЯ Є НАЙПЕВНІША, КОЛИ ВИ МАЄТЕ ПОЛІСУ В

Springfield Fire and Marine Insurance Co.

ЦЯ КОМПАНІЯ ВИПЛАЧУЄ ВІДШКОДОВАННЯ РЕТЕЛЬНО И СКОРО.

ОБЕЗПЕЧУЄ ВІД ВОГНЮ, БУРІ, ГРАДУ, І ВІД УШКОДЖЕННЯ

МАЄТОК
цеї компанії
виносить поверх
$40,000,000

ОБЕЗПЕЧЕНЬ
виплатила компанія
поверх
$220,000,000

ГОЛОВНЕ БЮРО НА КАНАДУ — 460 St. John Street, — MONTREAL, Que.
J. A. GRANT, Manager for Man. and Sask. — 501 Paris Bldg., Winnipeg, Man.
Ця Компанія має своїх представників по цілій Канаді.

УКРАЇНСЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ:

UNION INSURANCE AGENCIES - 290 Garry Street - Winnipeg, Manitoba

В. Г. КОМАН. PHONE 96 626 М. В. ГОРБАЙ.

ГУРТОВИЙ СКЛАД ЦЕРКОВНИХ РІЧЕЙ

Повний вибір усіх церковних річей найкращої якости по приступних цінах.

Направляємо, відновляємо і позолочуємо: чаші, хрести, павуки, свічники, та всякі інші металеві річи.

Перед купном — пишіть в рідній мові по наш катальог.

Солідні Річи — Дешеві Ціни — Чесна і Скора Обслуга.

William Gross & Company

322 MAIN STREET ———— WINNIPEG, MAN.